

Københavns Universitet  
Det Juridiske Fakultet

# Når det kommer tæt på

Effekter af hjemmerøveri på lokalsamfunds beboere i forhold til tryghed, sikring og adfærd

Februar 2011  
Annalise Kongstad  
Peter Kruize

ISBN 978-87-92760-01-2

Det projekt, der beskrives i denne rapport, er støttet økonomisk af Justitsministeriets Forskningspulje og Det Kriminalpræventive Råd. Projektets gennemførelse og resultater er alene forfatterens ansvar. De vurderinger og synspunkter, der fremsættes i rapporten, er forfatterens egne og deles ikke nødvendigvis af Justitsministeriet og/eller Det Kriminalpræventive Råd.

## Forord

For et par år siden blev danskerne for alvor bekendt med fænomenet hjemmerøveri. Enkelte meget grove hjemmerøverier blev begået, og siden har det været et tilbagevendende emne i dagspressen. Der findes derimod kun meget lidt (kriminologisk) forskning rettet mod røveri i ofrets eget hjem. Vi har taget emnet op i dette projekt, som er økonomisk støttet af Justitsministeriets Forskningspulje og Det Kriminalpræventive Råd.

Ved gennemførelsen af projektet har vi fået hjælp af en række personer. Anne-Julie Boesen Pedersen (Justitsministeriets Forskningskontor) har anonymiseret Polsas-datasættet og sendt filen videre til Danmarks Statistiks Forskningservice med henblik på tilføjelse af oplysninger fra Danmarks Statistik. Fra Danmarks Statistiks side har Jørn Korsbø Petersen gjort det muligt at analysere data ved hjælp af Danmarks Statistiks forskermaskine.

I vores undersøgelsesbyer har vi fået støtte af det lokale politi: i Gørlev af landbetjent Svend Erik Autzen, i Ganløse af funktionsleder Henrik Duus, og i Herfølge af vicepolitiinspektør Preben Moliin. Lokal opbakning har vi også søgt og fået ved kontakt med lokale bagere: SuperBrugsens bager (Gørlev), Ganløse Bageri og Hammershus Bageri (Herfølge).

I forbindelse med pakning og uddeling af spørgeskemaer i de tre undersøgelsesbyer har vi fået hjælp af studentermedhjælp Aliana Escobar Sørensen. Spørgeskemaets oplysninger er indtastet med hjælp fra studentermedhjælp Lea Fuglsang (Gørlev) og Aliana Escobar Sørensen (Ganløse og Herfølge).

Vi vil gerne takke alle for deres støtte til projektet.

København  
11. februar 2011

Annalise Kongstad  
Peter Kruize



# Indholdsfortegnelse

Kapitel 1: INTRODUKTION.....	7
1.1 Anledning, formål og problemstillinger .....	7
1.2 Undersøgelsesmetoder .....	8
Kapitel 2: ANGST, BEKYMRING OG UTRYGHED FOR KRIMINALITET.....	15
2.1 Indledning .....	15
2.2 Nyere diskussioner om angst for kriminalitet .....	16
2.3 Angst psykologisk set .....	21
2.4 Bekymring og utryghed .....	24
2.5 Angst, bekymring, utryghed og kriminalitet .....	25
2.6 Afslutning.....	26
Kapitel 3: FÆNOMENET HJEMMERØVERI.....	29
3.1 Den juridiske definition .....	29
3.2 Antal hjemmerøverier .....	29
3.3 Hjemmerøverier i internationalt perspektiv.....	32
3.4 Statistisk analyse af hjemmerøverier .....	34
3.5 Profil af hjemmerøveriets ofre .....	44
3.6 Profil af hjemmerøvere .....	47
3.7 Opsummering og perspektivering.....	51
Kapitel 4: UNDERSØGELSESBYER OG SYN PÅ KRIMINALITET .....	55
4.1 Udvalgte lokalsamfund .....	55
4.2 Respondenternes tilknytning og syn på byen .....	58
4.3 Personlige offererfaringer .....	60
4.4 Kriminalitetsudvikling og syn på kriminelle.....	70
4.5 Opsummering og perspektivering.....	79
Kapitel 5: UTRYGHED, HJEMMERØVERI OG LOKALSAMFUND.....	83
5.1 Utryghed i undersøgelsesbyerne .....	83
5.2 Utryghed i forhold til bolig- og voldskriminalitet .....	88
5.3 Hvad gør utryg? .....	90
5.4 Hjemmerøverier i Gørlev, Ganløse og Herfølge .....	97
5.5 Effekter af et hjemmerøveri på tryghed i lokalsamfund.....	101

5.6 Opsummering og perspektivering.....	111
Kapitel 6: TEKNISK SIKRING AF PRIVATE BOLIGER.....	115
6.1 Sikkerhedsmarked.....	115
6.2 Anvendelse af teknisk sikring i undersøgelsesbyerne.....	121
6.3 Hvem sikrer deres hjem? .....	127
6.4 Sikring og bekymring .....	129
6.5 Opsummering og perspektivering.....	130
Kapitel 7: BEBOERNES ADFÆRD TIL AT MINDSKE OFFERRISIKOEN.....	133
7.1 Forebyggende adfærd med henblik på indbrud.....	133
7.2 Forebyggende adfærd med henblik på hjemmerøveri .....	138
7.3 Hvem tilpasser sin adfærd til at mindske offerrisikoen?.....	140
7.4 Adfærd og bekymring .....	141
7.5 Opsummering og perspektivering.....	142
Kapitel 8. HVAD GØR TRYK .....	145
8.1 Hjemby .....	145
8.2 Hvad giver tryk?.....	146
8.3 At skabe tryk .....	149
8.4 Hvad er tryk?.....	149
8.5 Gode naboer .....	150
8.6 Opsummering og perspektivering.....	152
Kapitel 9: KONKLUSIONER OG DISKUSSION.....	155
9.1 Angst for kriminalitet .....	155
9.2 Analyse af anmeldte hjemmerøveri .....	156
9.3 De tre byer.....	158
9.4 Betydning af hjemmerøveri i lokalsamfundet for trykfølelsen.....	159
9.5 Forebyggende og afværgende tiltag efter et hjemmerøveri i lokalområdet .....	160
9.6 Diskussion .....	161
Litteratur .....	163
Bilag .....	169
B1. Spørgeskema (u)tryk i lokalsamfund .....	169

## INTRODUKTION

I forbindelse med vores research efter byer, hvor der havde været et hjemmerøveri, besøgte vi Tappernøje. I forhold til de beskrivelser af byen, vi havde fundet frem, så det ud til, at det lokale forretningsliv stort set var forsvundet. Vi kørte lidt rundt og kom til et sted, hvor der stod et par mænd. Vi stoppede op for at tale med dem. Vi spurgte til byens forretningsliv og fik bekræftet, at forretningerne gradvist var blevet lukket. I løbet af samtalen spurgte vi også, om de kunne huske, at der havde været et hjemmerøveri. Det kendte de ikke til, men senere viste det sig, at det havde været i Snesere – et meget lille sted lidt udenfor Tappernøje. Et par timer senere på vej hjem blev vi ringet op af lokalpolitiet, som mændene havde kontaktet. De syntes, at det var mistænkeligt, at vi havde spurgt om et hjemmerøveri. Mændene havde noteret vores nummerplade. Denne episode er illustrativ for borgernes opmærksomhed, når det gælder hjemmerøveri.

### **1.1 Anledning, formål og problemstillinger**

De fleste mennesker føler sig trygge i deres eget hjem. Når dette sted bliver invaderet af uvelkomne, skaber det utryghed. Det må formodes, at ofres følelse af utryghed forstærkes, når fremmede trænger ind i deres hjem, mens de selv er til stede, og hvis de samtidig udsættes for vold eller trusler om vold. Hjemmet fremstår utvivlsomt for de fleste som stedet, hvor de i hvert fald er sikrede mod overfald af ukendte. Der kan ligeledes være en formodning om, at hændelser af denne art kan afstedkomme utryghed hos omkringboende, der kan opleve, at tildragelsen lige så godt kunne have ramt dem. Hjemmerøverier indeholder alle elementerne: indtrængen i andres hjem, vold og/eller trusler samt tyveri.

Der findes meget lidt forskning i Danmark omkring hjemmerøverier. Justitsministeriets Forskningsenhed har fortaget en opsamling og gennemgang af bl.a. hjemme- og gaderøverier for året 2006 (Kyvsgaard, 2008). I undersøgelsen indgår der i alt 215 røverier, der er foregået på offerets private adresse. Undersøgelsen konkluderer omkring brugen af trusler og vold, at det tyder på, at hjemmerøverier kan være ganske alvorlige. Afslutningsvis omtaler undersøgelsen, at der i 2007 forekom flere grove tilfælde af røveri i ofres eget hjem, og at politiet har hævdet, at det kan have forbindelse med, at andre former for berigelsesforbrydelser i stigende grad er blevet vanskeliggjort gennem kriminalpræventive tiltag.

Ifølge Berlingske Tidende er antallet af hjemmerøverier stigende, selv om politiet har prioriteret indsatsen mod denne form for kriminalitet højt. En optælling fra Berlingske Tidendes Research viser, at avisen i 2009 (frem til oktober) har registreret 92 tilfælde af hjemmerøverier, mod 56

tilfælde på samme tidspunkt sidste år; en stigning på 64 procent.<sup>1</sup> Det er utvivlsomt, at Berlingske Tidendes Research alene har registreret de alvorligste hjemmerøverier, jf. de nævnte tal for 2006, men ud fra avisens registreringer synes der altså at være en kraftig stigning i denne type røverier.

Røveri i ofrets hjem er et relativt nyt fænomen i Danmark. I andre europæiske lande har der været kendskab til denne form for røveri i længere tid. I Holland stammer den første analyse af hjemmerøverier således fra 1996 (Oudshoorn & Vriezelaar, 1996). I 2008 blev der i Holland ringet med alarmklokkerne på grund af en fortsat vækst i antallet af hjemmerøverier (Kruyer, 2009). Kriminalitetsudviklingen i Danmark er ikke et isoleret fænomen, idet den følger udviklingen i andre europæiske lande (Westfelt, 2001). Stigningen i omfanget af hjemmerøverier i et land som Holland kan derfor være en indikator på, at vi kommer til at opleve det samme her i Danmark.

Der har ikke i Danmark været gennemført undersøgelser af hjemmerøverier. På baggrund af den vækst i hjemmerøverier, der synes at have været, og som muligvis vil fortsætte, samt på grund af de omfattende konsekvenser, hjemmerøverier kan have, ved ikke kun at påvirke det enkelte offers tryghedsfølelse, men tryghedsfølelsen i hele det lokalsamfund, hvor røveriet finder sted, er denne undersøgelse, der kan belyse denne problemstilling samt pege på forebyggende foranstaltninger, blevet gennemført.

Vores projekt retter sig mod følger af hjemmerøveri for beboere i lokalsamfundet. Følger forstået som personlig tryghed, syn på (lokal)samfundet og reel og symbolsk adfærd for at forebygge hjemmerøveri bliver belyst i projektet.

Konkret vil projektet søge at besvare følgende problemstillinger:

- Hvilke karakteristika har hjemmerøverier i Danmark i 2009 i forhold til 2006?
- Hvilke kategorier kan ofre for hjemmerøveri inddeles i?
- Hvilke betydninger har et hjemmerøveri for tryghedsfølelsen i et lokalsamfund?
- Hvilke forebyggende og afværgende tiltag tager lokalbeboere i brug efter et hjemmerøveri i deres område?
- Hvilke generelle muligheder er der for forebyggende og afværgende tiltag i forbindelse med hjemmerøveri?
- Foreligger der international evidensbaseret viden om effektive præventive tiltag med hensyn til hjemmerøverier?

## **1.2 Undersøgelsesmetoder**

Foruden en gennemgang af (inter)national litteratur med henblik på (hjemme)røveri, angst og bekymring for kriminalitet og effekter af kriminalpræventive tiltag er der inddraget tre empiriske kilder til at belyse problemstillinger.

---

<sup>1</sup> <http://nyhederne-dyn.tv2.dk/krimi/article.php/id-25844805.html>



## Registerdata

Politiet har i 2008 indført en separat kode for hjemmerøveri i deres sagsstyringsystem, Polsas. Der er givet adgang til et anonymiseret udtræk af Polsas vedrørende hjemmerøverier anmeldt i 2009. Dette udtræk omfatter oplysninger om selve røveriet: gerningssted, tidspunkt, antal gerningspersoner, udbytte og et resumé af hvert røveri. På basis af resuméet er der dannet variabler vedrørende den anvendte vold og røveriets motiv. Ud over oplysninger om selve røveriet, har vi fået adgang til oplysninger vedrørende forurettede og sigtede (alder og køn) for at få et bedre indblik i forurettedes og sigtedes profil. Med cpr-nummer som koblingsvariabel er oplysninger om forurettedes stilling fra Danmarks Statistiks RAS-database stillet til rådighed for forskningsprojektet. For at undgå, at vi som forskere får kendskab til sigtedes og forurettedes cpr-nummer, har Justitsministeriets Forskningskontor sendt disse oplysninger ind til Danmarks Statistik. Vi har efterfølgende haft mulighed for at analysere data på Danmarks Statistiks forskermaskine. Også i forhold til den sigtede person giver Polsas kun oplysninger om alder og køn. Derfor har vi koblet oplysninger fra Danmarks Statistik sammen med den enkelte sigtedes etniske baggrund og bopælsadresse efter samme fremgangsmåde som ved ofrene.

## Spørgeskemaundersøgelse

For at undersøge, hvordan hjemmerøveri påvirker et lokalsamfund, sætter vi fokus på tre mindre byer: Gørlev, Ganløse og Herfølge. Vi har gennemført en spørgeskemaundersøgelse samt flere uddybende interview i disse tre byer. Spørgeskemaet indeholder spørgsmål vedrørende bekymring for kriminalitet i almindelighed samt spørgsmål med fokus på trygheden i selve hjemmet. Tryghed, bekymring og angst for kriminalitet er begreber, som ikke bare kan måles. I vores spørgeskema har vi så vidt muligt brugt eksisterende operationaliseringer af disse begreber. Dermed opnår vi resultater, der kan sammenlignes med andre forskningsresultater.

Spørgeskemaet (se også bilag 1) består af tre dele:

- *Baggrundsinformation* med spørgsmål om borgernes person og deres sociale og kulturelle tilknytning til byen.
- *Kriminalitet og bekymring* med spørgsmål om bekymring om kriminalitet og offererfaringer i forbindelse med boligindbrud og hjemmerøveri.
- *Kriminalpræventive tiltag* med spørgsmål, som er direkte rettet mod borgernes tekniske sikring af deres bolig og adfærd i almindelighed.

I alle tre byer er der på forhånd etableret kontakt med lokalpolitiet. Politiet er inddraget for at få lokal opbakning, og fordi der bliver spurgt om borgernes sikring af deres hjem. Opbakning har vi også søgt ved kontakt med en lokal bager. Det er aftalt, at respondenterne kunne indlevere spørgeskemaet hos bageren, og at de som tak får et stykke wienerbrød eller en kage. Til sidst har vi inddraget lokalaviser med henblik på at informere indbyggerne om vores projekt. Der er med vilje ikke sagt noget om, at hjemmerøveri har været anledning til vores valg af byen. På selve dagen, hvor skemaerne blev uddelt, talte vi i Gørlev og Ganløse med lokale journalister. I alle tre

byer er vores undersøgelse omtalt både før og efter uddeling af spørgeskemaer. Der er skrevet en mindre delrapport om hver by med de vigtigste resultater fra spørgeskemaundersøgelse.

Vi har valgt at uddele spørgeskemaer selv. Det har givet os et bedre indblik i byen geografi og befolkning. Alle tre uddelingsdage var det godt vejr, og vi mødte undervejs adskillige borgere, som spurgte, hvad det hele gik ud på. En anden vigtig grund til at uddele skemaer selv er, at Post Danmark ikke deler uadresseret post ud til husstande med stickeren "Reklamer: nej, tak". Dermed ville vi miste en betydelig – formentlig ikke tilfældig – del af beboerne.

Den 12. april 2010 har vi uddelt 1.000 skemaer i Gørlev. Alle husstande i byen har fået et skema. Vi har bedt den person i husstanden, som er over 18 år, og som først har fødselsdag, om at udfylde spørgeskemaet. Den 25. august 2010 har vi uddelt 1.100 skemaer til alle husstande i Ganløse, og den 11. oktober 752 skemaer i Herfølge. Vi har ikke uddelt skemaer til alle husstande i Herfølge, da det ville blive for omfattende.

Responserne var i alle tre byer meget tilfredsstillende. I gennemsnit ligger svarprocenten på 45 procent. Svarprocenten i Ganløse ligger 10 point højere end i Gørlev og Herfølge.

**Tabel 1.1 Respons på spørgeskemaundersøgelse**

	<b>Uddelt</b>	<b>Respons</b>	<b>Procent</b>
Gørlev	1.000	414	41 %
Ganløse	1.100	562	51 %
Herfølge	752	304	40 %
<b>I alt</b>	<b>2.852</b>	<b>1.280</b>	<b>45 %</b>

Lidt under halvdelen af husstandene har altså deltaget i undersøgelserne. Spørgsmålet er, om vi kan tolke dem som repræsentative for alle husstande i disse tre mindre byer? For at undersøge dette spørgsmål ser vi på køn og alder. Tabel 1.2 viser, at 40 procent af respondenterne er mænd, mens 60 procent er kvinder. Det tyder på, at det oftere er kvinderne i husstanden, der har udfyldt skemaet, selvom de måske er ikke dem, der først har fødselsdag; ellers skulle fordelingen være mere i retning af 50:50.

**Tabel 1.2 Kønsfordeling af respondenterne**

	<b>Mænd</b>	<b>Kvinder</b>	<b>Forhold</b>
Gørlev	147	267	36:64
Ganløse	243	319	43:57
Herfølge	125	179	41:59
<b>I alt</b>	<b>515</b>	<b>765</b>	<b>40:60</b>

Aldersfordelingen viser, at de yngre aldersklasser (18-24 og 25-34 år) er underrepræsenterede blandt respondenterne i forhold til aldersfordelingen i Danmark. Pensionister er derimod overrepræsenterede. Specielt i Gørlev er der en relativt stor del af respondenterne i aldersgruppen 75

år eller ældre. Hvordan skal vi tolke denne aldersfordeling? For det første må vi fastslå, at aldersfordeling af personer ikke matcher 100 procent med en husstandsfordeling. Dem, der bor for sig selv, vægter tungere i en husstandsundersøgelse.<sup>2</sup> Det kan (til dels) forklare overrepræsentationen af pensionister, for de bor for det meste som ægtepar eller enlige, mens alderskategorierne 35-44 år og 45-54 år ofte står for familier med børn. Det kan imidlertid ikke forklare underrepræsentationen af de yngre aldersklasser. Det er muligt, at en del af dem stadig er hjemmeboende, og at en af deres forældre har udfyldt skemaet, men det er også sandsynligt, at de i mindre grad havde lyst til at deltage i undersøgelsen.

**Tabel 1.3 Aldersfordeling af respondenterne**

	<b>Gørlev</b>	<b>Ganløse</b>	<b>Herfølge</b>	<b>I alt</b>	<b>Danmark</b>
18-24 år	3 %	1 %	3 %	2 %	11 %
25-34 år	7 %	4 %	7 %	6 %	15 %
35-44 år	13 %	19 %	16 %	16 %	19 %
45-54 år	14 %	24 %	18 %	19 %	18 %
55-64 år	24 %	21 %	26 %	23 %	17 %
65-74 år	21 %	22 %	23 %	22 %	12 %
75 år eller ældre	19 %	8 %	8 %	12 %	9 %
<b>I alt</b>	<b>100 %</b>	<b>100 %</b>	<b>100 %</b>	<b>100 %</b>	<b>100 %</b>

Det er alt i alt svært at komme med et definitivt svar på, om respondenterne er repræsentative for hele byen, men vi skal være opmærksomme på, at resultaterne kan være selektive. Det kan godt være, at dem, der er mere bekymret for kriminalitet i almenlighed og boligkriminalitet i særdeleshed, har været mere motiverede for at deltage i undersøgelsen. Hvis det er rigtigt, måler vi et højere bekymringsniveau end det reelle. Dermed kan vi ikke tolke resultaterne absolut, men det er specielt interessant at sammenligne de tre undersøgelsesbyer på eventuelle markante forskelle.

### **Interviewene**

Som led i undersøgelsen er der foretaget interview med personer fra de udvalgte lokalområder. Der er foretaget i alt 41 interview. Tre af interviewene omfatter to personer, i alle tilfælde drejer det sig om ægtepar. Dette skyldes, at den person, som egentlig skulle interviewes, har ønsket, at ægtefællen deltog. I yderligere fire af interviewene er der en ægtefælle til stede, mens interviewet foregår. Selvom disse fire personer ikke egentlig deltager, befinder de sig ved siden af ægtefællen eller går lidt fra og til og kommer ind imellem med enkelte kommentarer. Vi har valgt at acceptere dette uden indvendinger. Vi har ment, at det var vigtigt, specielt når interviewene i de fleste tilfælde foregår i respondentens eget hjem, så vidt muligt at indrette os efter deres ønsker. Det betyder, at der i alt er 44 personer, der er blevet interviewet.

<sup>2</sup> En familie med en far på 52 år, en mor på 51 år, en søn på 22 år og en datter på 18 år har fået et skema og tæller dermed – som fire personer – for en respondent i vores husstandsundersøgelse. En enlig pensionist har også fået et skema, og tæller – som enkeltperson – for en respondent i vores undersøgelse.

Der har været en del af dem, der har meldt sig til at blive interviewet, hvor vi har måttet takke nej, fordi det ikke ville være muligt at interviewe alle. Disse personer har fået en opringning herom og en tak for, at de meldte sig.

Der er ikke gjort noget forsøg på at få et mere eller mindre repræsentativt udsnit. Udvælgelsen er sket på den måde, at der i det husstandsomdelte spørgeskema var indsat et fremhævet felt til sidst i skemaet med overskriften: Har du mere du gerne vil fortælle? Herefter blev der givet en kort beskrivelse af formålet med interviewene, som lød således:

”I forbindelse med undersøgelsen vil vi også gerne foretage nogle interview, hvor der vil være mulighed for at uddybe nogle af de spørgsmål, der tages op i spørgeskemaet. Det vil først og fremmest være dine oplevelser og tanker om tryghed og utryghed vi gerne vil snakke mere om.”

Endvidere blev det oplyst, at interviewene ville blive optaget på bånd, men at resultaterne af interviewene i undersøgelsesrapporten ville blive beskrevet efter temaer, således at den enkelte persons udtalelser ikke optræder sammenhængende. Denne fremgangsmåde blev valgt for at give mulighed for, at respondenterne kan være anonyme også i denne sammenhæng. Det blev derfor også valgt, at interviewene ikke omtales i relation til, hvilken by respondenterne kommer fra.

Nederst i feltet blev der indsat en oplysning om, hvor det var muligt at opnå kontakt og indgå en aftale om tid og sted for et interview. Der blev endvidere givet mulighed for, at respondenterne kunne skrive deres eget telefonnummer, så de kunne blive ringet med henblik på at indgå en aftale. Samtlige de personer, som har ønsket at blive interviewet, har valgt at oplyse deres telefonnummer.

Der er anvendt en semistruktureret interviewform. Der blev udarbejdet en interviewguide, som indeholdt de temaer, der ønskedes belyst. Den semistrukturerede interviewform blev valgt for at undgå at låse interviewpersonerne fast inden for nogle meget bestemte rammer. Interviewene blev som omtalt optaget på bånd for senere at blive transskriberet. Transskriberingen er foretaget af den person, som har foretaget interviewene, og som senere har bearbejdet dem. Langt de fleste interview er foretaget hjemme hos respondenterne.

Varigheden af de enkelte interview har varieret mellem ½ time og 2 timer, og de har en ret forskellig karakter. Først og fremmest varierer interviewene afhængig af respondenternes grad af interesse for på den ene side at komme med oplysninger til undersøgelsen og på den anden side at få et besøg, som giver dem en kontaktmulighed og oplevelse i dagligdagen. Dels varierer interviewene afhængig af, hvor talende interviewpersonerne er, nogle er meget fåmælte, mens andre er meget talende, sådan som mennesker er. Endvidere varierer interviewene afhængig af, om respondenterne fortæller, at de grundlæggende er trygge i deres lokalsamfund, eller om de er mindre trygge.

Respondenterne er ikke blevet spurgt om, hvorfor de har meldt sig til interviewundersøgelsen, men der er flere, der fortæller, at de synes, man skal deltage i såvel spørgeskemadelen som i interviewdelen, når der bliver foretaget en undersøgelse i deres lokalområde om et emne, som de synes er relevant, og som måske kan være med til at gøre nogle forhold omkring tryghed og utryghed i forhold til kriminalitet bedre. Der er ikke så meget tvivl om, at disse personer dermed også tilkendegiver, at de interesserer sig for deres lokalområde.

Som omtalt foregår de fleste interview hjemme hos personerne selv, og vi er her blevet modtaget meget imødekommende og venligt, hvilket vi gerne vil takke for. Mange steder er vi blevet budt på te, kaffe, vand eller lignende, og nogle steder er der allerede dækket op også med småkager, hjemmebag eller brød og pålæg. Som tidligere omtalt er der under nogle af interviewene andre mennesker til stede i lokalet, hvor interviewet foregår, ligesom det sker, at interviewet afbrydes af for eksempel telefonsamtaler. Disse forhold har ind imellem givet interviewene karakter af visit og snak. Nogle personer har været meget åbne om for eksempel personlige forhold eller sikkerhedsmæssige forhold. Disse oplysninger er omformuleret eller udeladt, når båndene er skrevet ud. Intervieweren har været bevidst om at beskytte de personer, som har meldt sig til undersøgelsen. Dette har til tider resulteret i, at der også har været en vis tilbageholdenhed med at gå meget tæt på med hensyn til spørgsmål, der vedrører tryghed og utryghed. Dette skyldes overvejende, at intervieweren har taget hensyn til, at interviewet ikke gerne skulle føre til en forøget utryghed i kortere eller længere tid som følge af spørgsmål om dette tema.

Aldersmæssigt ligger de fleste af dem, der er blevet interviewet, i den ældre del af aldersspektret, og kun få unge har ønsket at deltage i denne del af undersøgelsen. At det forholder sig således med hensyn til aldersfordelingen er ikke uventet, da der er en tilsvarende underrepræsentation af unge blandt respondenterne i undersøgelsens spørgeskemadel. Kønsfordelingen er derimod ret jævn: Af de 44 personer, som er blevet interviewet, er de 23 kvinder og 21 mænd.



## ANGST, BEKYMRING OG UTRYGHED FOR KRIMINALITET

### 2.1 Indledning

De første danske offerundersøgelser, hvor der er spurgt om respondenternes personlige risiko for at blive udsat for kriminalitet, stammer fra 1970'erne. Målingerne fra 1970'erne og begyndelsen af 1980'erne viser, at 15-19 procent af befolkningen var angst for at blive udsat for kriminalitet. I perioden fra slutningen af 1980'erne til og med 2010 ligger angstniveauet signifikant lavere – mellem 10-13 procent. Undtagelsen er 2008 med et angstniveau på 19 procent. Balvig og Kyvsgaard drager den konklusion, at det høje niveau i 2008 var specifikt for dette år, men giver ikke et bud på en mulig forklaring (Balvig & Kyvsgaard, 2010, s. 103).

Offerundersøgelsen viser en sammenhæng mellem angst for kriminalitet og respondenternes livsstil og socioøkonomiske forhold. Et interessant resultat er den personlige indkomsts indflydelse. En højere løn giver et lavere angstniveau (Balvig & Kyvsgaard, 2010, s. 102).

Der er imidlertid en betydelig større andel, der bekymrer sig for vold og kriminalitet generelt set. "Den generelle eller samfundsmæssige bekymring er mere udbredt end den personlige. I de mange målinger, der er gennemført, har vold og kriminalitet næsten altid været det, der har bekymret mest" (Balvig & Kyvsgaard, 2010, s. 104). Målinger fra Institut for Konjunkturanalyse viser, at den andel af befolkningen, der bekymrer sig for vold og kriminalitet, lå mellem 60 og 70 procent i perioden fra midt-1980'erne til midt-1990'erne. Derefter er der tale om en dalende tendens, som når bunden i 2006 med 31 procent. I perioden 2007-2009 ligger andelen af danskere, der er bekymrede for vold og kriminalitet, mellem 36 og 39 procent (Balvig & Kyvsgaard, 2010, figur 9.2, s. 105).

Ifølge Justitsministeriets Forskningsenhed (2003) er angst for kriminalitet ikke nødvendigvis betinget af kriminalitet, men en mere diffus ængstelse kan afspejles som angst for kriminalitet. Offerundersøgelsen for 2009 viser imidlertid, at dem, der har været udsat for kriminalitet, oftere er angste (20 procent) end dem, der ikke har været udsat for kriminalitet (11 procent).

Den svenske forsker Johansson kommer til en lignende konklusion på baggrund af kvalitative interview. Johansson peger på, at et af de forhold, der kan være medvirkende til angst for kriminalitet, er oplevelsen af egen sårbarhed. Herudover peger han på frygten for det uforudsigelige. "Rädsla för brott synes få konsekvenser i vardagen, i form av olika säkerhetsåtgärder. Dessa kan innebära höjd beredskap eller undvikande av situationer som antas innebära en risk" (Johansson, 1997, s. 53). Johanssons respondenter beskriver nogle af de tiltag,

de benytter sig af for at mindske risikoen for kriminalitet, som bevidste og planlagte, mens andre tiltag beskrives som mindre bevidste. Disse tiltag eller handlinger bliver med tiden vaner, som ikke nødvendigvis forbindes med den oprindelige årsag til dem.

Også Hale udtaler sig om adfærdsændringer som følge af frygt for at blive udsat for kriminalitet. Således siger Heber i en afhandling fra Stockholms Universitet:

”Chris Hale har sammanfattat de konsekvenser som lyfts fram i den internationella litteraturen. Studier visar att rädslan för brott inte bara risikerar att inverkar negativt på känslan av trygghet utan också kan få människor att förändra sina beteenden. Det kan även leda till ökat brottslighet genom att människor undvikar offentliga platser och på så vis minskar den informella sociala kontrollen. Rädslan för brott kan även få människor att kräva straff-skärpningar, vilket risikerar att undergräva lagstiftningens legitimitet och leda till överdrivna och ogenomtänkta åtgärder” (Heber, 2007, s. 12).

Efter dette korte overblik over angst for kriminalitet og nogle af konsekvenserne heraf skal vi lidt nærmere beskrive angst, og hvad der forstås hermed samt nogle af de diskussioner, der foregår om angst for kriminalitet inden for området.

## **2.2 Nyere diskussioner om angst for kriminalitet**

Fænomenet angst for kriminalitet dukker, som adskillige forfattere påpeger, op i løbet af 1960'erne (bl.a. Hale, 1996; Balvig, 1999; Heber, 2007; Lee, 2007). Semmens siger, at "fear" bruges synonymt med "concern", "anxiety" og "worry" i forskellige undersøgelser (Semmens, 2007, s.221). Den hollandske forsker Vanderveen er af samme opfattelse, hvilket fremgår af følgende udtalelse:

”'Fear of crime' has frequently been related to risk, worry, fear of victimisation and so on, but substantive conclusions about the interrelations and nature of these different concepts, pointing to the validity of the popular operationalisations, have been lacking” (Vanderveen, 2006, s.85).

Der har da også senere været diskussioner om, hvilke ord det vil være mest rigtigt at bruge i forbindelse med undersøgelser af de følelser og tanker, mennesker har i forbindelse med at blive udsat for en eller anden form for kriminalitet. Det kan siges, at diskussionerne udspringer af en større og større forståelse af, at disse tanker og følelser er mere individuelt betingede og mere situationsbestemte end tidligere antaget.

Befolkningens angst for kriminalitet er traditionelt blevet undersøgt og målt ved brug af spørgeskemaundersøgelser. Spørgeskemaer giver begrænsede muligheder for at differentiere for eksempel i forhold til graden og hyppigheden af angst i sammenhæng med en specifik kriminel handling, men frem for alt giver spørgeskemaer meget begrænsede muligheder for at undersøge



betydningen af den indflydelse, den enkelte respondents livserfaringer og livsbetingelser har på vedkommendes svar på skemaets spørgsmål. Endvidere belyser spørgeskemaundersøgelser grupper frem for individer. Der findes derfor analyser af, hvilke grupper der oplever den største grad af angst for kriminalitet, for eksempel mennesker, der bor i områder med høj risiko for at blive udsat for kriminalitet, i forhold til mennesker, der bor i områder, hvor der er en mindre risiko for at blive udsat for kriminalitet, eller kvinder i forhold til mænd og ældre i forhold til yngre.

En stor del af kritikken og debatten vedrørende angst for kriminalitet vedrører da også de anvendte metoder og de spørgsmål, der stilles i spørgeskemaerne. Der er forskere, som mener, at det er nødvendigt med en mere kvalitativ forskningstilgang, for at nå til en forståelse af, hvad angst for kriminalitet indebærer, og dermed hvilke spørgsmål spørgeskemaundersøgelser skal stille.

### **Begrebsdiskussion**

I 1996 udarbejder Hale en oversigtsartikel over forskningen om angst for kriminalitet og allerede her udtaler han, at "fear of crime" er et uklart begreb, og at der er behov for en strategi, som kan afdække begrebet. Videre forudsiger han, at: "So doing will open up a rich area for debate" (Hale, 1996, s.132).

Der er så småt ved at fremstå en forståelse af, at "angst for kriminalitet" er et meget bredt og komplekst begreb. Således udtaler for eksempel Farrall, Jackson & Gray, at: "Fear of crime is a slippery and contested concept, with doubts remaining over what the 'fear of crime' means as an everyday experience and as a social phenomenon." (2009, s.7). Videre siger de, at det især er den psykologiske betydning af "angst for kriminalitet", der mangler forskning om.

Vanderveen udtrykker noget tilsvarende, når hun taler om, at "angst for kriminalitet" er et paraplybegreb (Vanderveen, 2006, s. 4), og til uddybelse heraf siger, at: "'Fear of crime' is a diffuse term that embraces all kinds of (sub)concepts. These (sub)concepts as well as their interrelations appear to be inconsistent, unclear and therefore not very fruitful" (s. 312). Det er altså en ret alvorlig kritik, som Vanderveen her retter mod begrebet angst for kriminalitet. Det betyder imidlertid ikke, at Vanderveen mener, at fænomenet ikke findes, og hun arbejder hen imod at finde en mere brugbar målemetode.

Chadee, Virgil & Ditton, som også mener, at begrebet er meget omfattende, siger om angst for kriminalitet, at: "It is a multidimensional concept and, therefore, the complexity of fear of crime cannot be tapped into with a single variable measure" (Chadee et al, 2009, s. 173). Heber konkluderer, at: "Komplexiteten i fenomenet har inte bara bidragit till en begreppsförvirring inom ämnet utan till en svårighet att undersöka omfattningen och nivåerna av rädsla för brott". Det, hun omtaler som kompleksiteten, er blandt andet, at angsten er kendetegnet ved subjektive oplevelser og tolkninger, at angsten ikke er konstant, men varierer i intensitet og over tid. Endvidere er den situationsbestemt. Hun siger således at angsten "influeras av platser, tider, ljus och mörker i olika

kombinationer, liksom av vilka andra människor som befinner sig i omgivningen” (Heber, 2007, s. 24).

Gadd & Jefferson kritiserer den måde angst for kriminalitet undersøges på, idet de siger, at det kun er delelementer, der belyses, og at det sker uden sammenhæng med den enkelte persons liv. Hvis man skal nå frem til en forståelse af angst for kriminalitet, må der, siger de, tages udgangspunkt i: ”Whole lives, whole texts, have to be the starting point, not abstracted parts” (Gadd & Jefferson, 2009, s. 134). Gadd & Jefferson foretager en undersøgelse, hvor de bruger en interviewform, de kalder *life story telling*, hvor de beder interviewpersonerne om at fortælle om erfaringer med kriminalitet, risiko, tryghed og bekymring i løbet af deres liv. På grundlag heraf konkluderer de:

“... what we are arguing is that subject positions are negotiated in relation to the individual’s biography and attendant anxieties, the discursive fields available to the individual ... and intersubjectively through the responses of others” (Gadd & Jefferson, 2009, s.139).

Hope & Sparks, som også taler om bredden i begrebet, beskriver denne bredde på en lidt anden måde, når de udtaler: ” On one side ‘fear’ reaches down into the unilluminated corners of the inner life. On the other ‘it’ extends out into the public domains of culture and political communication, and into the routinisation of practices of safety in housing, transport, shopping, leisure” (Hope & Sparks, 2000, s. 4). De lægger her vægt på, at begrebet ikke bare vedrører individers ukendte indre liv og adfærd, men at det også rækker langt ind i samfundet.

Murry Lee går ret vidt, når han konkluderer omkring begrebet, idet han siger, at for ham må svaret på, hvad angst for kriminalitet er, være som følger: ”That is, fear of crime is *nothing* in and of itself. No such objective thing actually exists. Although I must admit this conclusion is not completely original; Ditton noted back in the 1990s that ‘fear of crime does not exist’. (Lee, 2007, s. 202).

Udviklingen går altså i retning af, at angst for kriminalitet er et meget bredt og favnende begreb, hvor der er behov for yderligere afklaring af begrebet, eller at angst for kriminalitet måske slet ikke findes som noget entydigt og målbart. Det betyder ikke, at der ikke fortsat forskes i angst for kriminalitet, men blot at opmærksomheden på, at det er et meget vidtfavnende og måske usikkert begreb, er blevet skærpet.

### **Angstformer**

Nogle forskere taler om forskellige former for angst. Blandt dem, der splitter angsten op i forskellige typer, er Farrall, Jackson & Gray. Disse forfattere skelner mellem experiential fear (erfaringsmæssig angst), som er ængstelse, der opstår, når man tror, at man er i fare – hører for eksempel fodtrin bag sig eller et vindue, der smadres – den er tids- og stedsspecifik og en reaktion på ydre her og nu-stimuli, og expressive fear (udtrykt angst), som mere er knyttet til holdninger og meninger, som kommer til udtryk, for eksempel når man beder mennesker om at tale om deres

følelser i relation til kriminalitet (Farrall, Jackson & Gray, 2009, s.151-157). Herudover siger de om expressive fear, at:

”This dimension of the fear of crime we call expressive because it is often not related to any specific event or episode in the respondent’s life, but rather encapsulates a general sense of uneasiness on their part.” (Farrall, Jackson & Gray, 2009, s.232).

Altså en angst, som er mere diffus, og som ikke kan knyttes til en specifik oplevelse, men som giver en oplevelse af utryghed. Endvidere taler de om funktionel ængstelse, der er en tilpasning til omgivelserne, og som kan få mennesker til at tage forholdsregler. De henviser til et citat fra en interviewperson, som fortæller, at hun er opmærksom på, hvordan hun bærer sin håndtaske. Ikke fordi hun tror, at hun vil få den frastjålet, men for at være på den sikre side (Farrall, Jackson & Gray, 2009, s.151).

Den ene af disse tre forskere, Jackson, omtaler en undersøgelse, som han har foretaget sammen med den ene af de to andre Grays i 2008. Her finder de, at omkring en fjerdedel af dem, der siger, at de er bekymrede for kriminalitet, når de bliver spurgt uddybende herom, tilkendegiver: ”That they took precautions, that their quality of life was not affected (by worry or by the precautions they took), and that their precautionary activities only served to make them feel safer and less at risk” (Jackson, 2009, s.151). Jackson taler i den sammenhæng om funktionel angst. Dette svarer i en vis udstrækning til det, der ovenfor er omtalt fra Johanssons svenske undersøgelse, hvor han finder, at nogle af de personer, han har interviewet, tager visse forholdsregler for at mindske udsathedens for kriminalitet.

En anden, som taler om en bestemt type angst, er Balvig, som i en artikel fra 1994 i relation til befolkningens reaktion på den stigende kriminalitet i USA siger: ”Den måde de fleste tilpasser sig den ubehagelige situation kan måske bedst karakteriseres ved begrebet *refleksiv frygt*. Når kriminalitetsproblemer opstår og erfares, hvad enten de nu er reelle eller ej, så ændrer man sit dagligliv på en måde, der væsentligt mindsker, eventuelt helt fjerner, denne trussel. Efter et stykke tid tænker man ikke længere på, at den ændrede og nye adfærd oprindeligt er fremkaldt af oplevede kriminalitetsproblemer. Denne adfærd bliver som al anden dagligdags adfærd refleksagtig, ubevidst eller underbevidst” (Balvig, 1994, s.38). Som det fremgår, er der stor lighed mellem det, Farrall et al kalder funktionel bekymring, og det, Balvig kalder refleksiv angst. Mens Balvig taler om tilpasning af adfærd til kriminalitetsstigning, taler Farrall et al blot om kriminalitet som sådan uden at forholde sig til ændring i kriminalitetsniveauet.

### **Risiko for kriminalitet og angst**

Der er flere forskere, der kritiserer undersøgelser af en eventuel sammenhæng mellem risikoen for at blive udsat for kriminalitet og oplevelsen af angst for kriminalitet. Et eksempel på en sådan forsker er Semmens, som tager udgangspunkt i en diskussion inden for forskningen, der siger, at den opfattede risiko begrebsmæssigt adskiller sig fra angst for kriminalitet, og at risiko derfor i

stedet bør ses som en af komponenterne i angst for kriminalitet. Semmens siger, at angst er afhængig af både "perceived risk" (opfattet risiko) og "sensitivity to that risk and that sensitivity to risk is dependent on two factors: the perceived seriousness of the offence and vulnerability". Videre siger hun: "... whilst we may instinctively have a broad conception of the 'fear' of crime, we are a long way from understanding how the many different dimensions of fear are inter-related" (Semmens, 2007, s. 221-223). Semmens knytter på den måde sammenhængen mellem på den ene side angst for kriminalitet som et meget bredt begreb og på den anden side forholdet mellem angst for kriminalitet og risiko for at blive udsat for kriminalitet sammen.

Ewald er langt mere kritisk over for analyser af denne sammenhæng, når han siger: "Emotions, such as fear, are not based on rational objective assessments of chances of becoming a victim. There is no sense, therefore, in trying to determine whether they are proportionate to the real dangers and the objective risk of victimisation" (Ewald, 2000, s. 171). Ewald er altså helt afvisende over for, at der kan være en sådan sammenhæng, fordi følelser efter hans opfattelse ikke er styret af rationelle vurderinger af, om der er grund til at være bange for at blive udsat for kriminalitet.

Et andet eksempel på forskere, der beskæftiger sig med risiko og angst, er Farrall, Jackson & Gray, som udtaler, at de hyppige sammenligninger mellem angst for kriminalitet og omfanget af kriminalitet ikke giver mening, og at sammenligningerne derfor resulterer i, at: "In such a comparison the fearful often 'come up short' with a seemingly irrational sense of the crime problem ... the point is that, whether it is ultimately out of kilter with statistically estimated risk, fear of crime remains rooted in broader public concerns (Farrall et al, 2009, s. 239-240). Mens Ewald har en tilgang til problematikken på individniveau, ligger Farrall, Jackson & Grays tilgang på samfundsniveau.

### **Termen angst**

Nogle forskere som blandt andet Williams, McShane & Akers tilkendegiver, at de mener, at termen angst er så problematisk, at den, indtil der er opnået større enighed om indholdet af begrebet angst for kriminalitet, bør erstattes med termen bekymring. De siger herom:

"However, the term fear of crime remains vague and we argue that it may be preferable to substitute the concept of worry. Until the field reaches agreement on the elements of fear of crime, both psychological and physiological, we believe that the term fear of crime should be put aside in favour of the term 'worry about crime' (or victimization)" (Williams, McShane & Akers, 2000, s.14-15).

Farrall et al er enige i, at termen bekymring i de fleste tilfælde vil være mere velvalgt end angst. De siger herom:

"The specification of 'worry' rather than 'fear' in the BCS [British Crime Survey] measures is noteworthy because psychological research suggests that 'worry' is more appropriate than

'fear' in regard to the risk of crime. Fear is a physical response to an immediate threat, and no doubt some individuals, in some instances, experience this strong emotion. But worry may better describe more common emotional responses, because worry, describes both rumination about future events and immediate response to current situations. Worry can also be functional and problem-solving, as well as damaging and debilitating, (Farrall, Jackson & Gray, 2009, s.50)

Farrall et al siger, at forholdet mellem befolkningens angst og kriminalitetsniveauet skaber frustration, fordi angst ofte anses for at være ødelæggende. De stiller herefter spørgsmålet, om også bekymring skal anses som ødelæggende, eller om ikke bekymringen kan fremme ansvarlighed i form af det, der er blevet kaldt funktionel angst (Farrall, Jackson & Gray, 2009, s. 17).

### **Opsamlende kommentarer**

Vi skal ikke her komme ind på, hvorfor interessen for at undersøge "angst for kriminalitet" fik så stor opmærksomhed, men blot konstatere, at sådan er det. Det er imidlertid tænkeligt, at termen "angst" (på engelsk "fear") kom ind i disse undersøgelser, fordi man ganske enkelt tog udgangspunkt i de dagligdags ord "bange" og "afraid". Det er nødvendigt at bruge kendte og udbredte ord i spørgeskemaundersøgelser, dels for at så mange som muligt skal besvare spørgeskemaet, og dels for at der skal være mulighed for et fælles forståelsesgrundlag mellem forskerne og respondenterne. Som omtalt er den sædvanlige metode til at undersøge en befolkningsgruppes angst for kriminalitet spørgeskemaundersøgelser. Der har imidlertid været en begyndende interesse for at foretage interviewundersøgelser. Begrundelsen herfor er, at det formodes, at det er muligt at afdække facetter af fænomenet, som ikke kan samles op med spørgeskemaundersøgelser. Nutidens videnskabelige diskussioner om begrebet angst for kriminalitet går i retning af, at der er tale om et bredt begreb, som er influeret af de undersøgte personers individuelle egenskaber og livshistorier. Der er forslag om at splitte angst for kriminalitet op i forskellige typer af angst, og endelig er der forslag om at erstatte termen angst med termen bekymring. Men frem for alt er der en ret bred enighed om, at der må arbejdes videre for at få en større viden og afklaring af, hvori angst for kriminalitet består.

### **2.3 Angst psykologisk set**

Af ovenstående er det fremgået, at flere af de forskere, der beskæftiger sig med angst for kriminalitet, peger på, at især de psykologiske aspekter af denne angst er dårligt belyst. I en psykologisk forståelse har termerne "angst" og "fear" da også en anden og mere specifik betydning. Vi skal i det følgende uddybe den psykologiske forståelse af angst. Vi har valgt at tage udgangspunkt i en danske beskrivelse foretaget af Hougaard, Rosenberg & Nielsen, som i deres bog "Angst og angstbehandling" fra 2002 foretager en grundig gennemgang af angstens psykologi.

Angst kan ifølge Nielsen, Hougaard & Rosenberg defineres som en psykobiologisk tilstand med fire karakteristiske komponenter. Alle komponenterne behøver dog ikke at være til stede, for at man kan tale om en angsttilstand. De fire komponenter beskrives således (Nielsen, Hougaard & Rosenberg, 2002, s.11-12):

1. Angst indebærer som regel en *trusseloplevelse eller -vurdering*, altså en oplevelse af, at der i nær eller fjern fremtid kan ske noget farligt eller skadeligt. Denne trusseloplevelse kan variere lige fra en klar og præcis opfattelse af bestemte trusler til meget uklare og diffuse trusseloplevelser, undertiden blot en fornemmelse af, at der *kunne* ske noget frygteligt, uden at personen nærmere kan præcisere hvad eller hvornår. Denne trusseloplevelse kaldes angstens *kognitive* komponent.
2. Angst er karakteriseret ved *følelsesmæssigt* ubehag, hvilket hænger sammen med, at angstens oprindelige biologiske formål er at ansprende os til at modvirke eller undgå trusler. Det følelsesmæssige ubehag kan variere i intensitet lige fra en næsten uudholdelig pine til en svag, men dog mærkbar uro.
3. Angst er typisk ledsaget af *fysiologiske ændringer* i kroppen som hjertebanken, blodtryksstigning, svedtendens og ændret vejrtrækning. Disse fysiologiske reaktioner bidrager især til at mobilisere de kropslige funktioner med henblik på flugt eller kamp.
4. Angst er endelig forbundet med en *adfærdsmæssig aktivitet*, der tjener til at undgå eller bekæmpe truslen, eller blot en indre tilskyndelse eller trang til en sådan adfærd. ... Ved mere uklare trusseloplevelser kan der optræde adfærdsmæssig *hæmning* snarere end adfærdsmæssig aktivering. Endvidere taler man om angstens 'ekspressive adfærd'. Dvs. den måde, hvorpå angsten kan vise sig i mimik og gestus.

Opsummerende siger de tre forfattere, at angst altså kan bestå af fire komponenter: tanker om trusler, følelsesmæssigt ubehag, fysiologiske ændringer og endelig adfærdsmæssige tendenser til flugt eller kamp samt mimiske reaktioner. De to første komponenter slås ofte sammen til angstens oplevelsesmæssige komponent, fordi det til tider kan være svært at skelne mellem det tankemæssige og det følelsesmæssige aspekt i angstoplevelsen. De tre forfattere tilføjer, at uanset om man opererer med tre eller fire angstkomponenter, så er det vigtigt at fremhæve, at de forskellige bestanddele langt fra altid optræder samtidig.

Til en nærmere belysning af angstens kognitive komponent henviser Nielsen, Hougaard & Rosenberg til Lazarus' kognitive angst-/stressteori. Denne teori omfatter ifølge de tre forfattere to hovedtyper af kognitive processer:

- "*Primær vurdering* er betegnelse for de kognitive processer, hvorved et menneske vurderer, om situationen indebærer en mulig *trussel* mod individets velbefindende" (Nielsen, Hougaard & Rosenberg, 2002, s. 20). Der kan være tale om skader af fysisk eller psykisk art.

- ”Sekundære vurderinger betegner den kognitive aktivitet, der omhandler, hvad man kan gøre for at undgå eller afværge den pågældende trussel. Det er tanker om individets ’mestrings’- eller ’copingmuligheder’, altså alle de aktiviteter både af adfærdsmæssig og kognitiv art, som tjener til at undgå eller afværge trusler” (Nielsen, Hougaard & Rosenberg, 2002, s.20).

I den kognitive angstteori skelnes der altså mellem primær vurdering – ”de tanker, der vækker angst, fordi de fører til en opfattelse af en mulig fare eller trussel i den nærmere eller fjernere fremtid ... og sekundære vurderinger, som omhandler individets formodning om at kunne eller ikke kunne håndtere den forventede trussel” (Nielsen, Hougaard & Rosenberg, 2002, s.47). Forfatterne taler endvidere om, at der er nogle faktorer, der har indflydelse på de primære trusselvurderinger. Disse faktorer omfatter: for det første menneskets generelle viden om verdens indretning. Det er en forudsætning, at man har kendskab til et fænomen for at kunne frygte det. For det andet individets personlige værdier – hvad der er dyrebart for individet, og som individet derfor kan frygte at miste, og for det tredje graden af opmærksomhed i forhold til information, idet man kun kan frygte trusler, man er opmærksom på. Med hensyn til den sekundære vurdering af copingmuligheder er det især de følgende faktorer, som spiller en rolle. For det første tidligere erfaringer og for det andet vurdering af egne indre og ydre aktuelle ressourcer. (Nielsen, Hougaard & Rosenberg, 2002, s.47-48).

Som tidligere omtalt taler Nielsen, Hougaard & Rosenberg om, at angstens følelsesmæssige ubehag kan variere i intensitet lige fra en næsten uudholdelig pine til en svag, men dog mærkbar uro. Forfatterne påpeger, at: ”De tanker og forestillinger, der særlig vækker angstreaktioner, er ofte sådanne, der ikke opleves som ’velovervejede’, men snarere beskrives som ’farende gennem hovedet’ uden for viljens kontrol” (Nielsen, Hougaard & Rosenberg, 2002, s. 48). Endvidere siger de, at nogle angstreaktioner kun er forståelige, når forholdet mellem de specifikke miljøforhold og individets livshistorie tages i betragtning (Nielsen, Hougaard & Rosenberg, 2002, s. 67)

Nielsen, Hougaard & Rosenberg siger, at det er almindeligt at tale om emotioner som tilstand eller som træk, og at spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om en tilstand eller et træk, afgøres af varighed, stabilitet og graden af situationsafhængighed. Forfatterne siger herom:

”Tilstandsangst (’state anxiety’) betegner den aktuelle følelsetilstand, der er relativt kortvarig, ustabil eller foranderlig og afhængig af den pågældende situation. Trækangst (’trait anxiety’) er en relativ permanent disposition til at reagere med angst i mange forskellige situationer og altså et stabilt personlighedstræk. ... Grænserne mellem angst som følelsetilstand, sindsstemning og personlighedstræk er naturligvis uskarpe” (Nielsen, Hougaard & Rosenberg, 2002, s. 58).

Gabriel & Greve taler om betydningen af henholdsvis dispositionel angst og situationel angst. Hermed mener de, om en person har anlæg for eller tilbøjelighed til at blive angst, eller om en person bliver bange i specifikke situationer. De mener, at denne skelnen er vigtig i forhold til angst for kriminalitet. Personer, som har en dispositionel angst, vil formentlig oftere og i flere sammenhænge opleve angst for kriminalitet. Videre siger de, at: "... dispositional fear of crime can ... change within a subject" (Gabriel & Greve, s. 601). Ændringerne kan ske som følge af en persons udviklingsmæssige ændringer. Ligeledes vil disse personer kunne føle en større angst. Gabriel & Greve eksemplificerer situationel angst således:

- "I may be afraid of becoming a victim of crime in situations such as walking in a dimly lit park, talking to a stranger, and/or hearing a strange noise behind me. Here, fear of crime is a transitory state that will generally pass quickly" (Gabriel & Greve, s. 601).

Hvis en person oplever situationel angst gentagne gange kan dette dog ifølge de to forfattere få indflydelse på udviklingen af dispositionel angst hos personen. Dispositionel angst kaldes også trækangst (trait anxiety) og situationel angst for tilstandsangst (state anxiety). Begrundelsen for Gabriel & Greves interesse for denne adskillelse er, at de mener, at: "Criminal policy and criminology ... tend to focus on personal trait with respect to fear of crime rather than on situational states" (2003, s. 601-602). Dette får efter deres opfattelse den betydning, at: "... empirical data on fear of crime are often 'seen through the wrong spectacles'" (Gabriel & Greve, 2003, s.600).

#### **2.4 Bekymring og utryghed**

Det fremgår, at angst nok er lidt mere alvorligt end det, de fleste mennesker mener, når de for eksempel svarer ja til et spørgsmål, om de er bange for tyveri fra deres bil. Heber udtaler, at: "En trolig slutsats är att det rör sig om olika former av rädsla, alltifrån en mildare oro till en stark rädsla. Människor är sannolikt rädda för våldsbrott medan de är oroliga och bekymrade för inbrott och bilbrott" (Heber, 2007, s. 49). Nielsen, Hougaard & Rosenberg beskæftiger sig også med bekymring, og de siger herom:

"Når tankeindholdet vedvarende eller hyppigt drejer sig om fremtidige trusler, taler man om *bekymringer*. Bekymringer defineres som en kognitiv aktivitet, der omhandler tanker eller forestillinger om en eventuel trussel, som regel lidt ude i fremtiden (til forskel fra nærværende trusler, der udløser mere akut angst), og hvor det følelsesmæssige element som regel kun er forholdsvis svagt til stede. Der er tale om tanker på et relativt højt bearbejdningsniveau ... Bekymringer foregriber ubehagelige eller truende scenarier med henblik på at undgå sådanne situationer (forebyggende coping) eller klare situationen på bedst mulige måde (foregribende coping). ... Bekymringer kan også have den hensigtsmæssige funktion at gøre eventuelle negative begivenheder mindre uventede, hvis de skulle indtræffe ..." (Nielsen, Hougaard & Rosenberg, 2002, s. 48-49).



De to australske psykologer Gladstone & Parker, som er enige med Nielsen, Hougaard & Rosenberg i beskrivelsen af bekymring, henviser i en artikel til en undersøgelse foretaget af Tallis, Davey & Capuzzo fra 1994, om det, de kalder "normal bekymring". I undersøgelsen finder de, at de fleste anser bekymring for at være en rutine og for det meste en acceptabel aktivitet, som finder sted mere eller mindre dagligt. Endvidere finder de, at: "Typically, worry was associated with ... problems which were real or likely, rather than imaginary and remote (Gladstone & Parker, 2003, s. 347-348).

Verdenssundhedsorganisationen (WHO) definerer tryghed således:

"Safety is a state in which hazards and conditions leading to physical, psychological or material harm are controlled in order to preserve the health and well-being of individuals and the community. It is an essential resource for everyday life, needed by individuals and communities to realise their aspirations" (her citeret fra Karlsson & Valfridsson, 2006, s. 2).

Karlsson & Valfridsson siger, at WHO taler om henholdsvis objektiv og subjektiv tryghed, hvor den objektive tryghed er fravær af eller mindsning i omfang af skader og ulykker. Den subjektive tryghed er individets følelser og oplevelser af tryghed. "Det findes en tydelig koppling mellem subjektiv og objektiv tryghed men sambandet är komplext då man kan känna sig otrygg i säkra situationer och trygg i osäkra" (Karlsson & Valfridsson, 2006, s. 5)

Trygfonden har gennem nogle år foretaget undersøgelser af tryghed i Danmark. I den seneste rapport fra 2009 udtales det: "Det er ikke sådan, at bestemte, veldefinerede befolkningsgrupper er trygge eller utrygge ... Uanset hvordan vi opdeler befolkningen, er det store flertal generelt trygt, mens utrygheden omvendt findes på tværs af køn, alder, rang og stand. Man skal ned i nogle meget mindre grupper for at finde nogle, hvor det store flertal er utrygge ..." (2009, s.16).

Utryghed er modsætning til tryghed, og i relation til utryghed siger Vanderveen følgende: "Basically, research on 'fear of crime' is concerned with the experience of safety, threat and danger. 'Fear of crime' boils down to the fear for one's safety" (Vanderveen, 2006, s.3). På baggrund af mangeårige svenske undersøgelser af udsathed og utryghed i relation til kriminalitet udtaler Joachim Vogel, at det er den subjektive oplevelse af utryghed, som er det største velfærdsproblem (1991, s. 34).

## **2.5 Angst, bekymring, utryghed og kriminalitet**

Nielsen, Hougaard & Rosenberg siger altså, at en forudsætning for, at mennesker kan frygte et fænomen, er, at de kender til fænomenet. Nu er der formentlig ikke mange mennesker i dagens Danmark, der ikke kender til, at der sker kriminalitet. Heber henviser i sin undersøgelse til et kongrespapir af Michael Kilching, hvor han udtaler, at menneskers bevidsthed om kriminalitet øges, fordi medier beskriver og fremhæver kriminalitet (Kilching, 2003:76). Medierne er uden tvivl

den største kilde til befolkningens viden om kriminalitet. Heber siger endvidere: "Många empiriska undersökningar tyder på att medierna är betydelsesfulla för människors rädsla för brott, inte minst genom att medierna uppmärksammar brottsligheten och påminnar sina konsumenter om brott" (2007, s. 169).

Farrall, Jackson & Gray kommer i deres seneste beskrivelse af angst for kriminalitet tæt på beskrivelser af angst og bekymring generelt, når de udtaler: "... we are able to show, with considerable support, that anxieties and worries about crime cover a wide range of different experiences, attitudes, and vulnerabilities" (Farrall, Jackson & Gray, 2009, s. 232). De taler om, at angst for kriminalitet udgør et kontinuum af følelser, som omfatter både en diffus ængstelse og en håndgribelig bekymring. Også Holloway & Jefferson taler om variationer i forhold til angst for kriminalitet, og at disse variationer skal ses i sammenhæng med den enkeltes livshistorie:

"... how particular individuals identify with fear of crime discourses depends on their unique biographies, especially their history of anxiety and how they come to handle the circumstances of their lives in the light of these. Thus the impact of fear of crime discourses, even on high-crime estates where criminal victimization is commonplace, is a variable affair that does not reduce to social group membership, incivilities and official risk rates" (Holloway & Jefferson, 2001, s. 265).

Det, der omtales som henholdsvis tilstandsangst (state anxiety eller situationel fear) og trækangst (trait anxiety eller dispositional fear), er interessant i forhold til begrebet angst for kriminalitet, fordi tilstandsangst beskrives som en her og nu-angst, som opstår i en bestemt situation, mens trækangst er knyttet til individets personlighed. Gabriel & Greve mener således, at der er en tendens til, at den angst, der måles i undersøgelser af angst for kriminalitet, overvejende er trækangst, mens tilstandsangst tenderer at blive underrepræsenteret. Dette kan måske forklares med de resultater, der er fremkommet i nogle undersøgelser, og som viser, at nogle mennesker tager forhåndsregler af forskellig art for at mindske risikoen. Disse forhåndsregler kan føre til, at angsten og bekymringerne mindskes eller forsvinder, således at netop tilstandsangsten bliver underrepræsenteret i undersøgelser.

Begge typer af angst kan formentlig knyttes til angst for kriminalitet, hvis denne angst ses som så omfattende og variabel, som den beskrives af henholdsvis Farrall, Jackson & Gray og Holloway & Jefferson, og kan dermed måske være med til at forklare nogle af variationerne.

## **2.6 Afslutning**

Det må siges, at Hale fik ret i sin udtalelse fra 1996 om, at forsøg på at afdække begrebet "angst for kriminalitet" ville føre til en livlig debat. Det må imidlertid også siges, at debatten endnu ikke har ført til en konklusion på, hvordan begrebet skal afgrænses og beskrives. Vi har foretaget en kort gennemgang af den nyere forskning om angst for kriminalitet for at belyse de diskussioner, der

finder sted på området, for herigennem at vise, at angst, bekymring og utryghed for kriminalitet har flere facetter.

I nærværende undersøgelse har vi valgt at bruge tryk/utryk samt bekymring i forhold til spørgsmål om kriminalitet. I spørgeskemaet bruges udtrykkene: meget tryk, ret tryk, ret utryk og meget utryk, mens ordet bekymring indgår i overskriften til den del af skemaet, der beskæftiger sig med kriminalitet.



## FÆNOMENET HJEMMERØVERI

### **3.1 Den juridiske definition**

Røveri er omfattet af straffelovens § 288. Denne kategori spænder fra et planlagt bankrøveri til en, under tvang, frastjålet mobiltelefon på offentlig vej. I straffelovens sprog defineres røveri som følgende:

Ved vold eller trussel om øjeblikkelig anvendelse af vold

- 1) fratager eller aftvinger nogen en fremmed rørlig ting,
- 2) bringer en stjålet ting i sikkerhed eller
- 3) tvinger nogen til en handling eller undladelse, der medfører formuetab for den overfaldne eller nogen, for hvem denne handler.

(§ 288, stk. 1)

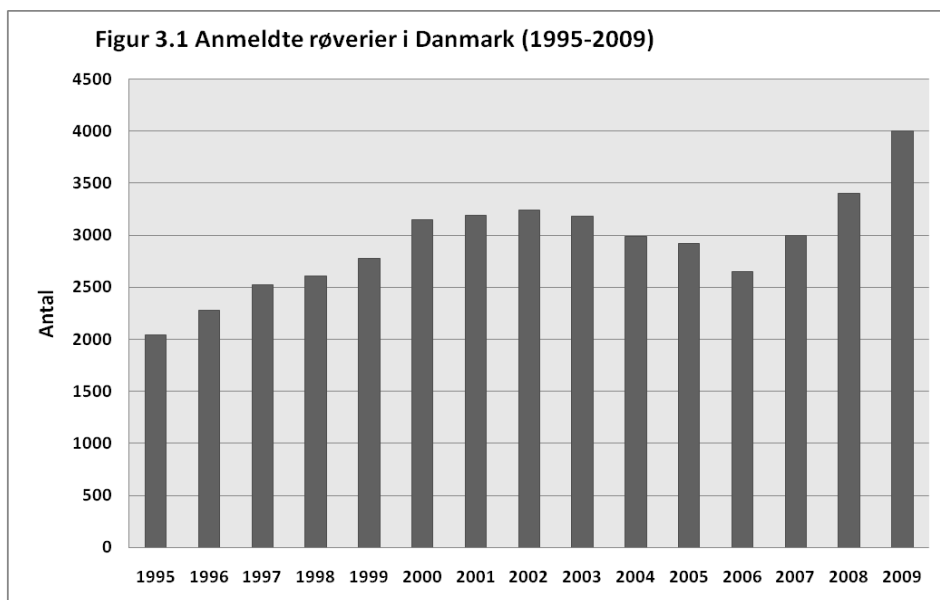
Anklagemyndigheden afgrænser i Rigsadvokaten Informerer nr. 8/2008 hjemmerøveri således: "Det er en forudsætning, at gerningsstedet skal være hus, lejlighed, sommerhus eller lignende, der benyttes til privat beboelse. Sagen skal tillige være omfattet af straffelovens § 288 – eventuelt jf. § 21 om forsøg. ... Den situation, hvor et tyveri udvikler sig til et røveri, for eksempel, hvor ejendommens beboer overrasker en indbrudstyv, vil også være omfattet. Det forhold, at gerningsmanden er en bekendt til forurettede, udelukker ikke, at der kan være tale om hjemmerøveri. Også et røveri begået i forbindelse med inddrivelse af gæld vil være omfattet af ordningen i pkt. 3, hvis der rejses tiltale efter straffelovens § 288". (Rigsadvokaten, 2009, s. 2).

Hjemmerøveri har aldrig været en selvstændig kategori i kriminalstatistikken. Fra 2008 er der imidlertid oprettet en gerningskode i politiets sagsstyringssystem (Polsas) for hjemmerøveri: kode 76317 – og for særligt farligt hjemmerøveri: kode 76327.

### **3.2 Antal hjemmerøverier**

I første omgang ser vi på udviklingen af alle anmeldte røverier. Det viser sig, at antallet af røverier er næsten fordoblet i perioden 1995-2009: fra 2.039 røverier i 1995 til 4.004 røverier i 2009. Figur 2.1 viser, at der har været en stigning i sidste del af 1990'erne op til årtusindskiftet, og at udviklingen stabiliserer sig i starten af årtusindet efterfulgt af en nedgang i antallet af anmeldte røverier. I 2007 vender udviklingen igen, og antallet af røverier stiger markant i 2008 og 2009. Foreløbige tal fra 2010 viser, at antallet af anmeldte røverier har toppet i 2009.

Da hjemmerøverier først i 2007 har fået en selvstændig gerningskode i Polsas, er det ikke muligt at se nærmere på udviklingen af hjemmerøverier før efter 2007. I en rapport fra Justitsministeriets Forskningsenhed er der imidlertid for første gang sat tal på antallet af hjemmerøverier i 2006 ved at gennemgå alle røverier i kategorien 'mod andre' (Kyvsgaard, 2008).



Kilde: Danmarks Statistik

Vi har fået adgang til anmeldelser med gerningskoder 76317 og 76327 (hjemmerøverier) for 2009. Desuden har vi gennemgået anmeldelser i kategorien 'røveri mod andre' for at undersøge, om der er journaliseret hjemmerøverier under denne – tidlige anvendte – kategori. Det viste sig, at det ikke var tilfældet.

Der er registreret 215 hjemmerøverier i 2006 og 359 i 2009. Det svarer til en stigning på 67 procent. Antallet af alle anmeldte røverier er steget med 51 procent i 2009 i forhold til 2006. Dermed vokser antallet af hjemmerøverier hurtigere end de andre former for røveri. Det korresponderer med, at hjemmerøverier i 2009 står for 9 procent af alle registrerede røverier, mens andelen af hjemmerøverier i det samlede billede fra 2006 var 8 procent.

**Tabel 3.1 Hjemmerøverier i forhold til andre røverier i privat beboelse (2006 og 2009)**

	2006		2009		Procentuel forandring fra 2006-2009
	Antal	Procent	Antal	Procent	
Hjemmerøverier	215	8,1 %	359	9,0 %	67,0 %
Andre røverier	2.435	91,9 %	3.645	91,0 %	49,7 %
<b>Røveri i alt</b>	<b>2.650</b>	<b>100,0 %</b>	<b>4.004</b>	<b>100,0 %</b>	<b>51,1 %</b>

Kilde: Polsas og Danmarks Statistik

Balvig og Kyvsgaard beretter, at 1,0 procent af respondenterne i deres offerundersøgelse har været udsat for røveri i 2009. Det svarer til 42.200 ofre på landsplan (Balvig & Kyvsgaard, 2010, s. 65). Nu er det altid vanskeligt at omsætte resultaterne fra offerundersøgelser til politianmeldte

sager, men differencen mellem politianmeldte røverier og offeroplysninger er her en faktor 10. Undersøgelsen oplyser endvidere, at 38 procent (1. halvår 2009) og 30 procent (2. halvår 2009) af ofrene har været udsat for røveri i en privat bolig (Balvig & Kyvsgaard, 2010, s. 69). Det tyder på, at hjemmerøverier er stærke underrepræsenteret i anmeldelser til politiet, for ifølge denne kilde har 9 procent af røverierne fundet sted i en privat bolig.

Vi er imidlertid tilbøjelige til at formode, at en del af respondenterne i offerundersøgelsen har et andet billede af begrebet 'røveri' end forskerne. Vores færden i lokalsamfund og kommentarer skrevet på retursendte spørgeskemaer har givet indtryk af, at langt fra alle danskere har en klar opfattelse af forskellen mellem indbrud og røveri. Derfor tror vi, at en del af offerundersøgelsens respondenter har været udsat for boligindbrud (begået af 'banditter' eller 'røvere') i stedet for hjemmerøveri. Det kunne forklare den markante forskel mellem selvrapporterede og politianmeldte hjemmerøverier.

Kriminalstatistikken er et komplekst fænomen. Det skyldes, at kriminalitet kan opgøres på forskellige måder. For det første er der lovovertrædelsen i sig selv: begivenheden. Det kaldes et forhold i kriminalstatistikken. Det kan være, at forholdet ikke har et direkte offer (offerløse delikter). Ved hjemmerøveri er der altid mindst et offer, men der kan også være tale om flere ofre. De kaldes forurettede i kriminalstatistikken. Politiet kan nå frem til en formodet gerningsperson. For det meste bliver denne person på et tidspunkt sigtet af politiet. Den sigtede person er ikke nødvendigvis gerningspersonen. Det er også muligt, at politiet sigter flere personer for et forhold. Når politiet er i stand til at sigte en eller flere gerningspersoner, kaldes sagen for opklaret i statistikken. Når sagen når frem til anklageren i straffeprocessen, bliver det endnu mere komplekst i forhold til kriminalstatistikken, men her ser vi på antal forhold (hjemmerøverier), forurettede (ofre) og sigtede (gerningspersoner).

**Tabel 3.2 Antal hjemmerøverier, forurettede og sigtede**

	2006	2009
Hjemmerøverier	215	359
Forurettede	234	433
Sigtede <sup>3</sup>	Mindst 165	375
Opklaret	107	174
Opklaringsprocent	50 %	48 %

I 2009 er der registreret 359 hjemmerøverier (forhold). Næsten halvdelen er opklaret; det vil sige, ved 174 hjemmerøverier har politiet sigtet mindst en gerningsperson. Antal sigtede personer er 375 i 2009. Det betyder, at politiet ofte sigter flere gerningspersoner ved hjemmerøverier.<sup>4</sup> Ved 40

<sup>3</sup> I datasættet fra 2006 findes information om højst to sigtede. I 49 sager er der kun en sigtet, og i 58 er der mindst to sigtede. Vi ved ikke, i hvilken andel af disse sager der har været tre eller flere sigtede. Derfor kan vi kun konkludere, at der har været mindst 165 sigtede personer for hjemmerøveri i 2006.

<sup>4</sup> Antal opklaringer og sigtelser kan hurtigt føre til et misvisende billede – bevidst eller ubevidst. Så læser vi på politiets hjemmeside, at "for hver ti røverier rejser politiet otte sigtelser" (pressemeddelelse fra den 23.

procent af opklarede hjemmerøverier i 2009 er der sigtet en gerningsperson, ved en tredjedel to gerningspersoner, og ved ca. en fjerdedel af de opklarede hjemmerøverier er der sigtet tre eller flere personer. I gennemsnit er der sigtet 2,2 personer pr. opklaret hjemmerøveri.

Der er 433 forurettede i forbindelse med hjemmerøverier i 2009. I 85 procent af de registrerede hjemmerøverier er der én forurettet. Det vil (formodentlig) sige, at kun én beboer har været til stedet i 85 procent af røverierne. I knap 12 procent af hjemmerøverierne er der registreret to forurettede. I gennemsnit er der 1,2 forurettede pr. anmeldt røveri. Det stemmer overens med tallene fra 2006, hvor der er registreret 1,1 forurettede pr. anmeldt hjemmerøveri.

### **3.3 Hjemmerøverier i internationalt perspektiv**

For nyligt er der offentliggjort en omfattende rapport om røveri i Holland (Rovers et al, 2010). Røveri er defineret anderledes i Holland i forhold til Danmark, forstået på den måde, at røveri (på hollandsk "overval") ikke omfatter gaderøveri, men ellers dækker over den samme type af forbrydelse (se også Kruize, 2001, s. 239-241). I Norge oplyser Statistisk Sentralbyrå (ssb.no) om anmelder af røveri (på norsk "ran") og groft røveri (grovt ran). I Sverige er det Brottsförebyggande rådet – Brå (bra.se), som publicerer kriminalstatistikken. Røveri (på svensk "rån") er opdelt i mange subkategorier, som bankrøveri, butiksrøveri, men også røveri mod privatpersoner (rån mot privat person) og denne subkategori bliver delt op i udendørs (utomhus) og indendørs (inomhus). Indendørs mod en privat person kommer tæt på, hvad vi i Danmark kalder et hjemmerøveri, selv om det også kan være, at røveriet mod en privatperson finder sted i en anden slags bygning end en privatbolig.

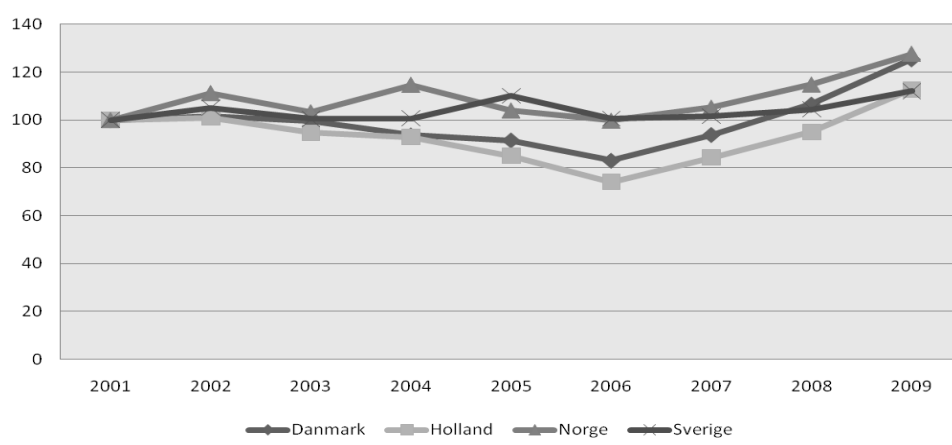
Figur 3.2 viser udviklingen af antallet af anmeldte røverier i Danmark i forhold til Holland, Norge og Sverige i perioden 2001-2009. For at kunne sammenligne udviklingen i de forskellige lande, er figuren indekseret. Specielt kurverne fra Danmark og Holland ligner hinanden meget: et beskedent fald i antallet af røverier i perioden 2001-2006 og en stigning i perioden 2007-2009. Kurverne fra Norge og Sverige viser en fluktuering i perioden 2001-2009, men også her ser vi en moderat stigning i perioden 2007-2009. Det peger i retning af, at udviklingen i Danmark ikke er unik, og at stigningen fra 2007 må tolkes som en bredere trend.

---

marts 2010), indikerer den, at 80 procent af røverier er opklaret, og det er ikke tilfældet, selv om meddelelsen i sig selv er rigtig.



**Figur 3.2** Udvikling af anmeldte røverier i Danmark, Holland, Norge og Sverige  
(Indeks 2001=100)



Kilder: Statistikbanken.dk (Danmark), Rovers et al, 2010, s. 273 (Holland), ssb.no (Norge) og bra.se (Sverige).

I Holland findes statistik om røveri i ofrets hjem i hele perioden 2000-2009. Det viser sig, at private hjem som røveristed har været i vækst i starten af det nye årtusinde. Hjemmerøveriernes andel er steget fra 17 procent i 2000 til 27 procent i 2005. De sidste par år er andelen mere konstant. I 2009 står private hjem for 29 procent af alle anmeldte røverier i Holland. Tabel 3.3 viser oversigten.

**Tabel 3.3** Udvikling af hjemmerøveri i Holland

	Hjemmerøverier	Alle røverier	Andel hjemmerøverier
2000	471	2.793	16,9 %
2001	472	2.570	18,4 %
2002	483	2.593	18,6 %
2003	522	2.431	21,5 %
2004	595	2.385	24,9 %
2005	589	2.184	27,0 %
2006	587	1.905	30,1 %
2007	552	2.165	25,5 %
2008	670	2.441	27,4 %
2009	841	2.898	29,0 %

Kilde: Rovers et al, 2010, s. 273-274

Når vi sammenligner antallet af hjemmerøverier i Danmark med antallet i Holland viser det sig, at det ligger på nogenlunde det samme niveau, når vi tager antal af husstande med i regne-stykket.<sup>5</sup> I Danmark er der 13,95 røverier pr. 100.000 husstande i 2009, mens der er 11,39 røverier pr. 100.000 husstande i Holland i 2009.

<sup>5</sup> Der er 2.573.417 husstande i Danmark (kilde: statistikbanken.dk) og 7.386.144 i Holland (kilde: statline.nl).

I Sverige er der anmeldt 848 røverier indendørs mod privatpersoner. Der svarer til 19,13 røverier pr. 100.000 husstande i Sverige i 2009, hvis vi tolker disse røverier som hjemmerøverier.<sup>6</sup> Det er formentligt ikke rigtigt for alle røverier indendørs mod privatpersoner, og dermed ser det ud til, at hjemmerøveri-niveauet også i Sverige ligger i nærheden af det danske tal.

I forhold til røverier i ofrets eget hjem viser den hollandske analyse (Rovers et al, 2010) følgende resultater:

- Oftere også ting som udbytte end ved andre røverier, som mere udelukkende er rettet mod penge.
- Når et hjemmerøveri er erhvervsrelateret, er udbyttet fire gange højere end ved almene hjemmerøverier
- Hjemmerøverier er meget voldelige: i 80-85 procent af hjemmerøverier bliver der anvendt fysisk vold, mens det sker 'normalt' ved ca. halvdelen af røverier.
- Hjemmerøverier bliver oftere begået af et stort røverihold (tre eller flere gerningspersoner).
- I en betydelig del af hjemmerøverier er der tale om en relation mellem offer/ofre og gerningsperson(er). Denne relation kan være bekendte, ven, familie, kunde, arbejdsgiver, nabo, klassekammerat og så videre.
- Som motiv peges på: formodning om udbytte, internt opgør/hævn eller ringe modstand (specielt rettet mod ældre).
- En substantiel del af hjemmerøverier kan relateres til det kriminelle miljø. Forskellige kilder peger i retning af en andel på 25 til 50 procent.
- Erhvervsrelaterede hjemmerøverier er mere professionelle, mens røverier mod svage grupper (ældre) for det meste er amatøragtige.

### **3.4 Statistisk analyse af hjemmerøverier**

I udtrækket af Polsas data findes en kort beskrivelse af sagen. På baggrund af dette korte resumé, har vi forsøgt at få indblik i, hvad for en type røveri det drejer sig om. Der er set på tre specielle omstændigheder:

1. Offer og gerningspersonen kender hinanden. Det kan være, at der er tale om en familierelation, men det kan også være en anden form for bekendtskab.
2. Et boligindbrud, der udvikler sig til et røveri, fordi beboer(e) kommer uventet hjem eller på anden måde dukker uventet op.

---

<sup>6</sup> Der er ca. 4.433.000 husstande i Sverige.

(kilde:[www.eci.ox.ac.uk/research/energy/downloads/countrypictures/cp\\_sweden.pdf](http://www.eci.ox.ac.uk/research/energy/downloads/countrypictures/cp_sweden.pdf))

3. Et opgør inden for det kriminelle (narko-)miljø. Røveriet kan have til formål at inddrive gæld.<sup>7</sup>

Når der ikke var indikationer i resuméet om, at en af disse tre specielle omstændigheder var til stedet, er røveriet kategoriseres som 'ukendte personer som røvere'.

**Tabel 3.4 Type af hjemmerøveri (2009)**

	<b>Antal</b>	<b>Procent</b>
Ukendte personer som røvere	283	79 %
Bekendte som røvere	23	6 %
Indbrud, der udvikler sig til røveri	35	10 %
Opgør i kriminelle/narkotikamiljøer	18	5 %
<b>I alt</b>	<b>359</b>	<b>100 %</b>

Tabel 3.4 viser, at 4 ud af 5 registrerede hjemmerøverier hører under det klassiske billede, at en ukendt person trænger ind og begår røveri. Ved 1 ud af 5 hjemmerøverier er billedet imidlertid anderledes. 1 ud af 10 hjemmerøverier er startet som indbrud. I resuméerne står eksempelvis skrevet:

"I forbindelse med indbrud i villa flygtede gerningsmand til fods. Herunder blev forurettede sparket i maven."

"Forurettede overrasker to indbrudstyre. Forurettede bliver truet med en ødelagt markedsparasol og får kastet en havestol efter sig. Tyvene undslipper. Indgang via opbrudt vindue i stuen."

"Gerningsmand, der var i færd med at begå indbrud, blev forsøgt tilbageholdt af forurettede. Gerningsmand kæmpede imod, hvor han vristede sig fri og undløb mod X. Hunde søgte, dog uden resultat. Forurettede pådrog sig overfladisk skade på knytæve."

Ved ca. 1 ud af 20 hjemmerøverier kender offer og gerningsperson hinanden i forvejen. Der kan være tale om en familierelation, som i følgende eksempel:

"Forurettedes niece ville låne penge af forurettede. Men da forurettede nægtede dette skubbede og slog hun med knytæver forurettede, hvorefter hun tog forurettedes pung og to trådløse telefoner."

Det kan også være en anden form for bekendtskab, som er illustreret med følgende eksempel:

"Seks personer - ansatte/tidligere ansatte - indfandt sig hos forurettede, hvor de tvang ham til udfylde papir om, at han skyldte dem penge, ligesom de tog to stk. PC og håndværktøj (i alt for ca. 20.000 kr.) Tvungen gennemført ved slag/vold."

<sup>7</sup> Det er i sig selv overraskende at denne type af hjemmerøveri bliver anmeldt til politiet. De anmeldte sager er formodentligt kun 'toppen af isbjerget' for denne type af røverier.

Den sidste atypiske form for hjemmerøveri er opgør i det kriminelle (narko-)miljø. Et eksempel på sådan et hjemmerøveri er følgende:

”To maskerede gerningsmænd indfandt sig i lejligheden og truede med et oversavet gevær og en kniv, de tilstedeværende til at udlevere penge og narko (hash).”

Denne karakterisering af hjemmerøverier stemmer godt overens med Rigsadvokatens analyse på baggrund af 66 hjemmerøvisager, hvor der er afsagt dom. Ifølge Rigsadvokaten har sagerne vist sig at falde i tre hovedkategorier (Rigsadvokaten, 2009, s. 2-3):

- 1) Egentligt hjemmerøveri: Røveri, hvor gerningsmanden og forurettede ikke har forudgående personlige relationer, men hvor motivet må antages at være en formodning om værdier i forurettedes hjem, og hvor gerningsmanden er trængt ind i det private hjem, uanset at beboerne var hjemme.
- 2) Røveri i privat hjem med motiv af hævn eller inddrivelse af påstået gæld eller lignende: Røveri begået med baggrund i stridigheder eller uoverensstemmelser mellem forurettede og gerningsmanden eller personer med tilknytning til gerningsmanden, herunder hvad der kan betegnes som ”hævnmotiv”, og også hvor der er tale om et påstået skyldforhold mellem parterne, herunder narkogæld.
- 3) Indbrud, som udvikler sig til et røveri: Røveri, der opstår i tilfælde, hvor en beboer kommer til stede under et igangværende indbrud i et privat hjem.

Talmæssigt finder Rigsadvokaten frem til en anden fordeling end vores gennemgang af anmeldte sager fra 2009. Ifølge Rigsadvokaten hører 23 af de undersøgte sager ind under kategori 1 (egentligt hjemmerøveri), 31 sager under kategori 2 (hævnmotiv mv.) og 12 sager under kategori 3 (indbrud, der udvikler sig til et røveri). Det vil sige, at kun en tredjedel (23 ud af 66) af sagerne er et egentligt hjemmerøveri, mens vi har fundet frem til, at næsten 80 procent af de anmeldte sager hører ind under denne overskrift. Forklaringen på denne markante forskel kan på den ene side være selektivitet i Rigsadvokatens undersøgte sager (kun sager, der har ført til domfældelse) og på den anden side et mere detaljeret datagrundlag i Rigsadvokatens undersøgelse. Vi havde kun adgang til sagsresuméet i Polsas, mens Rigsadvokaten har haft adgang til alle sagsoplysninger. Vi kan ikke udelukke, at der er flere anmeldte hjemmerøverier, hvor røver og offer kender hinanden i forvejen, end hvad vi har fundet frem til. Men det er mere sandsynligt, at Rigsadvokatens opgørelse viser et selektivt billede. Chancen for, at en sag bliver opklaret og fører til domsfældelse, er betydeligt større, når gerningsmand og forurettede kender hinanden i forvejen, end når dette ikke er tilfældet. Der er trods alt ’kun’ halvdelen af hjemmerøverierne, der fører til en sigtelse.

### **Tid til at gennemføre hjemmerøveri**

En anden karakterisering af hjemmerøveri er, hvor lang tid det tager at gennemføre røveriet. Et røveri på et offentligt tilgængeligt sted (bank, butik, tankstation, offentlig vej) sker for det meste så

hurtigt som muligt. Røveri i folks eget hjem er en anden historie. I teorien kan røvere, efter de har taget 'magten', se sig stille og rolige omkring efter værdier. I kun 104 ud af de 359 røverier fra 2009 er der oplyst en start- og sluttid. I 38 procent af disse 104 sager tager røveriet længere end en time. Den samme andel finder imidlertid sted inden for et kvarter. Resten (22 procent) ligger mellem et kvarter og en time.

**Tabel 3.5 Hvor lang tid varer et hjemmerøveri? (2009)**

	Antal	Procent
Op til 15 minutter	41	39 %
Fra 16 til 30 minutter	14	13 %
Fra 31 til 60 minutter	9	9 %
Længere end en time	40	38 %
<b>Subtotal</b>	<b>104</b>	<b>100 %</b>
Ukendt	255	
I alt	359	

Det er usikkert, hvad vi skal lægge i røveriets tidslængde. På den ene side, kan vi sige, at de røvere, der kan klare det inden for et kvarter, ved, hvad de søger efter. Det kan imidlertid også være tegn på et forhastet røveri. Det samme modsigende ræsonnement gælder for røvere, der bruger over en time. Alt i alt kan vi konstatere, at der er en bred spredning i hjemmerøveriets tidslængde, men det er usikkert at tolke betydningen heraf.

### Opklaring af hjemmerøveri

Der er opklaret 174 af de 359 anmeldte hjemmerøverier fra 2009. Det svarer til 48 procent af anmeldte sager. En opdeling pr. politikreds viser, at de jyske kredse samt Fyn opnår en betydelig højere sigtelsesprocent end kredsene i den østlige del af Danmark.

**Tabel 3.6 Sigtelser og sigtelsesprocent i hjemmerøveri sager pr. politikreds (2009)**

	Antal sager med sigtelse	Sigtelsesprocent
1 Nordjylland	14	64 %
2 Østjylland	23	68 %
3 Midt- og Vestjylland	15	68 %
4 Sydøstjylland	26	62 %
5 Syd- og Sønderjylland	13	59 %
6 Fyn	24	56 %
7 Sydsjælland og Lolland-Falster	8	36 %
8 Midt- og Vestsjælland	14	45 %
9 Nordsjælland	6	21 %
10 Københavns Vestegn	11	34 %
11 København	19	32 %
12 Bornholm	1	-
<b>I alt</b>	<b>174</b>	<b>48 %</b>

Som forklaring på forskellene mellem Rigsadvokatens og vores analyse er det mest sandsynligt, at det skyldes, at røverier, hvor offer kender gerningspersonen, oftere fører til sigtelse. Denne påstand viser sig at være rigtig. Tabel 3.7 viser oversigten.

**Tabel 3.7 Sigtelser og sigtelsesprocent i hjemmerøveri sager pr. kategori (2009)**

	Antal sager med sigtelse	Sigtelsesprocent
Ukendte personer som røvere	131	46 %
Bekendte som røvere	15	65 %
Indbrud, der udvikler sig til røveri	15	43 %
Opgør i kriminelle/narkotikamiljøer	13	72 %
<b>I alt</b>	<b>174</b>	<b>48 %</b>

### Vold og trusler

Indblik i spørgsmålet, om gerningsperson(er) har anvendt vold under hjemmerøveriet og/eller har truet forurettede, er også fundet ved at læse sagsresuméer i Polsas dataudtræk over røverier fra 2009. I 57 tilfælde giver resuméet ikke indblik i vold eller trusler.

Det kan selvfølgelig være, at der både bliver truet og anvendt vold. Det er også muligt, at flere typer af vold bliver anvendt. Dermed er 'vold og trusler' en såkaldt multirespons-variabel og lidt mere besværlig at belyse ud fra en statistik. I 41 tilfælde læser vi om to typer af vold/trusler i sagsresuméet. Tabel 3.8 skal læses sådan, at ofre ved 53 hjemmerøvier bliver truet verbalt. Det svarer til 18 procent af de 302 røverier. Tabel 3.8 viser, at anvendelse af fysisk vold forekommer i 44 procent af hjemmerøvier i 2009, mens ofre(t) bliver truet med et våben eller genstand i en tredjedel af røverier.

**Tabel 3.8 Vold og trusler (2009; multirespons)**

	Antal	Procent af røverier
Verbale trusler	53	18 %
Trusler med våben/genstand	101	33 %
Anvendelse af våben/genstand	39	13 %
Fysisk vold (skubbe, sparke, slå)	134	44 %
Bundet fast	13	4 %
Bedøvet / peberspray	3	1 %
<b>Antal røverier</b>	<b>302</b>	<b>100 %</b>
Ukendt	57	
<b>I alt</b>	<b>359</b>	

Som sagt er der i 41 røverier tale om en kombineret form for vold/trusler. Det viser sig, at fastbinding altid sker i forbindelse med en anden form for vold eller trusler: 7 gange i forbindelse med trusler med våben eller genstand; 3 gange i sammenhæng med anvendelse af våben/genstand og 3 gange i forbindelse med fysisk vold. Fysisk vold er i 16 tilfælde kombineret med trusler med våben/genstand og 8 gange i forbindelse med anvendelse af våben/genstand.

I rapporten om 'Gaderøveri og røveri i ofrets hjem m.v.' (Kyvsgaard, 2008) bliver der brugt en tredeling med hensyn til trusler og vold, nemlig ikke anvendt vold (det vil sige kun trusler), mindre alvorlig vold og alvorlig vold. Ifølge denne inddeling er der i 51 procent af hjemmerøverierne fra 2006 ikke anvendt vold. I røverier, hvor der er anvendt vold mod ofre, er 1 ud af 5 klassificeret som alvorligt.<sup>8</sup>

I et forsøg på at sammenligne disse resultater fra 2006 med data fra 2009, kommer vi frem til følgende: i de 101 røverier, hvor der har været tale om trusler med våben eller genstand, er der i 23 sager også anvendt fysisk vold, eller ofret er bundet fast. Så det giver 78 røverier *udelukkende* med trusler med våben/genstand. Dertil kommer 53 røverier *udelukkende* med verbale trusler. I alt er der ikke anvendt vold i  $78 + 53 = 131$  røverier. I forhold til de 302 røverier, hvor resuméet giver indblik i voldsanvendelse, er der i 44 procent af hjemmerøverierne i 2009 ikke anvendt vold.<sup>9</sup> Nu er det muligt, at der er anvendt vold i de 57 sager, hvor vi ikke kan læse noget om det i sagsresuméet. Da der ikke omtales brug af vold, må det formodes, at den eventuelt anvendte vold har været mindre alvorlig. I så fald er det sandsynligt, at tallene fra 2006 (halvdelen af hjemmerøverier kun trusler) stadig er gældende i 2009.

I 2006 er der blevet truet eller anvendt våben eller genstand mod 40 procent af ofrene. I 2009 er der truet eller anvendt våben/genstand i 46 procent af røverierne. Også her gælder den bemærkning, at de ukendte sager formentligt oftere er foregået uden våben, og at procenttallet fra 2009 dermed kommer til at ligne procenttallet fra 2006.

Sagsresuméer af hjemmerøverier fra 2009 giver indtryk af, at nogle røvere har tilknytning til et bandemiljø, eller at de gerne vil give indtryk heraf. "At klippe en finger af", er en populær trussel i den sammenhæng. Et eksempel kan læses i følgende resumé: "Forurettede blev opsøgt i sit hjem, hvor tre personer under udøvelse af vold - mange knytnæveslag i ansigtet - afkrævede ham 30.000-50.000 kr., som forurettede ikke havde. Truede med at vende tilbage og klippe finger af."

## Udbytte

Røveri er svært at forstå kun ud fra en økonomisk interesse. Cusson peger i 'Why Delinquency?' (1983) på immaterielle motiver til at begå kriminalitet, for eksempel at være aggressiv og at være dominerende. Katz (1988) taler om at være tiltrukket af kriminalitet. Willie Sutton – en berømt amerikansk bankrøver fra 1930'erne – illustrerer det i sin biografi som følger: "Once, even though I had \$ 30.000 in my pocket, I went by a bank, and I just had to meet its challenge. I took that bank

---

<sup>8</sup> Kategoriseringen er sket med udgangspunkt i den mindre alvorlige vold, så det kun er sager med specifikke beskrivelser af alvorlig vold, der er blevet defineret som sådan: knytnæveslag og spark mod ansigt/ hoved, spark mod ofre, der ligger ned, tildeling af skalle, bid m.v. (Kyvsgaard, 2008, s. 16)

<sup>9</sup> Kyvsgaard har set på vold og trusler i relation til ofre (forurettede), mens vi for 2009 har set på selve røveriet (forhold). Langt de fleste hjemmerøverier har kun en forurettet, men metoden er lidt anderledes. Resuméer giver ofte ikke nok information om, hvem der bliver udsat for hvad, og det er derfor besluttet at referere til forholdet ved analysen af hjemmerøverier fra 2009.

all right, even though I didn't need the money. I just felt that I had to take that bank. I've felt that way about banks." (Sutton & Reynolds, 1953, p. 28, citeret i Walters, 1990, p. 140).

Vi har ingen information om hjemmerøvernes immaterielle motiver, men resuméerne i Polsas dataudtrækket giver for det meste indblik i det materielle udbytte. I ca. 1 ud af 5 røverier kan vi ikke i resuméet læse, hvad udbyttet har været. Næsten 1 ud af 10 røverier mislykkes, forstået på den måde, at der ikke er frarøvet noget (i politiets terminologi: et forsøg på røveri). Også Kyvsgaard (2008, s. 19) fandt, at 12 procent af hjemmerøverierne endte uden udbytte. Det er overraskende, at 1 ud af 10 hjemmerøverier mislykkes. Er det fordi ofret gør modstand? Sagsresuméer giver et indblik heri. Der er en del mislykkede hjemmerøverier, hvor ofret forsvarer sig. For eksempel følgende sag:

"Gerningsmænd indfandt sig hos forurettede og sagde 'kontanter' til forurettede. Forurettede skræmte gerningsmænd væk med en køkkenkniv."

En anden grund til, at røveriet ender uden udbytte er, at gerningsmænd ikke kan finde eller få det, de kommer efter, som i dette eksempel:

"To unge danskere har truet forurettede med en stor kniv og flygtede, idet forurettede ikke havde penge på bopælen."

I røverier, hvor der er et udbytte, er kontanter tilsyneladende det mest foretrukne. Der bliver ved en betydelig del af røverierne også taget andre genstande, som mobiltelefoner, elektronisk udstyr (iPods, computere) og i mindre grad smykker, ure m.v. Selvom analyseenheden i 2006 (ofre) og 2009 (røverier) ikke er ens, viser tabel 3.9 det samme billede for 2009 som i 2006. Det eneste iøjefaldende, men antalsmæssigt begrænsede, er biler som røveriudbytte. Ofre bliver tvunget til at aflevere bilnøglerne. I 2006 fandtes kategorien transportmidler, og kun 5 transportmidler blev røvet. I 2009 er 13 biler stjålet. Om det er begyndelse til en ny tendens er svært at vurdere.

I analysen af data fra 2006 er værdien af udbyttet forsøgt beregnet (se Kyvsgaard, 2008, s. 17). På grundlag af disse beregninger skulle den gennemsnitlige værdi af udbytte ved et hjemmerøveri ligge på knap 10.000 kr. Nu er det spørgsmålet, om gennemsnittet i denne sammenhæng er den mest oplagte måleenhed. Det kan siges, at medianen ville være mere oplagt. Det viser sig, at 78 procent af det beregnede udbytte ligger under 10.000 kr. ved hjemmerøverier, mens 22 procent af hjemmerøverier giver et udbytte over 10.000 kr. (Kyvsgaard, 2008, tabel 13, s. 19). Ca. 1 ud af 3 røverier giver intet udbytte eller mindre end 1.000 kr. i kontanter eller værdier.



**Tabel 3.9 Udbytte ved røveri (2006 og 2009; multirespons)**

	2006		2009	
	Procent af ofre	Antal	Procent af røverier	
Kontanter/pung <sup>10</sup>	60-80 %	179	70 %	
Mobiltelefon	21 %	50	20 %	
Elektronisk udstyr	20 %	59	23 %	
Smykker, ure mm	10 %	25	10 %	
Bil/transportmiddel	2 %	13	5 %	
Andre genstande	24 %	45	18 %	
<b>Antal røverier</b>		<b>254</b>	<b>100 %</b>	<b>71 %</b>
Ukendt		74		21 %
Intet udbytte		31		9 %
<b>I alt</b>		<b>359</b>		<b>100 %</b>

### Geografisk spredning

Røveri er traditionelt et storbyfænomen. Kruize (2001) påpeger, at næsten halvdelen af alle kommercielle røverier, det vil sige røverier rettet mod kommercielle objekter, som banker, butikker og tankstationer, i 1997 fandt sted i politikredsene København, Odense og Århus.

Hjemmerøverier viser et andet billede. Tabel 3.10 angiver fordelingen pr. politikreds. I 2009 fandt mere end 1 ud af 3 andre røverier end hjemmerøveri sted i Københavns politikreds. Sammen med Københavns Vestegn står den del af landet for ca. halvdelen af anmeldte andre røverier, mens disse to politikredse 'kun' står for en fjerdedel af de anmeldte hjemmerøverier. Politikredsene Sydøstjylland og Fyn er iøjefaldende; der er dobbelt så mange hjemmerøverier anmeldt her, som vi skulle forvente på basis af fordeling af andre røverier. Også når vi relaterer antal af anmeldte hjemmerøverier til befolkningsantallet (pr. 100.000 indbyggere), står Sydøstjyllands politi og Fyns politi, sammen med Københavns politi, øverst på listen.

Når vi sammenligner fordelingen i 2009 med året 2006, bliver det endnu en gang understreget, at politikredsene Sydøstjylland og Fyn er iøjefaldende. Deres proportionelle andel i hjemmerøverier er steget markant i 2009 set i forhold til 2006.

<sup>10</sup> Pung er i undersøgelse vedrørende 2006 en kategori for sig selv og har en score på 20 procent. Vi ved ikke, hvor stort et overlap, der er med kategorien kontanter (score 60 procent). Derfor er der i tabellen anført mellem 60 og 80 procent.

**Tabel 3.10 Hjemmerøverier pr. politikreds (2006, 2009)**

		Hjemmerøverier 2006		Hjemmerøverier 2009		Andre røverier	
		Procent	Antal	Procent	Pr. 100.000 indbyggere	Procent	
1	Nordjylland	5 %	22	6 %	4,3	4 %	
2	Østjylland	13 %	34	10 %	6,3	9 %	
3	Midt- og Vestjylland	5 %	22	6 %	3,8	4 %	
4	Sydøstjylland	6 %	42	12 %	9,6	5 %	
5	Syd- og Sønderjylland	8 %	22	6 %	5,0	3 %	
6	Fyn	8 %	43	12 %	8,6	6 %	
7	Sydsjælland og Lolland-Falster	9 %	22	6 %	5,8	5 %	
8	Midt- og Vestsjælland	9 %	31	9 %	7,0	7 %	
9	Nordsjælland	10 %	29	8 %	5,1	8 %	
10	Københavns Vestegn	8 %	32	9 %	8,2	11 %	
11	København	19 %	59	16 %	9,4	38 %	
12	Bornholm	-	1	-	2,3	-	
	<b>I alt</b>	<b>100 %</b>	<b>359</b>	<b>100 %</b>	<b>6,5</b>	<b>100 %</b>	

Kilde til 'andre røverier' er politiets online-statistik (politistatistik.dk).

En fordeling af hjemmerøverier pr. kommune giver et forudsigeligt billede. De fleste hjemmerøverier har fundet sted i Københavns kommune, efterfulgt af Århus og Odense kommune. De andre kommuner i top 10 er større provinskommuner. Når vi imidlertid ser mere detaljeret på, hvor hjemmerøverier har fundet sted, så viser det sig, at de fleste røverier er registreret i Odense by. København by og Århus by forekommer slet ikke i hjemmerøveribyernes top 10 med henholdsvis 2 (København) og 5 (Århus) anmeldte hjemmerøverier.<sup>11</sup>

**Tabel 3.11 Top-10 af hjemmerøverikommuner og by(del)er (2009)**

Nr.	Kommune	Antal hjemmerøverier	By(del)	Antal hjemmerøverier
1	København	56	Odense	22
2	Århus	25	Brønshøj	19
3	Odense	23	Vejle	10
4	Vejle	17	Frederiksberg	9
5	Aalborg	12	Sønderborg	8
6	Frederiksberg	12	Kolding	7
7	Sønderborg	11	Farum	7
8	Kolding	11	Aalborg	7
9	Roskilde	10	Herlev	7
10	Horsens	10	Horsens	7

Polsas data giver også information om den konkrete adresse, hvor hjemmerøveriet har fundet sted. Ud fra adressen kan vi ikke se, hvilken form for bebyggelse der er tale om, medmindre

<sup>11</sup> København står her for København K, V, Ø, N, S, NV og SV (postnumre 900-1799 og 2100-2450). Århus står her for Århus C, N og V (postnumre 8000-8210).

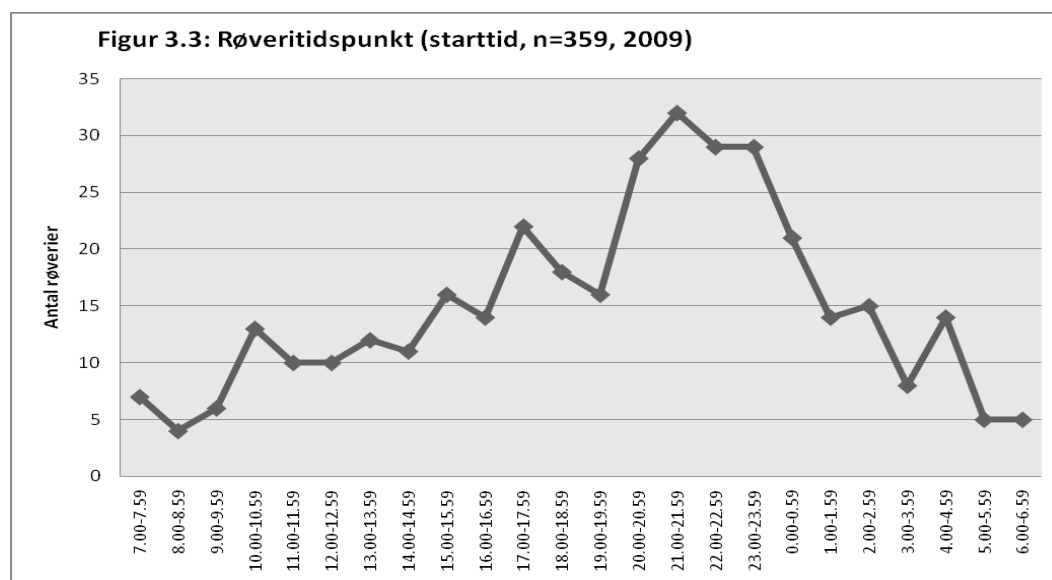
adressen indeholder et etage nummer. I sådanne tilfælde tillader vi os at konkludere, at det drejer sig om en etagebygning. Det viser sig, at 44 procent af de anmeldte hjemmerøverier har fundet sted i en etagebebyggelse – ifølge tal fra Danmarks Statistik bor 39 procent af husstandene i Danmark i en etagebygning. Det er overraskende, at røvere forholdsvis ofte trænger sig ind i en etagebygning, hvor risikoen for, at naboer opdager det, er større, og hvor flugtvejene er mere begrænsede. Hvordan vi skal tolke dette analyseresultat, er uklart.

**Tabel 3.12 Type bebyggelse ved hjemmerøveri (2009)**

	Hjemmerøverier		Alle ejendomme i DK
	Antal	Procent	Procent
Etagebebyggelse	159	44 %	39 %
Anden form for bebyggelse	200	56 %	61 %
<b>I alt</b>	<b>359</b>	<b>100 %</b>	<b>100 %</b>

### Røveritidspunkt

Røveriernes starttid er udgangspunkt for analysen. Figur 3.3 viser, at antallet af røverier tager til om eftermiddagen og er på sit højdepunkt mellem klokken 20 og 24. I løbet af nattetimerne falder antallet af røverier brat. Tidskurven er på sin vis ikke overraskende, for aftenstimerne er det tidsrum, hvor de fleste mennesker er hjemme. Det er man vel også om natten, men det er i sig selv allerede suspekt at ringe på folks dørklokke om natten (og indtrykket er, at de fleste røvere kommer ind i folks hjem ved at ringe på). Billedet fra 2006 (Kyvsgaard, 2008, Figur 6, s. 8) stemmer i store træk overens med kurven fra 2009.



### Ugedag

Når vi ser på, hvilke ugedage hjemmerøverierne finder sted, viser det sig, at fordelingen er rimelig jævn. Det vil sige, at der stort set finder lige mange røverier sted på hver enkelt ugedag. Tabel 3.13 er en oversigt på basis af ugedage. Med lidt god vilje kan vi konstatere, at der er lidt flere hjemmerøverier fra søndag til og med onsdag, og lidt færre røverier fra torsdag til og med lørdag.

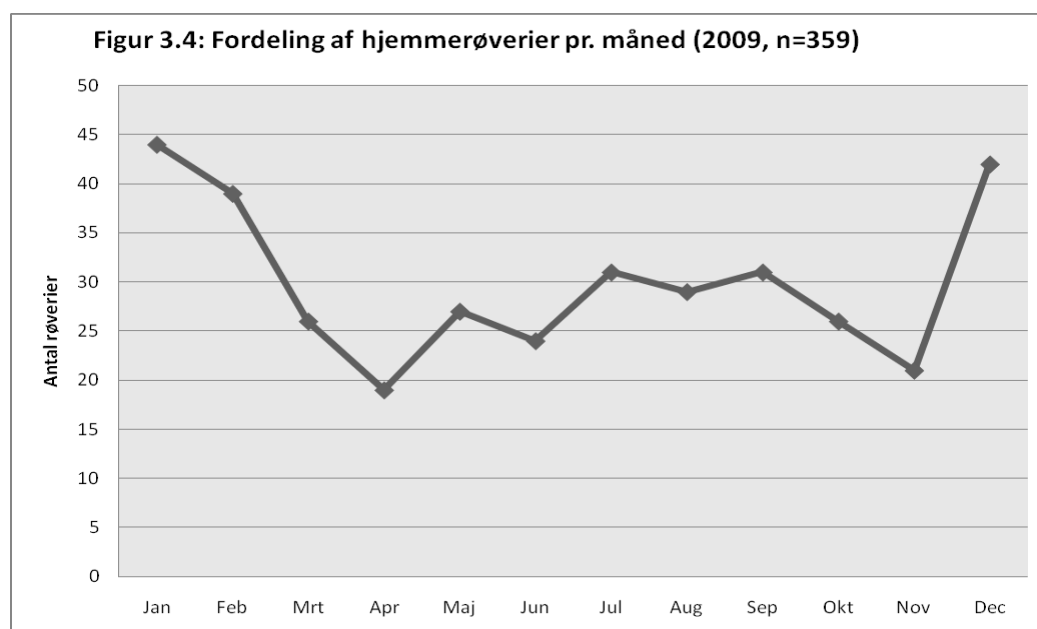
En mulig forklaring er, at folk er mindre hjemme på weekendaftener, og at torsdag også i en vis udstrækning er en aften, hvor folk går ud. Søndag derimod er de fleste hjemme, for dagen efter starter skole og arbejde igen. Forskellen er imidlertid marginal. Torsdag til og med lørdag står for 38 procent af hjemmerøverierne i 2009, mens vi ved en jævn fordeling skulle forvente, at 43 procent (3 ud af 7 dage) af hjemmerøverierne fandt sted i disse tre weekenddage.

**Tabel 3.13 Røverifordeling pr. ugedag (2009)**

	Antal	Procent
Søndag	60	17 %
Mandag	51	14 %
Tirsdag	57	16 %
Onsdag	54	15 %
Torsdag	43	12 %
Fredag	48	13 %
Lørdag	46	13 %
<b>I alt</b>	<b>359</b>	<b>100 %</b>

### Sæsonindflydelse

Der er et mere klart mønster i hjemmerøveriernes fordeling pr. måned. Figur 2.4 viser, at der finder flere hjemmerøverier sted i december, januar og februar. Det er typisk de mørke måneder, og denne sæsonsindflydelse ser vi også ved andre type af røverier (Kruize, 2001, s. 121) og boligindbrud (Sorensen, 2004, Figure 4.1, s. 13). Forklaringen er enkel: på grund af mørke er opdagelsesrisikoen mindre og dermed mere attraktiv for potentielle forbrydere.



### 3.5 Profil af hjemmerøveriets ofre

Polsas data giver kun en begrænset indsigt i ofrenes profil, idet der kun findes information om køn og alder. Det kunne være meget interessant at have indsigt i ofrenes erhverv. Vi kan læse i

dagspressen, at personer nogle gange bliver offer for hjemmerøveri på grund af deres erhverv. En ældre analyse fra Holland viser, at 21 procent af ofrene for hjemmerøveri er erhvervsdrivende (Oudshoorn & Vriezelaar, 1996). Det formodes, at deres hjem blev valgt som gerningssted for røveriet, fordi gerningsmanden har antaget, at de ligger inde med et større pengebeløb. For at få indsigt i ofrenes erhverv er der anvendt data fra Danmarks Statistik.

Kønsfordelingen af ofrene for hjemmerøveri peger i retning af, at ofrene ikke bliver valgt tilfældigt. Næsten 3 ud af 4 ofre er mænd, mens vi skulle forvente – ved et tilfældigt valg – at halvdelen er mænd. Om årsagen til overrepræsentationen af mænd kan vi kun spekulere.

**Tabel 3.14 Hjemmerøveriets ofres køn**

	2006		2009	
Mand	171	73 %	311	72 %
Kvinde	63	27 %	120	28 %
Ukendt	-	-	2	-
<b>I alt</b>	<b>234</b>	<b>100 %</b>	<b>433</b>	<b>100 %</b>

Tallene fra 2009 viser, at ca. 1 ud af 5 ofre er pensionister. Det er en meget høj procentdel i sammenligning med for eksempel gaderøverier. Tabel 2.16 giver ikke kun indblik i ofrenes alder, men viser også, at kønsfordelingen blandt de pensionerede ofre er næsten lige (47 procent kvinder versus 53 procent mænd), mens mændene i de øvrige aldersklasser er klart overrepræsenteret.

Det er iøjefaldende, at unge mænd (18-29 år) er mere overrepræsenteret end mænd i de andre aldersklasser. Det passer ind i hypotesen om, at mænd bl.a. er overrepræsenteret på grund af internt opgør. Det er i hvert fald aldersklassen, hvori langt de fleste gerningsmænd befinder sig.

**Tabel 3.15 Hjemmerøveriets ofres alder og køn (2009)**

	Kvinder		Mænd		I alt	
mindreårige	5	4 %	12	4 %	17	4 %
18-29 år	15	12 %	80	26 %	95	22 %
30-41 år	20	17 %	48	15 %	68	16 %
42-53 år	19	16 %	58	19 %	77	18 %
54-65 år	19	16 %	65	21 %	84	19 %
66 år og ældre	42	35 %	48	15 %	90	21 %
<b>I alt</b>	<b>120</b>	<b>100 %</b>	<b>311</b>	<b>100 %</b>	<b>431</b>	<b>100 %</b>

$X^2 = 24,37$ ;  $df = 5$ ;  $p < 0,01$

Når vi ser på ofrets sociale stilling viser det sig, at selvstændige erhvervsdrivende faktisk ikke er overrepræsenteret blandt ofrene for hjemmerøveri. De udgør godt 4 procent af ofrene, og det svarer til deres andel i den nationale statistikfordeling. Overraskende nok er det heller ikke pensionister, som er overrepræsenteret blandt ofrene for hjemmerøveri. Overrepræsenteret er modtagere af offentlige ydelser, som dagpenge, kontanthjælp og efterløn. Førtidspensionister udgør en særlig gruppe med en meget høj risikoprofil for at blive offer for et hjemmerøveri; 5 procent af de voksne danskere modtager førtidspension, mens 22 procent af ofrene for

hjemmerøveri hører til denne gruppe. Vi kan kun gætte på årsagen til denne overrepræsentation af førtidspensionister blandt hjemmerøveriofre, men vores bedste bud er, at forklaringen findes i det marginaliserede miljø (misbrugsmiljø), nogle førtidspensionister bevæger sig i. Tabel 3.16 viser oversigten.

**Tabel 3.16 Ofrets sociale stilling<sup>12</sup>**

	Ofre hjemmerøveri		National fordeling
	antal	procent	
Selvstændig erhvervsdrivende	17	4,3 %	4,4 %
Lønmodtager	132	33,8 %	55,9 %
Ydelsesmodtager (dagpenge, kontanthjælp mm.)	69	17,6 %	12,6 %
Førtidspension	86	22,0 %	5,1 %
Pension	80	20,5 %	19,0 %
Under uddannelse	7	1,8 %	3,0 %
<b>I alt</b>	<b>391</b>	<b>100,0 %</b>	<b>100,0 %</b>

Kilde for national fordeling: Statistikbanken (Danmarks Statistik)

Når vi ser nærmere på den antalsmæssigt største gruppe – lønmodtagerne – så viser det sig, at lønmodtagere på højeste niveau og mellemniveau har forholdsvis lavere risiko for at blive udsat for et hjemmerøveri end lønmodtagere på laveste niveau eller uden nærmere betegnelse (se tabel 3.17). Lønmodtagere på højeste niveau og mellemniveau udgør en tredjedel af alle lønmodtagere, mens de kun udgør 19 procent af de ofre for hjemmerøveri, som hører under kategorien 'lønmodtagere'.

**Tabel 3.17 Lønmodtagere som offer for hjemmerøveri<sup>13</sup>**

	Ofre hjemmerøveri		National fordeling
	antal	procent	
Lønmodtager højeste niveau	8	6,2 %	14,2 %
Lønmodtager mellemniveau	17	13,1 %	20,5 %
Lønmodtager laveste niveau	64	49,2 %	42,0 %
Lønmodtager uden nærmere anmærkning	25	19,2 %	12,7 %
Anden lønmodtager	16	12,3 %	10,7 %
<b>I alt</b>	<b>130</b>	<b>100,0 %</b>	<b>100,0 %</b>

Kilde for national fordeling: Statistikbanken (Danmarks Statistik)

Når vi ser på det overordnede billede af hjemmerøveriofrenes social-økonomiske position i det danske samfund, viser det sig, at de dårligere stillede har en hyppigere risiko for at blive offer for hjemmerøveri end de bedre stillede. Det stemmer overens med den almene profil af ofre for kriminalitet. De laveste indkomstgrupper har en større risiko for at blive udsat for vold og tyveri end de højere indkomstgrupper (se for eksempel Wittebrood, 2006, p. 71). Hjemmerøveri er med denne sammenhæng ingen undtagelse.

<sup>12</sup> For 27 ofre mangler oplysninger fra Danmarks Statistik. 15 ofre er kategoriseret som barn/ung og er ikke taget med i tabeloversigten.

<sup>13</sup> I tabel 3.15 er der regnet 2 topledere med i gruppen af lønmodtagere. De er ikke taget med i tabel 3.16.

### 3.6 Profil af hjemmerøvere

Halvdelen af hjemmerøverierne er opklaret, det vil sige, at mindst én person er sigtet for røveriet. Derfor har vi også kun mere nøjagtige oplysninger om gerningsmanden i halvdelen af sagerne. På basis af ofrenes forklaring kan vi imidlertid sige, hvor mange (synlige) gerningspersoner, der har været. Tabel 3.18 viser, at ca. en tredjedel af hjemmerøverierne bliver begået af én gerningsmand, en tredjedel af to gerningsmænd og en tredjedel af tre eller flere personer. Det gælder for både 2006 og 2009.

**Tabel 3.18 Antal gerningspersoner ved hjemmerøveri (2006, 2009)**

	2006		2009	
	Antal	Procent	Antal	Procent
1 person	69	32 %	101	28 %
2 personer	77	36 %	114	32 %
3-5 personer	60	28 %	56	16 %
6-9 personer	5	2 %	3	1 %
Flere personer	-	-	14	4 %
Ukendt	4	2 %	71	20 %
<b>I alt</b>	<b>215</b>	<b>100 %</b>	<b>359</b>	<b>100 %</b>

Data fra 2009 kan ikke give et indblik i gerningspersonernes køn på basis af forurettedes forklaring. Kyvsgaard (2008) rapporterer derimod herom. Ved 174 af de 215 hjemmerøveri har hun fundet frem til hjemmerøvernes køn. I 90 procent af hjemmerøveri er røveren/røverne mand/mænd. De andre 10 procent af hjemmerøveri er begået af flere røvere af begge køn.

I kriminalstatistikken bliver en sag ofte betragtet som opklaret, når der er sigtet mindst én person. Det er imidlertid langt fra sikkert, at den sigtede person i realiteten er gerningsmanden. Eller rettere sagt, det er langt fra sikkert, at anklagemyndigheden kan bevise, at den sigtede person er skyldig. Kyvsgaard (2008, p. 11) peger på, at 38 procent af røverisagerne i 2006 endte med tiltaleundladelse eller frikendelse.

I datasættet fra 2006 er der oplysninger om den yngste og ældste sigtede person i de enkelte sager. Hvis der er flere end to sigtede, mangler oplysninger for de øvrige personer. For 2009 kender vi alle sigtede personer. Det viser sig, at nogen personer er sigtede for flere hjemmerøveri. Når vi derfor tager udgangspunkt i røveri, er der 375 sigtede personer i 2009. Når vi derimod tager udgangspunkt i personer, så er der 323 sigtede.<sup>14</sup>

Når vi tager udgangspunkt i sigtelser (n=375), så er 92 procent af de sigtede mænd og 8 procent kvinder. Dette billede ændrer sig kun lidt, når vi tager udgangspunkt i sigtede personer (n=323). I dette tilfælde er 91 procent af de sigtede mænd og 9 procent kvinder.

<sup>14</sup> 284 personer er sigtede for et hjemmerøveri, 31 for to hjemmerøveri, 4 for 3 hjemmerøveri, 3 for 4 hjemmerøveri og 1 person er sigtet for 5 hjemmerøveri begået i 2009.

Tal fra 2006 og 2009 viser, at ca. 1 ud af 5 sigtede for hjemmerøverier er mindreårig. Når denne kategori bliver delt op i 12-14 år (under den kriminelle lavalder på det tidspunkt) og 15-17 år, så viser det sig, at langt de fleste mindreårige er mellem 15 og 17 år gamle (28 ud af 34 i 2006 og 82 ud af 86 i 2009). Den yngste, sigtede person i 2006 er 12 år og 13 år i 2009. Den ældste sigtede person er 55 år i 2006 og 52 år i 2009. Tyngdepunktet i aldersfordelingen af sigtede personer ligger ved aldersklassen 18-23 år. Lidt over en tredjedel af de sigtede falder i denne alderskategori. Efter 35-års alderen aftager antallet af sigtede for hjemmerøveri stærkt.

**Tabel 3.19 Alderen af sigtede for hjemmerøveri (2006, 2009)**

	2006		2009 (alle)		2009 (unikke)
	Antal	Procent	Antal	Procent	Procent
Mindreårig (12-17)	34	21 %	86	23 %	20 %
18-23 år	58	35 %	135	36 %	36 %
24-29 år	33	20 %	48	13 %	13 %
30-35 år	21	13 %	53	14 %	16 %
36-41 år	9	5 %	28	7 %	8 %
42-47 år	5	3 %	18	5 %	5 %
48-55 år	5	3 %	7	2 %	2 %
<b>I alt</b>	<b>165</b>	<b>100 %</b>	<b>375</b>	<b>100 %</b>	<b>100 %</b>

For 15 sigtede har Danmarks Statistik ingen oplysninger; selv om deres fødselsdato findes i Polsas. Det betyder formentligt, at disse personer ikke er bosat i Danmark. To tredjedel af de sigtede er af dansk oprindelse, mens en tredjedel er indvandrere og efterkommere.<sup>15</sup>

De sigtede er hovedsageligt mænd i alderen mellem 12 og 55 år. Derfor er sigtedes herkomst sammenlignet med den tilsvarende gruppe i den danske befolkning. Det viser sig, at indvandrere er overrepræsenterede med en faktor 2 blandt de sigtede, mens efterkommere tegner sig for en overrepræsentation med faktor 7 (se tabel 3.20).

<sup>15</sup> Danmarks Statistiks definition af efterkommer er følgende: Efterkommere er født i Danmark. Ingen af forældrene er både dansk statsborger og født i Danmark. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene, og personen er udenlandsk statsborger, opfattes personen også som efterkommer. Børn af forældre, hvor den ene forælder er af dansk oprindelse og den anden er indvandrer eller efterkommer klassificeres altså som personer med dansk oprindelse. Når en eller begge forældre, der er født i Danmark, opnår dansk statsborgerskab, vil deres børn ikke blive klassificeret som efterkommere. Fastholder danskfødte forældre imidlertid begge et udenlandsk statsborgerskab, vil deres børn blive klassificeret som efterkommere.



**Tabel 3.20 Herkomst af sigtede for hjemmerøveri (2009)**

Herkomst	Sigtede		Danmarks Befolkning*
	I alt	Procent	
Dansk oprindelse	240	66,7 %	88,4 %
Indvandrere	73	20,3 %	9,8 %
Efterkommere	47	13,1 %	1,8 %
Ukendt (ikke bosat i DK)	15		
<b>I alt</b>	<b>375</b>		

\* Mænd i alderen 12-55 år; kilde Statistikbanken (Danmarks Statistik)

Tabel 3.21 viser en oversigt over sigtede efter verdensdel. De fleste indvandrere/efterkommere kommer fra lande i eller rundt om Mellemøsten. Somalia anfører listen over afrikanske lande, mens det tidligere Jugoslavien topper listen over østeuropæiske lande. Tabel 3.22 viser en top 5 over sigtedes herkomstlande – bortset fra Danmark.

**Tabel 3.21 Herkomst efter verdensdel af sigtede for hjemmerøveri (2009)**

Herkomst	Ind- vandrere	Efter- kommere	I alt	Procent
Danmark			240	66,7 %
NV-Europa	4		4	1,1 %
Østeuropa	13	2	15	4,2 %
Mellemøsten, Tyrkiet, Afghanistan, Pakistan	31	30	61	16,9 %
Afrika (resten)	19	11	30	8,3 %
Asien (resten)	5	3	8	2,2 %
Amerika (Nord og Syd)	1	1	2	0,6 %
Ukendt (ikke bosat i DK)			15	
<b>I alt</b>	<b>73</b>	<b>47</b>	<b>375</b>	

**Tabel 3.22 Top-5 af herkomstlande (bortset fra Danmark) af sigtede for hjemmerøveri (2009)**

Herkomst	Antal sigtede	Procent af sigtede (n=360)	Danmarks befolkning*
Tyrkiet	25	6,9 %	1,4 %
Irak	12	3,3 %	0,7 %
Libanon	11	3,1 %	0,5 %
Somalia	10	2,8 %	0,3 %
Afghanistan	8	2,2 %	0,3 %

\* Mænd i alderen 12-55 år; kilde Statistikbanken (Danmarks Statistik)

Der viser sig en sammenhæng mellem alder, køn og herkomst af sigtede. Kvinder er gennemsnitligt ældre end mænd (28,6 versus 24,5 år), men denne forskel forklares ved sigtedes herkomst. 27 af de 30 sigtede kvinder (90 procent) er af dansk oprindelse. Når vi ser på gennemsnitlig alder for kvinder og mænd af dansk oprindelse, så forsvinder forskellen.

Som ventet tegner efterkommere sig for en forholdsvis stor del af de yngre sigtede personer. Lidt over en tredjedel (36 procent) af de mindreårige sigtede hører under kategorien efterkommer, mens 13 procent af de voksne sigtede er efterkommer. Gennemsnitligt er efterkommere 18,4 år.

Sigtede af dansk oprindelse er i gennemsnit 26,1 år, mens indvandre har en gennemsnitsalder på 23,2 år.

### Sigtedes mobilitet

Der er ikke kun koblet information vedrørende sigtedes herkomst til Polsas datafil, men også information med henblik på sigtedes bopælsadresse. Formålet med at tilføje denne variabel er at undersøge sigtedes mobilitet. I 14 tilfælde kender vi ikke sigtedes bopæl; formentligt fordi de er bosat uden for Danmark.

**Tabel 3.23 Sigtedes bopæl pr. politikreds (2009)**

	Sigtedes bopæl		Gerningssted i samme kreds	
	Antal	Procent	Antal	Andel
1 Nordjylland	38	10,5 %	30	79 %
2 Østjylland	44	12,2 %	40	91 %
3 Midt- og Vestjylland	22	6,1 %	19	86 %
4 Sydøstjylland	53	14,7 %	39	74 %
5 Syd- og Sønderjylland	29	8,0 %	23	79 %
6 Fyn	47	13,0 %	41	87 %
7 Sydsjælland og Lolland-Falster	23	6,4 %	13	57 %
8 Midt- og Vestsjælland	26	7,2 %	21	81 %
9 Nordsjælland	17	4,7 %	11	65 %
10 Københavns Vestegn	28	7,8 %	21	75 %
11 København	32	8,9 %	24	75 %
12 Bornholm	2	0,6 %	2	100 %
<b>I alt</b>	<b>361</b>	<b>100,0 %</b>	<b>284</b>	<b>79 %</b>

Tabel 3.23 giver en oversigt over antal sigtede pr. politikreds, og i hvilket omfang den sigtede person er mistænkt for et hjemmerøveri begået i samme politikreds. Det viser sig, at politikredsene Sydøstjylland, Østjylland og Fyn huser de fleste sigtede personer. Det viser sig også, at 4 ud af 5 sigtede personer er mistænkt for et hjemmerøveri begået i den samme politikreds som sigtedes bopælsadresse. Det peger i retning af, at de fleste personer ikke rejser særlig langt for at begå et hjemmerøveri. Nu skal vi understrege, at det kun er i halvdelen af hjemmerøverierne, at der er sigtet en eller flere personer. Så det er muligt, at røvere i ikke opklarede røverier, er mere mobile. Der er faktisk gode grunde til at tro, at politiet har sværere ved at opklare et hjemmerøveri, når gerningspersonen(erne) ikke kommer fra lokalområdet.

Når vi begrænser mobilitetsområdet til den samme kommune, ændrer billedet sig som følger: To tredjedel af personerne er sigtet for et hjemmerøveri i egen bopælskommune, mens 13 procent er sigtet for et hjemmerøveri begået i en anden kommune, men inden for politikredsens grænser.

**Tabel 3.24 Sigtedes mobilitet (2009)**

	Antal	Procent
Egen bopælskommune	238	66 %
Anden kommune, men egen politikreds	46	13 %
Uden for egen politikreds	77	21 %
<b>I alt</b>	<b>361</b>	<b>100 %</b>

Til sidst præsenterer vi en top 10 over kommuner, hvor de sigtede bor. Denne top 10 stemmer godt overens med top 10 over gerningssteder. De fleste sigtede holder sig inden for kommunegrænsen. Odense er en undtagelse i denne sammenhæng. Kun 7 ud af de 17 personer er sigtet for et hjemmerøveri i Odense kommune.

**Tabel 3.25 Top 10 over sigtedes bopælskommuner (2009)**

Nr.	By	Antal sigtede	Mistænkt for hjemmerøveri i egen kommune
1	København	30	70 %
2	Århus	30	97 %
3	Aalborg	20	80 %
4	Sønderborg	18	100 %
5	Odense	17	41 %
6	Vejle	17	88 %
7	Roskilde	13	77 %
8	Kolding	11	100 %
9	Svendborg	11	82 %
10	Hvidovre	10	100 %

### 3.7 Opsummering og perspektivering

I dette afsluttende afsnit opsummerer vi de mest iøjefaldende konklusioner på basis af den statistiske analyse af politiets og Danmarks Statistiks data. Denne opsummering følger analysens inddeling: hjemmerøverier, ofre og sigtede.

#### Hjemmerøverier

- Røveri og indbrud i privat beboelse er, ifølge anmeldelsesstatistikken, steget markant i perioden 2007-2009. Hjemmerøveri er steget mere end andre røverier og indbrud. I forhold til 2006 er politianmeldte hjemmerøverier steget med 67 procent i 2009. Hjemmerøverier tegner sig for 9 procent af alle anmeldte røverier i Danmark.
- En offerundersøgelse påpeger, at røverier for over 30 procents vedkommende finder sted i en privat bolig, og at andelen af hjemmerøverier dermed er større end, hvad anmeldelsesstatistikken tyder på. Vi formoder imidlertid, at forskellen kan forklares med en mistolkning af begrebet røveri af en del af offerundersøgelsens respondenter.
- Stigningen af anmeldte røverier i perioden 2007-2009 er ikke kun et dansk fænomen. Også i Holland, Norge og Sverige ser vi en tilsvarende stigning.

- Antallet af anmeldte hjemmerøverier i Danmark, i forhold til antallet af husstande, er på nogenlunde samme niveau som i Holland og Sverige.
- I 2009 er der anmeldt 359 hjemmerøverier til politiet. Ca. halvdelen af sagerne er opklaret, det vil sige, at der er sigtet en eller flere personer. Jyske politikredse samt Fyns politikreds har en højere opklaringsprocent end politikredse i den østlige del af Danmark.
- 10 procent af de anmeldte hjemmerøverier er startet som boligindbrud, der har udviklet sig til et røveri. I langt de fleste tilfælde optræder ukendte personer som røvere (79 procent), mens der i 11 procent af røverierne er tale om en gerningsperson, som er bekendt med ofret, eller der er tale om et opgør i kriminelle/narkomiljøer.
- I 44 procent af de anmeldte hjemmerøverier er der anvendt fysisk vold. I en tredjedel af sagerne er der truet med et våben eller en genstand, mens der i 13 procent af hjemmerøverierne er anvendt våben/genstand. I 4 procent af de anmeldte sager er ofret/ofrene blevet bundet fast.
- 1 ud af 10 hjemmerøverier mislykkes (ingen udbytte), fordi ofret forsvarer sig. Ved de fleste hjemmerøverier er kontanter (en del af) udbyttet. I ca. 1 ud af 5 røverier indgår mobiltelefon i udbyttet. Det samme gælder for elektronisk udstyr.
- I modsætning til andre former for røveri er hjemmerøveri ikke typisk et (stor)byfænomen. København og Århus forekommer ikke i hjemmerøveribyernes top 10.
- Relateret til befolkningsantallet (pr. 100.000 indbyggere) er de fleste hjemmerøverier anmeldt til Sydøstjyllands politi, Københavns politi og Fyns politi.
- Der finder flere hjemmerøverier sted mellem klokken 20 og 24 – det tidsrum, hvor de fleste mennesker er hjemme og parat til at åbne døren, når der bliver ringet på.
- Der finder flere hjemmerøverier sted i de mørke måneder december, januar og februar. På grund af mørke er opdagelsesrisikoen mindre og dermed mere attraktiv for potentielle forbrydere.

### **Ofrenes profil**

- Næsten 3 ud af 4 ofre er mænd; kønsfordelingen peger i retning af, at ofrene ikke bliver valgt tilfældigt.
- Aldersfordelingen af ofrene er rimelig jævnt. Ca. 1 ud af 5 ofre er pensionister, svarende til deres andel i den danske befolkning.
- Det er ikke selvstændigt erhvervsdrivende, der er overrepræsenteret blandt ofrene af hjemmerøveri, men modtagere af forskellige ydelser, som dagpenge, kontanthjælp og efterløn. Førtidspensionister udgør en særlig gruppe med en meget høj risikoprofil med hensyn til at blive offer for et hjemmerøveri; 5 procent af de voksne danskere modtager førtidspension, mens 22 procent af ofrene for hjemmerøveri hører til denne gruppe.

### **Sigtedes profil**

- Godt 9 ud af 10 sigtede personer for hjemmerøveri er mænd. Kvinder, der er sigtet for hjemmerøveri, er for det meste af dansk oprindelse.

- 1 ud af 5 sigtede personer for hjemmerøveri er mindreårig, og en tredjedel falder i kategorien unge voksne (18-23 år). Mere end halvdelen af de sigtede er altså yngre end 24 år. Godt en tredjedel af de mindreårige sigtede falder ind under herkomstkategorien 'efterkommer'.
- 15 af de 375 sigtede personer (4 procent) er (formentligt) ikke bosat i Danmark.
- To tredjedel af de sigtede har dansk oprindelse, mens en tredjedel består af indvandrere og efterkommere. Indvandrere er – i forhold til deres andel i befolkningen - overrepræsenteret med en faktor 2, og efterkommere tegner sig for en overrepræsentation med faktor 10. De fleste indvandrere og efterkommere kommer fra lande i eller rundt om Mellempøsten. Somalia anfører listen over afrikanske lande, mens det tidligere Jugoslavien topper listen over østeuropæiske lande.
- De fleste sigtede for hjemmerøveri rejser ikke særlig langt for at begå deres gerning. Kun i halvdelen af hjemmerøverierne er der sigtet en eller flere personer, men det er muligt, at personer bag ikke opklarede røvier er mere mobile.



## UNDERSØGELSESBYER OG SYN PÅ KRIMINALITET

### 4.1 Udvalgte lokalsamfund

For at undersøge, hvordan et hjemmerøveri påvirker et lokalsamfund, er der sat fokus på tre mindre bysamfund. De tre lokalområder er valgt ud fra følgende kriterier:

- *Geografi:* Er begrænset til lokalsamfund på Sjælland. Begrundelsen herfor er projektøkonomisk. Samtidig er der ingen væsentlige metodemæssige argumenter mod denne afgrænsning, da det under alle omstændigheder ikke er muligt at foretage en repræsentativ udvælgelse.
- *Karakter og størrelse:* Lokalsamfundet skal have en vis sammenhængskraft, det vil sige, at området ikke skal være større, end at beboere kan formodes at have et vist kendskab til hinanden. Desuden bør der findes en del fælles faciliteter og fælles mødesteder, som for eksempel en lokal dagligvarebutik.
- *Tidsafstand til hjemmerøveriet:* Der er valgt lokalområder, hvor det er henholdsvis kort og længere tid siden, hjemmerøveriet er blevet begået. Hermed kan det belyses, om konsekvenserne af hjemmerøveri er forbigående eller mere vedvarende.
- *Hjemmerøveriets grovhed:* Der er valgt hjemmerøverier, hvor gerningspersoner har anvendt vold (slået, sparket eller bundet), men ikke så groft, at ofret er afdøet ved døden.
- *Offervalg:* Ofre(t) har ingen kendskab til gerningspersonen i forvejen.

Vi har besøgt mange landsbyer på Sjælland, hvor der har været et hjemmerøveri, før vi endelig valgte at inddrage Gørlev, Ganløse og Herfølge i vores undersøgelse. Ud fra et besøg forsøgte vi at danne os et indtryk af byens sammenhængskraft. Det har vi gjort ved at se os omkring, mens vi gik gennem byen, men også ved at komme i snak med nogle beboere. Generelt var folk meget venlige og ville gerne fortælle lidt om byen. En vigtig årsag til, at vi har fravalgt små landsbyer, er antallet af husstande, der kan være med i undersøgelsen. Vi var for eksempel i Stigs Bjergby. På mange måde var det et godt sted til at gennemføre vores undersøgelse, men vi regner os frem til, at der er ca. 150 husstande i denne landsby. Med en forventet svarprocent på 30 procent, ville vi ende med 50 besvarelser, hvilket vi anser som for lidt at bygge en fornuftig statistisk analyse på.

### Gørlev

Gørlev ligger mellem Kalundborg og Slagelse og er en by med 2.451 indbyggere (2009). Gørlev Kommune var indtil 1. januar 2007 en kommune i Vestsjællands Amt. Kommunen bestod af hovedbyen Gørlev samt de større landsbyer: Svallerup, Bjerge, Kirke Helsinge, Mullerup, Drøsselbjerg og Reersø. Efter kommunesammenlægningerne hører Gørlev under Kalundborg Kommune. Gørlev by har adskillige (dagligvare-)butikker i gaderne omkring Torvet. I denne del af

byen er bebyggelsen tættest, med en del ældreboliger. Lidt længere væk fra byens centrum findes adskillige villakvarterer. Gørlev skole er den lokale kommuneskole for elever fra Gørlev og nærmeste omegn.

Der er to vigtige begivenheder i Gørlevs historie. Den første er anlæggelsen af stationen i 1898. Med baneanlægget opstod en vis bebyggelse øst for og omkring stationen med hotel og valgmenighedskirke. Den anden vigtige begivenhed er oprettelsen af Gørlev Sukkerfabrik i 1912-1913. Hermed indtræder en vækstperiode for Gørlev by. Bygninger med en tilhørende klynge af funktionærboliger dominerer fortsat den sydøstlige del af byen. Rollen som stations- og erhvervsby med stigende befolkningstal gav grundlag for udvikling af handel og service, bankfilialer, biograf, skoler, plejehjem, apotek, forsamlingshus, hoteller, missionshus, mejeri og andre aktiviteter. Mange af disse bygninger ligger stadig i den centrale bydel. Her er også tilføjet nye bebyggelser i en tilpasset arkitektur.<sup>16</sup> Stationen blev nedlagt i 1971, godsbanen Høng-Gørlev i 1994 og sukkerfabrikken i 2000. Gørlev Sukkerfabrik udgør et komplet industrimiljø med produktionsbygninger, roebane, direktør-, funktionær- og arbejderboliger samt barakker til sæsonarbejderne. Fabriksbygningerne er opført i røde mursten, overvejende med jernvinduer i rundbuestil og tage beklædt med tagpap. Dertil kommer en række hvide siloer til opbevaring af sukker. Fabrikken har kun gennemgået få ændringer siden opførelsen i 1912.

### **Ganløse**

Ganløse ligger nord for Stenløse og er en by med 2.908 indbyggere (2010). Fra 1970-2006 lå Ganløse i Stenløse Kommune og har siden 2007 hørt under Egedal Kommune, Region Hovedstaden. Lars Thomas skriver i sin bog 'På udflugt' (2009, s. 131-132): "Jeg skal ærligt indrømme, at indtil for nogle år siden fik navnet Ganløse mig altid til at tænke på kedelige forstadskvarterer med endeløse rækker af fuldstændig ens boligblokke eller villakvarterer, hvor den ene vej ligner den anden. Men så begyndte mine børn at gå til spejder, og så lærte jeg noget andet. Der ligger nemlig ganske mange spejderhytter i diverse skovområder omkring Ganløse, og de er alt andet end kedelige. Ikke mindst Ganløse Eged er et besøg værd." Ganløse ligger på en højderyg mellem to tunneldale. Mod nord er byen omgivet af store fredede dalstrøg, som igen grænser op til de gamle skovområder Ganløse Ore og Eged. Sydøst for byen ligger adskillige oldtidshøje.

Ganløse kendes fra 1350, men har rødder tilbage til jernalderen. Byen er opbygget omkring en meget stor forte med gadekær. En del af forten er tidligt blevet bebygget med huse, bl.a. rytterskolen. Fra slutningen af 1800-tallet kom mange nye funktioner til landsbyen, herunder mejeri, centralskole, sparekasse, teglværk og andre virksomheder. Fra 1960'erne og frem er den gamle bymidte blevet omkranset af parcel- og rækkehusområder, og erhvervsområdet Toppevad og genbrugsstationen er blevet etableret syd for byen. Byen fremstår i dag primært som boligby, dog med en del erhvervsvirksomheder og servicefunktioner. Bymidten har bevaret meget af sin

---

<sup>16</sup> [http://www.kalundborg.dk/Lokale\\_forhold\\_og\\_rammer/G%C3%B8rlev\\_planomr%C3%A5de.aspx](http://www.kalundborg.dk/Lokale_forhold_og_rammer/G%C3%B8rlev_planomr%C3%A5de.aspx)



gamle karakter med tæt og blandet bebyggelse omkring den store grønning med gadekæret. Det grønne træk går igen i form af en stor byfælled ved møllen og i flere grønne kiler i boligområderne, hvoraf nogle har været udlagt til fremtidige veje.<sup>17</sup> Ganløse fremstår som en synligt mere homogen by end Gørlev og Herfølge, og med meget velassorterede forretninger.

## **Herfølge**

Herfølge ligger ca. 5 kilometer syd for Køge by og hører til Køge kommune. Herfølge er en stationsby med omkring 7.000 indbyggere. Herfølge er kendt for sit fodboldhold, der siden 1980'erne har været med i toppen af dansk fodbold. Klubben vandt i år 2000 Danmarks-mesterskabet i Superligaen, og er dermed den mindste danske fodboldklub, der har hjemført trofæet.

Herfølge Kirke er grundlagt i år 1150 og ligger ved Herfølges gamle bymidte. En mindesten ved kirken peger på, at Herfølge har været med i en del militærøpgør som Træskoslaget den 29. august 1807 mod englænderne, hvori ca. 150 danskere fra Landeværnet fandt døden. Ikke langt fra kirken findes det tidlige Scheels Hospital fra 1641. I 1981 blev bygningen lavet om til pensionistboliger. På den anden side af Vordingborgvej, der deler Herfølge, ligger stationen. I 1870 blev Sydbanen mellem Køge og Næstved etableret og senere opstod der et krav om holdeplads i Herfølge. I 1908 fik Herfølge sin stationsbygning.

Den største del af Herfølge er af nyere dato. I den østlige udkant af Herfølge ligger boligområdet Tinggården som et resultat af en konkurrence, som Boligministeriet udskrev om alternative boformer i 1977. Boligselskabet Tinggården er et almennyttigt boligselskab med ca. 200 lejemål i rækkehuse fordelt på 12 såkaldte familiegupper. Tinggården er bygget i to omgange, første del i 1978 og anden del i 1983. Tinggården er meget kendt, fordi den med sin arkitektur og opbygning satte gang i en ny periode i dansk arkitektur og boligbyggeri. Bebyggelsen er tegnet af tegnestuen Vandkunsten, som siden er blevet en af landets mest prisbelønnede tegnestuer og har lavet en del lignende byggerier.<sup>18</sup> Fremtidens Parcelhuse er et nyt parcelhuskvarter i Herfølge. Ved projektets start blev der opstillet en række kriterier, kaldet Køge-kriterierne, som husene skulle opfylde. Alle skulle således opføres i lavenergiklasse 2 eller lavenergiklasse1 (i henhold til bygningsreglement BR06). Husene skulle desuden være Svanemærket. Endelig skulle de enkelte matrikler leve op til krav omkring graden af plantevækst og grønt på grunden, den såkaldte biofaktor. Ideen til projektet "Fremtidens Parcelhuse" blev født i 2002 i et samarbejde mellem Køge Kommunes Agenda 21-udvalg og Det Grønne Hus. I 2004 startede projektet, og opførelsen af husene blev påbegyndt i 2006. Fremtidens Parcelhuse var tænkt som en 1:1 udstilling, der skulle vise, at man kan bygge og bo energi- og miljøvenligt i et bynært parcelhuskvarter - uden at være selvbygger og uden at forringe den traditionelle boligs komfort og byggetekniske kvalitet.<sup>19</sup>

---

<sup>17</sup> Baseret på: Egedal Kommune: Kommuneplan 2009-2021, s. 16-17.

<sup>18</sup> Kilde: [www.tinggaarden.nu](http://www.tinggaarden.nu)

<sup>19</sup> Kilde: [www.fremtidensparcelhuse.dk](http://www.fremtidensparcelhuse.dk)

#### 4.2 Respondenternes tilknytning og syn på byen

Respondenternes arbejdssted giver et indtryk af, hvor meget de færdes i deres by om dagen. Det er sandsynligt, at dem, der arbejder i byen, ikke arbejder eller er på pension, færdes mere i lokalområdet end dem, der arbejder i en anden by. Tabel 4.1 viser, at lidt over halvdelen af respondenterne i Ganløse og Herfølge arbejder i en anden by. I Gørlev er det klart færre, nemlig mindre end en tredjedel. Kvinder er oftere i lokalsamfundet om dagen: 42 procent af de kvindelige respondenter arbejder i en anden by, mens 50 procent af mandlige respondenter arbejder uden for den by, hvor de bor.

**Tabel 4.1 Respondenternes arbejdssted**

	<b>Gørlev</b>	<b>Ganløse</b>	<b>Herfølge</b>	<b>I alt</b>	<b>N</b>
Arbejder i den by, hvor de bor	15 %	7 %	11 %	10 %	134
Arbejder i en anden by	29 %	55 %	51 %	46 %	583
Arbejder ikke	17 %	10 %	12 %	13 %	164
Pensionist	40 %	28 %	26 %	31 %	399
<b>I alt</b>	<b>100 %</b>	<b>100 %</b>	<b>100 %</b>	<b>100 %</b>	<b>1.280</b>

Tilknytning til byen er målt ved hjælp af fire spørgsmål. Der er spurgt, om de læser lokalavis og ser lokal-tv. Idéen er, at de følger mere med i, hvad der sker lokalt, når de benytter de lokale medier. Det tredje spørgsmål er rettet mod deres deltagelse i lokale aktiviteter, som idræt, kulturelle tilbud, sociale eller underholdende arrangementer. Til sidst er respondenterne spurgt, om de taler med deres medborgere om, hvad der sker i byen. På basis af disse fire tilknytningselementer er der lavet en ny variabel: lokal tilknytning.<sup>20</sup>

**Tabel 4.2 Elementer af lokal tilknytning**

	<b>Gørlev</b>	<b>Ganløse</b>	<b>Herfølge</b>	<b>I alt</b>
Lokale aktiviteter	1,9	1,7	2,0	1,8
Lokalavis	1,3	1,3	1,3	1,3
Lokal-tv	1,3	2,0	2,0	1,8
Lokal snak	1,7	1,7	1,8	1,7
Lokal tilknytning	1,5	1,7	1,8	1,6
Stærk lokalforankring	65 %	48 %	39 %	51 %
Mindre lokalforankring	35 %	52 %	61 %	49 %
Opvokset i byen	40 %	13 %	32 %	27 %

Skala fra 1 til 3, hvor 1 står for en stærk binding og 3 for en løsere binding

Respondenterne i Gørlev er mere lokalforankret end respondenterne i Ganløse og Herfølge. Det hænger muligvis sammen med det faktum, at respondenterne i Gørlev oftere færdes i lokalområdet

<sup>20</sup> Hver faktor kan score 1 (stærk tilknytning), 2 (til dels tilknytning) eller 3 (ring tilknytning). Ved at tælle disse tal op og dele med fire er der konstrueret en variabel 'lokal tilknytning' med en minimal score på 1 og maksimal på 3. Efterfølgende er denne variabel delt i to: stærk lokal forankring (score 1 til 1,5) og mindre stærk lokal forankring (score 1,75 til 3).

om dagen. Generelt holder respondenterne sig mest ajour med, hvad der sker i byen, ved at læse lokalavisen.

Et andet aspekt af lokal forankring er sikkert, om man er født og opvokset lokalt – det vil sige i lokalbyen eller nærmeste omegn. Også her ligger respondenterne i Gørlev i spidsen. Ganløse er typisk en by med mange tilflyttere.

Respondenterne er spurgt om deres syn på byen. Der er forelagt tre positive udsagn om byen og tre negative udsagn. Svarmulighederne er delt op i en fempunktsskala fra helt enig til uenig. Tabel 4.3 viser, at respondenterne i Ganløse har klart det mest positive syn på deres by, mens respondenterne i Gørlev er mindre glade for deres by i sammenligning med Ganløse. Nu er der også i Gørlev stadig et flertal som synes, at byen er et trygt sted at være, og at beboerne kender og hjælper hinanden. Men når vi sammenligner de tre undersøgelsessteder, er rækkefølgen Ganløse - Herfølge - Gørlev for så vidt angår et positivt syn på byen.

**Tabel 4.3 Respondenternes syn på deres by: procenttal som er (delvis) enig.**

<b>Positive udsagn</b>	<b>Gørlev</b>	<b>Ganløse</b>	<b>Herfølge</b>
Byen er et trygt sted at være	69 %	94 %	78 %
Kender og hjælper hinanden	65 %	81 %	61 %
Fremtid som levende by	49 %	62 %	53 %
<b>Negative udsagn</b>			
Færre sociale aktiviteter i byen	39 %	21 %	31 %
Kriminalitet er vokset i byen	60 %	32 %	39 %
Mindre liv i byen	55 %	35 %	37 %

Et af de forhold, der bliver belyst uddybende i interviewene, er respondenternes tilknytning til lokalsamfundet. I spørgeskemaet spørges der, om den, der besvarer skemaet, er opvokset i lokalsamfundet, eller om vedkommende er tilflytter. I forbindelse med interviewundersøgelsen viser det sig, at nogle af tilflytterne har boet i lokalsamfundet i adskillige år – heraf enkelte faktisk i hele deres voksenliv. Ligeledes viser det sig, at nogle af tilflytterne bestemt har en oplevelse af, at de indgår i lokalsamfundet og er accepteret i byen. I flere tilfælde fremgår det imidlertid, at de nok deltager i aktiviteter og har bekendte, som de hilser på på gaden, men egentlige venner i byen har de imidlertid ikke. Det fremgår da også af nogle af de interview, der er foretaget med personer, som er opvokset i eller lige omkring lokalsamfundet, at de ikke rigtig har kontakt med tilflyttere. Nogle af dem, der i en mere moden alder er flyttet til et af de undersøgte lokalsamfund, udtaler således, at de synes, det er svært at få venner i byen. De ser dette i sammenhæng med, at de ikke har hjemmeboende børn, som er i daginstitutioner eller går i skole, fordi de erfaringsmæssigt ved, at det er en god indgang til kontakt med andre forældre, hvilket kan lede videre til opbyggelse af venskaber. For nogle er det et savn, at der ikke er lokale venner, mens andre har det fint med de kontaktflader, de har i byen, kombineret med venner og familie udenbys.

Langt de fleste af dem, der har deltaget i interviewundersøgelsen, er glade for at bo, hvor de bor, og synes ikke, de mangler tilbud i form af forskellige lokale aktiviteter, som sport, husflid, undervisning, underholdning og kultur. Der er dog enkelte, som finder byernes udbud begrænsede i forhold til deres ønsker, ligesom der er nogle, som tænker på før eller siden at flytte for at få lettere adgang til det, de ønsker at deltage i. Som det vil fremgå af nedenstående om aldersfordelingen blandt interviewpersonerne er der meget få af dem, der er unge. Det er tænkeligt at den manglende interesse for at flytte til dels hænger sammen med dette. En hel del af dem, der er flyttet til de tre byer, har specifikt fravalgt at bo i større byer, og det drejer sig typisk om København, eller de har valgt, at der skulle være let adgang til natur.

### 4.3 Personlige offererfaringer

Boligindbrud og hjemmerøveri har det til fælles, at ubudne gæster kommer ind i en persons private hjem. Indbrud forekommer oftest, når folk ikke er hjemme. Ved et røveri bliver der netop søgt konfrontation med beboerne, hvorved det adskiller sig fra et indbrud; bortset fra de indbrud, som udvikler sig til et røveri, idet gerningsperson(er) bliver 'forstyrret' af beboernes hjemkomst.

Røveri i eget hjem er et sjældent fænomen, og derfor er der ikke spurgt om personlig erfaring med denne forbrydelse i spørgeskemaet. Der har imidlertid været spørgsmål om, hvorvidt respondenterne har været udsat for boligindbrud.

**Tabel 4.4 Har været udsat for boligindbrud**

	<b>Gørlev</b>	<b>Ganløse</b>	<b>Herfølge</b>	<b>Alle tre byer</b>
Indbrud sidste 12 måneder	5,3 %	4,3 %	5,3 %	4,8 %
Indbrud 2-5 år siden	10,4 %	13,1 %	11,1 %	11,8 %
I alt	<b>15,7 %</b>	<b>17,4 %</b>	<b>16,4 %</b>	<b>16,6 %</b>

I alt har 62 respondenter været udsat for boligindbrud inden for de sidste 12 måneder. Det svarer til 4,8 procent af respondenterne. Og da der kun er en respondent pr. husstand, må det betyde, at 4,8 procent af husstandene i de tre undersøgelsesbyer har været udsat for boligindbrud på årsbasis. Denne konklusion holder kun, hvis respondenterne er repræsentative for hele byen, og det er de formentlig ikke. 4,8 er et højt procenttal. Gennemsnitligt bliver, ifølge anmeldelsesstatistikken, knap 2 procent af de danske husstande udsat for boligindbrud på årsbasis.<sup>21</sup>

Ved siden af de 62 respondenter, der har haft indbrud inden for de seneste 12 måneder, er der 151 respondenter, som har haft indbrud inden for de seneste 5 år. Det vil sige ca. 2½ gange så mange udsatte for boligindbrud i en periode, der er 4 gange længere. Nu er antallet af boligindbrud

<sup>21</sup> I 2009 blev der anmeldt 48.670 boligindbrud til politiet, og der er 2.573.417 husstande i Danmark, ifølge statistikbanken fra Danmarks Statistik. Det giver en indbrudsrisiko på 1,9 procent. Tæller vi imidlertid også indbrud i fritidshuse, garager og så videre med i beregningen (der er anmeldt 19.254 af denne type indbrud), så stiger indbrudsrisikoen til 2,6 procent.

steget markant de sidste par år, men så stor en forskel kræver en anden forklaring. Den kan vi finde i begrebet telescoping. Telescoping peger på, at mennesker er tilbøjelige til at rykke oplevelser, der har gjort stort indtryk, frem i tiden. Så selv om indbruddet måske er sket for 1½ år siden, føles og huskes det, som om det ikke er ret længe siden, hvorfor respondenterne svarer ja til, at det er sket inden for de seneste 12 mdr. Det er et kendt fænomen ved offerundersøgelser (se også for eksempel Van Dijk, 1992).

I alt 213 af de 1.280 respondenter (16,6 procent), det vil sige 1 ud af 6, har altså personlig erfaring med boligindbrud. Der er også spurgt, om respondenterne personligt kender beboere i byen, som har været udsat for indbrud. Det viser sig, at tre ud af fire respondenter (77 procent) kender nogen, der har været offer for boligindbrud.

Udover at have været personligt udsat for boligindbrud eller have personligt kendskab til ofre for boligindbrud, er der spurgt til, hvorvidt boligindbrud/hjemmerøveri er et samtaleemne i byen. De fleste respondenter mener, at denne problematik en gang imellem er genstand for samtale blandt borgerne. Ellers er det bemærkelsesværdigt, at respondenterne i Gørlev mener, at boligindbrud og hjemmerøveri forholdsvis oftere er samtaleemne i byen, end det er tilfældet blandt respondenterne i Ganløse og Herfølge.

**Tabel 4.5 Er boligindbrud/hjemmerøveri et samtaleemne i byen?**

	<b>Gørlev</b>	<b>Ganløse</b>	<b>Herfølge</b>	<b>Alle tre byer</b>
Ofte	22 %	11 %	10 %	14 %
En gang imellem	71 %	64 %	65 %	67 %
Nej	7 %	26 %	24 %	19 %

Der indgår ikke personer i interviewundersøgelsen, som har været udsat for hjemmerøveri. Blandt de interviewede er der imidlertid personer, som har været udsat for forskellige andre former for forbrydelser. Disse personers oplevelser kan illustrere, hvilke konsekvenser det kan have for nogle mennesker at blive udsat for kriminalitet. Det er helt overvejende indbrud, interviewpersonerne taler om. Enkelte har oplevet, at indbrudstyvene er kommet om natten, mens de har ligget og sovet. Ingen af dem har hørt noget og opdager derfor først den følgende morgen, at der har været indbrud. Det er knapt halvdelen af interviewpersonerne, som beretter om, at de har været ofre for en eller anden form for kriminalitet. Set i forhold til resultaterne fra undersøgelsens spørgeskema del er det en meget høj andel. Dette kan til dels hænge sammen med, at nogle af de oplevelser, interviewpersonerne taler om, ligger længere tilbage i tiden end de fem år, der spørges om i spørgeskemaet. Endvidere kan det hænge sammen med, at der er en overvægt af personer med sådanne oplevelser, som har meldt sig til at blive interviewet.

### **Udsat for boligindbrud**

En interviewperson fortæller, at familien har været udsat for indbrud om natten, mens familien lå og sov i huset. Det ser ikke ud til, at indbrudstyvene er kommet længere end til bryggerset, hvor de

har stjålet nogle småting Der er tegn på, at tyvene har forsøgt at komme ind i selve huset. Herudover er familiens bil blevet stjålet.

Ingen i familien har hørt noget, og det er en stor psykisk belastning, at det er muligt for tyve at gå ind, uden at nogen vågner. Interviewpersonen siger: "Jeg synes, det er så mærkeligt, for bilen er i indkørslen, der er lys i huset, hvordan tør de komme ind i huset, og jeg har ikke kunnet sove rigtigt om natten siden, jeg har været hos min læge, for jeg vågner mindst 6-7 gange om natten, og jeg er også flere gange kommet for sent på arbejde". Denne person har opsøgt sin læge på grund af, at vedkommende føler sig urolig og ikke kan sove: "Men lægen sagde bare, det tager et stykke tid. Jeg har også sat ekstra lås på alle dørene, men det hjælper ikke på det psykiske, jeg tror bare der skete et eller andet der". Familien har endvidere installeret alarm og foretaget andre sikkerhedsforanstaltninger.

Det er specielt det forhold, at gerningspersonerne er kommet ind, mens familien er hjemme, der plager interviewpersonen. Således fortæller vedkommende: "Vi tager på ferie i 3-4 uger og tager på weekend, vi parkerer bilen lige foran vores indkørsel, og der er ikke nogen, der kommer ind ... men den nat var vi hjemme".

Personen er især bekymret for sine børn, og hvad der eventuelt kunne ske dem, hvis gerningspersonerne kommer tilbage:

"Det er ikke voldsomt, hvis jeg står op, hvis børnene gør det, det kan godt være, de hører en lyd og går derned, jeg kan ikke overveje, hvad der kunne ske. Det kan være, de slår til børnene, eller det kan være, fordi hvis de kommer ind i huset, når vi er hjemme, så må de have gjort forberedelser, det kan være, de har våben eller knive ... det giver os stress eller utryghed, hvis vi får indbrud eller stjålet penge ... det er ikke det, der er problemet, problemet er, at vi er hjemme, og vi sover, og de bare kommer ind".

Det fremgår, at den interviewede er meget påvirket af det skete og også frygter, at der kan ske et hjemmerøveri. Indbruddet er sket for ret kort tid siden, og der rumsterer mange tanker i hovedet på interviewpersonen, om hvem tyvene er, bliver det opklaret, kommer gerningspersonerne igen, hvad kan der gøres for at hindre, at det sker igen og hvordan beskytte børnene imod, at de lider overlast. Herudover er det tanker om mere praktiske ting, som hvornår kommer der penge fra forsikringsselskabet, og hvordan får vi arrangeret familiens transport.

Intervieweren spørger afslutningsvis: *Før det her skete, var du da en bekymret person*, og personen svarer: "Nej det var jeg ikke, nu er jeg, men jeg er også sur, kan jeg sige, og jeg er også sur på mig selv, fordi jeg ikke vågnede, der er nogle, der kommer ind i mit hus, og så sover jeg. Jeg er sur på mig selv, jeg er også sur på politiet, fordi de ikke kan styre lokalområdet rigtigt, det kan være, at hvis de kørte herud en gang om natten, så kan det være, at der skete mindre, jeg er også sur på mit forsikringsselskab ...".

Også en anden børnefamilie har oplevet at have indbrud om natten, hvor de ligger og sover. Det er længere tid siden, men der kan stadig være reaktioner i visse situationer:

”Ja de første par dage efter, der var man rystet og harm, og længere tid efter, der var man ikke så tryk, når man kom ned fra første sal om morgenen, så kunne man ikke undgå et tænke over, er der nu gennemtræk nede i stueetagen, står dørene nu åbne igen, som de gjorde den morgen ... eller er huset bare, som det plejer at være ... sådan har jeg i alle tilfælde haft det og kan også godt have det stadigvæk, men der er også morgener, hvor man ikke tænker over det”.

For denne person er det ikke kun en eventuel trussel mod familiens sikkerhed, men også det, at der er nogle, der roder rundt i deres hus, og som også stjæler deres ting, der spiller en rolle. Det siges således: ”Vi er ikke nervøse for at være i vores eget hus, på den måde er det ikke kammet over i frygt, det har vi lagt bag os, men det er da klart, at vi, når vi har været væk fra huset, så tænker man lige over det, når man kommer hjem, har der nu været indbrud, den tanke har man næsten hver gang”. Af denne udtalelse kunne det lyde som om, familien har været utrygge i huset den første tid efter indbruddet. Intervieweren spørger, om det var tyverierne eller den kendsgerning, at familien befandt sig i huset, da det skete, der var det værste. Hertil svares: ”Jeg tror nok, det at vi var hjemme betød noget, men det var mest det med, at der blev taget nogle af vores ting”.

Det fremgår imidlertid af interviewet, at personen også har tanker om, at der kunne være sket noget med familien, når det siges: ”... specielt det med, at vi stadig var i huset. Dagen før indbruddet der havde det ene af vores børn sovet nede i stueetagen, fordi hun var faldet i søvn på sofaen om aftenen, og så var vi gået i seng, og det var jo ikke sjovt at tænke på, hvis det nu havde været den nat, de var kommet ... og det er noget, som man alligevel bærer rundt med”. Familien har indført nogle adfærdsændringer efter indbruddet, som personen håber på, holder indbrudstyve væk:

”Nu er det 1½ år siden, at vi havde det indbrud, men stadigvæk når man går i seng, så tager jeg de ting, som jeg ikke gider at bøvl med at skulle genanskaffe, dem tager jeg med op i soveværelset ... ja det er bare sådan en fast procedure nu, jeg ved ikke, om jeg slapper lidt af over det. ... Jeg har ikke været ude i, at jeg på nogen måde skulle have våben”. Videre siges det: ”Vi har også den regel, at vi altid har lyset tændt i vores køkken, som er i stueetagen ud mod gaden ... det brænder hele natten, og det har så været vores måde ligesom at sige, jamen du skal ikke komme herind, så bliver du set”.

Den interviewede siger som indledning til beretningen om indbruddet: ”Der blev noget af vores uskyld ligesom taget, der røg noget af idyllen. Det oplevede jeg selv på egen krop, at indbrud i ens ting og sager og privatsfære, og det gør da, at tryghedsfølelsen på den konto er blevet mindre”. Med ordet idyllen henvises til, at byen indtil da var et trygt og idyllisk sted for familien.

Yderligere en blandt interviewpersonerne har haft indbrud om natten, hvor familien var hjemme, og uden at de opdagede det. Vedkommende fortæller, at de lige som de ovennævnte sov under indbruddet, og at det eneste rum, tyvene ikke kom ind i, var soveværelset. Der er blevet stjålet en del penge og flere genstande, hvoraf nogle har affektionsværdi. Intervieweren spørger om oplevelsen, og personen svarer:

”Jo, det var underligt på den måde, at den første uge var jeg oppe mindst 2-3 gange om natten, for lige at gå rundt i huset og se, om der skete noget, og så fik vi en tyverialarm, for vi vidste, at de ikke kunne komme ind i huset, uden at den gik. Nu er der ikke noget, vi er bare vant til at slå den til, når vi går i seng”.

For denne familie er indbruddet altså ikke længere noget, der spiller en større rolle i dagligdagen. I forbindelse med spørgsmål under interviewet omkring hjemmerøveri udtaler denne person: ”Man kan jo sige, at hvis de kom, kunne de få de penge, vi har, og så er den potte ude, hvis de kan nøjes med det”. Denne person har altså slået sig til tåls med, at tyverialarmen beskytter familien, så de kan sove roligt om natten. Det fremgår også, at vedkommende tilkendegiver en forholdsvis distanceret holdning til eventuelt at blive udsat for hjemmerøveri.

Som udgangspunkt må man gå ud fra, at de indbrudstyre, der har begået de tre ovenfor omtalte indbrud, ikke har ønsket en konfrontation med beboerne. Ingen kan selvfølgelig vide, hvad der ville være sket, hvis beboerne var vågnet og stået op. Det fremgår, at det i større eller mindre udstrækning har nogle konsekvenser at blive udsat for disse typer af kriminalitet. Der er en række andre interviewpersoner, der fortæller om indbrud, men på tidspunkter, hvor de ikke er hjemme. Der er imidlertid også nogle af de personer, som udsættes for indbrud eller andre typer af kriminalitet, som kan have svært ved at overvinde oplevelsen og føle sig helt trygge.

En person fortæller, at de har haft indbrud, hvor tyvene kom to gange på en nat, og otte dage efter kom de igen. Familien er ikke hjemme under indbruddene. Vedkommende siger: ”Det første, man ser efter, når man kommer hjem om aftenen, er alle vinduerne der, og hvor mange gardiner hænger ud og ind, og hvad skal du ind og se”. Intervieweren spørger, hvor længe det er siden, og interviewpersonen svarer:

”Jamen det er godt nok ti år siden, men derfor glemmer man det ikke, aldrig, det gør man ikke og alene det, at der har gået nogen inde og rodet i ens ting, de havde simpelthen været overalt, overalt, og så at de kom igen ... man har det hele tiden, også hvis man vågner om natten ved lyde, og så kan jeg ikke lide det der med, at de er begyndt at gå ind, når man ligger og sover, det har jeg det ikke ret godt med, men jeg står op, hvis jeg hører noget om natten, det kan jo ikke nytte noget at ligge derinde og vente på, at der skal komme en og kigge på en, så falder man jo ikke til ro, så jeg kan ikke sige, at jeg er tryg, men det er der jo ikke noget at gøre noget ved. Man skal jo være her”.



En familie har for to og et halvt år siden haft indbrud i dagtimerne, hvor de ikke er hjemme. Naboen ringer og fortæller om det: "Naboen ringede ... at nu måtte vi godt komme hjem, for døren stod åben, og vi har sådan en lille hund, den sad og så helt forskrækket ud inde i stuen, så måtte vi skynde os hjem". På interviewerens spørgsmål, om hvordan det var, svares: "Grimt. Ja oplevelsen, det var lidt kedeligt at komme hjem og se, at tingene var forsvundet, og at der havde været andre mennesker inde og rode". Intervieweren spørger så, om det har ført til utryghed. I dette interview deltager begge ægtefæller, og den ene oplever utryghed som følge af indbruddet, mens den anden ikke gør. Den, der føler sig tryk, udtaler: "Jeg gjorde, og vi har fået alarm på efter det, og det føler jeg mig mere tryk ved og netop om natten". Intervieweren spørger videre *Det med at der kan komme nogen om natten, er det noget, du tænker meget på?* Hvortil der svares: "Ja det gør jeg faktisk".

En af de interviewede beretter, at der har været indbrud fem gange inden for de sidste 8-9 år, og herom siges det: "Det er meget ubehageligt, det er utrygt, og vi har ikke noget sådan af værdi, som gør, at vi synes, at vi vil begynde at investere i nogle tyverialarmer, altså bortset fra, at det er rigtig ubehageligt, at der har været nogle herinde og rode og sådan noget, så er det, der er værd at stjæle, det har de taget". Personen har fået stjålet genstande, som vedkommende er ulykkelig over at miste, fordi de ikke kan erstattes. De mange indbrud formodes at skyldes husets beliggenhed, som gør det let at komme uset til og fra huset. Interviewpersonen siger videre: "Det sidder altså i en, fordi når vi sådan har været af sted, så tænker man sådan lige, gad vide, hvad jeg kommer ind til nu, ikke hver gang faktisk, det er ikke sådan, at vi er bange, utrygheden, det er altså det der med, hvad får vi nu at se". Herudover udtaler personen: "Jeg vil sige, jeg bliver ikke bange, fordi jeg kan jo sagtens se, at de ikke er der mere, men jeg er blevet mere påpasselig med at låse dørene, hvis jeg er alene hjemme og sover her alene og sådan noget, må jeg sige".

Den utryghed, som denne person taler om i forbindelse med at komme hjem efter at have været væk på arbejde, ferie eller andet, er noget flere af de interviewpersoner, som har haft indbrud, taler om. En af disse interviewpersoner beretter ret uddybende om, hvordan vedkommende kontrollerer en række forskellige ting ved huset, inden personen låser sig ind: "Det er ikke sådan, at jeg går rundt og ryster, men jeg har bare bygget nogle vaner op, hvor jeg lige kigger, og det gør jeg i dag mere eller mindre ubevidst, men jeg ved, at jeg gør det". Herefter fortsætter interviewet således. Intervieweren spørger: *Gør du det hver gang du kommer hjem?* "Ja, så sidder det mere eller mindre bevidst, jeg har nogle bestemte steder, dem skal jeg lige have kigget på, før jeg låser mig ind". *Tænker du over det hver dag?* "Ja, det gør jeg, det er der ingen tvivl om". *Når du er kommet ind, er du så tryk?* "Jamen, det vil jeg da ikke sige, at jeg er, men specielt om dagen, så er det helt fint. Men bare for hvad det også bevirker, altså nu er jeg decideret B-menneske og vil altså gerne gå sent i seng og ville egentlig frygtelig gerne gå en tur, lige før jeg går i seng, men det gør jeg ikke ... for der vil jeg ikke føle mig tryk ved hverken at gå, men heller ikke at komme hjem til huset igen altså". Om selve indbruddet siger denne person: "Bare det at have haft indbrud, det gør et eller andet altså, de stjal jo ikke ret meget, men bare det at vide, at der har gået nogle rundt i ens hjem, som ikke har noget at gøre der, det synes jeg ikke er behageligt altså, det sidder stadigvæk i mig".

En anden, der har haft indbrud, gør sig tanker om, hvorvidt det er nogen, vedkommende kender, om det er lokale eller udefrakommende tyve, og om der er nogen, der har holdt øje med huset, og så siger personen "men bare det de har været inde". Vedkommende har haft tre indbrud inden for de sidste 4-5 år, og siger om reaktionerne herpå: "Det sidder lidt i baghovedet, når man kører, hvad kommer man hjem til, har der været nogen igen". Personen fortæller, at når familien er bortrejst, sørger de for, at der er nogen, der ser efter huset hver dag, og at der er lys, der tænder. Den interviewede udtaler herom: "Det burde jo ikke være nødvendigt ... ja, observerer [tyvene] et hus, så finder de jo hurtigt ud af, at der sker jo ikke en skid, selvom der er lys, sådan kan man jo også tænke". Videre siger personen: "Jeg vil sige, at jeg tænker ikke lige så meget over det nu, men sådan lidt når man kommer hjem ... og det er sådan lidt tussmørke, man flugter lige op med blikket over huset, man tager lige i døren, inden man låser op, for det kan jo være, der er nogen derinde". Senere i interviewet udtaler denne person: "Jeg tror, man får det på afstand, men alligevel det sidder et eller andet sted, det slipper sgu ikke sådan lige". Personen lægger vægt på, at familien på trods af indbruddene ikke er holdt op med at tage på ferie.

Blandt de interviewede, som har haft indbrud, er der også nogle, der er kommet igennem det uden de store problemer. En person fortæller, at indbruddet skete for fem år siden om dagen, mens vedkommende er væk, og at der ikke blev stjålet noget. Der skete dog en del skade med knuste døre og vinduer, som det har været bekosteligt at reparere. Intervieweren spørger, om det var noget, vedkommende tænkte over længe, hvortil der svares: "Jeg tænkte over det, men ikke andet end sådan 14 dage til tre uger, jeg tænkte, det er der andre, der har prøvet".

En anden af de interviewpersoner, som har været udsat for indbrud, og som bor i et kvarter, hvor der har været flere indbrud, siger om sin reaktion efter de første indbrud i kvarteret: "Jeg vil ikke sige, at jeg allerede på det tidspunkt tænkte på, at utrygheden flyttede sig, men så i februar efter jeg havde været væk om eftermiddagen, så havde der bare været indbrud her". Videre siger vedkommende: "Jeg må sige, det stækker mig ikke på nogen måde, men jeg har tanken om, at det kan ske igen, men med 99,9 procents sikkerhed går jeg ikke og tror, at der sker noget ... men jeg har det i baghovedet ... det er klart, at når jeg går rundt og sikrer mit hus, før jeg går, der har jeg tanker om det ... men det er uden panik, totalt uden panik, men det er som den realistiske mulighed, der altid ligger".

En person fortæller om et indbrud, der ligger nogle år tilbage i tiden: "Det var jo ikke rart, vi fik det at vide, inden vi kom hjem, fordi vi havde nogen til at passe huset, men jeg har egentlig aldrig haft det sådan, at uha, nu er der nogen, der har været inde i mit hus, for der var jo ikke øvet hærværk, og der var ikke rodet rundt, så på den måde har det ikke været nogen grim oplevelse ... det var ikke noget, der satte sig nogle spor sådan, det gjorde det faktisk ikke".

Der er altså også i forhold til indbrud, der sker, når beboerne ikke er hjemme, forskellige reaktioner på oplevelsen. Ud fra de beretninger, vi får, om såvel indbrud, der foregår, når personerne er hjemme, som når de ikke er hjemme, er der ikke umiddelbart forhold ved selve indbruddene, der

kan forklare personernes forskellige reaktion. Det mest nærliggende er at antage, at de forskellige reaktioner på indbruddene, skal søges hos interviewpersonerne selv.

### **Kriminalitet og politiets indsats**

En interviewperson fortæller, at begge parter i ægteskabet har været udsat for tyveri udenfor hjemmet inden for de seneste måneder, og at der også har været indbrud i deres kvarter "... så vi er ikke trygge mere, vi er ikke trygge", lyder det. Videre siges det:

"Der sker rigtig mange ting, jeg synes ikke, der er så trygt i byen, som der har været ... hvis man har været udsat for de ting, som foregår hernede, så synes jeg ikke, det er fredeligt. ... Men jeg har aldrig følt mig utryg i byen før end de sidste fem år, for det er jo mere end 5 år siden, det begyndte med alt det indbrud, der var her omkring, jeg synes det er lidt uhyggeligt".

Omkring de aktuelle tyverier udtaler vedkommende: "Men det, der er i det, det er, at jeg blev bestjålet ... de tog min pung, og deri var min adresse, og så sker det her syv dage efter, det gjorde mig nervøs, rigtig, rigtig utryg, fordi det kunne være de samme, og politiet havde jo ikke tid til at komme". Det, der skete syv dage efter, var tyveriet fra den anden part i ægteskabet. Det fremgår tydeligt under interviewet, at tyverierne har gjort et stort indtryk, og at det har skabt alvorlig utryghed, som også har ført til inddækninger i deres udfoldelser. Utrygheden er blandet op med en god portion vrede: "Jamen jeg vil ikke finde mig i, det var også derfor jeg blev så vred, da det der skete med min [ægtefælle], for det er simpelthen for dårligt". Videre siges det, at utrygheden ikke bliver mindre af, at der efter interviewpersonens mening ikke gøres nok for at hindre kriminaliteten i byen: "... men jeg synes, man gør for lidt for at stoppe det ... jeg har aldrig set en politivogn hernede ... da jeg ringede og meldte det første, da sagde hun, jamen vi har sommerferie, vi har ikke tid. De regner os ikke for noget, jeg synes bare trygheden i samfundet, den er væk".

Langt de fleste er glade for at bo, hvor de bor, og det gælder også for denne person, som, da interviewet er ved at være slut, siger: "Vi vil gerne have, at du stempler byen alligevel som en god by, for det er det, hvis ellers vi kunne få lidt mere kontrol på det hernede ... vi har aldrig været nervøse, det er kun lige de sidste to-tre måneder, der har gjort sådan lidt koks i det". Som det fremgår, taler interviewpersonen dels om utryghed inden for de seneste ca. fem år, og dels om utryghed de seneste to-tre måneder, hvor begge ægtefæller kort tid efter hinanden bliver udsat for tyveri. Det er netop ændringen i forhold til tryghed, der har været årsag til, at de har ønsket at deltage i undersøgelsens interviewdel.

Også en af de andre interviewede taler om, at vedkommende ikke er ganske tryk ved politiets indsats. Da vedkommende spørges, om det er en tryk by at bo i, gives følgende svar:

”Det ved jeg ikke. Det spekulerer man jo ikke over i dagligdagen. Ikke specielt tryk, nej. Ikke efter politireformen. Jeg har oplevet at skulle have fat i politiet ... og jeg fik besked på, at der ville gå en time, da jeg efter 20 min. endelig var kommet igennem til dem. Det var så lidt over et år siden, hvor der var store problemer med bare at kunne ringe til dem, og det sidder dybt i sjælen på mig, at det kan være vanskeligt at få fat i politiet”.

Denne person har oplevet, at en spirituspåvirket bilist har påkørt personens bil, som holder parkeret uden for. Da vedkommende går ud for at tale med spritbilisten, tilkalder han telefonisk fire andre personer. Herefter fjerner de nummerpladen fra den bil, spritbilisten kører i, og forlader alle stedet, før politiet kommer. Interviewpersonen fortæller, at vedkommende er meget utryk i situationen.

Der er ikke stillet spørgsmål om politiet hverken i spørgeskemaet eller under interviewene. I disse to interview kommer interviewpersonerne ind på politiet i forbindelse med, at de taler om utryghed, og at de ikke er helt tilfredse med politiets indsats. I øvrigt er det helt overvejende positive udtalelser om politiet, der kommer frem i forbindelse med interviewene, hvilket i øvrigt også gælder den ene af disse to interviewpersoner, når vedkommende udtaler sig mere generelt om politiet.

### **Uvisse oplevelser**

En person beretter om en anden form for oplevelse, som har gjort vedkommende utryk. Det er uvist, om der er tale om egentlig kriminalitet:

”Jeg har været utryk en lang periode, vil jeg nok sige, det er omkring 15 år siden, og der var der flere gange, at jeg blev ringet op, og man kunne høre, at der var nogen, men så blev røret lagt på, uden at nogen sagde noget, og i begyndelsen der troede jeg jo, at det var drengestreger og sagde, så sig dog for søren noget, det her er noget pjat, men det skete for tit, og det var relativt sent, og det var gerne, hvis vi var kommet sent hjem, eller hvis min ægtefælle ikke var hjemme ... det syntes jeg var ubehageligt”. Videre siger personen: ”På det tidspunkt begyndte at være fremme, at folk kunne finde på at ringe op og høre, om der var nogle hjemme, og det kan godt ærgre én, at man bliver nervøs”.

Intervieweren spørger: *Hvordan kom du over det?* Vedkommende svarer: ”Det var tiden, og så også det, at man siger til sig selv, det kan være enten nogle, der vil ind, og så er det heldigt, at du var her, for så kommer de ikke, eller det jeg først troede, at det var nogen, der var ude på at genere”. Denne person kan altså sige, at tiden og tanker om, hvad der er sket, har fjernet utrygheden.

En af interviewpersonerne, som føler sig utryk, er lidt usikker på, hvad det skyldes. Personen er tilflytter i den by, hvor vedkommende nu bor. Der, hvor familien tidligere boede, havde de indbrud. Personen mener, at utrygheden kan skyldes indbruddet, fordi den er kommet herefter. Imidlertid mener personen også, at det forhold, at vedkommende ikke færdes særlig meget i den nye by om

aftenen på gåben og ikke kender området særlig godt, måske kan spille en rolle. Endvidere gør personen sig overvejelser om, hvorvidt alderen kan spille en rolle. Der er andre interviewpersoner, der taler om, at de synes, de er blevet mere utrygge med alderen. Den interviewede beskriver sin utryghed således: "Jeg tænker over det, ja, det gør jeg, jeg tænker nok meget over det. ... Er vi på ferie og kommer hjem, jeg spekulerer over det, det er ikke kun en weekend, jeg spekulerer altid over det, har der været nogen i huset ... jeg spekulerer over det i min hverdag, ja, det gør jeg".

### **Røveri på arbejdsplads**

En af de interviewede har været udsat for røveri på sin arbejdsplads for lidt over 10 år siden. Røveren brugte en kniv, og offeret blev såret under røveriet og har efterfølgende fået posttraumatisk stress disorder og har også stadig fysiske men. Personen beretter, at der stadig er dele af røveriet, som vedkommende ikke kan erindre. Røveriet har haft alvorlige konsekvenser for denne person, og på trods af, at oplevelsen ligger en del år tilbage i tiden, har den stadig stor indflydelse i persons dagligdag.

Personen er aldrig kommet tilbage på arbejdsmarkedet. Et par år efter røveriet vil personen gerne tilbage på arbejde. Kommunen sender vedkommende til en psykiatrisk undersøgelse, som resulterer i, at personen får tilkendt pension. På et spørgsmål om vedkommende tror, at det vil være muligt at komme tilbage til arbejdsmarkedet, lyder svaret: "Mjaa, det bildte jeg i alle tilfælde mig selv ind, men jeg kan jo mærke den dag i dag, at hvis jeg er i en forsamling med mange mennesker, ikke, jeg søger ud ved væggen, jeg skal helst have folk foran mig".

Det er ikke bare en tilbagevenden til arbejdsmarkedet, røveriet har haft indflydelse på, men også dagligdags handlinger som at gå på indkøb, gå en tur eller være sammen med andre mennesker: "Altså jeg har måttet lære at gå i byen igen, det tog et år, hvor jeg måtte have nogen med mig, hver gang bare jeg skulle ned og købe et rugbrød eller mælk eller noget". Selvom personen nu kan færdes alene i dagtimerne, er der stadig problemer forbundet hermed. Det oplyses således:

"Altså folk skal ikke komme for tæt på mig, hvis der kommer nogen gående bagved. Nej, det skal de ikke, og ligesådan hvis man står i kø i en butik eller sådan noget, der er jo nogen, der har tendens til at stå helt (*viser meget tæt på*), så kan jeg godt finde på at gå ud af rækken og gå ned bagved".

Det fortælles videre, at andre mennesker, som opleves at udvise en truende adfærd, er et problem. Intervieweren spørger, om det har nogen betydning, om vedkommende kender personen. Hertil svarer interviewpersonen: "Det er fuldstændig lige meget, altså min tillid til folk, den røg jo, uanset hvor godt jeg kendte dem, det har så også været svært for mig igen at skulle til at lære at tro på folk".

Oplevelsen med at blive udsat for røveri kom også til at påvirke den nærmeste familie. Røveriofferet siger, at der heldigvis var familie og venner, som tilbød deres hjælp i en svær tid: "Ja,

og ligesådan tog sig af mine piger, for jeg gik jo til rigtig mange ting for at finde ud af, hvilke skader jeg havde fået". Personen har to børn, som på gerningstidspunktet var fire og syv år, om relationen til børnene siges:

"Dem skubbede jeg også væk, jeg kunne slet ikke klare nogen, der kom tæt på mig ... hvor jeg også hele tiden måtte lære, at de gjorde det jo kun med kærlighed, men det var meget svært, det var det, og samtidig med, at jeg skubbede dem væk, blev jeg også ked af det, fordi jeg vidste jo, at de gjorde ikke mig ondt vel, men det har kostet meget, det har det".

Interviewpersonen fortæller endvidere om søvnproblemer i adskillige år efter røveriet: "Altså de første 6-7 år efter sov jeg jo også med lys ... ja, sov, det gjorde jeg jo ikke engang det første lange stykke tid, altså jeg sov måske en ½ time ad gangen".

Det sociale liv er også blevet influeret af at være blevet udsat for et røveri. Et interviewforløb om at gå ud om aftenen udvikler sig som følger. Intervieweren spørger *Kan du gå i byen med veninder eller sådan noget om aftenen?* "Det gør jeg ikke". *Tager du i byen med din mand?* "Ja". *Så han skal være med?* "Ja, det skal han, men aldrig kun piger". *Gjorde du det tidligere?* "Det kunne jeg godt finde på, altså tage ud til et eller andet – koncert for eksempel".

Intervieweren spørger, om der er et sted, hvor personen er tryk, og hertil svares, at det er der ikke. Intervieweren spørger, om vedkommende heller ikke er tryk hjemme, og den interviewede svarer:

"Nej, og så vil jeg sige, at det har endda hjulpet, efter vi har fået kameraet udenfor, det har hjulpet mig en del, og det kan jeg jo godt se nu, at det skulle vi måske have gjort for flere år siden, det ved jeg ikke". Hen mod slutningen af interviewet spørger intervieweren, om der er noget, der er blevet bedre, og personen svarer hertil: "Ja det er der helt sikkert, men jeg tror aldrig, at det bliver det samme som før".

Denne ene beretning om at blive udsat for røveri og følgerne heraf kan alene tages som en enkelt case, og kan naturligvis ikke sige noget om, hvordan mennesker, der udsættes for et sådan røveri, generelt reagerer. En af de andre interviewpersoner, som fra arbejdsmæssige sammenhænge har kendskab til ofre for røveri på arbejdspladser udtaler dog: "Der er mennesker, der går fuldstændig i spåner over det, kommer aldrig over det, kommer ikke på en arbejdsplads mere, tør ikke engang at have gæster i sit eget hjem stort set, så det er uhyggelige konsekvenser, det har".

#### **4.4 Kriminalitetsudvikling og syn på kriminelle**

Respondenterne er blevet spurgt, om de mener, at kriminaliteten er steget, faldet eller er uforandret indenfor de sidste tre år. Når vi ser på udviklingen af anmeldte straffelovsforbrydelser, er der tale om en betydelig stigning: fra 445.271 anmeldte straffelovsovertrædelser i 2007 til 491.792 overtrædelser i 2009 (Statistikbanken, Danmarks Statistik). Det vil sige en stigning på 10

procent. Næsten tre ud af fire spørgeskemarespondenter mener, at kriminaliteten er steget noget i Danmark de sidste tre år. Et realistisk billede i forhold til anmeldte straffelovsovertrædelser.

**Tabel 4.6 Kriminalitetsudvikling i Danmark de seneste tre år**

	<b>Gørlev</b>	<b>Ganløse</b>	<b>Herfølge</b>	<b>Alle tre byer</b>
Stiger	83 %	65 %	70 %	72 %
Uforandret	16 %	28 %	25 %	23 %
Falder	1 %	7 %	5 %	5 %

I undersøgelsens interviewdel har vi stillet et spørgsmål til interviewpersonerne om deres indtryk af, hvem der begår kriminalitet. Som enkelte af de interviewede ganske rigtigt påpeger, er det et meget bredt spørgsmål. Vi har dog bevidst stillet spørgsmålet så bredt, fordi vi gerne ville have et svar i retning af det, folk umiddelbart tænker på.

Enkelte af interviewpersonerne udtaler, at det kan de ikke svare på, men i øvrigt er det forskelligt, hvor fyldigt spørgsmålet er besvaret. Somme tider kommer der udtalelser om kriminelle i andre sammenhænge end kun i forbindelse med interviewerens spørgsmål herom. Disse udtalelser er medtaget i analysen her.

Langt de fleste har deres opfattelse af, hvem der begår kriminalitet fra det, medierne omtaler herom, men også fra, hvad andre mennesker siger herom. Nogle har desuden et vist kendskab til kriminelle eller har selv begået småkriminalitet. Endelig er der nogle, der har kendskab til kriminelle gennem deres arbejde og nogle, der kender fagfolk fra for eksempel politiet eller kriminalforsorgen. Man kunne tænke sig, at dem, der kendte til kriminelle gennem deres arbejde, ville have et bredere og mere nuanceret syn på kriminelle. Det er da også tilfældet, men samtidig er tingene ikke så entydige, for der er en hel del af de øvrige interviewede, der har flere facetter med i deres beskrivelse af kriminelle.

Når vi ser på, hvad der bliver sagt om kriminelle, springer det i øjnene, at det, der først og fremmest umiddelbart nævnes, er dels narkomaner og dels østeuropæere. Ud over disse to grupper taler en ikke ringe del af interviewpersonerne i relation til kriminelle om det, man samlet kan kalde livets omstændigheder. Herudover er der enkelte, der udtaler sig om, hvad der bør gøres i forhold til kriminelle.

### **Narkomaner og østeuropæere**

I relation til de to hyppigt nævnte grupper, narkomaner og østeuropæere, er der overvejende tale om, at de omtales som nogen, der begår meget af især berigelseskriminaliteten. Det springer endvidere i øjnene, at der kun er få, der taler om indvandrere. Det er fristende at tolke dette som et udslag af, at de fleste har deres indtryk fra medierne, og at deres udtalelser derfor til dels bliver præget af det, der aktuelt skrives om kriminelle grupper. Det er derfor tænkeligt, at hvis det samme spørgsmål var blevet stillet på et andet tidspunkt, kunne de interviewedes svar have set anderledes ud. En anden gruppe, som medierne ind imellem beskæftiger sig med i relation til

kriminalitet, er rockergrupperinger, også denne gruppe er der ret få af de interviewede, der taler om. Det kan måske også forklares med, at hverken indvandrere eller rockerbander fylder særlig meget i de undersøgte byer. Meget af det, der siges om livsomstændigheder, kan og skal måske også omfatte narkomaner og østeuropæere, men der er kun få udtalelser, hvor disse to grupper knyttes direkte sammen hermed.

Der er en interviewperson, som har en meget klar holdning til, hvorfor stofmisbrugere begår kriminalitet, og hvordan der kunne gøres noget ved det problem:

”Jamen jeg vil næsten sige, at jeg ved jo, at narkomaner står med et dagligt problem, som tvinger dem ud i kriminalitet, og det er bestemt ikke, fordi de har lyst til det, i hvert fald de mennesker, jeg har set, snakket med eller hørt om ... derfor ville jeg i virkeligheden ønske, at vi i Danmark gjorde noget tilsvarende som i Holland og Schweiz og gjorde det lidt nemmere at få behandling undervejs og alternativ hjælp til at komme ud af det, for jeg synes lidt, vi har påtvunget os et problem, som hverken narkomanerne eller vi selv ønsker os ... det er en tåbelig kriminalitet, fordi jeg tror på, det ville være bedre, de mennesker kom i kontakt med et system, der kunne tilbyde dem hjælp, men i hvert fald tilbyde dem en tilværelse, hvor de ikke skulle stresse over, at de skal ud og stjæle andre folks penge”.

Man kunne fristes til at tro, at denne udtalelse kommer fra en person, der fagligt eller på anden måde har et indgående kendskab til stofmisbrugere, men sådan forholder det sig faktisk ikke.

I relation til østeuropæere, der kommer til Danmark og begår kriminalitet, er der flere, der taler om Schengen-aftalen og den manglende grænsekontrol som en årsag til, at østeuropæere overhovedet kommer ind i landet. For eksempel er der en, der siger:

”Det virker som om, at det er de der østeuropæiske personer, som udøver kriminaliteten, og det synes jeg, man burde sætte mere ind for fra centralt hold, altså politiet. Eller eventuelt lave nogle tjek ind imellem ved grænserne ... og vi kan jo også se, at forsikringsselskaberne skruer bissen på og siger, jamen nu stiger præmien en 20 procent hvert år, og det viser jo med al tydelighed, at problemet ikke er løst ... og det bliver man da irriteret over som borger, at det er sådan. Det er vel bagsiden af globaliseringen, den lille andedam der bliver åbnet op”. Det sidste bliver sagt med et grin. Videre siges det: ”Man kan sige, at måden at løse det på, er, at vi handler endnu mere med de pågældende lande, og på den måde er med til at give dem mere velstand, så har de heller ikke så meget incitament til at kaste sig ud i kriminalitet”.

Det er en større tendens til at tale om østeuropæeres farlighed eller voldelighed end at forholde sig til, om der er noget, der får dem til at handle, som de gør, men en af de interviewede, som selv har været udsat for østeuropæeres kriminalitet, siger dog således:



”Jeg tror også, det oftest er de der mennesker, der kommer udefra, uden at jeg vil forklejne dem, for jeg synes, at hvis man havde gjort noget for dem, så havde de jo ikke haft nødt til at gå heroppe og stjæle og alt muligt andet, jeg tror, det meget er sådan noget, der gør en utryg ikke på en eller anden måde ... man skulle nok lige prøve at finde ud af at forbedre deres vilkår, der hvor de bor på en eller anden måde, det må være forfærdeligt”.

### **Livets omstændigheder**

Indledningsvis skal det nævnes, at der er nogle af de interviewede, der siger, at de har nogle fordomme omkring kriminelle. En af dem udtrykker det således: ”Desværre er det måske sommetider noget, der bygger på nogle fordomme, eller ja, nogle beskrivelser fra medierne”. Det er dog karakteristisk for dem, der taler om egne fordomme, at de gennemgående har nogle ret nuancerede beskrivelser af, hvad der kan føre til, at mennesker begår kriminalitet. Der er en person, der illustrerer et eksempel på egne fordomme. Vedkommende er blevet kontaktet af politiet vedrørende en ung mand med indvandrerbaggrund:

”... og så tænker man ... det er også nogen af de andre, der indblander ham i noget og den søde dreng og alt muligt. Så viste det sig, at han var blevet overfaldet. Men det at man på forhånd siger, der er nogle, der har forledt ham ... i stedet for at sige, der er måske nogen, der har generet ham, det syntes jeg ikke var så rart. Det er jo sådan noget med, at man uvilkårligt tænker, og det må jeg jo indrømme, at jeg må gøre, at der er nogen af de der indvandrerknægte, der tit får presset nogle flere med ind i det, fordi det er smart”.

### **Opvækst**

Der er en del interviewpersoner, der taler om forhold i barndommen, som de mener, har betydning for, at mennesker bliver kriminelle. Der er en af de interviewede, der udtaler:

”Mine forestillinger det er børn af svage familier, hvor de ikke er blevet bakket op hjemmefra, eller hvor ressourcerne ikke har været så store, der føler jeg måske nok, at det etablerede samfund er alt for dårlige til at tage hånd om de børn, så man kunne spore dem ind i en anden retning, og det er både danske, men også udenlandske børn, så det er ikke sådan, at jeg tror, at det kun er børn fra andre lande, andengenerationsindvandrere, det tror jeg, måske er en lille del, jeg tror, der er lige så mange danske, men jeg tænker, det er børn af svage forældre”. Intervieweren spørger, hvad interviewpersonen mener med ressourcer, og hertil svares: ”Jeg tænker både økonomi, og hvad man ellers har at gøre med, hvad har man selv af intellekt, der kan hjælpe videre med igennem skolegang og kigge på nogle rent pædagogiske ting, som måske ikke helt hænger sammen. Der er mange ting der gør, at et barn kan blive tabt på jorden”.

En anden siger:

”Dem, der begår kriminalitet ... så er det dem fra dårlige forhold, dårlige familieforhold, det kan godt være unge mennesker fra højt sociale familier, men for det meste er det fra familier, der i forvejen er dårlige og har været det i flere generationer simpelthen, det er dem, der begår sådan noget ... ikke kun vold, men også indbrud og andre ting, man nu kan lave”.

Nogle af dem, der taler om opvækstforhold, taler desuden om misbrugsproblemer. En interviewperson taler om at sætte rammer for børn. På baggrund af egne erfaringer taler vedkommende om, at det ikke altid er så let:

”... jeg tror, at det har noget at gøre med, at man ikke selv har så meget fat i børnene, sådan ser jeg det, for det var da, jeg synes da, det var et slid, da ungerne var pubertetsunger, fordi man skulle hele tiden vide, hvor de var henne, ikke, og når de var inde, så var de sure, fordi de ikke måtte være ude, ikke, så jeg ved ikke, om det er forældrene, der ikke holder fast i dem, og de så bare får lov at løbe”.

En af de andre, som også taler om manglende forældreopsyn og -kontakt, udtaler:

”... der kunne reddes mange børn – unge mennesker, inden det går helt galt, for når først de kommer på de der lukkede institutioner, så er løbet ligesom kørt, ikke, og så må man sige, det ved jeg godt er meget dyrt, der er nok nogle børn, der skal fjernes, før man troede, altså inden at det går helt galt, og at forældrene får lov for længe”. En anden facet af barndommen, som omtales, er manglende tryghed: ”... man går så langt tilbage, at man tænker, de har vel ikke haft det godt, da de var børn, de har vel ikke haft nogen tryghed”.

Der er nogle der taler om, at forældresvigt også kan forekomme i mere velstillede familier og føre til, at også børn, der vokser op under økonomisk trygge forhold, kan blive kriminelle. For eksempel er der en, der udtaler: ”Jeg synes, det er meget forskellige mennesker, nogle gange også forholdsvis respektable familier, men hvor man tænker, det er underligt det der – altså ressourcestærke forældre, som egentlig burde tage mere hånd om situationen”. Og en af de andre siger det på denne måde: ”Selvfølgelig er der nogle, der stikker af på den ene eller den anden måde, børn fra pæne familier, som ikke bliver pæne og sådan noget ikke”. At det ikke kun er i barndommen, at der kan ske noget, der leder til, at børn fra økonomisk stærke familier bliver kriminelle, kommer frem hos en af interviewpersonerne, som udtaler:

”Jeg mener, det kan være jurister også, meget vel endda, med bedrageri, der er noget med at den faggruppe, der bliver anklaget flest af, det er jurister. Jeg tror, der i alle mennesker ligger en drøm om at tjene nogle hurtige penge”.

Nogle af dem, der indledningsvis peger på opvækst eller stofmisbrug, kan godt udbygge deres forestillinger om årsager til, at nogle begår kriminalitet, til at omfatte andet og mere. Eksempelvis er

der en, der udtaler: "Der er nogle ting omkring vores unge og opvækstforhold, jeg tror ikke er hensigtsmæssige". Intervieweren spørger: *Mener du, at årsagen til kriminalitet skal findes i opvækstforhold*. Hvortil der svares: "Det mener jeg, det er punkt et, men jeg tror, der er mange forskellige ting ... så du må ikke bare spørge, tror du det, jeg tror tyve ting, det gør jeg, tyve ting". En af de andre interviewede siger: "... og alligevel så tror jeg ikke bare, det er en type mennesker, jeg tror, det er rig som fattig og ung som gammel, jeg tror mest, det er yngre". Denne person tydeliggør sit udsagn om, at det kan være mange forskellige typer, når det yderligere siges: "Jeg tror ikke, hvis der stod 100 mennesker på en række, så tror jeg egentlig ikke, at jeg kunne pege ud og sige, den og den og den er kriminel, det tror jeg ikke, at jeg kunne".

### **Lokket**

Der er enkelte, der taler om, at der er mennesker, der kommer ud i kriminalitet, fordi de bliver lokket eller presset til det af andre, og at de ikke har styrke til at sige fra. Det fremgår af interviewene, at der overvejende tænkes på børn og unge. Et eksempel herpå er en interviewperson som siger:

"... hvis du er der på det forkerte tidspunkt på den forkerte dag, så tror jeg, de ryger med altså, og du ikke selv har lidt ryggrad, er du en af de der små, der siger, nå jamen så gør jeg bare det, så tror jeg, du ryger med, og så prøver man det én gang ... og så bliver de presset lidt, nej, du kan sgu ikke stoppe nu ... hvordan man så har det bagefter, jamen det spekulerer de jo først på, når de bliver ældre ikke".

En anden side af samme sag er en interviewperson, som taler om "at få status i den gruppe, man er i". En anden interviewperson taler også om manglende styrke, men her tales der om voksne personer: "Ja, og jeg kan også godt se, hvem der kan drives til kriminalitet på et eller andet plan. Folk, som ikke har så meget selvtillid og styrke, de er meget nemme at drive ud i noget ...". Denne interviewperson taler ikke om at blive presset eller lokket af andre, der begår kriminalitet, men at blive drevet til det, som en reaktion på, at andre mennesker behandler personen meget dårligt.

Styrke eller ryggrad kommer også ind på en lidt anden måde, når der er nogle af de interviewede, der taler om at rive sig løs fra et bestemt miljø eller en særlig opfattelse: "... så tænker jeg, han tror, forældre skal se sådan ud, så han havner nok det samme sted, den der med familiær arv, den er jo nok god nok, så er der nogle, der så heldige at komme væk, men der skal man have en god ryg". En anden udtaler: "... der bliver sat mange prædikater på folk, du er jo anden-generationsindvandrer fra Tingbjerg, ergo er du et problem umiddelbart, som vi helst må sætte i en boks et eller andet sted, og det tror jeg gør, at så skal man være umådelig stærk, og man skal have en stærk relation til nogle andre for at gå fri af det her mærkat, man får sat på sig".

### **Fattigdom**

Nogle taler om, at kriminalitet kan skyldes, at dem, der begår den, er fattige eller er kommet ud i økonomiske problemer:

”Altså vi har deciderede fattige i Danmark, også selv om man måske ikke på papiret er fattig. Fraskilte par, der er tvunget til at sælge huset, selvom det er en underskudsforretning at sælge det, ... der er to parter, der lever hver for sig og delebørn, og hvordan overkommer man nu fødselsdage, der er to mennesker, der skal til at betale hver deres varme og forsikring og transport, det sætter økonomisk pres på, og vi finder mange fattige ... hvis man skal lede blandt danskere, hvorfor kriminaliteten er stigende, så tror jeg, det er hovedårsagen”.

En anden taler om økonomiske problemer som følge af arbejdsløshed:

”Jamen på grund af arbejdsløshed, og du har jo gennem arbejde opnået en vis levestandard, og det er der måske nogle, der ikke vil slå sig til tåls med ... jeg synes, man hører om flere sådan interimistiske bankrøverier og på tankstationer, hvor det egentlig er et latterligt beløb, de kommer af sted med, fordi man ligesom ikke kan skaffe penge på andre måder”.

Der er også en person, der nok taler om fattigdom, men som samtidig tilkendegiver en noget ambivalent holdning til de kriminelles handlinger. Vedkommende slutter da også af med en kommentar til, at dem, der begår kriminalitet, nok kunne finde andre udveje: ”Altså ja, det ved jeg ikke rigtig, det er vel altså savn, for de fleste er det vel et nødspørgsmål, altså at de prøver at berige sig på andres bekostning, og så er der vel også det der med, at de sagtens kan undvære ... og også sløvhed vil jeg sige, altså dem, der ikke gider at gøre noget selv, ikke”.

### **Andre forklaringer**

Herudover er der enkelte, der peger på spænding, som en af de interviewede siger: ”Altså nogle gør det jo for spændingens skyld”. Andet som nævnes af enkelte interviewpersoner er psykisk syge mennesker, grådighed, unge rastløse rødder, måske er det det samme en anden interviewperson taler om, når det siges: ”Og så selvfølgelig det her med skolegang og drenge, det er jo ikke sådan lige, ja, det synes de ikke er så sjovt, det kan vi lige så godt blive enige om, og skoler er heller ikke lavet for drenge, de er lavet af hensyn til pigerne, det har man snakket om i 20 år”.

### **Reaktioner**

Der er ikke mange af interviewpersonerne, der direkte kommer med udtalelser om, hvordan samfundet skal eller bør reagere på personer, der begår kriminalitet. Det er der ikke noget underligt i, for de er ikke blevet spurgt om det. Der er dog nogle få af de interviewede, som fremsætter nogle synspunkter herpå.

Det er allerede nævnt ovenfor under beskrivelsen af narkomaner, at der er en person, der peger på, at stofmisbrugere skulle have mulighed for hjælp, og det er der også en anden af de interviewede, der gør.

En interviewperson siger ikke egentlig, hvad der efter vedkommendes opfattelse bør være samfundets reaktion, men undrer sig over, at der i nogle tilfælde ikke er nogen. Det siges således:

"Jamen, det er jo svært for os at sige, om man kunne gøre andet, men når man har kendskab til de ... mennesker, som i hvert fald gør det her med at forsørge sig på den måde, som nu er kriminalitet at lave indbrud hos andre mennesker, at der ikke bliver gjort en større indsats, kan man sige, for ligesom at få dem væk fra det der. Det har altid undret mig, men det er vel noget med ressourcer". Intervieweren spørger: *Tænker du på sociale myndigheder eller politi*, og hertil svares det: "Det må være begge dele".

En af de andre interviewede udtaler:

"Mit synspunkt på straf det er, at alle de her gengangere - forbrydere, det er jo så dyrt, at nogle sidder i fængsel i så mange år, de er jo en belastning for samfundet, altså jeg går ind for dødsstraf i mange tilfælde, altså det her med, at hvis du ikke kan finde ud af det, altså af med knoppen, hvorfor skal alle vi andre betale store forsikringer". Intervieweren stiller et spørgsmål om, hvorvidt der skal være nogle grænser for, hvornår der skal bruges dødsstraf. Interviewpersonen svarer: "Jo, selvfølgelig man skal jo ikke gøre det for en førstegangsforsøelse, jeg mener, der er noget med over i Amerika, at tredje gang, så er det livstid, altså jeg synes, det er mere humant at aflive folk. Altsåovre i Amerika, det er virkelig fængsel, det er ikke som her ... Det er måske også det, der er galt, jeg tror, vores fængselssystem er for large, altså det er for nemt at være indsat, så jeg tror ikke, der ligger den store skræk i det, og vi tager jo meget hensyn, de får jo hjælp bagefter og meget andet, mange gange når der sker noget, så er det ikke ofret, der får hjælp".

Denne interviewperson står ikke alene med et sådant synspunkt, også en anden mener, at det er for let at afsone en fængselsstraf:

"Bliver de fanget og skal sidde i fængsel, så skal de også sidde i fængsel, så skal de ikke prøveløslades eller noget, for de gør det jo igen. Er de kommet derind, så færdig, så skal de blive der, til tiden er gået. Det der med at de skal prøveløslades, og de skal på udflugter og alt det der, altså hvad er det for noget. Jeg er ligeglad, selvom det er mennesker, det er jo ikke nogen straf. Det er ikke nogen straf at sidde i fængsel, for de får jo sommetider flere oplevelser, end hvis de er hjemme. Det kan jeg ikke se, hvorfor man skal være så god ved dem. Så er der nogle andre stakler, ja de kan passe dem selv". Herudover siger denne person, hvad vedkommende mener, der burde ske med kriminelle, som har slået et andet

menneske ihjel: "Jeg kan da godt fortælle dig, at hvis dødsstraf kom til afstemning, så stemte jeg for dødsstraf. Liv for liv, så barbarisk er jeg altså".

Endnu en af interviewpersonerne ytrer sig om dødsstraf, men i dette specifikke tilfælde i forbindelse med hjemmøverier. Selvom disse tre personer taler om dødsstraf, så er der altså forskel på, hvornår de mener, den skal anvendes.

I den anden ende af spektret er der et par personer, der taler om forebyggelse som reaktion på kriminelle handlinger. Således er der en interviewperson, der taler om aktiviteter, der kan beskæftige unge og yngre, så de ikke keder sig, og derfor begår kriminalitet: "Det ville være godt, hvis der kom lidt alternativ aktivitet og underholdning – for om ... er der fodbold, og så har ballademagerne ikke tid til at lave ballade, for da skal de til fodbold, så jeg synes, det ville være godt, hvis der blev lavet sådan nogle initiativer, så de har noget at gå op i stedet for at bare kede sig hele tiden". En anden siger: "Jeg vil hellere forebygge på forskellig måde, ikke, så er der selvfølgelig mange andre ting, ikke, jeg går ind for et retsvæsen, jeg går ind for at putte forbrydere i fængsel, men jeg er bange for, at fængslerne ikke altid fungerer så godt". Det sidste siges grinende.

### **Ændret syn**

Der er to af interviewpersonerne, der fortæller, at der er sket noget i deres liv, som har forandret deres syn på mennesker, der begår kriminalitet. Den ene siger:

"Jeg har fået ændret mit syn på det, men ellers havde jeg det nok sådan, at jeg kunne pege dem ud – det er ham der, men jeg er blevet lidt mere blød i kanten, jeg er blevet bedre til at kigge bagom og tænke, du er landet der fordi sådan og sådan. Så jeg har haft et billede på dem, men det har jeg ikke mere, for hvem er kriminel, for jeg vil jo sige, at ham, der snyder i skat, også er kriminel, eller ham, der aftager varerne, hvis ikke han er værre, for hvis han ikke var der, så var der heller ingen kriminelle. ... Så det passer ikke, at vi kan se på folk, hvad de kan, og hvad de ikke kan. Man kan blive meget overrasket".

Den anden interviewperson udtaler:

"... der får jeg noget andet input, kan man sige - også af den grimme slags, men det har nok givet mig en mere nuanceret tilgang i forhold til før. Tidligere ville jeg nok bare have sagt 'psykopat, spær ham inde' ... så har jeg jo ... fået en anden nuance, kan man sige på, at de her mennesker er også bare mennesker, og der sidder også en lille dreng inden i dem, som savner deres mor". Videre siger vedkommende om personer, der begår voldskriminalitet: "Jeg formoder, at det må være nogle mennesker, som grundlæggende set virkelig mangler noget hjælp til at se en anden løsning end at gøre fortræd ... hvis man skal være en lille smule nøgtern, så er det jo folk, der selv er gjort fortræd af den ene eller den anden art, der selv gør fortræd videre i livet, sådan meget nøgternt set".

#### **4.5 Opsummering og perspektivering**

Der er udvalgt tre mindre byer, hvor der er sket et hjemmerøveri. Udvælgelsen er sket på grundlag af følgende kriterier: Byerne skal ligge på Sjælland, byerne skal have social sammenhængskraft, forskellige tidsmæssige afstande til hjemmerøverierne, hjemmerøveriernes grovhed og offergerningsperson-relation. De udvalgte byer er: Gørlev, som ligger på Vestsjælland, Ganløse, som ligger i Nordsjælland, og Herfølge, som ligger i det sydlige Sjælland.

For at få et indtryk af respondenternes tilknytning til byen har vi lavet en variabel, som er sammensat af besvarelser på følgende spørgsmål: deltagelse i lokale aktiviteter, interesse for lokale medier, og hvorvidt respondenterne taler med andre om, hvad der sker i byen. Den lokale tilknytning er ret høj i alle byer, men højest i Gørlev. Dette hænger formentlig sammen med, at der er flere blandt respondenterne i Gørlev, der er født og opvokset i byen, men også, at der er flere her, der færdes i byen dagligt. Mens der er henholdsvis 55 procent i Ganløse og 51 procent i Herfølge, der arbejder i en anden by, er der kun 29 procent blandt respondenterne i Gørlev, der gør det. En af grundene hertil er, at der er flere pensionister blandt respondenterne i Gørlev end i de to andre byer.

Selvom respondenterne fra Gørlev har den tætteste lokaltilknytning, er det dog dem blandt respondenterne i de tre byer, der gennemgående har det mindst positive syn på deres by. Det betyder imidlertid ikke, at der ikke er en overvægt, der er positive, men andelen er højere i de to andre byer - specielt i Ganløse. Synet på byen er målt på en række udsagn om byen. Et af udsagnene vedrører, om byen er et trygt sted at være. I alle byerne er det langt over halvdelen, der er af den opfattelse, at byen er tryk. Ligeledes er det i alle byerne over halvdelen, der mener, at man kender og hjælper hinanden i byen.

Vi har i såvel spørgeskemaerne som i interviewene spurgt, om undersøgelsespersonerne har været udsat for kriminalitet. I spørgeskemaet har vi dog alene spurgt om erfaringer med at blive udsat for indbrud. Samlet set har 4,8 procent af respondenternes husstande været udsat for indbrud inden for de sidste 12 måneder, og 11,8 procent inden for de sidste to til fem år. Dette er en meget høj procentandel sammenlignet med, at anmeldelsesstatistikken viser, at knapt 2 procent udsættes for indbrud på landsplan. Også blandt interviewdeltagerne er der mange, der har været udsat for indbrud. Det kan skyldes to forhold, dels at der er en overvægt af de personer, som har været udsat for indbrud, som har deltaget i undersøgelsen, og dels at de personer, der besvarer spørgeskemaets spørgsmål om indbrud, måske har en erindringsforskydning, således at indbruddet huskes som sket senere, end det faktisk er.

Der er samlet set 77 procent af dem, der har besvaret spørgeskemaet, der personligt kender til nogen, der har været udsat for indbrud. Det er en meget høj andel, som kan hænge sammen med, at der snakkes i byen, hvis der har fundet et indbrud sted. Samlet set er der 67 procent af respondenterne, der svarer, at boligindbrud og hjemmerøverier er et samtaleemne i byen en gang

imellem. Vi har ikke i spørgeskemaet defineret termen "kender personligt" nærmere end ordlyden. Det er således muligt, at forståelsen af denne term af nogle er opfattet meget bredt, således, at den omfatter alt fra venner og bekendte til nogle man ved, hvordan ser ud eller hvor bor, og nogle, man har hørt om.

Interviewpersoners beretninger om at blive udsat for kriminalitet viser, at det kan have meget alvorlige følger. Der er ikke så meget tvivl om, at ud af de beskrevne tilfælde, er det den person, der har været udsat for røveri, som har oplevet de mest alvorlige eftervirkninger. Der er imidlertid heller ikke tvivl om, at også indbrud, uanset om offeret er hjemme eller ej, når gerningspersoner bryder ind, kan føre til vedvarende utryghed og ændret adfærd. Det er tænkeligt, at disse handlinger, som formentlig i en lang række tilfælde beskytter personerne mod ubehagelige oplevelser, måske kan være med til at øge utrygheden, fordi de erindrer personerne om, at der kan ske for eksempel indbrud. For nogle kan den ændrede adfærd blive mere eller mindre ubevidst, mens den for andre er i alle tilfælde så bevidst, at de er i stand til at beskrive adfærdsændringerne, når de bliver spurgt herom. Den svenske forsker Magnus Johansson (1997) finder i en interviewundersøgelse, at nogle interviewede beskriver nogle af de tiltag, de benytter sig af for at mindske risikoen for kriminalitet, som bevidste og planlagte, mens andre tiltag beskrives som mindre bevidste. Disse tiltag eller handlinger bliver med tiden vaner, som ikke nødvendigvis forbindes med den oprindelige årsag til dem.

Det fremgår endvidere, at flere af dem, der har oplevet at have indbrud, taler om ubehag ved, at der har været fremmede inde i deres hjem, og at de har rodet i deres ejendele. Den hollandske forsker Lia Kempkens (1999) finder, at nogle ofre for boligindbrud har en reaktion, som kan sammenlignes med reaktionen hos voldtægtsofre. De kan ikke holde ud at tænke på, at fremmede har gennemrodet deres ejendele, og de føler trang til at gøre rent og i værste fald smide ting væk for at slippe for at blive mindet om, at en gerningsperson har været i hjemmet. I Holland har ca. 22.000 ofre for boligindbrud søgt støtte hos organisationen Slachtofferhulp (offerhjælp) i 2008. Reaktionsmønstrene hos ofrene for boligindbrud er forskellige, ifølge talsmanden for Slachtofferhulp drejer det sig om søvnproblemer, spiseproblemer, træthed, vrede eller aggressivitet.

Dette stemmer overens med fund i en svensk undersøgelse (Brå, 2009), som viser, at de personer, der inden for det sidste år har været udsat for det, der betegnes som integritetsforbrydelser, for eksempel indbrud, vold, trusler eller personrøveri, er de mest utrygge. Det må formodes, at ofres følelser af utryghed forstærkes, når fremmede trænger ind i deres hjem, mens de selv er til stede. Hjemmet fremstår utvivlsomt for de fleste som stedet, hvor de i hvert fald er sikrede mod overfald af ukendte.

Blandt interviewpersonernes beretninger er der også eksempler på personer, som ifølge deres fortællinger har overvundet oplevelserne. Det er ikke muligt på grundlag af det foreliggende



materiale at sige noget om, hvorfor nogle mennesker får en øget utryghedsfølelse eller eventuelt mere alvorlige psykiske følger efter at have været udsat for kriminalitet, mens andre ikke gør.

Respondenterne har et ret realistisk billede af kriminalitetsudviklingen, idet 72 procent af alle respondenterne mener, den er steget inden for de seneste tre år, hvilket er i overensstemmelse med kriminalstatistikens oplysninger.

Interviewpersonerne er blevet spurgt om deres indtryk af, hvem der begår kriminalitet. Det de personer, som taler om deres indtryk heraf, først og fremmest nævner, er narkomaner og østeuropæere, som anses for at begå en hel del af de indbrud og tyverier, der sker. Andre interviewpersoner taler om, at kriminel adfærd skal ses i sammenhæng med en ustabil eller utryg opvækst med dårlig økonomi og forældresvigt. Atter andre taler om, at det er muligt at blive lokket ud i kriminalitet, fordi især nogle unge ikke har styrke til at stå imod, eller fordi de gerne vil opnå status.

De fleste har deres indtryk af kriminalitet og kriminelle fra mediernes beskrivelser heraf. Det er derfor tænkeligt, at hvis undersøgelsen var blevet foretaget på et andet tidspunkt, kunne det delvist være andre grupper og forhold, der ville blive lagt vægt på.



## UTRYGHED, HJEMMERØVERI OG LOKALSAMFUND

### 5.1 Utryghed i undersøgelsesbyerne

I nationale offerundersøgelser på basis af telefoniske interview bliver der spurgt om, hvor ofte respondenterne tænker på risikoen for at blive offer for kriminalitet.<sup>22</sup> Dette spørgsmål bliver tolket som en 'angst for kriminalitet'-målestok. Dem, der næsten hele tiden eller ofte tænkte på risikoen for, at de kunne blive udsat for kriminalitet, anses for at være dem, der er angste for kriminalitet (Balvig & Kyvsgaard, 2010, s. 99). I 2009 svarede 12 procent af de adspurgte danskere, at de næsten hele tiden eller ofte tænker på risikoen for at bliver offer for kriminalitet. Dette procenttal er markant lavere end i 2008, hvor den del af befolkning, der er angste for kriminalitet, bliver målt til 19 procent (Balvig & Kyvsgaard, 2009, s. 72).

Vi har stillet det samme spørgsmål i vores spørgeskemaundersøgelse i Gørlev, Ganløse og Herfølge. Sammenlagt svarer 21 procent af respondenterne, at de næsten hele tiden eller ofte tænker på risikoen for at bliver offer for kriminalitet. Det er betydeligt mere end i den nationale offerundersøgelse. Spørgsmålet er, om det skal tolkes som en reel forskel, eller om der er en metodemæssig forklaring på forskellen?

**Tabel 5.1 Tænker på risikoen for at blive offer for kriminalitet (personlig risiko)**

	Gørlev	Ganløse	Herfølge	De tre byer tilsammen	Danmark*
Næsten hele tiden	4 %	1 %	2 %	3 %	3 %
Ofte	24 %	14 %	19 %	18 %	9 %
Af og til	45 %	33 %	37 %	38 %	18 %
Sjældent	21 %	41 %	35 %	33 %	34 %
Aldrig	6 %	11 %	7 %	8 %	36 %

\* Balvig & Kyvsgaard (2010), Tabel 9.1, s. 99.

Den nationale undersøgelse er gennemført telefonisk. Danmarks Statistik står for dataindsamlingen. "Omnibusundersøgelser er interviewundersøgelser, hvor man samler flere emner i ét interview. De personer, der skal deltage i omnibusundersøgelsen, udvælges tilfældigt via Danmarks Statistiks CPR-register, således at de udgør et repræsentativt udsnit af befolkningen på 16-74 år. Danmarks Statistik søger derefter efter personernes telefonnumre, og de personer, som ikke har en telefon, eller som det ikke lykkes at finde et telefonnummer til, kontaktes via brev og anmodes om at oplyse Danmarks Statistik om et eventuelt telefonnummer med henblik på interview." (Balvig & Kyvsgaard, 2010, s. 10). Svarprocent ligger på 63 procent i 2009. Vores

<sup>22</sup> I perioden 2005-2009 er der gennemført 58.146 telefoniske interview, svarende til ca. 11.500 på årsbasis (Balvig & Kyvsgaard, 2010, s. 11).

undersøgelse er baseret på et spørgeskema, som respondenterne har udfyldt derhjemme og sendt ind senere. Når spørgsmålet står på skrift og respondenterne kan reflektere over det, er det en anden situation, end når de skal svare med det samme i telefonen. Også det faktum, at respondenterne skal give et svar til en interviewer, påvirker muligvis udfaldet. Svarprocenten ved vores undersøgelse ligger på 45 procent.

Det kan også tænkes, at forskellen i det overordnede procenttal hænger sammen med sammensætningen af respondentgrupperne. I vores undersøgelse er kvinder og ældre overrepræsenteret i forhold til den danske befolkning. Balvig og Kyvsgaards stikprøve er et repræsentativt udsnit af befolkningen mellem 16 og 74 år. Som argumenteret i afsnit 1.2 er vores undersøgelse i hvert fald ikke repræsentativ på personplan, for den er udført som en husstandsundersøgelse. Både den nationale offerundersøgelse og vores undersøgelse viser, at der er en sammenhæng mellem bekymring for kriminalitet på den ene side og baggrundsvariabler som køn og alder på den anden side. Det viser sig, at kvinder er mere bekymrede for kriminalitet end mænd<sup>23</sup>, og at ældre er lidt mere bekymrede end yngre personer.<sup>24</sup>

En anden mulig forklaring kan måske findes i det forhold, som Farrall, Jackson & Gray påviser. De beder en gruppe respondenter svare på et spørgeskema. Efter en vis tid foretager de interview med den samme gruppe personer, og de finder frem til, at de fleste ikke bekymrer sig for kriminalitet særlig ofte: "the data showed that surprisingly proportions of people who say they worry about crime also admit that they have *not* actually worried recently" (Farrall, Jackson & Gray, 2009, s.175).

Det er alt i alt svært at fastslå, om respondenterne i vores undersøgelsesbyer er mere bekymrede for at blive offer for kriminalitet end den gennemsnitlige dansker, men resultaterne peger i denne retning. Vi kan derimod sige mere om forskelle mellem de tre byer. I Ganløse er respondenterne mindst bekymrede for at blive offer for kriminalitet, mens de er mest bekymrede i Gørlev. Herfølge indtager en mellemløst position. Det stemmer godt overens med respondenternes syn på deres by (se afsnit 4.1). Respondenterne i Ganløse var mest positive over deres by, mens respondenterne i Gørlev var mindst positive.

Ved hjælp af logistisk regressionsanalyse er det undersøgt, hvilke faktorer der er inddraget i spørgeskemaet, som har indflydelse på, om en respondent er bekymret for kriminalitet eller ej. Foruden køn og alder er undersøgelsesby og lokal tilknytning inddraget i analysen. For at lette tolkningen af resultaterne er alle faktorer kodet om til to svarkategorier. Alder er delt op i en kategori 18-54 år og en kategori 55 år og ældre. By er delt op i Ganløse på den ene side og Gørlev

---

<sup>23</sup> Balvig & Kyvsgaard finder 16 procent for kvinder og 9 procent for mænd. I vores undersøgelse er 24 procent af kvinder angste mod 16 procent af mændene.

<sup>24</sup> 14 procent af de 40-74-årige er angste for kriminalitet i undersøgelsen af Balvig & Kyvsgaard, mens de yngre respondenter ligger på 10-11 procent. I vores undersøgelse kommer vi frem til, at 22 procent af respondenterne over 55 år er angste for kriminalitet mod 18 procent af de yngre respondenter.

og Herfølge på den anden side. Grunden hertil er, at Ganløse adskiller sig mest fra de andre to byer. Beboerne i Ganløse er mere velhavende end beboerne i Gørlev og Herfølge. Lokal tilknytning er konstrueret på baggrund af fire variabler (se også afsnit 4.2).

**Tabel 5.2 Bekymring for kriminalitet (logistisk regressionsanalyse)**

	Parameter Estimate	Standard Error	Wald Chi-square	Significance	Reference
By	-0,566	0,149	14,533	0,000	Ganløse
Alder	0,201	0,146	1,895	0,169	55+
Lokal forankring	-0,388	0,145	7,204	0,007	Mindre stærk
Køn	0,426	0,150	8,035	0,005	Kvinde

$X^2 = 38,246$ ,  $df = 4$ ,  $p < 0,01$

Analysen viser, at alderen ikke har en signifikant indflydelse på, om respondenterne er bekymret for kriminalitet. De andre tre faktorer viser derimod en signifikant sammenhæng. Respondenterne fra Ganløse er mindre bekymrede end respondenterne fra Gørlev og Herfølge; kvinder er mere bekymrede for kriminalitet end mænd, og – overraskende – respondenterne med en stærk lokal forankring er mere bekymrede for kriminalitet end dem med en mindre stærk forankring. Forklaringen på denne sammenhæng mellem lokal forankring og bekymring for kriminalitet er formentlig, at en stærkere lokal forankring medfører mere kendskab til kriminalitet begået i lokalområdet og dermed et forhøjet niveau af bekymring. Åbenbart gælder 'hvad man ikke kender til, frygter man ikke' i denne sammenhæng.

Bekymring for kriminalitet påvirker livskvaliteten for ca. halvdelen af respondenterne i Gørlev. Påvirkningen er for det meste i lille udstrækning, mens 3 procent af respondenterne siger, at denne bekymring påvirker deres livskvalitet i stor udstrækning. Det sker for eksempel ved at afholde sig fra en aktivitet – en tur i biografen eller mødes med andre mennesker – på grund af bekymring for kriminalitet. Igen er billedet af Ganløse mere positivt og igen indtager Herfølge en mellemløst position.

**Tabel 5.3 Påvirkning af livskvalitet på grund af kriminalitetsbekymring**

	Gørlev	Ganløse	Herfølge	De tre byer tilsammen
Stor udstrækning	3 %	1 %	2 %	2 %
Vis udstrækning	18 %	9 %	11 %	12 %
Lille udstrækning	29 %	26 %	31 %	28 %
Nej	50 %	64 %	56 %	58 %

Bekymring for kriminalitet begrænser sig ikke kun til en persons vurdering af egen offerrisiko. Man kan også være bekymret på andres vegne. Det gælder specielt familie og andre nærtstående personer. Tabel 5.4 viser, at ca. halvdelen af respondenterne i Gørlev og Herfølge i større eller mindre udstrækning bekymrer sig for, at en nærtstående person skal blive udsat for kriminalitet. I Ganløse deler færre respondenter denne bekymring.

**Tabel 5.4 Bekymret for, at en nærtstående person bliver udsat for kriminalitet**

	Gørlev	Ganløse	Herfølge	De tre byer tilsammen
Ofte	23 %	10 %	19 %	16 %
Sjældent	26 %	28 %	30 %	28 %
Nej	51 %	62 %	51 %	56 %

Det betyder, at i Ganløse er bekymring for både den personlige risiko for at blive udsat for kriminalitet og risikoen for nærtstående personer på et lavere niveau end i Gørlev og Herfølge. Det lægger op til hypotesen, at bekymring på egne og andres vegne går hånd i hånd med hinanden. Analysen viser, at denne hypotese holder, når der ses på samtlige respondenter: 44 procent af dem, der bekymrer sig om deres personlige risiko for at blive udsat for kriminalitet, bekymrer sig ofte på vegne af deres nærtstående. Kun 9 procent af respondenterne, der ikke er bekymrede for kriminalitet, bekymrer sig ofte for, at deres nærtstående bliver udsat for kriminalitet.

Der er meget få af dem, der har deltaget i undersøgelsens interviewdel, der tænker på sig selv som bekymrede personer. En del kan dog godt bekymre sig for, at især børn, men også at børnebørn, forældre eller ægtefæller skal blive udsat for kriminalitet eller eventuelt blive indblandet i noget kriminelt.

På et spørgsmål om, hvorvidt en interviewperson bekymrer sig for, at nogen i familien skal blive udsat eller indblandet i kriminalitet, svares der:

”Ja, det gør jeg, meget tit mine sønner. Ikke fordi de er tilbøjelige til at rode sig ind i noget, men det kan være så tilfældigt, fordi hvis de nu er ... ude og spise, eller hvad det nu kan være, og en flok ser sig sure på en af dem. Enten er han skallet eller karseklippet eller provokerende klædt, eller hvad det kan være, jamen, det er jeg virkelig nervøs for”.

En anden person svarer, at vedkommende er meget bekymret for sine børn og tænker meget på det:

”Den lille, hun bliver nu 17, jeg tænker da også, at hun skal til at gå i byen, hvad kommer du ud i, eller hvad bliver du revet ind i, og jeg har altid sagt til dem, hvis I er i byen, og I har noget at drikke, og I skal ud at danse eller på toilettet, så enten drikker I ud, eller også lader I det stå, hvis ikke I tager det med, fordi du ved aldrig, hvad der bliver puttet i eller et eller andet”.

En af de interviewede fortæller følgende: ”Jeg kan huske engang med vores søn, der havde været nogle misforståelser af en eller anden art, så var han ikke kommet hjem ... der kørte jeg altså ind til ... og kiggede efter ham ... det er sådan noget, alle forældre vil gøre, men der fik jeg en fantasi om, at han var blevet slået ned”. Denne beretning ligger lidt tilbage i tiden, og der er andre forældre, der siger, at bekymringerne var større, da børnene boede hjemme: ”De to, som boede

hjemme indtil for nogle år siden, der har vi da nogle gange været, især da de blev unge og levede deres eget liv, så var vi da utrygge, når de ikke kom hjem sådan helt, som de skulle”.

En del forældre sætter deres lid til, at deres børn kan klare sig, og at de har tilstrækkelig ballast med hjemmefra. For enkelte kan der dog godt dukke en bekymret tanke op, sådan som det følgende eksempel illustrerer: ”... men tanken kan da godt strejfe mig, jeg tænker på, hvad gør de, hvis pludselig der kommer en og overrumpler dem, men det er ikke noget, jeg spekulerer over, det er mere sådan en kaste-væk-tanke, jamen det sker der ikke noget ved, de skal nok klare den, det er jeg egentlig ret fortrøstningsfuld med”.

Mens forældre til voksne børn kan ånde lettede op, når børnene ikke har rodet sig ud i noget kriminelt, kan dem, der har teenagebørn eller børnebørn godt have sådanne bekymringer. Et intervieweksempel herpå forløber som følger. Intervieweren spørger: *Men du bekymrer dig mere for, at de skal blive trukket ind i noget, end at de skal blive udsat for noget?* Efter en pause svares således: ”Ja, jo, på sin vis kan de jo meget nemt blive trukket ind i noget, for alle kan jo lokkes, og alt kan være så lyserødt, så længe det er godt ... Det er jo nok det, man bekymrer sig mest for”. En anden person siger: ”Men vi har også en søn på 13 ... hvordan forhindrer man lige, at han havner i det miljø, for han synes jo, det er lidt spændende ... og det skal man som forældre også bekymre sig om, jeg synes, man har et ansvar der”. Og endelig er der en forælder, der siger: ”Ja, det er det. Det er noget af det man kæmper med, at give dem den rette ballast til at klare sig”.

Der er ikke så mange, der siger, at de er bekymrede for ægtefæller, men der er dog nogle få. Eksempelvis, er der en, der udtaler: ”Ja, det gør man da, men ikke voldsomt, ikke andet end når hun selv siger, at hun ikke kan lide at være alene hjemme eller sådan noget, det gør man da selvfølgelig, men det er ikke noget, jeg tænker på som sådan”.

I forhold til gamle forældre er der nogle, der tænker på, at de kunne blive udsat blandt andet for hjemmerøveri:

”Jeg bekymrer mig da i høj grad for mine gamle forældre ... og har ikke bare tænkt over det, men fik foranlediget, at de stadigvæk kunne åbne vinduerne, hvor de før bare kunne åbne dem på vid gab. De bor i stuen, de fik hasp på, så de kun kunne åbnes et bestemt stykke. Og hver gang jeg læser om et af de her hjemmerøverier, hvor det er ældre, det har ramt, jamen så tænker jeg da på dem”.

En anden interviewperson taler om det samme, idet vedkommende som svar på et spørgsmål om, hvad vedkommende tænker om hjemmerøveri:

”Det bryder jeg mig ikke om, altså det synes jeg er ubehageligt ... og jeg har en mor på 85, som bor alene i en lejlighed, og jeg kan godt være bekymret for nogle gange, hun kan slet ikke klare, hvis der er nogen, der bryder ind hos hende eller fik snydt hende og kom

indenfor. Det synes jeg er meget, meget ubehageligt, og jeg ved jo godt med min fornuft, at det ikke er noget, der sker i samtlige hjem, men, og at det er noget, der sker sjældent”.

En af de interviewede siger: ”Jeg har ikke så mange bekymringer på kriminalitet, det er mere sådan trafik, der kan være sådan lidt problematisk i forhold til børnene”. Denne person er bestemt ikke den eneste interviewperson, som udtaler, at de er mere bekymrede for trafikken end for kriminalitet, så selvom spørgsmål om bekymring for andre mennesker bliver stillet i en kontekst, som overvejende handler om kriminalitet, så er der altså en hel del, der peger på, at trafikken er en væsentligere kilde til bekymring, end kriminalitet er.

### **5.2 Utryghed i forhold til bolig- og voldskriminalitet**

Tryghedsmåling 2009 viser, at danskerne nu er påfaldende mere utrygge for kriminalitet end tidligere: ”Det er en særdeles markant udvikling over en kort årrække. Så markant, at vi satte gang i en kontrolundersøgelse i august 2009, halvanden måned efter hovedundersøgelsen. Den bekræftede imidlertid tendensen.”(Trygfonden, 2009, s. 70-71). I disse tryghedsmålinger er kriminalitet operationaliseret i tre specifikke spørgsmål vedrørende utrygheden i forhold til risiko for følgende:

- For at gå alene i kvarteret efter mørkets frembrud.
- For at blive overfaldet eller slået.
- For at blive udsat for et indbrud.

Vi har stillet det samme spørgsmål i vores undersøgelse. Tabel 5.5 viser, at utryghed blandt respondenterne i vores tre byer tilsammen er nogenlunde på højde med Tryghedsmåling 2009 for så vidt angår at blive overfaldet eller slået. Der er imidlertid store forskelle blandt byerne. Fire gange så mange respondenter i Gørlev føler sig utrygge med hensyn til at blive overfaldet eller slået end i Ganløse. Respondenterne fra Herfølge kommer tættest på Danmarks gennemsnitstal. At gå alene i kvarteret efter mørkets frembrud viser mere eller mindre det samme resultat i forhold til Tryghedsmåling 2009 og i forhold til fordeling pr. undersøgelsesby.

Utryghed for at blive udsat for et indbrud er markant højere blandt vores respondenter end i Tryghedsmåling 2009. Vi er tilbøjelige til at tro, at tidsfaktoren spiller en vigtig rolle her. Tryghedsmåling 2009 viser, at 23 procent af respondenterne føler sig utrygge i forhold til risikoen for at blive udsat for indbrud. I 2007-målingen var det 13 procent og i kontrolmålingen 27 procent. Der har i 2010 været en stor mediedækning af den kraftige stigning i boligindbrud i Danmark – fra ca. 30.000 indbrud i 2006 til næsten 50.000 indbrud i 2009. Dette kan være en del af forklaringen på, at bekymringsniveauet for netop denne type forbrydelse er steget markant. Også her viser respondenterne fra Ganløse et lavere bekymringsniveau end i Herfølge og specielt Gørlev, men forskellene er mindre markante end ved gadekriminalitet.



**Tabel 5.5 Meget eller ret utryg i forhold til risikoen for følgende:**

	Undersøgellesbyer (2010)				Danmark (2009)*	
	Gørlev	Ganløse	Herfølge	I alt	Hoved	Kontrol
At blive overfaldet eller slået	24 %	6 %	17 %	15 %	15 %	21 %
At blive udsat for et indbrud	49 %	31 %	40 %	39 %	23 %	27 %
At blive udsat for et hjemmerøveri	39 %	23 %	30 %	30 %		
At gå alene efter mørkets frembrud	36 %	11 %	25 %	22 %	14 %	14 %

\* Trygfonden 2009, Figur 1.5, s. 22; Figur 1.4, s. 17 (2009-måling), og Figur 3.1, s 70 (kontrol måling).

En undersøgelse blandt 6.014 respondenter fra Idénys villapanel<sup>25</sup> viser, at frygten for indbrud og hjemmerøveri står øverst på listen over bekymringer for kriminalitet blandt villaejere: 61 procent af respondenterne svarer, at de er bekymrede for boligindbrud, medens halvdelen er bekymret for hjemmerøverier (Idényt, 2009, tabel 1). Det er iøjefaldende, at 30 procent af respondenterne i vores undersøgelse føler sig utrygge for at blive udsat for et hjemmerøveri. Det er et meget højt procenttal, når vi sætter det i forhold til den reelle risiko for at blive udsat for et røveri i eget hjem. Her spiller hjemmerøveriet, der har været i byen, måske en rolle. Er hjemmerøveri kommet så tæt på, at borgerne (dermed) frygter denne type forbrydelse?

Der er stor forskel mellem kvinder og mænd i forhold til utryghed ved at gå alene i kvarteret efter mørkets frembrud. Men også i forhold til overfald, at blive slået, udsat for indbrud eller hjemmerøveri er kvinder mere utrygge end mænd. Eller, de giver mere udtryk for det i spørgeskemaet, end mændene gør. Det er tænkeligt, at det forholder sig sådan, idet Sutton & Farrall finder, at mænd er tilbøjelige til at underdrive deres angst for kriminalitet, fordi det ikke er socialt acceptabelt for mænd at give udtryk for deres angst (Sutton & Farrall, 2005, p. 222).

**Tabel 5.6 Utryghed og køn**

	Mænd	Kvinder	I alt
At blive overfaldet eller slået	11 %	17 %	15 %
At blive udsat for et indbrud	34 %	42 %	39 %
At blive udsat for et hjemmerøveri	22 %	35 %	30 %
At gå alene efter mørkets frembrud	9 %	31 %	22 %

Karlsson & Valfridsson, som har foretaget en mindre spørgeskemaundersøgelse i den svenske by Motala, finder, at 30 procent af de 140 mænd og 48 procent af de 196 kvinder, som indgår i undersøgelsen, er utrygge ved at færdes i byen sent om aftenen. Herudover er der 30 af mændene og 67 af kvinderne, der slet ikke går ud om aftenen, af disse er der henholdsvis 50 procent af mændene og 61 procent af kvinderne, som begrundet dette med angst for at blive udsat for kriminalitet (Karlsson & Valfridsson, 2006, s.13). Motala har ca. 30.000 indbyggere, så den er altså betydelig større by, end de byer der indgår i vores undersøgelse. Den højere andel af mænd og kvinder, der siger, at de er angst for at færdes i byen sent, kan måske hænge sammen hermed. Det er dog bemærkelsesværdigt, at andelen af mænd her er betydeligt højere. Om det kan tages

<sup>25</sup> Det er uklart, hvordan panelet er sammensat, men på grund af den anvendte metode må det nok antages, at den viser et mere ekstremt billede, end en repræsentativ undersøgelse ville have gjort.

som udtryk for, at disse mænd i Motala er mere ærlige end mændene i vores undersøgelse, kan vi ikke vide. Vi har ikke i spørgeskemaet spurgt, om der er respondenter, der slet ikke går ud om aftenen, men der er interviewpersoner, der fortæller, at de aldrig går ud alene om aftenen.

### **5.3 Hvad gør utryg?**

Der er kun ganske få interviewpersoner, der er rigtig utrygge, men der er en hel del, som indimellem eller i særlige situationer føler sig utrygge. For nogle er utrygheden opstået i forbindelse med, at de har været udsat for kriminalitet. Nogle af dem, der er utrygge, oplever utrygheden som en del af dagligdagen, mens andre oplever den som mindre alvorlig eller noget, der kun dukker op en gang imellem.

En af de interviewede svarer på spørgsmålet om, hvorvidt vedkommende føler sig tryk i sin hjemby: "Altså det er nok det sted, jeg føler mig mest tryk, men jeg føler mig ikke 100 % tryk, det gør jeg ikke efterhånden i Danmark". Denne person, er dybt bekymret for kriminalitetsudviklingen:

"Jeg mener, at kriminaliteten er taget til, og jeg overvejer lidt mere i disse år, hvad jeg gør. Forleden ... der var en, der var mistænkelig, og som gik bag ved mig op ad trappen, og jeg fik total hjertebanken og var bange, da jeg satte mig ind i bilen. Jeg ved ikke, hvorfor han skabte den angst for mig, men der var et eller andet, der sagde mig, at han ville have min taske, jeg nåede for længst at tænke igennem, at jeg ville ikke risikere noget, han havde fået den". Intervieweren spørger om vedkommende gør noget for at føle sig mere tryk, og interviewpersonen svarer: "Jeg har altid mobiltelefon med, ikke, overvejet om jeg skulle købe peberspray, men har ikke gjort det, det kunne jeg let finde på i løbet af nogle år, altså for min frihed, ikke, jeg synes det er ubehageligt, ikke". Intervieweren spørger: *Er det lidt en plage for dig?* Hvortil der svares: "Altså plage er nok et stærkt ord, ikke, jeg oplever det som et problem, det er noget, der bekymrer mig ... der er noget, der ikke er for trygt, så det går meget ud over mig selv som person". Eftersom den interviewede for intervieweren lyder vred, siges: *Det lyder som om du er vred over, at det er sådan?* Og svaret lyder: "Altså jeg er da lidt vred over, at jeg synes, man har ødelagt noget, jeg synes var meget værdifuldt i vores land, og det er det, at man kan gå trygt på gaden, at man kan sende børnene ned til bageren kl. 10 om morgenen eller kl. 19 om aftenen og lade dem lege ude på gaden uden at bekymre sig, at man ikke skal frygte for, at hunden bliver hugget fra haven, eller at man ikke låser hoveddøren. Det, synes jeg, var noget kostbart, vi skulle have passet mere på, det er jeg lidt vred over, at man ikke har passet mere på".

En anden interviewperson fortæller, at familien har anskaffet sig hund, fordi kvinden ikke kan lide at være alene hjemme:

"Så længe min mand er her, så er der ikke rigtig noget – jo hvis man hører en lyd, så kan jeg godt sende ham ud og se, hvad det er, men ellers ikke på den måde. ... Der har været

mange [indbrud] ... det synes jeg, man hører om. ... Jeg synes ikke, jeg bekymrer mig unødvendigt, altså jeg tager nogle forholdsregler, men samtidig vil jeg ikke lade mit liv styre af, at man går og er bange, fordi så bliver det meget værre, så bliver man først lidt offer, tror jeg”.

De forholdsregler denne person nævner er forskellige former for sikring af boligen. En af dem, der ikke er helt tryk, udtrykker dette således:

”Det kan måske være, hvis jeg hører, der er sket et eller andet inde hos naboen, så kan det da godt være, at man tænker ’gud, sker det også hos dig’, men jeg gør det da ikke til hverdag. ... Nej jeg er ikke utryk, men det er måske for flot at sige, at jeg er tryk ... jeg vil sige det på den måde, at jeg føler mig ikke utryk, og det er ikke det samme som at føle sig tryk, vil jeg holde på”. En anden siger: ”Ikke så trykt som der har været, før i tiden gik jeg jo bare uden at låse døren, det synes jeg ikke, at jeg gør nu, fordi man hører, så har naboen haft indbrud, og så er der sket det og sådan noget”.

Som disse eksempler viser, kan utryghedsfølelsen opleves meget forskelligt, og frem for alt kan det være meget forskelligt, hvor meget den influerer på dagligdagen. For nogle af interviewpersonerne er utryghed knyttet til at færdes ude efter mørkets frembrud. For nogle er det den eneste form for utryghed, de fortæller, at de oplever, mens den for andre er en del af en mere generel utryghed.

Det er ikke ualmindeligt, at dem, der siger noget om at være lidt utrykke, når de skal ud om aftenen, fremhæver, at det ikke er et problem, hvis de er i bil, eller eventuelt hvis de er sammen med andre, som en interviewperson eksempelvis udtaler: ”Jeg vil nok foretrække at være enten i bil eller på cykel eller sammen med nogle andre”. En anden af de interviewede siger om at færdes ude om aften:

”Jeg tror også, jeg svarede i det der spørgeskema, om jeg var tryk ved at komme hjem om aftenen, altså hvis man var ude, og det er jeg ikke, altså jeg gør det, men jeg bryder mig ikke om det, og sådan har jeg heller ikke haft det før, og det er altså ikke noget med byen ... og når jeg for eksempel har været sammen med ... veninder ... og så er jeg på cykel derhen, så kører jeg altså rigtig hurtig hjem”. Personen fortæller, at denne utryghed er vokset frem med årene: ”Jeg tror ... det er kommet ved at læse om alle mulige overfald og sådan noget, ikke, for jeg har heller aldrig været bekymret for at færdes hverken i mørke eller noget som helst, men det har jeg med årene”.

For denne interviewperson hjælper det ikke rigtig at være på cykel, men personen fortæller, at der ikke er nogen problemer, hvis vedkommende er i bil. En interviewperson, som egentlig er ret tryk, siger:

”... men det generelle er vel, at det ikke er altid, at man synes, det er lige rart at gå efter mørkets frembrud. Jeg vil da indrømme, at hvis jeg går hjem her nede fra byen, hvis jeg er på gåben, så vil jeg da lægge mærke til, om der går nogen bag ved mig”. På spørgsmålet om vedkommende er tryk ved at gå rundt i byen, når det er aften, svarer en af de interviewede: ”Jamen, jeg har det såmænd udmærket. Men der kan da godt være de gange, hvor man går forbi nogen, som, man sådan synes, er lidt mærkelige ... hvor man kan tænke, gad vide, hvornår man får en kniv i ryggen. ... Den risiko løber man jo, lige meget hvor man går, men jeg har sagt til mig selv, du skal ikke være bange for at gå nede i byen, men jeg går ikke derned ... sent om aftenen, for det har ellers aldrig rørt mig ... men jeg går ud, selv om det er mørkt. ... Derfor kan man godt have den utryghed i sig, selvom man gør det. Og så tænker man ’ok, du kom helt hjem’, det tænker man på, når man låser døren op, så et eller andet sted føler man sig ikke rigtig tryk”. Intervieweren spørger, om der er noget, interviewpersonen undlader at gå til om aftenen, og der svares: ”Nej, for det skal ikke bremse mig. Det har jeg sagt til mig selv, at det ikke skal bestemme over dig”.

For disse personer bliver utrygheden noget man lever med, og som ikke skal forhindre dem i at gøre de ting, de har lyst til.

Helt i overensstemmelse med, hvad vi finder i interviewundersøgelsen, finder Heber i en interviewundersøgelse i Sverige, at stort set ingen af hendes interviewpersoner er bekymrede for kriminalitet, bortset fra visse situationer: ”Det er främst situationer, då de är utomhus, själva, när det är sent och mörkt” (Heber, 2007, s. 148). Hollway & Jefferson finder i en interviewundersøgelse, at kvinderne er bange for at være ude alene om aftenen, men at de føler sig trygge, hvis de er ledsaget af deres mand, et mandligt familiemedlem eller en mandlig ven (Hollway & Jefferson, 2000, s.44). Her beskæftiger Hollway & Jefferson sig udelukkende med kvinder, men som det fremgår af ovenstående, er der nogle af de interviewede, som taler om, at de ikke har problemer med at færdes om sent, hvis de er i følgeskab med andre.

### **Unge som utryghedsskabende**

Unge menneskers adfærd kan være en faktor, som skaber utryghed for nogle mennesker. En hel del af interviewpersonerne kan berette, at det kan være et problem for en del indbyggere, men helt overvejende for ældre mennesker. Det er ikke nødvendigvis et problem for interviewpersonerne selv, men de har i alle tilfælde ofte hørt herom. Nogle steder er det helt klart et samtaleemne, og til tider bliver der også gjort noget aktivt for at ændre på forholdene. Selvom man ud fra interviewene kan få et indtryk af, at de unge mennesker opleves som et problem, så er det mere vanskeligt at få et helt klart billede af, hvor stort og hvor alvorligt problemet er, fordi der oftest fortælles om andres oplevelser.

En interviewperson omtaler de unges adfærd således:

” ... råber og skriger og sidder og drikker, og det er svært at se om det er ti eller en bajer ... der står sådan en 12-15 unge mennesker med knallerter, og lige pludselig ... så begynder de at slås indbyrdes, og så vidt jeg kan se, så er det nærmest for sjov, men de går til den”.

Endnu et eksempel på, hvordan de unges adfærd opleves, ser således ud:

”Det er bare det, at de farter rundt, og så ved man jo ikke, hvad de render og laver vel, men de er senere ude, altså. Jeg hører dem mange gange, nu kan jeg jo sidde og høre, når de går forbi herude, og den kan da både være et, to og tre, inden der nogle gange bliver stille, ikke, og så kan man høre, at der er sådan lidt ølflasker ... og lidt råben og skrigen ...”.

Når denne person taler om, at ”de er senere ude”, menes der, at de unge i dag er senere ude, end da interviewpersonens børn var i den alder. En af de andre siger: ”Altså, når de unge mennesker går hjem lørdag aften eller fredag aften, altså, der er da noget af det, der er voldsomt. For 14 dage siden havde vi en hel hob herude på hjørnet i flere timer ... sådan noget bryder jeg mig ikke om”. Denne interviewperson bryder sig ikke om at sige noget til de unge, som vedkommende siger:

”Jeg synes, nogle unge mennesker kan god virke sådan, hvad skal man sige, der skal du ikke have sagt noget eller gjort noget, jeg skal ikke i alle tilfælde ... når de har stået herude på vores hjørne og skudt kanonslag af i et 15 til 20 min. ... og man så vover sig ud, så får man jo et kanonslag lige i rumpen, når man går derfra eller bemærkninger”.

Nok en beskrivelse af unge på gaden lyder således:

”Så er der de unge knægte, og jo, de kører på knallert, og de larmer og støjer, og de kan stå nede på gadehjørnet og fnise og gøre ved ... det er ikke noget, jeg føler mig generet af – jo, støjen er irriterende, men det er ikke nogen, jeg føler mig utryg ved ... selvfølgelig er der da noget ballade ind imellem, men det er mit indtryk i alle tilfælde, at det begrænser sig til lidt hærværk”.

Yderligere en af de interviewede mener, at der godt kan ske noget hærværk:

”Tankeløse unge kan da godt finde på at lave et eller andet sjov, men hvis de nu har drukket, så kan der jo ske lidt forskelligt. Når der har været fest i boldklubber og sådan noget, så bliver der da smadret nogle ting på vej hjem”.

En anden beskriver problemer med unge således:

”Man skal ikke stille sin cykel oppe ved skolen en weekend, for der render nogle rødder rundt og keder sig, og så skal de have noget at cykle på ... Der har også været nogle tilfælde af hærværk på biler, der holdt på skolens parkeringsplads i weekenden, og det er sådan en lidt kedelig udvikling, fordi det betyder, der er nogle unge, som har lidt svært ved

at finde ud af, hvad grænserne er ... og det er helt klart nogle lokale, altså nogle af vores egne børn og unge, der gør det”.

En af interviewpersonerne fortæller om de unge og de ældres reaktioner herpå:

”... og så er det knallerter og det ene og det andet. Og når der så kommer sådan tre-fire stykker, de kan jo ikke finde ud af at køre alene, der skal være sådan en lille gruppe. Og det er der nogle, der oplever som provokerende, og så går man hen og bliver lidt utryg”. Intervieweren spørger, om det er, fordi de ældre mennesker har en forestilling om, at de unge kan finde på at gøre dem noget, hvortil der svares: ”Ja, og fordi man hører så meget”.

Det er først og fremmest de unges støjende adfærd, der tales om. Herudover tales der om, at de drikker, og nogle omtaler som nævnt, at de unge begår hærværk, men der er også nogle enkelte, der taler om vold eller slagsmål. Det er dog, efter hvad der siges helt overvejende, vold de unge i mellem: ”Det er mere, at de vil tæve hinanden, heldigvis, for det går mest ud over dem selv”. En af dem, der mener, at nogle af de unge kan være involveret i egentlig kriminalitet, udtaler: ”Jeg synes, det er sørgeligt for de unge, for der er noget, der driver dem til det her, men jeg synes bestemt også, at det er sørgeligt, at det begynder at blive sådan lidt uforudsigeligt”. Personen gør sig endvidere nogle overvejelser om, at når de unge kan begå kriminalitet imod nogle de kender, at så kan det måske også ramme vedkommende: ...”Hvor jeg tænker, jeg er lidt fredet, fordi jeg kender dem, det er jeg så måske lige pludselig ikke, og så begynder det at få en anden betydning”.

Mens nogle interviewpersoner siger, at der aktuelt er problemer med larmende unge, er der andre, der mener, at der ikke rigtig er nogen problemer for tiden, men at der har været det: ”Jamen, det kan godt skabe utryghed, hvis de er der, men det er de sjældent, det er mere sådan det er, og vi hører selvfølgelig om de der grupper, der skal vise sig for hinanden”. En anden interviewperson siger: ”Der har været noget ... og de ældre ... de har følt sig generet, men der er faktisk ikke ret meget i øjeblikket. Jeg tror, det er lidt i bølger”.

De interviewpersoner, som har eller har haft kontakt med unge mennesker, typisk gennem forskellige former for fritidsaktiviteter eller ungdomsarbejde, er gennemgående mindre eller slet ikke utrygge i forhold til at møde grupper af unge på gaden, og nogle af dem kan da også finde på at sige noget til dem, hvis de synes, de unge opfører sig forkert: ”Hvis vi gik gennem byen og havde været et eller andet sted en aften, og der sad syv gutter på knallerter, og de havde flyttet en bænk ud midt på vejen, ’hej knægte, skal vi ikke lige se at få den der bænk på plads igen’, og så flyttede de den på plads igen”. En anden person fortæller: ”Jeg kan finde på at sige, jeg synes, I skal se at komme hjem nu, eller er I klar over hvad klokken er”. En anden siger: ”Mange af dem trænger til en skulder lige at tude ud ved eller en voksen at snakke med uden fordomme eller noget som helst, uden at der er nogen, der løfter pegefingre”.

Også enkelte af dem, der ikke har noget særligt kendskab til de unge, kan somme tider sige noget til dem. Eksempelvis fortæller en af de interviewede: "Jeg har været ude engang, det var nogle unge der stod og fyrede kanonslag af ude på vejen, og det var irriterende, fordi hunden blev bange, så gik jeg ud og bad dem om at gå et andet sted hen, og så tror jeg de gik, for jeg hørte i hvert fald ikke mere til dem". En anden beretter:

"Nej, jeg har aldrig været sådan helt bange ... jeg kan godt gå forbi en flok unge mennesker nede i byen, og jeg siger hej, når jeg går forbi, jamen, de siger hej til mig, eller også tænker de, hvorfor fanden snakker hun til os, men ligefrem lade, som om de ikke er der, eller gå over på det andet fortov, det har jeg aldrig gjort. Videre beretter denne person: "Jeg har da også været oppe og diskutere med nogle unge mennesker herude. Det var to, der kørte på udborede knallerter ... jeg sad herude, og så kom de og drejede derhen og vendte og kørte tilbage, og det blev de ved med. Så gik jeg hen ... og sagde, ved I hvad, det er altså ikke særlig smart det, I laver der. ... det generer ikke mig, andet end at jeg sidder inde i haven her og hører noget radio, og jeg kan kun høre en linje og så kommer I igen, men det er ikke så meget det, sagde jeg ... men de mennesker, der er syge og sover til middag".

En af de interviewede, som kan fortælle om bekendte, som har været ude for tilråb eller skub fra grupper af unge, påpeger:

"Med den kløft vi har imellem den opfattelse, som vi der er født i 30'erne eller 20'erne ... der er der jo en voldsom stor forståelseskluft, fordi at de unge opfører sig jo på en anden måde... for eksempel det med at råbe efter hinanden, det var utænkeligt, da jeg var barn ... Det er jo noget med, at vi har glemt at leve sammen mange ældre ... vi skal jo forstå, at vi tænker ikke ens, det skal vi heller ikke, men det er noget med, at vi skal kunne lide hinanden, og så får vi noget tilovers for hinanden ...".

Der er også andre, der taler om, at nutidens unge taler og opfører sig anderledes. Eksempelvis er der en, der siger: "De unge i dag er ikke så høflige, som vi andre er opdraget til at være, altså de flytter sig ikke, uden at man beder dem om det ... og så fordi det er en gruppe, og fordi de taler et andet sprog ... altså ungdommens sprog i dag er noget andet, end da vi var unge". En af interviewpersonerne taler om, at der ikke sættes grænser for børn og unge: "Man kan ikke sætte nogle grænser for dem, for man har jo ikke nogen midler ... og i dag har man ikke respekt for de ældre". En anden taler om unge på denne måde: "Det er meget, fordi de her knægte ikke tænker. Når man er teenager, så er der ikke noget, der fungerer i den øverste etage".

Blandt de interviewede er der flere, der snakker om, at der ikke er så mange aktiviteter for de unge, eller at de eksisterende aktiviteter ikke er interessante for alle unge. På et spørgsmål fra interviewer, om hvorvidt der mangler aktiviteter, kan der for eksempel svares: "Jah, der er nok lidt mangel på, altså vi har noget ... hvor de kan samles, og der er lidt aktiviteter, men det er slet ikke nok". Eller det kan lyde således: "... der er ikke noget, hvor de bare kan samles over en

sodavand, hvor de kan få lov til at sidde og rode, som det passer dem, det synes jeg godt« man kunne tilbyde dem ... det koster sgu ikke så mange penge, men kommunerne mangler penge”. En person er lidt mere uddybende i sin beskrivelse og primært om de lidt mere utilpassede unge:

”Der er ikke nogen tilbud til den kategori. Det er meget det etablerede, du kan gå til spejder, eller du kan gå til gymnastik eller gå i ungdomsklubben, der er ikke noget til dem, der ikke sådan lige gider de der helt fastskruede ting. Der kunne man godt lave noget andet, hvor man siger, det er ikke noget, hvor man skal komme på en eller anden bestemt tid hver gang en gang om ugen eller sådan et eller andet, fordi det er ikke det, de søger ungdommen i dag, i hvert tilfald dem, der er lidt utilpassede ... Der mangler man nogle aktiviteter eller nogle tilbud ... hvor der måske er nogen, der ser dem, jeg tror, det er det, der nogle gange er problemet, der er sgu ikke nogen, der ser dem andet end på den negative måde, når de står og hænger ud”.

En anden er inde på noget af det samme, når det siges:

”Jeg synes, der er rigtig mange unge mennesker på gaden, og hvor jeg tænker, det må sgu da være muligt at introducere dem til nogle sunde interesser ... problemet er bare, at der er nogle af de her, der bliver tabt i forhold til kulturer, eller de kommer måske fra nogle hjem, hvor man ikke har overskud til at sørge for, at de bliver involveret i de sunde interesser, og det er lidt ærgerligt synes jeg ... så tror jeg, man taber dem”.

En af dem, der har hyppig kontakt med unge, som er del af de grupper, der færdes på gaden om aftenen, udtaler: ”Når folk er bange, så er de bange, det er ikke noget jeg pjatter med, det er ikke noget, hvor jeg siger, nu må I tage jer sammen, hold nu op med at være bange, de gør jo ikke noget, fordi når folk er bange, så er de bange, og så skal man tage dem seriøst, men jeg tror gruppen for deres angst er forkert, den er dannet af pressen for det meste”.

Med hensyn til unge mennesker, der kan skabe utryghed for nogle mennesker, er der forskel mellem de tre byer. I en af byerne (Gørlev) er det udtalt, at der er mange, der taler om, at det er et problem, mens det i en af de andre byer (Herfølge) mere siges, at det kan det måske være en gang imellem og for nogle mennesker, men det er ikke slemt, og i den tredje af de undersøgte byer (Ganløse), er der stort set ikke problemer af den art efter de fleste interviewpersoners opfattelse. Forklaringen på forskellen byerne imellem kan være, at det faktisk forholder sig sådan, der er dog noget, der tyder på, at selvom der er forskelle, så kan der også til dels være tale om, at i Gørlev, hvor de fleste mener, der er et problem, samles de unge midt i byen, mens det ser ud til, at, når de unge samles i de andre byer, er det mere spredt. Der er en række andre forhold, der kan spille ind, som forskel i socioøkonomiske forhold, adgang til fritidsaktiviteter og muligheder for at samles andre steder end på gaden.



En undersøgelse i en engelsk by, som på undersøgelsestidspunktet har 5.272 indbyggere, viser, at mange af indbyggerne er bekymrede over en gruppe på 5-20 unge mennesker, som hænger ud på byens hovedgade. Det er, som i vores undersøgelse, deres adfærd, der vækker bekymring. Også i overensstemmelse med vores undersøgelse viser undersøgelsen, at der er nogle voksne, som ikke finder det særlig problematisk: " ... believing them either to occasion few problems, or else evincing some sympathy for the plight of the local young. Some felt that these young people were neither 'hard nuts' nor 'violent', and did not find their 'exuberant showing off' especially frightening" (Loader, Girling & Sparks, 2000, s.74). Og endelig finder disse forskere, at der er for få tilbud til unge, hvilket er helt i overensstemmelse med, hvad nogle af de interviewede i vores undersøgelse peger på. Farrall, Jackson & Gray finder tilsvarende at unge kan give anledning til bekymring og utryghed: "Typically, respondents linked petty crime and low-level disorder in their area with groups of young people – loitering or 'hanging around' in public" (Farrall, Jackson & Gray, 2009, s.136).

#### **5.4 Hjemmerøverier i Gørlev, Ganløse og Herfølge**

Som tidligere omtalt er de tre byer bl.a. udvalgt, fordi der er sket et hjemmerøveri i eller i umiddelbar nærhed af disse byer. De hjemmerøverier, der har været årsag til udvælgelsen, skal vi beskrive lidt nærmere.

##### **Gørlev**

Den 28. januar 2010 bliver Midt- og Vestsjællands Politi orienteret om et hjemmerøveri i Gørlev. I den lokale presse beskrives røveriet som følgende:

"En 44-årig kvinde blev torsdag middag udsat for hjemmerøveri i Gørlev. To mænd bandt hende med gaffatape. To mænd begik torsdag middag røveri mod en 44-årig kvinde på Vinde Helsingevej i Gørlev, oplyser Midt- og Vestsjællands Politi. De trængte ind i hendes hjem, bandt hende fast med gaffatape og gik derefter på rov i husstanden, hvor det lykkedes røverne at stjæle noget it-udstyr samt nogle smykker.

Mændene forsvandt fra stedet i ukendt retning i en gul Citroën Berlingo. Den 44-årige kvinde blev efterfølgende fundet og befriet af sin mand. Kvindens mand var taget i byen for at købe ind, og da han efter en lille time kom hjem, lå hun bagbundet. Hun er ikke kommet fysisk til skade ved røveriet og kunne beskrive de to røvere for politiet.

Den ene er etnisk dansk, cirka 30 år, slank af bygning, mørkhåret med bakkenbarter. Iført sort tøj med rullekrave, sorte bukser med lynlås på tværs af låret. Han var iført handsker med afklippede fingre. Den anden beskrives som 170-175 cm høj, kraftig af bygning, korte ben, iført sort tøj og mørke bukser".<sup>26</sup>

To uger før den planlagte uddeling af spørgeskemaer i Gørlev kunne vi læse i lokalpressen, at det hjemmerøveri, som vi havde hæftet os ved, aldrig har fundet sted. Der er tale om en falsk

---

<sup>26</sup> Kilde: <http://www.nordvestnyt.dk/artikel/57679:Kalundborg--Roevere-bandt-kvinde-med-gaffatape>

anmeldelse. Dette har ikke ændret vores plan om at gennemføre undersøgelsen i Gørlev by. Det er der to grunde til. For det første har borgerne i Gørlev levet to måneder i den overbevisning, at der har været et hjemmerøveri i deres by. Og hvis det har påvirket deres tryghed og adfærd, så har den begivenhed allerede sat sit spor. For det andet var forberedelsen i sin afsluttende fase, og det ville derfor have været dyrt at aflyse Gørlev som undersøgelsesby.

### **Intermezzo: En falsk anmeldelse**

I forbindelse med undersøgelsens interviewdel bliver deltagerne spurgt, hvad de tænkte, da det kom frem, at hjemmerøveriet viste sig at være en falsk anmeldelse.

Det er ikke alle, der har hørt, at der var tale om en falsk anmeldelse. Der er dog en, der, allerede da der bliver spurgt, om vedkommende kan huske hjemmerøveriet, umiddelbart griner højt og siger: "Det var jo det, der slet ikke var det". Blandt dem, der har hørt, at der var tale om en falsk anmeldelse, er der overvejende ret stærke reaktioner herpå. Således er der en kvinde, der udtaler: "Jeg synes simpelthen bare det var så – fjø, hvorfor er der nogen, der gør sådan noget, nu har jeg ikke fulgt op på sagen, men tænkte, at det nok var noget forsikringssvindler, men det er jo lige pludselig at skyde noget i gang, hvor andre mennesker tænker, puha, der bliver vi da mere utrygge, når vi hører sådan noget. ... Det synes jeg sgu, at det kunne de ikke være bekendt". Der er andre, der taler om, at "man ikke kan være bekendt" at lave en falsk anmeldelse for hjemmerøveri. For eksempel siges det:

"Jeg synes, det er groft. Man skal ikke reklamere med, at det er hjemmerøverier, for at få gjort andre mennesker nervøse, kede af det og bange. Og så bagefter sige, at det var opspind. Det synes jeg ikke, man kan være bekendt. Det synes jeg ikke. Det skal man ikke, der bor mange ældre mennesker, det skal man altså ikke". Og en anden udtaler: "Det må eddermame mig være pinligt for dem, der har meldt det ... og hele byen var bekymret over, hvad var der sket med dem, ikke, og så er det fingeret, jamen, de er jo næsten nødt til at flytte ud af den by, altså, man kan jo ikke være det bekendt over for sine naboer, kan man ikke, nej".

Andre taler om, at det er sygt, således siger en af interviewpersonerne: "Jeg tænkte, 'tak skal du have', altså, jeg syntes det var lidt væmmeligt, fordi hvor er man henne, hvis man siger sådan nogle ting, som ikke er rigtigt, ikke, ... det synes jeg er lidt, jeg ved ikke rigtig, hvad jeg skal sige, lidt sygt faktisk, kan man godt sige, ikke ...". En anden person udtrykker noget tilsvarende: "Så tænkte jeg, der er sgu mange mærkelige mennesker til, at lave sådan et nummer og sætte så mange mennesker i gang. Jeg tænkte de er skøre i kasketten simpelthen. ... Ja, de har da i alle tilfælde opført sig helt forfærdeligt, men de kan heller ikke være helt, hvad skal jeg sige ...".

Atter andre taler om, at der også er et tragisk eller sørgeligt aspekt omkring en falsk anmeldelse for så alvorlig en sag:

”Jeg mener det er tragisk, at sådan nogle mennesker kan finde på at opdigte sådan noget, når man ved, hvor stor skade det gør på andre mennesker psykisk i den forstand, at folk bliver sgu da opskræmte ... Det er jo sørgeligt, hvis mennesker kan komme så langt ud, at man tyer til sådan nogle midler for at opnå en eller anden økonomisk gevinst eller medfølelse blandt ens naboer ... de har sgu behov for hjælp, om det så er på den ene eller den anden måde, det skal jeg ikke kunne sige”.

En anden udtaler sig i sammenhængen også mere generelt om falske anmeldelser, idet det siges: ”Min reaktion er, at jeg hader sådan nogle falske anmeldelser i det hele taget lige meget næsten, hvad det er, ikke, men egentlig mener jeg mere, at det er synd for dem, der har lavet det, hvad fanden får dem til at gøre sådan noget fis ... og selvfølgelig skaber det noget utryghed, når man gør sådan noget”. Denne person udtaler endvidere, at uanset, at det er synd for de mennesker, der foretager falske anmeldelser, så skal de dog stå til ansvar for deres handlinger.

Der er også lidt mere kontante udtalelser om, hvad der bør ske med dem, der har indgivet den falske anmeldelse: ”Jamen, jeg blev vel lidt gal, og så tænkte jeg, hun skulle have en straf, fordi det gør man bare ikke, altså også hvis de havde haft taget en og ment, at det var ham, og så er vedkommende så uskyldig ...”. Der er også en anden af de interviewede, der tænker på konsekvenserne for andre mennesker, i dette tilfælde er det dog ikke anholdelse af en uskyldig, men fremtidige ofre: ”... det sætter alle andre i en dårlig position i forhold til, hvis man så selv kommer ud for det”.

Andre forholder sig mere lakonisk til den falske anmeldelse og taler om, at det nok er et forsøg på forsikringssvindel, og som en siger: ”... det er der jo nogen, der skal prøve på”. Blandt dem, der taler om, at deres første reaktion var, at nu var det kommet lidt rigelig tæt på, er der en, der giver udtryk for lettelse over, at dette alligevel ikke var tilfældet: ”Jeg grinede, der er jo ikke andet at gøre, og nå ja, så gav det en lettelse, så var det alligevel ikke kommet så tæt på”, eller som en anden siger: ”... når det nu er falsk, så skal jeg ikke bekymre mig helt så meget”.

Det kan siges, at udtalelserne om den falske anmeldelse understreger, at interviewpersonerne gennemgående mener, at hjemmerøveri er en meget alvorlig form for kriminalitet, og at det også er en forbrydelse, som skræmmer og skaber utryghed. Det er netop af den grund, at nogle interviewpersoner finder det så forkert at foretage en falsk anmeldelse netop herom. Det kan også siges, at den lettelse over, at der ikke havde fundet et hjemmerøveri sted, som nogle personer giver udtryk for, understreger opfattelsen af alvoren af denne type forbrydelser.

## **Ganløse**

Natten mellem den 22. og 23. august 2007 bliver et ægtepar i Ganløse udsat for et hjemmerøveri. Det bliver ikke 'kun' ved et røveri, men ægteparret bliver bortført, mens deres to små børn efterlades derhjemme, i et forsøg på at få adgang til mandens firma med GPS-udstyr. Denne begivenhed bliver omtalt i pressen som et af de mest grove hjemmerøverier her i landet. I marts

2008 finder politiet frem til tre polske gerningsmænd, som alle tre bliver idømt 7 års fængsel plus udvisning af Danmark.

Efter ægteparrets forklaring trængte 3 maskerede og bevæbnede mænd om natten ind i parrets soveværelse. Manden blev slået i hovedet med skæftet af en skarpladt pistol, og de blev blandt andet bundet om håndled med gaffatape og tvunget med i parrets bil. Parrets to små børn blev efterladt sovende alene i villaen. Da de nåede mandens firma i Allerød, hvor der på lageret lå GPS-udstyr for mange millioner kroner, opgav mændene tilsyneladende røveriet. Parret, der kun var let påklædt og stadig bundet med gaffatape, blev efterladt på Hillerødmotorvejen. Senere blev parrets bil fundet udbrændt ved Værebroskolen.<sup>27</sup>

### **Herfølge**

Natten mellem den 21. og 22. december 2008 bliver et ægtepar i Herfølge udsat for et hjemmerøveri. En dansk mand på 56 år og hans 51-årige kone af indonesisk oprindelse, der sammen ejer en cafe og en spillehal, bliver holdt op i deres carport på Vordingborgvej i Herfølge, da de kommer hjem efter endt arbejde omkring kl. 00.30, af røvere, der holder ægteparret op med blandt andet to oversavede jagtgeværer. Røverne taper arme og ben på ægteparret, der også får påsat plasticstrips og bliver anbragt i hver sit rum. Fire gerningsmænd bliver anholdt og tiltalt.

”Umiddelbart forud for røveriet kørte de tiltalte samt en ukendt fjerde person til gerningsstedet. En af de tiltalte satte de øvrige tre af. De tre, der var maskerede og bevæbnede med oversavede haglgeværer og knive, tvang derpå med trusler om øjeblikkelig anvendelse af vold beboerne til at lukke sig ind på deres bopæl. Beboerne blev bundet og blændet med kraftig tape, og de tiltalte truede dem på livet med det oversavede haglgevær, ligesom den mandlige beboer blev slået i hovedet, alt imens de tre tiltalte gennemrodede bopælen og frarøvede beboerne blandt andet kontanter, smykker, pelse, ure, en frimærkesamling, mobiltelefoner, spiritusflasker og en Mercedes personbil, til en samlet værdi af ikke under 550.000 kr. De tre tiltalte kørte i Mercedes personbilen til Holeby, hvor den fjerde tiltalte senere afhentede dem mellem ca. kl. 03.30 og kl. 04.00.”<sup>28</sup>

En af de tiltalte blev idømt fængsel i 4½ år, mens to af de tiltalte blev idømt fængsel i 4 år. Den fjerde tiltalte blev dømt til fængsel i 3 år.

Et år senere er der igen melding om et hjemmerøveri i Herfølge. I adskillige medier bliver omtalt et hjemmerøveri mod en 90-årig kvinde. Den 8. december 2009 bliver – ifølge dr.dk – en 90-årig kvinde udsat for et groft røveri i sit eget hjem. Tre kvinder og en mand kom ind i hendes hjem på

---

<sup>27</sup> Kilde: [www.domstol.dk/Hilleroed/nyheder/domsresumeer/Pages/Dominaevningsagomforsogpaaroverioglobortforelse.aspx](http://www.domstol.dk/Hilleroed/nyheder/domsresumeer/Pages/Dominaevningsagomforsogpaaroverioglobortforelse.aspx)

<sup>28</sup> Kilde: [www.domstol.dk/Roskilde/nyheder/pressemeddelelser/Pages/Pressemeddeleseaf26november2009.aspx](http://www.domstol.dk/Roskilde/nyheder/pressemeddelelser/Pages/Pressemeddeleseaf26november2009.aspx)

Storskovvej i Herfølge. De tog den gamle dames kaldeapparat fra hende, så hun ikke kunne tilkalde hjælp og stak så ellers af med ting fra kvindens hjem. I politiets døgnrapport fra d. 8. december 2009 beskrives incidentet imidlertid som et tricktyveri. "Kl. 1620 fik politiet anmeldelse om røveri mod en 90-årig kvinde på Storskovvej. Det viste sig imidlertid, at der ikke var tale om røveri, men i stedet om et tricktyveri."<sup>29</sup>

### **5.5 Effekter af et hjemmerøveri på tryghed i lokalsamfund**

I forbindelse med interviewene bliver der spurgt, om de hjemmerøverier, der har fundet sted i lokalområdet, er noget, der blev snakket om i byen. Der er interviewpersoner, som ikke har hørt om, at der er sket hjemmerøveri i nærheden af deres lokalsamfund. Disse personer har følgelig heller ikke kendskab til, om der blev snakket herom i byen, og endvidere er der nogle af dem, der har hørt om, at der er sket hjemmerøveri, som ikke ved, om der er blevet snakket om det i byen.

Dem, der fortæller, at der blev snakket, siger, at det både er blandt familie, venner, bekendte og i køen for eksempel i supermarkederne. En af de interviewede svarer på spørgsmålet, om der blev snakket om det i byen: "Meget. Nu betød det måske også noget, at pludselig, hov, der var en i fjernsynet, vi kendte, og derfor hørte jeg lidt mere om det, end jeg umiddelbart ville have hørt om det". En af de andre interviewede besvarer spørgsmålet, om hvorvidt der blev snakket om hjemmerøveriet, med et lille grin: "Ja, det må man sige, det må man sige. Når der så endelig sker noget af den ene eller anden art, så er det jo virkelig samtaleemner. Det er det, på godt og ondt. Det er noget af det, hvor man kan sige, at det er på godt og ondt, at man bor i en lille by, alt bliver vendt".

En interviewperson siger mere generelt om snak i byen, at det ikke kan undgås, hvis der sker noget: "... så går der ikke ret lang tid, der er jo altid nogen, der ved noget, og så hører man det jo tit, bare man går ned i byen, har du hørt, ja, ja, men lad os nu se, hvad det er, man skal ikke tro på alt, hvad man får at vide". Denne person lægger altså vægt på, at man skal tage det, man hører med et gran salt, også nogle af de andre personer siger noget lignende, for eksempel når det udtales: "... men på den anden side siger man også, hvor mange har hørt historien, og hvor mange har genfortalt den".

En lidt yngre interviewperson siger: "Ja, det var specielt de ældre mennesker, der følte sig udsatte og utrygge ved det, men ikke dem på min alder". Der er andre, der taler om, at de har hørt om eller talt med personer, som er utrygge på grund af hjemmerøveriet. Det, der bliver snakket om, er, at det er forfærdeligt, at man håber røverne bliver fanget, hvorfor det lige går ud over de bestemte ofre, og den utryghed, det skaber.

---

<sup>29</sup> Kilde: [www.politi.dk/Midtvestsjaelland/da/lokalnyt/Doegnrappporter/K08\\_dognrapport\\_081209.htm](http://www.politi.dk/Midtvestsjaelland/da/lokalnyt/Doegnrappporter/K08_dognrapport_081209.htm)

I spørgeskemaet er der også spurgt, om respondenterne har kendskab til, om der har været røveri i beboeres eget hjem i deres by. I Gørlev svarer 44 procent af respondenterne, at de kender til et hjemmerøveri i deres by. I Ganløse ligger dette procenttal på 65 og i Herfølge på 49. Det viser sig (se tabel 5.7), at dem, der har kendskab til, at der har været hjemmerøveri i byen, er mere utrygge herfor end dem, der mener, at der ikke har været sådan en forbrydelse i byen. Med andre ord: Viden om, at der har været et hjemmerøveri i nærområdet, gør folk mere utrygge for dette fænomen. Det stemmer overens med resultatet, at dem med en tættere lokal forankring er mere bekymrede for kriminalitet.

**Tabel 5.7 Sammenhæng mellem kendskab til og bekymring for hjemmerøveri**

Kendskab til hjemmerøveri i byen	Utryg med hensyn til at blive udsat for et hjemmerøveri			
	Gørlev	Ganløse	Herfølge	I alt
Ja	50 %	25 %	35 %	34 %
Nej	28 %	18 %	27 %	24 %
<b>Kender røverioffer/ofre</b>				
Ja	50 %	36 %	43 %	42 %
Nej	34 %	19 %	26 %	25 %

Personligt kendskab til ofret eller ofrene for hjemmerøveriet har en endnu mere markant effekt på respondenternes frygt for denne forbrydelse. 42 procent af de respondenter, der kender røveriofrene, er selv utrygge med hensyn til hjemmerøveri, mens dette procenttal ligger på 25 for dem, der ikke kender ofrene. Bemærkelsesværdigt er, at kendskab til ofrene i Gørlev ikke har en yderligere effekt på respondenternes utryghed med hensyn til hjemmerøveri. Muligvis hænger dette resultat sammen med det faktum, at det efterfølgende har vist sig, at ofrene selv har opdigtet røverihistorien (falsk anmeldelse).

Langt de fleste af interviewpersonerne kender til, at der har været hjemmerøveri i eller i nærheden af deres by. De har ikke nødvendigvis kendskab til, at der har været flere, men som regel har de hørt om et. Der er dog personer blandt de interviewede, der ikke ved, at der er sket hjemmerøveri i deres lokalområde. De hjemmerøverier, interviewpersonerne taler om, kan være andre end dem, der har været årsag til udvælgelsen af den by, de bor i.

Langt de fleste af de personer, der har deltaget i interviewundersøgelsen, har ikke noget egentligt tættere kendskab til de mennesker, der har været ofre for et af hjemmerøverierne i deres nærområde. Nogle kender overhovedet ikke ofrene, mens andre ved, hvem de er, men aldrig har talt med dem. Der er dog enkelte blandt interviewpersonerne, som har et vist kendskab til de udsatte, og andre har et indirekte kendskab, fordi de kender nogle, som kender ofrene. Der er ingen, der har meget tætte relationer til dem, der har været udsat for hjemmerøveri, og frem for alt er der ingen af dem, der selv har været udsat, som indgår i interviewundersøgelsen. Der kan være flere grunde til, at der blandt interviewpersonerne hverken er personer, der selv har været udsat for hjemmerøveri, eller personer, som er tæt på ofrene. Det mest tænkelige med hensyn til ofrene selv er, at de ganske enkelt ikke har ønsket at deltage. Det samme kan være tilfældet for personer,

som har en tættere relation til de udsatte. Med undersøgelsens udformning er det forventeligt, at vi ikke når dem, der er tættest på hjemmerøverierne. Hvis vil ville have nået dem, skulle vi have henvendt os mere direkte til netop denne gruppe og ikke til lokalsamfundet som sådan.

Det, folk siger om deres reaktioner på hjemmerøverier generelt, er ret enslydende og kan på en pæn måde sammenfattes som, at det er en meget voldsom og meget utiltalende form for kriminalitet. Der bliver brugt udtryk som frygteligt, væmmeligt, forfærdeligt, det værste og råt.

### **Om hjemmerøverier**

En af interviewpersonerne siger således: ”Jeg synes jo, det er frygteligt, altså hver gang det der sker, hvor de nærmest har tortureret folk til at fortælle, hvordan de kom videre ...”. En anden, der sætter hjemmerøveri i forhold til tyveri, udtrykker det således: ”... en ting er, at de bryder ind, når folk ikke er hjemme, men når de bryder ind og forulemper de mennesker, der bor der, det er for mig en helt, helt anden sag, og det er sådan noget, man har svært ved at forestille sig, at nogen kunne finde på at gøre sådan noget ...”.

Yderligere en af de interviewede taler om hjemmerøveri som en art tyveri, idet der siges: ”Man kan også se på de forfærdelige, forfærdelige tyverier dem der med rovmord, eller hvad fanden man nu kalder sådan noget, hvor de bryder ind og slår konen ned og voldtager, og jeg ved ikke, hvad de ikke gør ...”, og en anden beskriver sin opfattelse af hjemmerøveri således: ”... jeg synes det var råt, og man hører stadig om de hjemmerøverier rundt omkring, og de kan gå temmelig hårdt for sig, og selv om de så ikke gør det, så er det vel også et chok, for dem det går ud over, at der vader fremmede mennesker rundt inde i ens hjem og råber og skriger og truer”.

En interviewperson udtaler sig endvidere om, hvad der burde ske med gerningspersonerne til hjemmerøverier: ”... det var noget forbandet svineri, de skulle sgu slås ihjel, jamen, jeg synes ikke straffen er for hård for sådan nogle, tænk på, hvilket chok de har fået de mennesker ...”. Denne interviewperson giver ikke bare udtryk for, at der er tale om en barsk form for kriminalitet, som bør straffes hårdt, men tilkendegiver også omtanke for de mennesker, det går ud over.

Der er andre blandt de interviewede, som taler om ofrene. Eksempelvis er der en, der siger:

”Jamen, jeg tænker, det må være forfærdeligt for de mennesker, der har været udsat for sådan noget, de må jo tænke på det selv evig og altid, kommer det igen, eller skal jeg udsættes for mere af sådan nogle ting”, og en anden udtaler: ”Jeg tænkte, det var meget, meget modbydeligt, meget grov personlig krænkelse, og jeg tænker på, hvor angst den person må have været om ikke andet for sin familie, der også var til stede ...”.

En af de interviewpersoner, som har haft en lidt tættere kontakt med et offer for hjemmerøveri, siger: ”Det, jeg tænker på, er, at, når jeg tænker på, hvor meget vi andre har gået og tænkt over det, jamen, hvad er det så, de har brugt 24 timer i døgnet til at tænke på, det synes jeg ikke er

spændende at skulle forholde sig til, det er helt sikkert, at nogle få minutter i den grad kan totalt vælte en masse ting”.

Endelig er der en person, der udtaler sig lidt mere afdæmpet, men dog med stor alvor, når det siges: ”Det er egentlig frygteligt, at det er blevet mode, jeg synes der er kommet flere. Det kan godt være, at aviserne er begyndt at skrive mere om det, men jeg synes der er flere, og det må jeg indrømme, at det bryder jeg mig ikke om, det syntes jeg er en mægtig kedelig tendens”.

Nogle af interviewpersonerne taler om, at noget af det, de anser for det slemme ved hjemmerøverier, er, at mennesker ikke er trygge i deres eget hjem. En interviewperson siger: ”Det synes jeg, det er en af de næsten værste ting, der er opstået, det er hjemmerøverier, at folk ikke engang kan få lov til at føle sig trygge i deres eget hjem”. En af de andre siger om hjemmerøverier: ”... også fordi hjemmerøveri det er noget af det, jeg synes, er det mest barske, folk kan blive udsat for”. Intervieweren spørger, hvad der menes med ”mest barske”, og hertil svares det: ”Jeg synes helt klart, at mit hjem det er min base, og den er der ikke andre, der ikke har fået lov til at komme ind, der skal komme ind, sådan har jeg det. De skal simpelthen holde sig væk, hvis de ikke skal være der, med gode hensigter”. Og endelig er der en, der beskriver det således:

”Jamen, det må jo være ganske forfærdeligt netop den der med dels indbruddet, der er forskel, et indbrud må være enormt ubehageligt på den måde, at der har været nogle inde og rode i ens hjem og ens base, der hvor alt er helligt, det er der, hvor man er sig selv, og man virkelig er sig selv. Det må være rigtig, rigtig ubehageligt, og stadigvæk, nå ja, det kommer vi nok over, det er den ene ting, den anden ting er sådan et hjemmerøveri, det er jo frygteligt, det er et enormt fysisk og sådan meget truende på ens person og ens krop, og det må være sindssygt ubehageligt, det må være så forfærdeligt, det må modsvares lidt af at blive tævet ned på gaden eller blive voldtaget eller et eller andet, jeg tror virkelig, de her mennesker føler sig voldtaget i overført betydning, i alle tilfælde det må være utrolig ubehageligt”.

Endvidere er der også et eksempel på, at der tales om, at andre ikke skal komme ind og bestemme i deres hus:

”... det at blive røvet i sit eget hjem, det ville irriterer mig i den grad, det er ikke tingene, der bliver taget og ødelagt, men mit eget hjem er mit hjem, og der gik en ind og lige pludselig begynder at bestemme, hvad der skal ske ikke, det tror jeg nok ville være det allerværste”.

Det er ikke blot denne person, der taler om irritation, en af de andre interviewede siger direkte, at vedkommende bliver mere irriteret end bange. Også en anden person taler om, at der trænger nogen ind i hjemmet: ”Ja, det hører man jo rask væk om. Det synes jeg må være noget af det forfærdeligste, hvis man lige pludselig står ansigt til ansigt med sådan én. Jeg ved ikke, hvordan jeg ville reagere”. Intervieweren siger: *Er det fordi du tænker, de kunne finde på at gøre noget ved*



*dig*. Hertil svares: "Ja, det kunne de da, det er jeg slet ikke i tvivl om, man fik da én, så man ikke rejste sig mere, og man må jo ikke gøre noget, man må jo ikke engang have en hund, der bider. De kan jo bare lade være med at komme, de er jo ikke inviteret, det går jo ud over den, der har hunden, det synes jeg, er det forkerte af det, man har jo ikke lov til at forsvare sig. Og det kunne jeg da godt finde på, det kunne jeg meget nemt finde på, men man må jo ikke have noget at forsvare sig med, og hvis man har det, må man tie stille, ikke". Senere under interviewet udtaler personen: "De skal ikke komme ind på mine enemærker vel, det har vi jo altid værnet om".

### **Forestillinger om hjemmerøverier**

Når interviewpersonerne taler om hjemmerøverier generelt, så er der nogle forhold, der går igen i fortællingerne om, hvem der udsættes for hjemmerøverier, og hvor det finder sted. I relation til hvem der udsættes, er dem, der oftest omtales, ældre og svage mennesker eller personer, som er kendt for at have mange penge liggende. Eksempelvis er der en, der siger: "... men jeg tror, det er ældre og svage mennesker, der bliver udsat for den slags, det er i alle tilfælde mit indtryk i forhold til det, man hører i pressen og alt muligt". Denne person henviser direkte til, at indtrykket af, hvem der udsættes, er baseret på oplysninger fra medier.

I interviewundersøgelsen indgår der et spørgsmål om, hvorfra de interviewede har deres viden om kriminalitet, kriminelle og ofre, og langt de fleste af interviewpersonerne svarer, at den har de fra medierne og eventuelt fra snak med venner og bekendte. Med hensyn til at det er personer, der har penge liggende hjemme, kan udtalelserne lyde således: "... men hvorfor det skulle ske her, det har jeg ikke nogen ide om, fordi jeg har hverken en millionformue eller noget som helst andet, der er værd at rende med", eller som en anden udtaler: "... men jeg har tænkt med hjemmerøverierne, at det ofte er folk, der har store pengebeløb liggende, det har man jo hørt ... så undrer det mig, den dame, vi snakker om, er pensionist, hvad tror de, man har liggende sådan et almindeligt dansk ældre menneske, og det gør mig bekymret sådan lige kortvarigt, det gør det da". Denne person taler om et hjemmerøveri hos en pensionist, som er sket kort forinden, og som ikke rigtig passer ind i vedkommendes forestillinger om, hvem det er, der sædvanligvis udsættes for hjemmerøveri.

Når interviewpersonerne taler om forestillinger om, hvor hjemmerøverier typisk foregår, så er det i de fleste tilfælde ensomt beliggende steder, der nævnes: "Man hører selvfølgelig meget om hjemmerøverier, men det opfatter jeg mere som noget ude på landet, hvor der ikke er så mange mennesker". En anden interviewperson har en tilsvarende opfattelse, men også en forklaring på, hvorfor det forholder sig sådan: "Hjemmerøverier, hvor folk er hjemme altså om aftenen, så tager man et sted, hvor der er nogenlunde ensomt, det nytter ikke noget, at naboen kan høre, der er noget galt derinde, for så kan de jo bare tage telefonen og ringe til politiet, ikke". Endvidere er der en, der udtaler sig om, at det får betydning for vedkommendes opfattelse af egen udsathed: "... at der sker hjemmerøveri hos nogle gamle mennesker ... ude i den meget mørklagte, lille bitte, bitte landsby, det ligger så fjernt fra mig ... det tænker jeg slet ikke over".

Når interviewpersonerne taler om hjemmerøverier, er det ikke ualmindeligt, at deres tanker ledes videre til også at tale om indbrud, hvor beboerne er hjemme, og om tricktyverier. Det er for så vidt ikke mærkværdigt, da både denne type tyverier og tricktyverier kan føre til, at der opstår en situation, som kan udvikle sig til et hjemmerøveri. Det er dog nok mere de fællestræk, der ligger i, at der både er et indhold af at frastjæle værdier og personkontakt, som giver anledning til, at nogle interviewpersoner omtaler de tre typer af forbrydelser mere eller mindre sammenhængende. I enkelte tilfælde er det ikke ganske klart, om interviewpersonerne skelner mellem disse forskellige typer af kriminalitet. Dette får især betydning i relation til andre forhold omkring hjemmerøverier, som der tales om under interviewene. Der er især tre temaer, vi vil omtale her. For det første østeuropæere som gerningspersoner, for det andet at passe på hvem man åbner sin dør for og for det tredje vold. For flere af de interviewede er der en vis sammenhæng herimellem.

Selvom de fleste nok har en forestilling om, at gerningspersonerne til hjemmerøverier eller eventuelt de andre typer af kriminalitet, der nævnes ovenfor, udmærket kan være danske – som en af de interviewede udtaler ”men der kan jo også komme nogle pæne mennesker, som gør det samme”, så er der en tendens til at omtale østeuropæere som gerningspersoner, blandt andet fordi de opfattes som mere voldelige end danskere. Nogle eksempler på udtalelser om østeuropæere kan være: ”Nu ved jeg godt, der er kommet mange af de der østlandefolk, polakker og rumænere, til, og det er gerne dem, der laver sådan noget, ikke, men der er måske nogle herhjemme, danskere, der tænker, nå han har nok en eller anden formue liggende, og så er de gået ind og har lavet noget frygtelig noget”. En anden interviewperson siger således: ”Det hører vi jo hele tiden, de der kommer ind, det er sigøjnere”. Det, denne interviewperson mener med at komme ind, er, at de kommer ind i folks boliger.

En anden af de interviewede er et eksempel på en, der i sammenhængen forholder sig til, at de eksisterende grænseforhold har en betydning: ” ... det var nogle polakker. Det følger med de der åbne grænser, der følger alt det der skidt med, ikke”. Der er andre, der taler om, at den manglende kontrol ved grænserne anses for et problem.

Nogle forholder sig som nævnt til et voldeligt aspekt i sammenhæng med østeuropæere: ”Som vi snakkede om før, det er blevet mere rå, man kan sige, man skal passe på, hvad man siger, men jeg kan jo ikke lade være med at sige, der kommer måske mange østfra, der ser anderledes på liv og lemmer, end vi gør, og som måske er mere vant til, der hvor de kommer fra, at der tager man det ikke så tungt, og hvis det er sådan nogle, man kommer i klørne på, så skal man nok lade være med at sige noget, sådan har jeg det i alle tilfælde, ikke, det er sådan set det, jeg er mest utryg ved, det er den slags ting, ikke”. Og en af de andre personer siger således: ” ... men det, der gør mig lidt utryg, det er, at der er nogle, der bryder ind, mens folk er hjemme, fordi hvis du møder en narkoman, som måske er desperat, eller hvis du møder en fra Letland, som kan være rimelig konsekvent, og de er blevet taget andre steder, jamen, så kan du ikke vide, hvad der sker”.

Der er ikke så meget tvivl om, at det, der virker mest skræmmende ved hjemmerøverier, er de fysiske og seksuelle overgreb, som kan finde sted i forbindelse hermed. Det, der kan blive stjålet, får i den sammenhæng en underordnet betydning. En interviewperson siger om forholdet imellem vold og tyveri: "Jamen, det er da det, jeg tænker mest på, altså helt ærligt, ting det er da dejligt, og jeg er glad for mine ting, men i bund og grund så er jeg da flintrende ligeglad med dem, hvis det kommer dertil, det er rent og skært det voldelige, helt klart det er det, det er det, jeg tænker på helt sikkert". En anden af de interviewede siger om forholdet mellem vold og tyveri, at volden er: "Meget, meget værre, meget værre". En af de interviewede siger om sin opfattelse af forskellen mellem at blive udsat for indbrud og vold:

"Jeg tror, vold over for mig ville være værre, end at der var en, der havde gjort indbrud, fordi så var der ikke sket mig noget sådan rent fysisk med efterfølgende psykiske men. Også hvis der er en, der har gjort indbrud, jeg tror, man er nok mærket af det, men jeg tror stadig, at det sådan er noget, der lægger sig, det tror jeg ikke vold gør lige så hurtigt eller på samme måde, jeg tror, man bliver mere bange bagefter over for andre mennesker, hvis man har været udsat for vold, end hvis man har været udsat for indbrud, og derfor synes jeg, at vold er værre".

Denne person forholder sig altså til, at efterfølgende psykiske men gør et voldeligt overgreb værre end tyveri. Det er meget tænkeligt, at det er det samme, andre interviewpersoner gør, når de for eksempel taler om, at ting kan erstattes. Et eksempel på en person, der kommer ind på muligheden for voldtægt, siger således: "... og så ville jeg nok være mest bange for voldtægt, og hvad der følger med, hvis de ikke lader en gå". Intervieweren spørger: *Det er det med, at det kan gå ud over dig som person, frem for at nogen kunne tage nogle ting fra dig?* Og der svares: "Ja. Jeg har altid lært, at det er døde ting".

### **Hjemmerøverier i lokalområdet: tæt på**

Det, de interviewede siger om hjemmerøverier i deres lokalområde, varierer noget mere, end det de siger om hjemmerøverier generelt. Det betyder ikke, at de ikke finder dem lige så alvorlige og modbydelige, men at der i denne sammenhæng kommer nogle andre aspekter ind i billedet, som overvejende vedrører deres egen udsathed eller tryghed.

Det, der oftest fremhæves omkring tanker i forbindelse med, at der foregår et hjemmerøveri i eller i nærheden af de interviewedes lokalsamfund, er, at det kommer tæt på. For eksempel er der en, der udtaler: "Jeg tænkte bare, at nu var det da kommet uhyggeligt tæt på. Og derudover tænkte jeg ikke meget mere over det, andet end at jeg er glad for, at jeg har hund. For der kan nok så mange alarmer og alarmselskaber og deslige – det eneste jeg føler nok kan give hjælpen der, det er hunden", og en anden siger således: "Jeg tænkte ikke andet end, at så er det også nået til ... ja, det tænkte jeg, og ikke andet, men jeg er opmærksom". Andre bruger andre udtryk end "tæt på", for eksempel kan det siges: "... jeg tror, jeg tænkte, det måtte jo ske" eller "... så tænker man også, 'hvad søren sker det her, hvad skal de helt her ud på landet for' ...".

Det ligger formentlig indirekte i udtrykket "tæt på", at der er sket en udvikling, og nogle taler da også direkte om en udvikling: "... det kommer jo tættere og tættere på, altså det er jo ikke noget med, at man siger 'nå, men vi bor i en lille by, der sker sgu ikke noget her', det gør der jo, lige så meget som der gør i de store byer ...", mens en anden udtrykker det således: "Det er ikke så sjovt, som da man var yngre, og der ikke var alt det der, det kommer tættere og tættere på".

Selvom, der meget hyppigt tales om, at hjemmerøverier er kommet tættere på, så er dette ikke nødvendigvis knyttet sammen med udtalelser om, at det skaber større utryghed, det kan lige så vel være en konstatering af, at sådan forholder det sig. En af de interviewede udtaler således:

" ... ikke andet end som den realistiske mulighed, der ligger. Jeg tænker heller ikke, at jeg nok vil brække benet, når jeg går ned i brugsen. Ellers ville man blive så skræmt, at man ikke ville komme nogen steder. Der er ikke noget, der skal bremse mig, men derfor kan man jo godt have tanker om det, uden at der ligger panik i det".

Enkelte interviewpersoner giver udtryk for, at det skal komme meget tættere på, før det vil anfægte dem: "Man hører jo ikke om andet end hjemmerøverier alle vide vegne. Det er her, og det er der. Det tænkte jeg ikke så meget over, det gjorde jeg sådan set ikke. Det er jo sådan set nærmest hverdagsmad, og så tænker man ikke sådan på det. Men hvis det havde været hos naboen, så havde jeg nok tænkt lidt mere på det".

Der er dog også nogle, der synes, det er så tæt på, at de har tænkt eller tænker, at deres egen sikkerhed kan være i fare:

"Jeg har nok alligevel ubevidst gjort mig nogle tanker om, hvis man pludselig stod ansigt til ansigt med nogle en dag, hvordan man skulle agere, og hvordan man skulle slippe for at komme noget til, og samtidig, at de ikke skulle have ens få værdigenstande altså, så på en eller anden måde betyder det jo noget, når man hører om hjemmerøverier".

En anden af de interviewede siger det på denne måde:

"Ja, sådan i øjeblikket, så er det altså lidt tæt på, har de kørt hernede i byen også, og hvor er de henne, og hvem er det. Det er i alle tilfælde sådan noget, jeg tænker på. Hvad er det for nogen, og hvad vil de. Det er nærmest det, hvor voldelige er de, når de kommer ... men det er noget, man skal lære at leve med. Det bliver jo bare værre, jeg tror ikke, det bliver bedre, det tror jeg ikke".

Under et interview, hvor interviewpersonen har talt om, at vedkommende er tryk hjemme på trods af nogle oplevelser i og i nærheden af hjemmet, kommer det frem, at det måske ikke helt forholder sig sådan altid. Intervieweren siger: *Fordi du trods alt har tænkt tanken?*, og hertil svares:

”Ja, jo, det tror jeg, det tror jeg, de fleste gør, og jeg tror da også, at jeg selv har gjort det flere gange: Nej, jeg tror det ikke, jeg ved det, at jeg pludselig kan føle mig utryg og underlig tilpas, uden at man kan forklare det, i sådan et gammelt hus er der jo lyde”.

Et andet interview, hvor der bliver spurgt om, hvad interviewpersonen tænkte, da det kom frem, at der havde været et hjemmerøveri i nærheden, forløber således: ”Ja, hvor bliver det næste gang, det var den første tanke altså”. *Du tænker på dig selv?* ”Ja, det gør jeg”. *Så det var lidt skræmmende?* ”Meget synes jeg”.

En af de interviewede, som har en tættere kontakt til et offer for hjemmerøveri, udtrykker sine bekymringer for at blive udsat:

”Jeg vil sige, at det der skete her for nogle år siden med mine næstnærmeste naboer, det har da sat lidt præg, ingen tvivl, at man fandt ud af, at jamen, en ting er, at jeg selv har haft indbrud to gange ... begge gange om dagen, jamen, det satte jo lidt af det første, at man blev sådan lidt mere opmærksom, men det der så skete for et par år siden her, det har så gjort mig endnu mere opmærksom. Hidtil har jeg altid følt mig tryk, når jeg var hjemme, når jeg var inden døre, men det satte da sit præg på, at det kunne man så åbenbart heller ikke helt, så jeg vil ikke sige, at jeg føler den samme tryghed, som jeg gjorde for nogle år siden. Det er helt sikkert, også fordi det var så tæt på, og man kendte dem, det gik ud over, så jeg har nok fået nogle nye vaner med, hvor jeg kigger hen efterfølgende”.

Senere i interviewet siges det, at det er opfattelsen, at det ikke bare gælder vedkommende selv, men også andre, der bor i nærheden: ”Jeg synes også, det i den grad påvirkede ikke bare mig, men også dem, der boede tættest på, at det sætter et liv i et helt andet perspektiv”.

### **Overvejelser om selvbeskyttelse**

Blandt de interviewede er der enkelte, der taler om muligheder for at beskytte sig selv, hvis der skulle trænge nogen ind i deres hjem. Det er ikke blot hjemmerøveri, de her tænker på, men også indbrudstyverier, som foregår, når de selv er hjemme. Der er således tre personer, der fortæller, at de har eller har haft et baseballbat på et strategisk sted. Der er flere hundeejere, det taler om, at det nok kan være en beskyttelse mod, at de overhovedet bliver udvalgt som ofre. Andre har overvejelser om, hvorvidt de vil være i stand til at forsvare sig, således er der en, der siger:

”... jeg vil nok sige, at min kone, hun har det da sådan mærkeligt, når jeg ikke er hjemme, jeg vil ikke sige, at jeg er ligeglad altså, nej, altså jeg er da også lidt nervøs for det, men jeg kan vel nok slå fra mig endnu. Men hvis det er med knive og våben og sådan noget, så skal man nok ikke gøre det, men selvfølgelig tænker man på det jo”.

En anden derimod når til denne konklusion: ”... jeg synes, at nogle af de beskrivelser, der har været af hjemmerøverier, hvor der er folk med baggrund i Østeuropa, de er rimelig hensynsløse ...

og der ville jeg ikke have en chance, fordi jeg ikke har nogle specielle forudsætninger for at udfordre dem, jeg kan ikke noget kampsport, jeg har ikke noget våben". Også en anden af de interviewede tænker i baner af skydevåben: "Altså jeg begyndte at spekulere på, jamen, skal du have ladet et eller andet op og have liggende". Denne interviewperson har dog ikke gjort yderligere i denne retning.

En af interviewpersonerne er ikke i tvivl om, at vedkommende vil reagere: "De skulle da lige komme herhjem, så skulle jeg dæleme gøre noget ved dem". Dette drejer sig om en person, som tidligere har haft held til at skræmme indbrudstyre væk ved at råbe op og skælde ud, og det fremgår af sammenhængen, at det er en lignende metode, vedkommende tænker på.

### **Bortforklaringer**

En del af de interviewpersoner, som tilkendegiver, at de ikke føler sig utrygge i forhold til at blive udsat for hjemmerøveri, eller giver udtryk for, at de hjemmerøverier, der er foregået i lokalsamfundene, ikke har givet anledning til, at de er blevet mere utrygge, har nogle forklaringer herpå.

Hvis vi ser på forklaringerne på, hvorfor de lokale hjemmerøverier ikke har skabt utryghed, så er det først og fremmest, at de har været specielle og knyttet specifikt til egenskaber hos ofrene. Egenskaber, som interviewpersonerne ikke finder hos sig selv, eller egenskaber, som er så specifikt sammenhængende med ofrene, at det ikke har noget at gøre med lokalsamfundet. Da interviewpersonerne i denne sammenhæng ofte nævner et bynavn, har vi skiftet dette ud med udtrykket 'i byen' af hensyn til at anonymiteten. En person udtaler:

"Da der så stod i avisen, at der formentlig var noget personligt opgør involveret i det, så betyder det, at man slår det lidt hen, og ikke så det som en tendens, altså det var et fænomen, et tilflyttet fænomen, et enkelt fænomen, og der har jo heller ikke vist sig noget siden".

Der er andre, der taler om, at der ikke er tale om en tendens for byen, for eksempel er der en, der siger: "Det var ikke en tendens, der var tilflyttet, det var en episode". En anden person siger: "Det var jo ikke nogen, der ville noget her i byen som sådan, de ville ham noget, sådan opfattede jeg det, men derfor er det da uhyggeligt, at det kan ske alligevel". Et eksempel på en af de interviewede, der direkte peger på egenskaber ved ofrene, er denne person, som udtaler: "Nu var det jo også, fordi han havde det job, han havde ...". En anden måde at give udtryk for, at et hjemmerøveri i lokalområdet ikke opleves som truende på grund af de særlige forhold ved hjemmerøveriet, kan lyde således: "... det var ligesom noget, der foregik derovre, og det var slemt nok, men, hvad skal jeg sige, mentalt var det ikke så tæt på, som det var rent fysisk".

De forklaringer, der drejer sig om, hvorfor nogle interviewpersoner ikke mener, de er i fare for at blive udsat for hjemmerøveri, vedrører mere, at de ikke opfatter sig selv, som det de betragter som typiske ofre for hjemmerøverier. En af de interviewede siger: "Hjemmerøveri, så tænker jeg

gamle svagelige mennesker, som er nemme ofre. Jeg betragter egentlig ikke mig selv som værende et, det er måske også min bopæl, der er nogle forhold omkring mit hjem som gør, at jeg vil være uinteressant". Mens denne person blandt andet peger på, at vedkommende ikke er gammel og svag, så er der andre, der taler mere om beliggenhed og værdier: "Da vi ikke bor afsides, og da vi ikke har store værdier eller dyre møbler eller har andet liggende, så er jeg egentlig ikke så bekymret for den type". En anden af de interviewede taler mere direkte om at have kontanter liggende: "Det var ikke noget, som kunne have ramt mig, fordi vi ligger ikke inde med kontanter", siger vedkommende med et grin.

Når vi i overskriften har valgt at bruge udtrykket bortforklaringer skyldes det, at selvom det selvfølgelig er reelle forklaringer, som kan sige noget om, hvorfor hjemmerøveriet skete for netop de bestemte personer, så er der ikke så meget tvivl om, at forklaringerne også bruges til at berolige med.

### **5.6 Opsummering og perspektivering**

Der er kun 3 procent af de respondenter, der har besvaret spørgeskemaet, der oplyser, at de næsten hele tiden tænker på risikoen for at blive offer for kriminalitet. Der er yderligere 18 procent, der ofte tænker herpå, mens de resterende 79 procent af og til, sjældent eller aldrig tænker på det. Dette er i overensstemmelse med, at 2 procent af respondenterne svarer, at bekymringer for kriminalitet påvirker deres livskvalitet, mens andre 12 procent siger, at det påvirker livskvaliteten i en vis udstrækning. Langt de fleste (86 procent) mener ikke, at sådanne bekymringer overhovedet har nogen eller kun i lille udstrækning har indflydelse på deres livskvalitet. Den samme tendens kommer til udtryk blandt interviewpersonerne, også her er der få, der tilkendegiver, at de er rigtig utrygge. Utrygheden kan opleves som en del af dagligdagen, eller som noget, der kun dukker op en gang imellem eller i særlige situationer. Særlige situationer, som kan skabe utryghed, er først og fremmest at færdes på gaden efter mørkets frembrud.

Utrygheden kan være opstået i forbindelse med, at en person har været udsat for kriminalitet, men også kendskab til, at andre har været udsat for en forbrydelse, kan skabe utryghed i kortere eller længere tid. Jackson udtaler: "Such evidence exists that hearing of friends' or neighbours' victimisation increases anxiety" (Jackson, 2009, s.153). I undersøgelsens spørgeskemadel er der samlet set 22 procent, der svarer, at de er meget eller ret utrygge ved at gå alene efter mørkets frembrud.

De respondenter, der oplyser, at de er meget eller ret utrygge med hensyn til kriminalitet, er overvejende bekymrede for at blive udsat for indbrud (39 procent), mens en ret stor andel på 30 procent er bekymrede for at blive udsat for hjemmerøveri og en betydelig mindre andel (15 procent) har afkrydset "for at blive overfaldet eller slået". Kvinderne er gennemgående mere utrygge end mændene, og især med hensyn til at gå alene efter mørkets frembrud er der en markant kønsforskel – 9 procent af mændene og 31 procent af kvinderne siger, at de er meget

eller ret utrygge herved. Blandt interviewpersonerne er der nogle, der beretter, at de aldrig går ud alene om aftenen.

En særlig form for utryghed, som kommer frem i interviewene, kan være grupper af unge mennesker. Det er primært de unges støjende adfærd, der skaber utryghed, men også at de siges at drikke og eventuelt begår hærværk og har en voldelig adfærd. Der er forskel de tre byer imellem på, hvor meget der tales om unge, som skaber utryghed.

Samlet set er der 16 procent af respondenterne, der ofte bekymrer sig for, at en nærtstående skal blive udsat for kriminalitet, mens 28 procent sjældent gør det. De resterende 56 procent bekymrer sig ikke herom. Det stemmer meget godt overens med det billede, der tegner sig fra undersøgelsens interviewdel. Der er ikke særlig mange, der taler om, at de bekymrer sig for nærtstående og kriminalitet. Der er langt flere, der, når de bliver spurgt om denne bekymring, nævner trafik, som noget de er bekymrede for. De interviewpersoner, der taler om bekymring i relation til kriminalitet, nævner først og fremmest børn, men der er også nogle, der taler om gamle forældre, og hvor de specifikt peger på bekymring for, at forældrene skal blive udsat for hjemmerøveri. Heber finder som vi, at det er de færreste, der bekymrer sig for at blive udsat for en forbrydelse, men i modsætning til os, finder hun, at mange af interviewpersonerne i hendes undersøgelse taler om, at de er bekymrede for, at nærtstående skal blive udsat for kriminalitet (Heber, 2009, s. 264).

De tre byer er udvalgt, fordi der har været mindst ét hjemmerøveri i eller i nærheden af byerne. Samlet set er der 58 procent, der kender til, at der har været hjemmerøveri i deres by. Der er dog forskelle mellem de tre byer. I Gørlev er der 44 procent, der har kendskab hertil, i Ganløse 65 procent og i Herfølge 49 procent. Denne forskel er overensstemmende med indtryk fra interviewundersøgelsen. Det skal i denne sammenhæng nævnes, at hjemmerøveriet i Ganløse ikke blev betragtet som et sådant af en del af de interviewede, derimod er der flere, der har kendskab til et hjemmerøveri i en nærliggende by.

Der er sammenhæng mellem at have kendskab til, at der har været et hjemmerøveri, og at føle sig utryg for selv at blive udsat herfor. Samlet for alle tre byer er der 34 procent af dem, der har kendskab til, at der er sket et hjemmerøveri i eller i nærheden af byen, som er utrygge for at blive udsat herfor, mens 24 procent, der ikke har kendskab til et hjemmerøveri i eller i nærheden af byen, er utrygge for at blive udsat for hjemmerøveri. I de tilfælde, hvor respondenterne har kendskab til ofrene for hjemmerøveri, er sammenhængen endnu tydeligere: af dem er 42 procent utrygge for at blive udsat for et hjemmerøveri.

Når interviewpersonerne taler om hjemmerøverier, uanset om det drejer sig om hjemmerøverier, der er foregået i deres by, eller mere generelt, bruger de udtryk som frygteligt, væmmeligt, forfærdeligt, det værste af alt og råt. Ud over de voldsomme ord, der bruges til at beskrive hjemmerøverier, er der to forhold ved hjemmerøverier, som bliver fremhævet af nogle af de



interviewede. Dels, at man ikke kan være tryk i sit eget hjem, og dels den vold, man kan blive udsat for.

Der findes som tidligere omtalt ikke kriminologiske undersøgelser af hjemmerøverier, som er sammenlignelige med vores undersøgelse. Der findes imidlertid undersøgelser af andre typer af forbrydelser, som kan underbygge vores fund. Det er tidligere nævnt, at oplevelser med indbrud kan gøre mennesker utrygge i deres eget hjem. Heber omtaler således en australsk interviewundersøgelse, som viser, at indbrud kan være en følelsesmæssigt stærk oplevelse, og det siges: "Dessa personer menade att inbrottet gjorde att deras känsla av trygghet försvann. Brottet förändrade upplevelsen av hemmet som tryggt och säkert till otryggt" (Heber, 2007, s.72). Loader, Girling & Sparkt forholder sig også til hjemmets betydning, når de udtaler: "There is little doubt that the threat to the sanctity of one's home generated by burglary was a genuine cause of anxiety among many of our respondents, not least because of the possibility of coming face-to-face with a hostile, dangerous other ..." (Loader, Girling & Sparks, 2000, s.78). Som det fremgår, beskæftiger de tre forskere sig ikke blot med det, de kalder hjemmets ukrænkelighed, men også med interviewpersonernes frygt for at blive udsat for et voldeligt overgreb fra indbrudstyre, der bliver opdaget eller overrasket af hjemmets beboere.

Det er vigtigt at fremhæve her, at der er nogle af de interviewede, der siger, at hjemmerøverier ikke gør et længerevarende indtryk på dem, selvom de tænker over det, lige når de hører om det, så er det, som en siger, "ikke noget jeg går og spekulerer på". Som det fremgår af ovenstående, er der lidt over en tredjedel af respondenterne, der svarer, at de er meget eller ret utrygge for at blive udsat for hjemmerøveri. I sammenhæng hermed har vi fremført, at den høje andel af respondenter, der frygter at blive udsat for hjemmerøveri, muligvis skyldes, at det ikke altid står helt klart for respondenterne, hvad et hjemmerøveri er, og hvordan det adskiller sig fra et indbrud. De fleste af interviewpersonerne fortæller, at de oplever hjemmerøveri som en meget alvorlig og også en modbydelig forbrydelse. Endvidere er der en hel del af de interviewede, som taler om, at det skaber utryghed enten for dem selv eller for andre, de har kendskab til. Det er dog vigtigt i sammenhængen at huske på, at disse oplysninger gives i sammenhæng med, at der stilles spørgsmål om hjemmerøverier.

Vi har tidligere omtalt, at medier er en vigtig kilde til oplysninger om kriminalitet for de personer, der deltager i undersøgelsen. Vi har endvidere hævdet, at hjemmerøverier er blevet flittigt omtalt i medier. Det er højst tænkeligt, at det mere er eksistensen af fænomenet hjemmerøverier og mediernes omtale heraf både i lokalområdet og på landsplan, der skaber bekymring og utryghed, end det er hjemmerøverier i lokalområdet alene, der skaber en eventuel bekymring og utryghed. Endvidere har vi, som omtalt, kunnet iagttage, at nogle af undersøgelsespersonerne ikke klart kan skelne mellem hjemmerøveri, indbrud og tricktyverier, det er derfor sandsynligt, at det ikke er hjemmerøverier alene, men disse i kombination med for eksempel indbrud og tricktyverier og en eventuel sammenblanding heraf, som skaber bekymring og utryghed.



## TEKNISK SIKRING AF PRIVATE BOLIGER

Der er forelagt respondenterne to sæt af spørgsmål vedrørende kriminalpræventive tiltag i forbindelse med deres bolig. Det første sæt spørgsmål sigter på teknisk sikring, mens det andet sæt spørgsmål retter sig mod respondenternes adfærd i forhold til at sikre deres hjem mod ubudne gæster. I dette kapitel ser vi nærmere på teknisk sikring og i næste kapitel på adfærd.

Teknisk sikring er en industri for sig selv, og derfor ser vi her også på dette marked. Hvilke produkter findes der, foreligger der dokumenterede effekter af brugen af teknisk sikring, og på hvilke måde påvirker teknisk sikring borgernes tryghedsfølelse.

### 6.1 Sikkerhedsmarked

Deloitte (2009) har udarbejdet en analyse af sikkerhedsbranchen. Analysen viser, at sikkerhed er en branche i vækst. Ifølge deres beregninger lå brancheomsætningen i 2002 på ca. 2 mia. kroner, mens omsætningen er tredoblet i 2006 til godt 6 mia. kroner. Deloitte's estimat for 2010 ligger på en brancheomsætning på ca. 9 mia. kroner (Deloitte, 2009, s. 6). Dermed overstiger det private sikkerhedsmarked politiets- og anklagemyndighedens budget.

Deloitte deler branchen op i fem forretningsled. Store virksomheder har alle forretningsled integreret i deres aktiviteter, mens mellemstore og mindre virksomheder fokuserer på enkelte dele heraf. De fem forretningsled er følgende (Deloitte, 2009, s. 5):

1	Leverandører	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Hardware</li> <li>• Software</li> </ul>
2	Installering og servicering	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Opsætning og tilslutning</li> <li>• Afprøvning</li> <li>• Vejledning</li> <li>• Vedligeholdelse</li> <li>• Service</li> </ul>
3	Kontrolcentral	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Løbende overvågning</li> <li>• Kommunikation med politiet</li> </ul>
4	Vagt	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Levering af vagtydelser</li> <li>• Alarmudkald</li> <li>• Rondering</li> </ul>
5	Alarmvirksomhed (sikringsydelse)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Markedsføring</li> <li>• Kundemøder</li> <li>• Rådgivning om valg af løsning</li> <li>• Finansiering/køb</li> </ul>

Ifølge en undersøgelse af det danske sikkerhedsmarked (Kruize, 2005) findes der tre store selskaber på det danske marked: G4S, Dansikring og Siemens. Ifølge Deloitte's analyse står de store virksomheder for ca. en fjerdedel af branchens omsætning.

Ifølge direktøren for Sikkerhedsbranchen er det især privatmarkedet – sikring til private boliger – der oplever en eksplosiv vækst, selv om virksomheder endnu står for den største del af milliardomsætningen. ”De sidste par år har vi haft en massiv vækst på privatmarkedet. Det er vokset til det dobbelte på to år”, siger direktøren til en journalist fra Berlingske Tidende.<sup>30</sup>

Vækst i sikring af private boliger hænger formentlig sammen med borgernes vurdering af politiets indsats på indbrudsområde. Ifølge en spørgeundersøgelse foretaget af Userneeds og Forsikring & Pension synes næsten tre ud af fire danskere, at politiet gør et godt arbejde for så vidt angår håndhævelse af loven generelt, men når de bliver spurgt om politiets indsats i forhold til (forebyggelse af) boligindbrud, falder tilfredsheden markant. Kun en ud af fem danskere synes, at politiet klar sig godt på dette punkt.<sup>31</sup>

Herunder gennemgår vi diverse former for teknisk sikring af private boliger. De fleste er primært rettet mod indbrud, men enkelte er specifik rettet mod hjemmerøveri, som en dørspion og et panikværelse.

### ***Låse og anden sikring til døre og vinduer***

En lås på døre og vinduer er den primære form for teknisk sikring i private boliger. I vores tid er huse som standard udstyret med låse på døre og vinduer. I nogle lande – for eksempel Holland – er det lovpligtigt, at nybyggede huse bliver forsynet med kvalitetslåse (Vollaard, 2009). En fremgangsmåde ved boligindbrud, der har været omtalt meget i pressen, er underboring: Indbrudstyven borer et lille hul under dørhåndtaget eller vindueshaspen og skaffer sig dermed nem adgang til boligen. På internetsiden 'sikringssiden.dk' – som er sponsoreret af Ruko A/S – kan vi læse, at danske låsesmede oplever et boom i salget af højsikkerhedslåse; ikke kun til hoveddøren, men også til vinduer, terrassedøre, skure, garager og selv postkasser.<sup>32</sup>

Teknisk sikring under denne overskrift stiller også krav til selve (terrace)dørene, karmene og vindueslisterne. Alle disse tiltag bunder i, at det bør være svært at komme ind i boligen, og at det skal være svært at komme ud med stjålne genstande. Hvis døren ikke kan åbnes – heller ikke indefra – så er det for eksempel svært at komme ud af huset med et stort fjernsyn.

Berlingske Tidende har bedt en pensioneret indbrudstyv om at vurdere adskillige sikringsystemer. Om låse siger han: ”I dag kan man købe låse, som er næsten umulige at dirke op, og hvor man

<sup>30</sup> <http://www.berlingske.dk/danmark/privat-sikkerhed-overhaler-politiet>

<sup>31</sup> <http://www.forsikringogpension.dk/presse/fronter/fronter-nr-5-2010/Sider/kritik-af-politiets-kamp-mod-indbrud.aspx>

<sup>32</sup> <http://www.sikringssiden.dk/visArtikel.asp?artikelID=48>

ikke uden videre kan lave en kopi af en stjålet nøgle. En god lås kan godt få tyven til at vælge et andet hus” og i forhold til brudsikre ruder: ”I blandt andet Tyskland bruger man i højere grad indbrudssikre ruder, hvor det kræver hårdt arbejde og tålmodighed at smadre glasset. Samtidig er vindueskarmene lavet af metal, som er næsten umuligt at brække op med et koben. De er dyre, men effektive, og jeg ville hellere bruge mine penge på gode vinduer end alarmer og overvågning.”<sup>33</sup>

Hvis vi tage udgangspunkt i ekstyvens udsagn, så har denne form for sikring en positiv effekt for den enkelte husstand, men ikke for det danske samfund som helhed. Indbrud forskyder sig til mindre sikrede boliger. Et udsagn, som Hope er enig i, idet han udtaler: ”The strategies which are adopted by private actors to provide security for themselves usually, at best, do not benefit others less protected than themselves and, at worst, reinforce the latter’s insecurity” (Hope, 2000, p. 88).

### **Intermezzo: teknisk sikring, forskydning og uskadeliggørelse**

Kriminologer har forsøgt at klarlægge sammenhængen mellem sikring (forebyggelse), forskydning, andre (u)ventede sideeffekter og nettoresultatet af den kriminalpræventive indsats. Det korte af det lange er, at der ikke er enighed om denne problemstilling, og at der mangler indsigt i langtids-effekter af præventive tiltag. Vi vil ikke forsøge at give et resumé af diskussionen, men hæfter os ved nogle udsagn, som, efter vores vurdering, giver mening:

Teknisk sikring kan give forskydning af kriminaliteten til andre områder. Reppetto (1976) peger på fem typer af forskydning:

- Tidsmæssig: Kriminaliteten begås på et andet tidspunkt.
- Taktisk: Gerningsmanden skifter metode i udførelsen af forbrydelsen.
- Mål: Gerningsmanden finder et andet offer inden for samme kriminalitetsart.
- Geografisk: Kriminaliteten begås i et andet område.
- Funktionel: Gerningsmanden skifter til en anden type af kriminalitet.

Om teknisk sikring giver forskydning hænger sammen med motivation bag den kriminelle handling. Sikring virker mere effektivt over for impulsive og opportunistiske forbrydere (Kutchinsky, 1990).

Sikring har sjældent en langtidsvirkning, for forbrydere finder en måde at uskadeliggøre eller omgå sikkerhedstiltag på (Graham, 1990).

Sorensen har forsøgt at få indblik i boligsikringseffekten for den enkelte husstand (target hardening) ved en gennemgang af den internationale litteratur. Han hæfter sig mest ved en analyse af British Crime Survey (Budd, 1999, refereret til i Sorensen, 2003). Denne analyse tyder på en positiv effekt af teknisk sikring, men kan ikke fastslå den endelige effekt. ”Ironically, however, the effects of target hardening have proved difficult to evaluate on the basis of experimental

<sup>33</sup> <http://www.berlingske.dk/danmark/tyvens-bedste-raad-mod-indbrud>

research because targeted hardening interventions rarely occur in the absence of additional interventions.” (Sorensen, 2003, p. iv).

I International Crime Victims Survey (ICVS) findes der et spørgsmål om, hvorvidt respondenter har specielle dørlåse. Danmark har deltaget i to runder af ICVS: i 2000 og 2005. Resultaterne af ICVS 2009 er ikke publiceret endnu. Tabel 6.1 viser, at der er flere husstande i Danmark med specielle dørlåse i 2005 end i 2000, men sammenlignet med andre nordiske lande – med undtagelse af Island – er udbredelsen af sikre låse i Danmark relativ lav (anno 2005). I Holland er anvendelsen af sikre låse betydeligt højere, men det skyldes sikkert lovgivning på dette punkt, som omtalt tidligere.

**Tabel 6.1 Procentdel af husstande med specielle dørlåse**

	2000	2005
Danmark	21 %	32 %
Finland	37 %	45 %
Island		11 %
Norge		37 %
Sverige	43 %	46 %
Holland	70 %	78 %

Kilde: Van Dijk et al, 2007, p. 275-276

### **Alarmer – med og uden vagtordning**

Der findes mange forskellige typer af alarmer til private boliger. En vigtig forskel mellem de forskellige typer er, om det kun er en alarm, der larmer, eller om alarmer er tilknyttet en vagtordning. Alarmer uden vagtordning har til formål at afskrække indbrudstyven og/eller at alarmere beboerne og naboer. Alarmer med vagtordning giver et signal til en kontrolcentral, og det udløser (forhåbentlig) en indsats fra vagtvirksomhedens side.

Ifølge Kruize (2005) var der 12 kontrolcentraler i Danmark i 2004. Fem af disse centraler er tilknyttet de tre store vagtselskaber i Danmark (G4S, Dansikring og Siemens), mens tre centraler er tilknyttet bestemte virksomheder (Novo Nordisk, Lego og det Kongelige Bibliotek). De sidste fire kontrolcentraler – Jyske Kontrolcentral, Dan Kontrol Systemer, Rednings-Ringen og Dansk Alarm – er uafhængige.

Berlingske Tidendes interviewede indbrudstyv vurderer effekten af alarmer således: ”I dag er de fleste mennesker nærmest immune over for lyden af alarmer, fordi vi hører dem så tit. Kun få reagerer eksempelvis på bilalarmer. Så hvis det i øvrigt er let at komme ind og ud af huset, holder alarmer ikke tyvene væk. Den høje lyd kan dog stresser tyven, hvis huset ligger i et tæt beboet kvarter.”

Det Kriminalpræventive Råd er også mere tilbageholdende med at anbefale alarmer. De skriver på deres hjemmeside<sup>34</sup>: "I nogle tilfælde kan en alarm være et supplement til sikre døre og vinduer og gode låse. En alarm stresser tyven, så han går mindre grundigt til værks. Du kan overveje en alarm, hvis:

- Du har haft indbrud og føler dig utryg
- Du er utryg ved at være hjemme om natten
- Du bor i et område, hvor der sker mange indbrud
- Du har særlige værdier, for eksempel malerier, møntsamlinger eller arvestykker
- Du rejser meget
- Der er langt til naboer"

Sorensen (2003) undrer sig over, at der ikke findes (metodisk set) kvalificerede evalueringer af effekten af boligalarmer. Vi har ikke gennemført en gennemgribende opdatering på dette punkt, men vores umiddelbare indtryk er, at der stadig ikke findes solid dokumentation for eventuelle forebyggende effekter af boligalarmer.

Ifølge Sikkerhedsbranchen har ca. 150.000 danske husstande en alarm. Det er uklart, hvad denne påstand bygger på, og hvilke alarmer, der er inkluderet i dette tal. Det er svært at forestille sig, at branchen har overblik over, hvem der køber en alarm i et byggemarked. I 2009 melder G4S, at antallet af alarmer er steget med 20 procent på to år, og at over 50.000 hjem i dag har en alarm fra G4S. Privatmarkedschef i G4S siger: "Vi oplever, at flere og flere ønsker at sikre deres hjem, sig selv og deres værdier så godt som overhovedet mulig med de bedste alarmer på markedet, og som noget nyt sælger vi også et stigende antal alarmer til mennesker, der bor i lejligheder."<sup>35</sup>

I International Crime Victim Survey (ICVS) findes der også et spørgsmål om, hvorvidt respondenterne har en boligalarm. Danmark viser en beskedent vækst fra 2000 til 2005, og anvendelsen af alarm til private boliger er i Danmark på højde med Finland og Island. Sverige og specielt Norge har et betydeligt højere niveau af boligalarmer end Danmark i 2005.

**Tabel 6.2 Procentdel af husstande med boligalarm**

	2000	2005
Danmark	7 %	9 %
Finland	4 %	9 %
Island		9 %
Norge		28 %
Sverige	10 %	16 %
Holland	11 %	15 %

Kilde: Van Dijk et al, 2007, p. 275-276

<sup>34</sup> [http://dkr.dk/emner/indbrud/undgaa\\_indbrud\\_med\\_en\\_sikret\\_bolig/alarmer/composite-239.chtm](http://dkr.dk/emner/indbrud/undgaa_indbrud_med_en_sikret_bolig/alarmer/composite-239.chtm)

<sup>35</sup> <http://npinvestor.dk/nyheder/g4s-antallet-af-alarmer-steget-med-20-procent-paa-to-aar-184748.aspx>

Forsikringselskaberne spiller en vigtig rolle i forbindelse med sikring af virksomhederne. Selskaberne kræver i policen, at deres erhvervskunder opfylder et bestemt sikringsniveau. Den 1. juli 2005 trådte forsikringselskabernes revidere sikringsniveauer i kraft, og dermed er flere virksomheder omfattet af krav om en maksimal reaktionstid ved alarm fra et indbrudsanlæg (Kruize, 2005, s. 20). Der er debat i Danmark om, hvorvidt danskernes private anvendelse af sikring skal stimuleres gennem forsikringspolicen – i form af en lavere forsiringspræmie for dem, der har installeret en vis form for sikring – som vi kender fra andre lande (for eksempel Holland).

### **Sikring mod hjemmerøveri**

Et af de råd, der ofte gives i forbindelse med forebyggelse af hjemmerøveri, er at anskaffe en dørspion (med eller uden kamera) eller en dørtelefon med kamera i boligblokke. På den måde kan man se, hvem der står foran døren, og dermed tage stilling til, om man vil åbne døren. Rationalet bag denne tankegang er, at hjemmerøvere ofte benytter sig af hoveddøren til at skaffe sig adgang til boligen ved at ringe på.

En anden form for sikring, som er rettet mod hjemmerøveri, er et sikkerhedsværelse, også kaldet panikværelse. Danskere stifter formentlige først bekendtskab med begrebet i forbindelse med filmen *Panic Room* fra 2002 (instrueret af David Fincher). Filmen foregår i New York, hvor en mor og datter køber et stort hus, som har et såkaldt panikværelse: et sikkerhedsrum, hvor man kan låse sig inde, hvis man skulle få uønskede gæster. I filmen er rummet spækket med alle former for overvågningsudstyr, så de kan se, hvad der foregår i huset.

Begrebet sikkerhedsrum blev mere kendt i Danmark i forbindelse med økseoverfaldet på tegneren Kurt Westergaard i starten af 2010. Han låste sig, efter instrukser fra PET, inde i sit sikre badeværelse. Døren kunne modstå slag med øksen. Direktøren for Sikkerhedsbranchen siger i starten af 2010 til en journalist fra Berlingske Tidende: "For to år siden havde vi aldrig hørt om folk, der ville have de her panic rooms. Nu er efterspørgslen i klar vækst".<sup>36</sup>

Det ville være interessant, hvis der havde eksisteret undersøgelser, der kunne vise, om der findes effektive præventive tiltag, som i en eller anden udstrækning kan beskytte personer mod hjemmerøverier. Som tidligere fremført findes der meget lidt litteratur om hjemmerøverier, og det har ikke været muligt at finde frem til litteratur, der belyser kriminalpræventive tiltag, der specifikt retter sig mod beskyttelse mod hjemmerøveri.

Hjemmerøveri har også vakt sikkerhedsindustriens opmærksomhed og en søgning på internettet viser, at der findes mange hjemmesider, som skilter med forebyggelse af hjemmerøveri. De fleste sider er, ikke overraskende, amerikanske. Det, der bliver sagt, er stort set enslydende: Hjemmerøveri (på engelsk "home invasion") kan forebygges ved at sørge for, at røverne ikke kan komme ind i hjemmet. På internetsiden "Surveillance for Security" forklares, at hjemmerøvere kan komme

---

<sup>36</sup> <http://www.berlingske.dk/danmark/privat-sikkerhed-overhaler-politiet>



ind med vold (*forced entry*) eller ved brug af trick (*entry by deception*). For at undgå *forced entry* anbefales de samme tiltag som ved boligindbrud, mens man i forbindelse med *entry by deception* hæfter sig ved beboernes adfærd, det vil sige, at være opmærksom på, hvem der står uden for døren.<sup>37</sup>

## **6.2 Anvendelse af teknisk sikring i undersøgelsesbyerne**

Spørgeskemaet indeholder spørgsmål om, hvorvidt respondenternes husstand har eller ikke har bestemte former for teknisk sikring.<sup>38</sup> Yderligere er der spurgt, om de overvejer at anskaffe denne form for sikring. Hvis husstanden har en bestemt form for sikring, er der spurgt, om den er anskaffet inden for det sidste år eller for mere end et år siden. Idéen bag disse supplerende oplysninger er, at dem, der overvejer at anskaffe denne form for sikring eller har købt den fornyeligt, muligvis er påvirket af den aktuelle situation med boligindbrud og/eller hjemmerøveri.

Vi har delt teknisk sikring op i to dele: sikring primært rettet mod indbrud. Her indgår sikring af låse, døre og vinduer, alarm – med og uden vagtordning – og endelig en vagthund.<sup>39</sup> Nu er det nok lidt fejlplaceret at kalde en vagthund for teknisk sikring, men det tjener det samme formål, nemlig at holde tyven væk. Den anden del af teknisk sikring er rettet mod hjemmerøveri: en dørspion for at se, hvem der står foran døren, og et panikværelse for at komme i sikkerhed.

### **Ekstra sikring**

Tabel 6.3 viser, at ca. 1 ud af 3 husstande har ekstra sikring af låse, døre og/eller vinduer. Denne form for sikring er mest udbredt i Ganløse og mindst i Gørlev. Det tyder på, at anskaffelse af denne form for sikring hænger sammen med husstandens økonomiske formåen. Dette er i overensstemmelse med hvad Hope udtaler: "In much research, the most consistent predictors of the adoption of security measures have been higher incomes and home-ownership (Hope, 2000, p. 91). 10 procent af respondenterne giver til kende, at de har anskaffet denne sikring inden for de sidste 12 måneder. Det understreger låsesmedenes udsagn om, at sikring er *booming business*. Der er stadig meget potentiale for nye kunder, idet 22 procent af respondenterne siger, at de overvejer at anskaffe denne form for sikring.

---

<sup>37</sup> [www.surveillianceforsecurity.com/home-invasion-prevention.html](http://www.surveillianceforsecurity.com/home-invasion-prevention.html)

<sup>38</sup> Vi har også spurgt om udendørsbelysning, men vi har ikke været præcise nok i formuleringen til, at vi kan bruge det til at klarlægge belysning som kriminalpræventivt tiltag. Derfor har vi udeladt resultaterne på dette spørgsmål.

<sup>39</sup> I den første runde af spørgeskemaundersøgelsen (Gørlev) har vi spurgt, om folk har en hund. Senere (Ganløse og Herfølge) har vi præciseret det til **vagthund**. Derfor har vi udeladt svarene fra Gørlev-respondenterne på dette spørgsmål.

**Tabel 6.3 Sikring mod indbrud**

	<b>Gørlev</b>	<b>Ganløse</b>	<b>Herfølge</b>	<b>Alle tre byer</b>
<b>Ekstra sikring af låse, døre og vinduer</b>				
<i>Haft det gennem længere tid</i>	(22 %)	(31 %)	(26 %)	(27 %)
<i>Anskaffet det sidste år</i>	(10 %)	(10 %)	(12 %)	(10 %)
Har denne sikring	32 %	41 %	38 %	37 %
Overvejer denne sikring	19 %	24 %	21 %	22 %
Har ikke denne sikring	49 %	35 %	41 %	41 %
<b>Alarm uden vagtordning</b>				
<i>Haft det gennem længere tid</i>	(6 %)	(5 %)	(6 %)	(6 %)
<i>Anskaffet det sidste år</i>	(4 %)	(2 %)	(2 %)	(2 %)
Har denne sikring	10 %	7 %	8 %	8 %
Overvejer denne sikring	15 %	17 %	19 %	17 %
Har ikke denne sikring	75 %	76 %	73 %	75 %
<b>Alarm med vagtordning</b>				
<i>Haft det gennem længere tid</i>	(4 %)	(9 %)	(5 %)	(6 %)
<i>Anskaffet det sidste år</i>	(2 %)	(1 %)	(1 %)	(2 %)
Har denne sikring	6 %	10 %	6 %	8 %
Overvejer denne sikring	7 %	9 %	11 %	9 %
Har ikke denne sikring	87 %	81 %	83 %	83 %
<b>Vagthund</b>				
<i>Haft det gennem længere tid</i>		(7 %)	(13 %)	
<i>Anskaffet det sidste år</i>		(2 %)	(4 %)	
Har denne sikring		9 %	17 %	
Overvejer denne sikring		3 %	5 %	
Har ikke denne sikring		88 %	78 %	

Der er flere interviewpersoner, der siger, at hvis kriminelle vil ind, så kan man ikke forhindre det. For eksempel er der en, der siger: "... men vil de ind, så vil de sgu ind, om de så skal smadre en rude". En anden person er lidt mere drastisk i sin beskrivelse: "Jeg har erfaring for, at du kan gøre næsten, hvad du vil, medmindre du murer dørene til og vinduerne til, så kommer folk ind, hvis de vil det". En interviewperson svarer på et spørgsmål om, hvad vedkommende tænker i relation til hjemmerøverier: "Jamen, jeg tænker, hvordan skal man sige, det var så det, fordi at hvis der kommer nogle, og vil ind her, så kommer de jo ind, og det må man ligesom forholde sig til, fordi de jo er ligeglade, om de skal smadre vinduer, eller de skal, havde jeg nær sagt, køre igennem døre for at komme ind". Endelig er der et eksempel på en person, som bor i et boligkompleks, hvor man har lavet en fælles løsning med forbedret sikkerhed, efter at der har været indbrud hos flere beboere:

"Da vi havde haft fire indbrud, så holdt vi et møde herovre, vi kom mand af hus, og vi blev enige om, at nu skulle der gøres noget mere, og vi har fået sat ekstra lås på døren, der er lås på vinduerne, og udvendig på vinduerne er der sat en liste på, så man ikke bare med en

skruetrækker kan jage ind. Selvfølgelig kan man komme ind, hvis man vil, men det er et større arbejde, og kommer man ind her, kan man altså ikke komme ud af dørene. Og så har vi fået permanent lys på bagsiden, som tænder samtidig med det ude foran, og det tænder pr. automatik i mørkningen og slukker igen om morgenen. Det var jo nogle penge, men det var vi enige om, at det var det, der skulle til, og der har været ro siden, og vi kan jo håbe, at det fortsætter”.

Dette kan tages som en vis accept af ”virkeligheden”, som disse personer ser den, men måske frem for alt af de muligheder, personerne kan og vil benytte sig af for at hindre adgangen – herunder også økonomiske valg og muligheder samt forestillinger om, hvad det er muligt at gøre.

### **Alarm**

Ca. 1 ud af 6 husstande har en tyverialarm: 8 procent har en alarm uden vagtordning og 8 procent har en alarm med vagtordning. Der er ingen forskelle mellem undersøgelsesbyerne for så vidt angår spørgsmålet, om de har en alarm, men der er forskel på, hvilken slags alarm husstanden har. Respondenterne i Ganløse har oftere en alarm med vagtordning end respondenterne i Gørlev og Herfølge. Igen tyder det på, at økonomien blandt Ganløses borgere er den forklarende faktor her. Anskaffelse af en alarm uden vagtordning er betydelig billigere end med vagtordning, for i de sidste tilfælde følger der et abonnement med i købet.

Ca. 25 procent af dem, der har en alarm, har anskaffet den inden for de sidste 12 måneder. Så også her ser vi en bekræftelse af den nationale tendens beskrevet i dagspressen. Potentiale for flere alarmer er der, idet 17 procent af respondenterne siger, at de overvejer at anskaffe en alarm, mens 9 procent overvejer en alarm med vagtordning.

Der er blandt de interviewede en klar sammenhæng mellem at have installeret en alarm og at have haft indbrud. Det betyder ikke, at der ikke er personer, der har haft indbrud, som har valgt ikke at installere alarm. I en del af interviewene er der ikke blevet spurgt ind til, om folk har installeret tyverialarm. Hos de personer, som fortæller, at de er trygge og for eksempel ofte har dørene stående ulåste, og som ikke tænker på eller mener, at de har risiko for at blive udsat for indbrud, giver det ikke mening at spørge, om de har alarm. Når de interviewede taler om alarm, skelnes der ikke rigtig mellem alarmer med eller uden vagtordning, således som det gøres i spørgeskemaet.

Et eksempel på en person, der ikke har overvejelser om at skaffe tyverialarm, viser sammenhængen mellem opfattelsen af kriminalitetsniveauet og nødvendigheden af denne form for sikring: ”Vi har ikke overvejet det for nuværende, men jeg vil da nok sige, hvis der kom en bølge af indbrud eller hjemmerøverier, eller hvad ved jeg tæt på, og de kom hyppigt, så kan det da godt være, at det blev noget med en tyverialarm ... den tanke strejfer mig, men ikke p.t., det skal være lidt værre”. Det sidste siges med et grin.

Det fremgår af tabel 6.3, at flertallet af respondenterne ikke har og ikke ønsker at have tyverialarm, og at omkring 40 procent ikke har og heller ikke ønsker sikring af låse, døre og vinduer. Fra interviewene ved vi, at det for nogles vedkommende skyldes, at det er bekosteligt, eller at nogle mener, at forskellige former for sikring kan være en kilde til irritation.

Nogle af interviewpersonerne fortæller, at de har fravalgt eller indtil videre fravalgt at installere en tyverialarm. Nogle af dem fortæller også hvorfor. Nogle taler om, at det er dyrt, og at det er en begrundelse for ikke at have alarm. Et ægtepar, som har tyverialarm, har en løbende diskussion om alarmen, netop fordi den er dyr. Konen vil helst ikke af med alarmen, fordi den giver hende tryghed. Intervieweren spørger, om familien har foretaget sig andet for at sikre deres bolig, hvortil manden svarer: "Det må man sige, ja. Vi har også hegnet haven ind. Vores nabo har sat en skinne under vinduerne, så man ikke kan få et koben ind, og det går vi så og overvejer, og så kan vi måske afmelde alarmen, men det er så det, vi kæmper lidt om en gang imellem". Hustruen siger grinende: "Så vil jeg hellere spise risengrød". En anden, som ikke har anskaffet tyverialarm, taler også om, at det er dyrt, idet vedkommende udtaler:

"Jeg vil simpelthen ikke give så mange penge for ingenting, forstået på den måde, at hvis man skal være tilsluttet et eller andet, hvor de kommer og kigger og kan dække til, jamen så. Det forhindrer ikke indbrud, men der bliver i alle tilfælde lukket, hvis man er på ferie, og det kan jeg da godt se, at det er en fordel, men det er jo ikke anderledes, end at naboen kan se, at nu har de smadret vinduet, og så må han ringe til tømreren og sige 'kom og sæt en plade på'".

Denne person taler endvidere om, at der efter vedkommendes opfattelse kan være en vis utryghed forbundet med en alarm:

"Det er jo fint nok, men sidder man inde en aften, og gardinerne er trukket ned sådan en vinteraften, og fjernsynet kører, jamen, så hører man ikke nogen, der går ind fra bagsiden. Og det kan da godt være i sådan en situation, at en alarm ville være bevendt, men omvendt set utryghed vil så også være, hvis man sidder herinde og den lige pludselig gik i gang, det kan jo være farligt. Men hvis jeg ikke er hjemme, men min kone og begge børnene er hjemme, så tror jeg ikke, de ville være særlig stolt ved situationen".

Denne person er altså ikke helt overbevist om, at en tyverialarm entydigt skaber tryghed.

Der er flere, der taler om tyverialarmer og andre sikkerhedsforanstaltninger som noget, der ville være en irritation i dagligdagen:

"Jeg tænker, hvis jeg begynder at gøre alt muligt ved min dør, det ser folk, og jeg tænker, at de vil tænke, hun har mange værdier, så er det et interessant sted at komme ind der, og jeg har ikke nogen værdier, ikke sådan ... derfor synes jeg overhovedet ikke, der er nogen

grund til at begynde at signalere en hel masse ... nej jeg gider ikke begynde at sikre mit hjem, og hvorfor skal det også være besværligt for mig selv at skulle komme ind, både når jeg kommer hjem, og når jeg skal gå, det er fint nok, at jeg kan låse to låse, det er fint, men tyverialarmer og alt muligt andet, nej, det gider jeg altså ikke”.

Andre er enige i, at det kan være en kilde til irritation, men knapt så afvisende over for tanken om at anskaffe alarm. I en familie, som har haft indbrud flere gange, siger interviewpersonen:

”Efter sidste gang så begyndte vi igen at tænke, skal vi have lavet sådan en tyverialarm, altså jeg synes, det er voldsomt irriterende, at hver gang man så forlader sit hjem for lige at gå ud, så skal man slå den til og fra ... så jeg helst vil undgå det, men jeg tror nok, at sker det en gang til, så ... vil vi nok lave noget alarm på en eller anden måde ... så vi har haft nogle overvejelser”.

En person, som ikke selv har haft indbrud, men hvor der har været flere indbrud i kvarteret, gør sig mange overvejelser om at sikre boligen med forskellige former for sikringssystemer.

”Vi overvejer jo så aktivt, hvad vi kan gøre for at undgå det, dem, der har prøvet det, de er blevet rådet til at få alarmsystemer og særlige nøglesystemer, men det bliver jo alt andet lige lidt mere bøvlet, så idealistisk set kunne jeg jo bedre tænke mig, at det var som tilbage til min ungdom ... hvor vi sagtens kunne lade hoveddøren stå åben, uden at der ville ske noget ved det. Videre siger denne person: ” ... så overvejelserne går på noget sikringssystem, og så måske at få sikret indefra, men det er mig også lidt imod, for det gør det jo mere besværligt for os selv, og det hjælper jo ikke noget at få sat sådan noget på, hvis der sidder nøgler i ... og det betyder, at jeg skal gå rundt med nøgle hele tiden for at komme ud af mit hus, og det synes jeg ærlig talt er et lidt ærgerligt alternativt. Skal man bruge lidt flere penge på det, og så skal det være med fingeraftryk eller en kode, men altså så føler man jo, at man bor i et pengeskab, det synes jeg ikke ville være så rart”. Intervieweren spørger, om det betyder, at personen har nogle grænser for, hvad vedkommende vil acceptere at leve med. Hertil svares: ”Det er jo en risikoafvejning, altså hvad er risikoen for, at vi får et indbrud, kontra, hvor meget besvær giver det os i hverdagen at sikre os imod indbrud. Og jeg tror da, vi ender med at få alarm, fordi det er ikke så frygtelig dyrt, og det giver også en præventiv virkning på, om vi bliver taget, så længe der bare er et hus på vejen, der ikke har alarm”.

En person, som har installeret tyverialarm, fortæller, at det faktisk irriterer vedkommende. Irritationen går dog ikke på, at det er besværligt, men at det efter vedkommendes opfattelse er nødvendigt:

” ... efterfølgende havde vi jo så indbrud ... så fik vi så alarmer op ikke, ja, det irriterer mig jo et eller andet sted, at man skal have alt det, bare for at have sine ting i fred, ikke, og efterfølgende

har vi jo så måttet sætte kamera op, da der var nogle, der begyndte at ødelægge bilerne her i indkørslen, altså, det irriterer mig et eller andet sted, at det er nødvendigt, men ja, sådan er dagens Danmark, ikke, der er noget, der hedder misundelse”.

### ***(Vagt)hund***

I Herfølge har 17 procent af respondenterne en vagthund. I Ganløse ligger dette procenttal betydelig lavere, nemlig 9 procent. Som sagt har vi i Gørlev kun spurgt efter hund; 21 procent af respondenterne i Gørlev har en hund, men det er uklart, hvor mange der anser deres hund for en vagthund. I ICVS 2000 svarer 19 procent af de danske respondenter, at de har en vagthund (Van Kesteren, 2000, p. 216). Dermed adskiller danskere sig ikke væsentligt fra finner (17 procent) og svenskere (16 procent).

Ret få af de interviewede har en egentlig vagthund, men der er betydelig flere, der har en eller flere hunde. Nogle sætter deres lid til, at hundene gør, når der kommer folk til deres hjem: ”Hundene laver jo spektakel, når der er nogen, der trykker på dørklokken, jeg går ud fra, at de bliver ude, når de skælder ud”. Andre sætter deres lid til at et skilt på døren kan virke præventivt: ”Og så kan det måske godt betyde noget, at jeg har det skilt ude på døren, hvor der står, ’her vogter jeg’, de kan jo ikke stå udenfor og vide, at hunden står indenfor døren og logrer med halen ... det kan jo ligeså godt være et rovdyr, der farer i flæsket på dem, lige så snart de kommer ind ...”, og atter andre mener nok, at hunden vil forsvare dem, hvis det skulle blive nødvendigt: ”De er flinke, men de ville nok forsvare, hvis det var, det tror jeg”.

### ***Dørspion***

En del respondenter har i forbindelse med spørgeskemaets spørgsmål om dørspion med rette påført skemaet den oplysning, at de har en glasdør eller en dør med glas, og at en dørspion dermed ikke er relevant. Siden vi ikke systematisk har spurgt, hvordan folks entredør ser ud, kan vi ikke korrigere for dette. Det betyder, at husstande, der har en glasdør (dør med glas), er regnet med i dem, der ikke har en dørspion. Det viser sig, at 8 procent af respondenternes boliger er udstyret med en dørspion. Det gælder mest for Herfølge og mindst for Ganløse. Det hænger formentlig sammen med type af bebyggelse. I Herfølge har vi afleveret en del spørgeskemaer til lejligheder, mens bebyggelsen i Ganløse næste udelukkende består af villaer og rækkehuse.

Som ventet er et sikkerhedsrum eller panikværelse et sjældent fænomen. En procent af respondenterne svarer, at de har et rum, der svarer til et panikværelse, mens 2 procent af respondenterne overvejer at skaffe sig et panikværelse.

**Tabel 6.4 Sikring mod/ved indtrængning**

	<b>Gørlev</b>	<b>Ganløse</b>	<b>Herfølge</b>	<b>Alle tre byer</b>
<b>Dørspion</b>				
Har denne sikring	9 %	6 %	12 %	8 %
Overvejer denne sikring	6 %	4 %	6 %	5 %
Har ikke denne sikring	85 %	90 %	82 %	87 %
<b>Sikkerhedsrum (panikværelse)</b>				
Har denne sikring	1 %	1 %	3 %	1 %
Overvejer denne sikring	2 %	1 %	2 %	2 %
Har ikke denne sikring	97 %	98 %	95 %	97 %

### **Våben**

Idényts villapanel har været i mediernes fokus på grund af omfanget af villaejeres våbenbesiddelse med henblik på beskyttelse: 2 procent af respondenterne siger, at de har et skydevåben, mens 6 procent har bevæbnet sig med køller, peberspray eller lignende (Idénnyt, 2009, tabel 6). Også vores undersøgelse viser, at anskaffelse af et våben forekommer; i mere eller mindre det samme omfang som registeret ved Villapanelet. Omkring 5 procent af respondenterne svarer, at de har et våben.

Når vi ser nærmere på, hvem der har anskaffet sig et våben, viser det sig, at mænd oftere end kvinder har et våben (7 versus 3 procent), og at våbenbesiddelse er mere udbredt i de yngre aldersklasser (18-34 år) end i de ældre. Når vi kombinerer alder og køn er resultatet, at 17 procent af mænd mellem 18 og 34 år har anskaffet sig et våben – muligvis for at sikre deres hjem.

**Tabel 6.5 Selvforsvar (våben)**

	<b>Gørlev</b>	<b>Ganløse</b>	<b>Herfølge</b>	<b>Alle tre byer</b>
Har denne sikring	5 %	3 %	5 %	5 %
Overvejer denne sikring		2 %	2 %	1 %
Ønsker ikke denne sikring	95 %	95 %	93 %	94 %

Der er nogle få interviewpersoner, som fortæller, at de har eller har haft et våben. Det er i alle tilfælde en eller anden form for slagvåben, der er tale om. En af personerne lægger vægt på, at vedkommende bevidst har fravalgt at have en kniv, og en anden fortæller, at vedkommende fjernede slagvåbnet igen, fordi, som vedkommende udtaler: "... men så tænkte jeg, nej, det skal du ikke, for så tæver de bare dig med den, så det må du se at holde op med". Disse få personer, har valgt at have et slagvåben i beredskab, hvis der er uvedkommende, der trænger ind i deres hjem.

### **6.3 Hvem sikrer deres hjem?**

Spørgeskemaet omfatter kun et begrænset antal spørgsmål, der giver indblik i respondenternes baggrund. Som tidligere omtalt har vi konstrueret en variabel, "lokal forankring", på baggrund af oplysninger omkring lokale aktiviteter, læsning af lokalavis, interesse i lokalfjernsyn og kontakt til

andre lokale beboer. Det viser sig, at lokal forankring ikke har en signifikant sammenhæng med sikringsniveau af respondenternes bolig.

Respondenternes køn har vi udeladt i vores analyse af, hvem der sikrer sit hjem, da det er tilfældigt, om husstandens mand eller kvinde svarer på spørgeskema. Kun hvis vi havde haft viden om kønsfordelingen blandt aleneboende respondenter, kunne køn have været interessant. Men denne oplysning har vi ikke. Alderen derimod har vi undersøgt nærmere. Vi antager, at respondentens alder for det meste er en god indikation på alderen for husstandens voksne personer. Analysen viser, at spørgsmålet om sikring af respondenternes bolig er uafhængigt af alderen. Det vil sige, unge og ældre adskiller sig ikke fra hinanden. Det er ikke en persons alder, der styrer spørgsmål om anskaffelse af sikring.

Den sidste variabel, som vi har undersøgt for at se, hvem der anskaffer sig sikring i boligen, er, om respondenter har været udsat for boligindbrud inden for de sidste fem år. Som omtalt i kapitel 4 har 213 respondenter svaret, at de har haft indbrud inden for de sidste 5 år. Analysen (se tabel 6.6) viser, at markant flere respondenter, som har været udsat for boligindbrud har sikret deres bolig: 41 procent af de respondenter, der ikke har haft indbrud, har sikret deres hjem med ekstra sikring af låse, døre, vinduer og/eller en alarm.<sup>40</sup> Dette procenttal ligger på 61 for dem, der har været udsat for boligindbrud. Dette resultat passer meget godt i den almene opfattelse af, at de fleste mennesker først er parate til at sikre deres hjem, efter skaden er sket.

**Tabel 6.6 Effekt af indbrud på sikringsniveau**

	Ikke haft indbrud		Har haft indbrud		I alt	
Ingen sikring	629	59 %	82	39 %	711	55 %
Sikring eller alarm	358	34 %	101	47 %	459	36 %
Sikring og alarm	80	7 %	30	14 %	110	9 %
<b>I alt</b>	<b>1.067</b>	<b>100 %</b>	<b>213</b>	<b>100 %</b>	<b>1.280</b>	<b>100 %</b>

$X^2 = 31,855$ ;  $df = 2$ ;  $p < 0,01$

Vi har også spurgt respondenterne, om der har været en speciel anledning til deres beslutning om at anskaffe sig en form for boligsikring. 248 af de 1.280 respondenter (19 procent) svarer, at deres valg bunder i en speciel begivenhed. Langt de fleste af disse 248 respondenter refererer til indbrud i en eller andet forstand. Det kan være, at de selv har været offer for indbrud – i nogle tilfælde flere år tilbage i tiden. Men det er ikke kun personlige erfaringer med boligindbrud, der bliver nævnt. Mange respondenter refererer til, at naboer eller familiemedlemmer har været udsat for indbrud. For nogle er anledningen, at der sker indbrud i området eller pressens omtale af emnet.

I mindre omfang er udsathed for andre forbrydelser – indbrud i bil, hærværk, tyveri – anledning til boligsikring. Kun fem respondenter refererer eksplicit til hjemmerøverier, som begrundelse for

<sup>40</sup> Vi har begrænset os til disse to tiltag, for udbredelsen af andre tiltag er for begrænset til at blive inddraget i en statistisk analyse.



deres beslutning om at sikre deres hjem. Som beskrevet tidligere har vi med vilje ikke præsenteret vores undersøgelse som et projekt vedrørende hjemmerøveri. Vi var netop interesserede i, om beboerne spontant ville referere til hjemmerøveriet i deres lokalområde som begrundelse for ekstra sikring. Og det gør de altså kun i meget begrænset omfang.

#### 6.4 Sikring og bekymring

Det generelle niveau for bekymring har vi målt med spørgsmål om, hvor ofte respondenter tænker på risikoen for at blive offer for kriminalitet. Svarmulighederne er en såkaldt 5-punktsskala, hvor yderpunkterne er 'næsten hele tiden' og 'aldrig'. Når vi deler svarerne op i to grupperinger – den ene gruppering går 'fra næsten hele tiden' til 'af og til' og den anden gruppering omfatter 'sjældent' og 'aldrig' – så viser det sig, at dem, der er mere bekymrede for at blive offer for kriminalitet, oftere har sikring i deres hjem end dem, der sjældent eller aldrig bekymrer sig. Tabel 6.7 viser, at 50 procent af de respondenter, der er bekymrede, har en form for sikring, mens dette procenttal er 36 for dem, der ikke er bekymrede for at blive ofre for kriminalitet.

**Tabel 6.7 Sammenhæng mellem sikring og bekymring**

	Bekymret		Ikke bekymret		I alt	
Ingen sikring	371	50 %	333	64 %	704	56 %
Sikring eller alarm	293	39 %	162	31 %	455	36 %
Sikring og alarm	79	11 %	28	5 %	107	8 %
<b>I alt</b>	<b>743</b>	<b>100 %</b>	<b>523</b>	<b>100 %</b>	<b>1.266</b>	<b>100 %</b>

$\chi^2 = 26,650$ ;  $df = 2$ ;  $p < 0,01$ ; 14 respondenter har ikke svaret på spørgsmål vedrørende offerisikoen.

Det samme resultat finder vi, når vi ikke laver to grupperinger ud fra de fem svarmuligheder, men regner gennemsnittet ud for de grupper, der respektive har ingen sikring, sikring eller alarm og begge former af sikring. Meget bekymret giver score 1, mens slet ikke bekymret giver score 5. De tre sikringsgrupper har følgende gennemsnitsscore:

- Ingen sikring: score 3,41
- Sikring eller alarm: score 3,16
- Sikring og alarm: score 2,79

Når vi analyserer sammenhængen mellem niveau af sikring og bekymring for indbrud eller bekymring for hjemmerøveri, finder vi en fordeling som er mere eller mindre identisk med tabel 5.4. Så hvad enten det gælder generel bekymring for kriminalitet eller utryghed i forhold til boligindbrud eller hjemmerøveri, er resultatet, at mere bekymring går hånd i hånd med mere sikring.

Spørgsmålet er, hvilken årsagsforklaring denne sammenhæng har: giver mere sikring mere bekymring, eller giver mere bekymring mere sikring? Det er et spørgsmål, vi ikke kan besvare, men vi kan fastslå, at mere sikring ikke er den endelige løsning på folks bekymring. Det kan på den ene side være, at det hjælper til at dulme bekymringen. Det er imidlertid på den anden side mere

sandsynligt, at sikring minder mennesker om deres offerrisiko, og jo mere sikring man har, desto mere prægnant er hele offerespørgsmålet til stede. Med andre ord: Bevidstheden om at kunne blive offer fylder mere i ens dagligdag, hvis man skal udføre alle mulige sikkerhedshandlinger for at komme ind og ud sit hjem.

### **6.5 Opsummering og perspektivering**

Sikkerhedsmarkedet er i vækst. I 2010 ligger den estimerede omsætning på ca. 9 mia. kr.; et beløb, der overstiger statens budget for politiet og anklagemyndigheden. Ifølge sikkerhedsbranchen er specielt markedet for sikring til private boliger i eksplosiv vækst. Forklaringen findes formentlig i befolkningens dalende tillid til politiets indsats i forbindelse med boligkriminalitet.

Regeringen forsøger at skærpe indsatsen med lancering af indbrudspakken i foråret 2010. Pakken lægger op til større ansvarlighed blandt borgerne (bedre sikring og større opmærksomhed), en intensiv og målrettet politiindsats, skærpet indsats mod kendte indbrudstyre (udslusning og individuel opfølgning) og til sidst mere fokus på hæleri (Justitsministeriet, 2010).

Ifølge ICVS havde 32 procent af danske husstande ekstra sikre dørlåse i 2005, hvilket er en relativt lav andel i forhold til andre nordiske lande. I vores spørgeskemaundersøgelse siger 37 procent af husstandene, at de har ekstra sikring omkring låse, døre og/eller vinduer i deres bolig. 10 procent har anskaffet denne form for sikring inden for det sidste år. Det er en bekræftelse af påstanden om den eksplosive vækst på det private sikringsmarked. Det tyder også på, at små, regionale byer – som Gørlev, Ganløse og Herfølge – haler ind på landsgennemsnittet.<sup>41</sup> Til sidst kan vi fastslå, at der stadig er meget potentiale for nye kunder, idet 22 procent af respondenterne siger, at de overvejer at anskaffe denne form for sikring. Interviewene giver et indtryk af beboernes overvejelser i forhold til denne form for sikring. Fortalere for en sådan sikring peger på, at det gør tyvenes arbejde mere besværligt, og at der dermed er en større chance for, at de undlader at begå indbrud i deres bolig, mens modstandere fastslår, at tyvene altid kan komme ind, uanset hvilke sikring man måtte have.

Spørgsmålet om sikrings kriminalpræventive effekt kan besvares på individuelt og samfundsmæssigt niveau. På individuelt niveau er spørgsmålet, om indbrudsrisikoen for bedre sikrede huse er mindre end for ikke særligt sikrede huse. Selvom forskning ikke har leveret dokumentation for ekstra sikring isoleret set, tyder evalueringer på en positiv effekt for den enkelte husstand. Effekterne på samfundsniveau er mere uklare. Der peges på forskydning i denne sammenhæng. Med andre ord: Hvis indbrudstyven retter blikket mod et andet hjem, så er nettoeffekten – for det danske samfund som helhed – lig med nul. Forskning peger på, at sikring virker mere effektivt over for impulsive og opportunistiske forbrydere.

---

<sup>41</sup> Ifølge respondenterne havde 27 procent af husstandene i de tre byer denne form for sikring for mere end et år siden, mens landsgennemsnittet allerede lå på 32 procent i 2005.

Vollaard (2009) har forsøgt at dokumentere den samfundsmæssige effekt af en lov i Holland (1999) med henblik på teknisk sikring af nybyggede huse. Han hævder, at huse bygget efter denne lovs ikrafttræden har en indbrudsrisiko, som er 25 procent lavere end gennemsnittet, og at der ikke er opstået forskydningseffekter. Om denne konklusion nu holder, er tvivlsom, men faktum er, at boligindbrud i Holland er i vækst i 2009 og 2010. Det understreger, at teknisk sikring sjældent har en langtidsvirkning. Forbrydere finder en måde at uskadeliggøre eller omgå sikkerhedstiltag på (Graham, 1990; Kruize, 2001).

Ifølge ICVS havde 9 procent af danske husstande en alarm i 2005, hvilket er en relativt lav andel i forhold til andre nordiske lande. I Gørlev, Ganløse og Herfølge har ca. 1 ud af 6 husstande en tyverialarm: 8 procent har en alarm uden vagtordning og 8 procent har en alarm med vagtordning. Alarmer uden vagtordning har til formål at afskrække indbrudstyven og/eller at alarmere beboerne og naboer. Alarmer med vagtordning giver et signal til en kontrolcentral. Det sidste indebærer et abonnement og er dermed dyrere. Prisen er for nogle interviewpersoner grunden til ikke at have en alarm. Der er også respondenter, som sætter spørgsmålstegn ved, hvad en alarm gør for ens tryghedsfølelse. Interviewpersoner, der har en alarm, synes at det kan være irriterende – men nødvendigt – at have sådan et tiltag. Potentiale for flere alarmer er der, idet 17 procent af respondenterne siger, at de overvejer at anskaffe en alarm, mens 9 procent overvejer en alarm med vagtordning.

Interviewene tyder på, at dem, der har været udsat for indbrud, oftere har en alarm. Også spørgeskemaundersøgelsen peger i denne retning. Vollaard (2009, s. 14) slår fast, at beboerne ofte først sikrer deres bolig, efter de har været udsat for indbrud.

En hund er først og fremmest et kæledyr, men kan også give ejeren en følelse af tryghed. Det gælder på gaden, men også i hjemmet. Hunden kan muligvis skræmme potentielle forbrydere væk: Det gælder både indbrudstyve og hjemmerøvere. En del hundeejere forsøger at udnytte hundens egenskaber ved at skilte med "Her vogter jeg". I Danmark havde 19 procent en vagthund i 2000 (ifølge ICVS). I Herfølge ligger andelen på 17 procent og i Ganløse på 9 procent.

En anden måde at forsvare sig selv på er anskaffelse af et våben eller en genstand, der kan fungere som våben, for eksempel en trækølle. Der er ca. 5 procent af respondenterne, der siger, at de har et våben. Ikke overraskende er det overvejende yngre mænd, der tegner sig for besiddelse af et våben.

Størstedelen af den tekniske sikring er rettet mod boligindbrud. Når det gælder hjemmerøveri, findes der et såkaldt sikkerhedsrum. Et af husenes værelse (for eksempel sove- eller badeværelse) bliver sikret på en sådan måde, at en gerningsmand ikke kan trænge ind. En procent af respondenterne svarer, at de har sådan et rum, mens 2 procent overvejer denne form for sikring. Mindre omfattende er en dørspion, hvorved beboerne kan se, hvem der står uden for

døren, før de åbner. Det bliver af myndigheder betragtet som en god investering til undgåelse af hjemmerøveri, men der findes ingen dokumentation herfor.

Et højere bekymringsniveau går hånd i hånd med mere sikring. På den ene side dulmer sikring sikkert bekymringen, men på den anden side fylder offerspørgsmålet måske mere i ens dagligdag, hvis man skal udføre alle mulige sikkerhedshandlinger for at komme ind og ud sit hjem. Undersøgelsen i de tre småbyer viser, at flere beboerne har anskaffet sig teknisk sikring, og at det sikkert er en reaktion på flere indbrud i Danmark og deres lokalområde. Undersøgelsen tyder endvidere på, at vi kan se frem til yderligere investeringer i teknisk sikring, for en væsentlig del af beboerne overvejer at anskaffe en eller anden form for sikring.

## BEBOERNES ADFÆRD TIL AT MINDSKE OFFERRISIKOEN

Teknisk sikring, som omtalt i kapitel 6, giver ikke meget mening, hvis beboerne undlader at tilpasse deres adfærd i forhold til at låse døre og vinduer, når de forlader deres hjem. Men det er ikke kun adfærd i forbindelse med sikkerhedssystemer, der bliver omtalt i dette kapitel. Vi ser nærmere på en bredere vifte af adfærdsmønstre blandt befolkningen i vores tre undersøgelsesbyer: Gørlev, Ganløse og Herfølge.

Ligesom i kapitlet om teknisk sikring, har vi delt adfærd op i to områder. Adfærd, som primært er rettet mod forebyggelse af indbrud, og adfærd, som primært er rettet mod hjemmerøveri. I spørgeskemaet er der spurgt, om det er en adfærd, som respondenterne altid har praktiseret, eller om han/hun er begyndt på det inden for det sidste år.

Aftaler med naboer og opmærksomhed på, hvem der færdes i lokalsamfundet, er ingredienser i nabooplysningsskemaet. I Trygfondens rapport fra 2009 (Hede, Goul Andersen & Andersen, 2009) hævdes, at naboovervågning øger trygheden. De refererer imidlertid til det internationale Campbell-samarbejde som kilde. Campbells oversigt sammenfatter undersøgelser af 18 naboovervågningsprogrammer fra angelsaksiske lande (USA, Canada og UK), og resultatet er, at *neighbourhood watch* mindsker antallet af indbrud og andre former for kriminalitet i lokalområdet. Ifølge Campbells forskningsoversigt nedbringer naboovervågning kriminaliteten med mellem 16 og 26 procent (SFI Campbell, 2009, s. 2). Dermed er ikke sagt, at naboovervågning også øger trygheden. Der findes ingen systematiske, danske undersøgelser, der dokumenterer en direkte effekt af nabooplysning.

Nabooplysning findes både som en formel organisering af beboere i et lokalområde og som nabooplysning i en uformel form. Ifølge Trygfondens rapport er den formelle organisering på tilbagetog. I 1998 var godt 20 procent af danske beboere tilsluttet et nabooplysningsskema, mens procenttallet er faldet til 12 i 2008. Derimod siger flere beboere, at de holder øje med naboens bolig, når han er væk gennem længere tid.

### **7.1 Forebyggende adfærd med henblik på indbrud**

Den tid, hvor folk på landet ikke låste deres dør, er blevet til fortid, når vi ser på resultaterne i vores tre undersøgelsesbyer. Næsten alle respondenter tilkendegiver, at de låser deres dør om natten. Og det har de gjort gennem længere tid. Kun 2 procent siger, at de er begyndt med at låse om natten inden for det sidste år.

Nogle af interviewpersonerne fortæller, at de har ændret adfærd med hensyn til at låse døre, og hvad der er årsagen hertil. En person fortæller, at familien aldrig tidligere har låst døre. Huset har to døre, og det er kun bryggersdøren, der anvendes. Personen siger om hoveddøren: "Jeg opdagede tilfældigt efter ca. 12 år, at den ikke var låst". Intervieweren spørger, om den er blevet låst: "Den er låst nu. Vi har faktisk aldrig låst døre, men vi er begyndt på det, men det er, fordi alle snakker om det, og jeg vil gerne kunne komme op, før de smadrer ruden".

En person, som har haft flere indbrud, fortæller ligeledes om ændret adfærd i forhold til at låse døre:

"Jeg har ikke været så påpasselig med det, nogle gange har jeg opdaget, hvis jeg har været alene hjemme i otte dage, så har den ene dør været låst op, og så har jeg glemt at låse den, men det ligger nogle år tilbage altså, det gør jeg nu, og jeg låser også, når jeg kører ned og handler ind og sådan noget. Det gjorde jeg heller ikke før i tiden, så kørte jeg bare. Jeg er vokset op på landet, der låser man ikke så meget døre".

En af de interviewede, som er tilflytter, fortæller om forskellen mellem hende og kæresten, som er lokal:

"Jeg låser min dør om aftenen, og jeg låser den også om dagen. Nu har det aldrig ligget til mig at lade den stå åben, det gør du ikke, når du bor i byen, ... min kæreste, han lader bare døren stå åben, og han går også over til naboen og lader døren stå åben ... hvor jeg tænker, han går bare altså, ligesom med bilen, den lader han også stå åben og helst med nøgler siddende i tændingen ikke ... men der er ... de der landsbyfolk, de er jo mere vant til, nå, det er jo naboen, og de tager ikke noget, vel".

Nogle personer, som har haft indbrud, fortæller om, at en af ændringerne i deres låseadfærd er, at de nu låser, når de er i haven: "Når vi om sommeren sidder ude i haven eller på terrassen, indgangen er i den anden ende af huset, så må jeg sige, at så er døren låst, for man kan ikke høre, om der kommer nogen ind, og det med at tro, at der ikke sker noget, det tror jeg ikke på mere". En anden udtaler: "På en sommerdag hvor man gik ude i haven, døren stod åben, det gør den sgu ikke mere. Går vi ud om aften, så bliver der også låst, selvom børnene måske er hjemme. Når vi har spist, så er der låst. Det er jo heller ikke nogen dårlig vane, men det burde bare ikke være nødvendigt".

En interviewperson fortæller, at vedkommende har installeret et særligt låsesystem, hvor der altid skal bruges nøgle. Formålet er: "... når vi forlader huset eller, når vi sover ... så er der ikke nogen indvendige nøgler, og det vil sige, at dem, der vil bryde ind ... kan ... måske godt kravle ind ad et vindue, men hvis de stjæler noget, så skal de altså også have det ud ad vinduet, for nøglen er væk".

Et eksempel på en person, som klart knytter et ændret adfærdsmønster sammen med stigende kriminalitet, lyder således: "Da børnene var mindre, gjorde vi ikke, for ellers skulle de have nøgle

med, eller også kunne man rende og åbne døre hele tiden, da var der også et eller andet sted mere fred og ro, det er jo blevet mere moderne, at man har tyveknægte omkring i området ikke”. En af de personer, som ikke altid låser sin dør, taler om fornuft og vaner: ”Er jeg ikke hjemme, så låser jeg tit ... men det er ikke utryghedsbetinget, det er mere sådan fornufts-betinget, ja, det gør man vel bare, det er ligesom man låser bilen, når man går fra den, ja, jeg tror det er det, man slukker lyset, og så låser man døren, det hænger sammen på en eller anden måde”.

Andre interviewpersoner, som ikke låser dørene, giver nogle forklaringer på, hvorfor de ikke gør det. For eksempel denne person, som siger: ”Det er ikke altid jeg låser min hoveddør. Jeg boede ude på landet før, jeg nød det der med, at man aldrig låste døren, det kan jeg godt lide på en eller anden måde”. Og et andet eksempel: ”Vi har aldrig været flinke til at låse dørene, nu sørger vi begge to for, at de er låst, men ikke før ved otte – halvnitiden, der kan godt risikere at komme nogen her inden den tid, så der har vi altså ikke låst. Om dagen har vi heller ikke låst. Videre siges det: ”Ind imellem – når vi hører om, at der er sket et eller andet ikke, så husker man nogle dage at låse, jeg kan ikke lide de låste døre altså, det kan jeg ikke”.

Nogle stykker blandt de interviewede fortæller, at selvom de principielt låser deres dør, når de forlader deres hjem, så har de somme tider opdaget, når de kommer hjem, at døren ikke har været låst. Disse historier fortælles for at illustrere tryghed, og at der ikke sker noget i det område, de bor i.

**Tabel 7.1 Adfærd til at forebygge indbrud**

	<b>Gørlev</b>	<b>Ganløse</b>	<b>Herfølge</b>	<b>Alle tre byer</b>
<b>Låser døren om natten</b>				
Gør jeg	94 %	94 %	94 %	94 %
Er jeg begyndt med	1 %	4 %	2 %	2 %
Gør jeg ikke	5 %	2 %	4 %	4 %
<b>Tænder lyset, når jeg ikke er hjemme</b>				
Gør jeg	54 %	55 %	58 %	56 %
Er jeg begyndt med	13 %	9 %	13 %	11 %
Gør jeg ikke	33 %	35 %	29 %	33 %
<b>Har en aftale om, at naboer ser efter boligen (ferie, bortrejst)</b>				
Har jeg	73 %	85 %	81 %	80 %
Har jeg fornyelig	6 %	4 %	5 %	5 %
Har jeg ikke	22 %	11 %	14 %	15 %
<b>Opmærksom på, hvem der færdes i lokalsamfund</b>				
Gør jeg	47 %	48 %	50 %	48 %
Er jeg begyndt med	23 %	24 %	23 %	24 %
Gør jeg ikke	30 %	28 %	27 %	28 %

To ud af tre respondenter tænder lyset, når de ikke er hjemme. Idéen bag denne handling er, at potentielle indbrudstyre tror, at folk er hjemme og dermed undlader at bryde ind. Den pensionerede indbrudstyre, som Berlingske Tidende har talt med (se også kapitel 6), tvivler meget på den kriminalpræventive effekt af 'tænd-og-sluk-knapper til lamper og TV'. Han siger: "Hvis en tyv først gider at stå og holde øje med, om lyset i et hus tænder og slukker, gider han sikkert også se efter et par minutter ekstra, om der er silhuetter fra mennesker, der bevæger sig i huset. Jeg tror ikke, knapperne skræmmer tyve væk"<sup>42</sup>

Den (u)formelle nabohjælp i form af en aftale med naboerne om, at de ser efter boligen, når man er på ferie eller bortrejst, er meget udbredt i de tre byer. Ganløse topper med 89 procent, mens gennemsnittet ligger på 85 procent. Og det er en adfærd, som har eksisteret i længere tid. Kun 5 procent siger, at de har indgået dette samarbejde med naboer inden for det sidste år. I Trygfondens rapport om danskernes tryghed refereres til en undersøgelse, hvor ca. halvdelen af beboere siger, at de holder øje med naboernes bolig, når de er væk gennem længere tid. Dette resultat peger i retning af, at den sociale sammenhængskraft i de tre lokale byer er forholdsvis stor.

Til sidst har vi under denne overskrift spurgt respondenterne, om de er opmærksomme på, hvem der færdes i lokalsamfundet. Svarene på dette spørgsmål er iøjnefaldende. For det første er det næsten tre ud af fire respondenter, som siger, at de holder øje med, hvem der går rundt i deres område. For det andet svarer en markant del af respondenterne (ca. en fjerdedel), at de først er begyndt med det inden for det sidste år. Det gælder for alle tre undersøgelsesbyer. Det tyder på, at der er sket en markant ændring i beboernes adfærd. De er mere vagtsomme over for, hvad der sker, og det udspringer sikkert af deres syn på kriminalitetsudviklingen – ikke mindst med hensyn til boligindbrud.

Det er udbredt blandt de interviewede, at de har større eller mindre kontakt med naboer og aftaler med nogle om at se efter deres bolig, hvis de er bortrejst. Der er dog nogle stykker, der taler om, at de er blevet mere opmærksomme på, hvad der sker i deres kvarter, end de var tidligere. Som en interviewperson siger:

"Men selvfølgelig lægger man da mere mærke til nu, jamen, hvem var det, der lige gik ude på vejen, hvad var det for en bil, mere end man måske har gjort før, men man har sgu altid kigget, hvis man har gået i haven, hvis der er nogen, der kommer ræsende i biler eller listende stille, det er man nok mere obs på nu, og det ved jeg, at det er der da også andre naboer på vejen, der er".

En anden person fortæller: "Det er ikke ret lang tid siden, der holdt en polsk bil hernede ad en sidevej, og den holdt tit dernede, jeg tog faktisk nummerpladerne på den i tilfælde af, at der skete et eller andet et eller andet sted".

---

<sup>42</sup> <http://www.berlingske.dk/danmark/tyvens-bedste-raad-mod-indbrud>



### **Intermezzo: Råd i forbindelse med forebyggelse af hjemmerøveri**

Det Kriminalpræventive Råd siger om personlig forebyggelse af hjemmerøverier, at når man følger deres råd om, hvordan man undgår indbrud, er man også beskyttet mod røveri i eget hjem. De fysiske sikkerhedsforanstaltninger, Det Kriminalpræventive Råd først og fremmest peger på i forhold til at sikre en bolig mod indbrud, er solide døre og karme, gode låse på alle udvendige døre og sikring af vinduer, eventuelt med låse (2010, 6-9).

Hvis man er særlig nervøs for hjemmerøveri, kan man anskaffe en dørspion, eller hvis man bor i en boligblok en dørtelefon med kamera, som viser, hvem der ringer på, idet det betragtes som en god idé at være opmærksom på, hvem man åbner døren for.

Det Kriminalpræventive Råd gør opmærksom på, at mange sikkerhedsforanstaltninger på en uheldig måde kan påvirke ens opfattelse af trygheden i eget hjem: "Hvis man installerer mange sikkerhedsforanstaltninger, kan ulempen være, at det påvirker oplevelsen af at 'være hjemme'. Man bliver nemlig hele tiden mindet om risikoen for røveri – og det står ikke i forhold til den reelle risiko".

Kilde: [www.dkr.dk](http://www.dkr.dk)

Politiet i Holland har forsøgt at komme med idéer og tips til beboere til at mindske risikoen for at blive udsat for et hjemmerøveri. Disse tips er baseret på 'sundt fornuft' og der findes ikke nogen form for dokumentation af deres forebyggende effekt.

#### **Pas på, når du åbner døren**

- Se først efter gennem et vindue, en dørspion eller dørtelefon, hvem der står udenfor døren, før du åbner.
- Luk kun dit eget besøg ind (når du bor et sted med en fælles entre).
- Brug en sikkerhedskæde eller lignende til hoveddøren, sådan at ingen kan åbne døren og skubbe dig ind.

#### **Vær opmærksom**

- Spørg om legitimation eller lignende i tilfælde af, at du er i tvivl om personens identitet.
- Vær opmærksom på 'stakkels'-historier fra ukendte, der ringer på (og vil låne et eller andet)
- Udlever aldrig dit dan-/kreditkort og oplys aldrig din pinkode.

#### **Vær varsom**

- Tænk over, hvor du sætter indpakning fra nye apparater hen, sådan at potentielle gerningsmænd ikke kan se, at du har anskaffet dig noget dyrt.
- Vær ikke meddelsom om, at du har dyre varer eller kontanter derhjemme.
- Erhvervsdrivende bør ikke have kontanter derhjemme.
- Vær tilbageholdende med personlig information i forbindelse med, hvornår du (ikke) er hjemme. Det gælder også på sociale medier som Twitter, Facebook eller en weblog.
- Pas på med at invitere en kontakt hjem i forbindelse med en internethandel.

Kilde: [www.politiekeurmerk.nl](http://www.politiekeurmerk.nl)

## 7.2 Forebyggende adfærd med henblik på hjemmerøveri

Som omtalt i kapitlet om teknisk sikring er et af (de få) råd, der gives i forbindelse med forebyggelse af hjemmerøveri, rettet mod boligens (hoved)dør. Ved hjælp af en dørspion kan man se, hvem der står uden for døren, når der bliver ringet på. I forbindelse med beboernes adfærd kan der i denne sammenhæng peges på to ting. For de første kan potentielle hjemmerøvere (eller listetyve) bare komme ind, hvis døren ikke er låst. Derfor har vi spurgt respondenterne, om de låser deres dør om dagen, også når de er hjemme. For det andet, har vi spurgt, om de åbner døren sent om aften, når der bliver ringet på.

Omkring to tredjedele af respondenterne i de tre undersøgelsesbyer siger, at de låser døren om dagen, også når de er hjemme. En ikke ringe del af respondenterne (18 procent) er begyndt med denne adfærd inden for det sidste år. Dette resultat stemmer overens med den ændring, vi kunne se i forbindelse med 'at holde øje med, hvem der færdes i lokalområdet'. Beboerne er blevet mere opmærksomme, og de forskanser sig mere bag låste døre i deres hjem.

**Tabel 7.2 Adfærd til at forebygge hjemmerøveri**

	Gørlev	Ganløse	Herfølge	Alle tre byer
<b>Låser døren om dagen – også når jeg er hjemme</b>				
Gør jeg	48 %	44 %	51 %	47 %
Er jeg begyndt med	19 %	19 %	15 %	18 %
Gør jeg ikke	33 %	37 %	34 %	35 %
<b>Undlader at åbne døren sent om aftenen</b>				
Gør jeg	43 %	22 %	35 %	32 %
Er jeg begyndt med	10 %	10 %	11 %	10 %
Gør jeg ikke	47 %	68 %	54 %	58 %

Et flertal af respondenterne i vores undersøgelsesbyer er ikke blevet så utrygge, at de ikke åbner døren sent om aften, når der bliver ringet på, men et betydeligt mindretal (42 procent) af respondenterne åbner ikke døren. 10 procent af respondenterne svarer, at de først er begyndt at undlade at åbne døren inden for det sidste år.

Der er mange i de tre småbyer, der inden for de senere år er begyndt at låse deres døre i større udstrækning, end de tidligere har gjort, og flere fortæller også, at de ikke bare lukker døren op, hvis der er nogen, der ringer eller banker på. En af interviewpersonerne beskriver denne adfærdsendring:

”Jo, jo, i gamle dage altså ville jeg, uanset hvornår folk ringede på, så ville jeg bare åbne døren, det gør jeg jo ikke i dag, det gør jeg ikke i dag, jeg vil først spørge, hvem det er, det ville jeg aldrig have gjort for 10-20 år siden, og der ville jeg ikke engang have låst døren om aftenen, ... og jeg kan da også huske kort efter, der var nogle, der ville sælge os nogle kunstmalerier, som de havde oppe i bilen, og jeg og mit ene barn, der er voksen, som var

hjemme, vi blev enige om, at det havde vi ikke lyst til. Så ville de have et glas vand, så rakte vi vandet ud, vi inviterede dem ikke inden for i køkkenet, det kunne have været et eller andet, det vil sige man bliver jo lidt mere mistænksom, det kunne være, at man kunne have fået sig nogle rigtig hyggelige snakke ikke ... så selvfølgelig har de der hjemmerøverier, også før vi fik her i byen, fået mig til at ændre min adfærd”.

Selvom folk er mere forsigtige med at åbne deres døre, så lader det til, at man i lighed med ovenstående interviewperson ikke er afvisende over for at give et glas vand til den, der ringer på og beder herom, men også i lighed med ovenstående interviewperson lukker man ikke den fremmede ind. Der er således en interviewperson, der siger: ”Jeg kunne da aldrig finde på at sige nej til at give en en kop vand eller, men jeg ville virkelig se vedkommende meget an, og var jeg ikke hundrede procent sikker, så ville jeg smække døren, jeg komme lige med den nu, ja det ville jeg altså”. En anden udtrykker det således:

”Der har været nogle hjemmerøverier her ... og det er jo altid noget med, at nogen ringer på og spørger om et eller andet normalt, medmindre de ved, at der er store værdier, det er der jo ikke nogen af os, der har herude, men ellers foregår det jo ved, at der er nogen, der går og kigger, er der fred og ro i det område, og så bliver der lige ringet på, og så bliver der spurgt, om man har et glas vand i inderlommen og alle de der mærkelige ting, man læser om i aviserne, det kan de godt spørge om her, men det bliver udenfor, det gør det”.

Vedkommende fortæller i øvrigt, at det er et budskab, som denne person giver videre til sine naboer. Der er en interviewperson, som giver udtryk for, at det ikke er så enkelt at sige, hvad man skal gøre i den situation: ”Hvis der står et nyt fremmed menneske derude og siger, åh jeg trænger til at komme på toilettet, og jeg er ved at dø af tørst, ja, skal man lade dem gøre i bukserne, eller skal de dø af tørst. Du hører jo netop tit, at det er den måde folk kommer ind. Det er så vanskeligt at svare på”. Der er ikke nogle af de tre byer, hvor det ikke er muligt at købe vand eller på anden vis skaffe sig vand for eksempel fra et offentligt toilet. Man kan sige, at en gammel dyd med at hjælpe vejfarende endnu lever.

En anden person, der taler om at være påpasselig med, hvem man åbner sin dør for, udtaler: ”Det er noget, vi snakker om derhjemme, at man skal lige tænke over, hvem det er, man lukker op for, og i nogle tilfælde kan det være, at man ikke skal lukke personen ind, og det er man også et eller andet sted nødt til at tale med sine børn om, hvis de er alene om eftermiddagen”. Denne person tænker altså også på at give budskabet videre til sine børn.

Enkelte interviewpersoner tager et særligt aspekt op omkring at lukke fremmede ind. Vedkommende taler om at snyde sig ind ved at sige, at man kommer fra hjemmeplejen, skal aflæse elmåleren eller lignende:

”... det er det, jeg synes er ualmindelig slemt for mange mennesker, at de bliver udsat for det der, dem der har hjemmepleje eller andre, at der er nogen, der kommer og præsenterer sig som hjemmeplejen, og så ikke er det, aflæse måleren eller et eller andet, og der må man sige, at det ville være en ualmindelig god idé, at det simpelthen var et krav med synlig legitimation, og at man også gjorde folk, der er udsat for sådan noget opmærksom på, at de skal se den legitimation, inden de lukker dem ind ... ”.

Vedkommende har altså også et forslag til, hvordan man kan forsøge at hindre denne særlige måde at trænge sig ind i andres hjem på.

Et eksempel på en person, som fortæller, at vedkommende ikke har nogle problemer med at åbne døren også om natten, siger om utryghed i forbindelse med hjemmerøverier: ”Den utryghed, det kan give, det kan jeg godt forstå, at folk kan have. Jeg må indrømme, at jeg lider ikke af den selv, jeg lukker op kl. 2 om natten, hvis det er ... inden jeg går ud og lukker op, så kan jeg nogenlunde se, hvem det er, der står ved hoveddøren ...”. Som det fremgår, har vedkommende dog mulighed for at tjekke, hvem det er, der ringer på, før døren åbnes.

### **7.3 Hvem tilpasser sin adfærd til at mindske offerrisikoen?**

I kapitel 6 har vi set, at dem, der er blevet udsat for boligindbrud, er mere parate til at sikre deres hjem. I dette afsnit ser vi nærmere på, hvem der ændrer deres adfærd. Ved sikring fandt vi ingen sammenhæng med alderen. Det er anderledes i forhold til adfærd: Der er klare aldersforskelle.<sup>43</sup> Vi har ikke undersøgt sammenhængen mellem adfærd og alder for de to adfærdsmønstre ”låser døren om natten” og ”aftaler med naboerne”, for næsten alle respondenter siger, at de gør det. I forhold til at tænde lyset, når man ikke er hjemme, opmærksom på, hvem der færdes i lokalområdet, låse døren om dagen og undlade at åbne døre sent om aften er sammenhængen mellem adfærd og alderen sådan, at jo ældre, desto mere bliver disse forholdsregler overholdt. Kun aldersgruppen 75 år og ældre afviger fra dette mønster angående ’tænde lys’ og ’opmærksomhed’. Tabel 7.3 viser sammenhængen.

**Tabel 7.3 Sammenhæng mellem adfærd og alder**

<b>Alder</b>	<b>Lyset tændt</b>	<b>Opmærksom</b>	<b>Døren låst om dagen</b>	<b>Undlader at åbne sent om aften</b>
18-24	39 %	46 %	43 %	36 %
25-34	51 %	67 %	49 %	36 %
35-44	60 %	70 %	48 %	31 %
45-54	60 %	72 %	58 %	29 %
55-64	73 %	73 %	72 %	46 %
65-74	79 %	80 %	73 %	53 %
75+	66 %	60 %	82 %	56 %

<sup>43</sup> Sammenhæng mellem alder og alle fire former af adfærd er statistisk signifikant.

I modsætning til teknisk sikring har også lokal forankring betydning for beboernes adfærd. Respondenter som er mere lokal forankrede, ændrer i højere grad deres adfærd.<sup>44</sup> Det gælder for alle fire adfærdsformer, men i forhold til at låse døren om dagen er forskellen minimal (se tabel 7.4).

**Tabel 7.4 Sammenhæng mellem adfærd og lokal forankring**

Lokal forankring	Lyset tændt	Opmærksom	Døren låst om dagen	Undlader at åbne sent om aften
Stærk	72 %	81 %	66 %	47 %
Mindre	61 %	62 %	63 %	37 %

Sluttelig viser analysen, at dem, der har været udsat for et boligindbrud inden for de sidste fem år, oftere tilpasser deres adfærd end dem, der ikke har haft indbrud. Spørgsmål om låsning af døren om dagen, også når man er hjemme, viser kun en lille forskel og er heller ikke statistisk signifikant.

**Tabel 7.5 Sammenhæng mellem adfærd og udsathed for boligindbrud**

Lokal forankring	Lyset tændt	Opmærksom	Døren låst om dagen	Undlader at åbne sent om aften
Indbrud	77 %	82 %	68 %	49 %
Ingen indbrud	65 %	70 %	64 %	41 %

#### **7.4 Adfærd og bekymring**

Det generelle niveau for bekymring har vi målt med spørgsmål om, hvor ofte respondenter tænker på risikoen for at blive offer for kriminalitet. Svarmulighederne er en såkaldt 5-punktsskala, hvor yderpunkterne er 'næsten hele tiden' og 'aldrig'. Vi antager, at skalaen er lineær. Der er forlagt respondenterne seks former for adfærd. Vi har konstrueret en ny variabel, hvor disse seks former er lagt sammen. Denne variabel går fra 0 (respondenten har ingen af de seks adfærdsformer) til og med seks (respondenten har alle seks adfærdsformer).

Analysen viser, at bekymring og adfærd korrelerer signifikant med hinanden. Jo flere af de forelagte adfærdsformer, der bliver udført af respondenter, desto mere bekymret er respondenter for at blive udsat for kriminalitet ( $r = -0,377$ ;  $p < 0,01$ ). Dette resultat er forudsigt og logisk. Når en person låser døren om dagen, eller tænder en lampe, når han/hun forlader sit hjem om aftenen, gøres disse handlinger ud fra en risikovurdering. Man tror, at risikoen for at blive udsat for kriminalitet er til stede, og derfor udfører man disse handlinger. Tænker man ikke over det, og er man ubekymret, så er det ikke oplagt, at udvise sådan en adfærd.

Når vi deler svarerne på spørgsmål om offerrisikoen op i to grupperinger, hvor den ene gruppering går 'fra næsten hele tiden' til 'af og til', og den anden gruppering omfatter 'sjældent' og 'aldrig', så

<sup>44</sup> Sammenhængen mellem lokal forankring og alle fire former af adfærd er statistisk signifikant.

kan vi se, at sammenhængen mellem adfærd og bekymring gælder for alle fire adfærdsformer, som er omtalt i afsnit 7.3. Tabel 7.6 viser oversigten.

Når vi analyserer sammenhæng mellem adfærd og bekymring for indbrud eller bekymring for hjemmerøveri, finder vi igen en statistisk signifikant sammenhæng.<sup>45</sup> Så hvad enten der nu er tale om generel bekymring for kriminalitet eller om utryghed ved boligindbrud eller hjemmerøveri, er resultatet, at mere bekymring går hånd i hånd med mere risikomindskende adfærd. Det må imidlertid siges, at godt halvdelen af dem, der ikke ser sig selv som bekymrede, alligevel tænder lyset, er opmærksomme og låser døren om dagen.

**Tabel 7.6 Sammenhæng mellem adfærd og bekymring**

	Bekymret	Ikke bekymret
Lyset tændt	75 %	56 %
Opmærksom	81 %	58 %
Døren låst om dagen	75 %	51 %
Undlader at åbne sent om aften	52 %	29 %

### **7.5 Opsummering og perspektivering**

I Danmark ser man optimistisk på de kriminalpræventive effekter af nabohjælp; om det nu er et formelt projekt eller en uformel ordning blandt naboerne. Maryland rapporten om *What Works?* (Sherman et al, 1997, in Sorensen, 2003) er dog ikke lovende med hensyn til naboovervågnings forebyggende effekt. Nyere forskning (SFI Campbell, 2009) er derimod mere overbevist om effekten: Det siges, at naboovervågning nedbringer kriminaliteten med mellem 16 og 26 procent.

Den (u)formelle nabohjælp i form af en aftale med naboerne om, at de ser efter boligen, når man er på ferie eller bortrejst, er meget udbredt (85 procent) i de tre undersøgelsesbyer. Og det er en adfærd, som har eksisteret i længere tid. Kun 5 procent siger, at de har indgået dette samarbejde med naboer inden for det sidste år. I Trygfondens rapport om danskernes tryghed (Hede et al, 2009) refereres til en undersøgelse, hvor ca. halvdelen af beboere siger, at de holder øje med naboernes bolig, når de er væk gennem længere tid. Dette resultat peger i retning af, at den sociale sammenhængskraft i de tre lokale byer er forholdsvis stor. Det fremgår også af interviewene, at gensidige aftaler med naboer er udbredt, og at der tales positivt herom. Der kan ikke ses bort fra, at nabokontakt i sig selv giver en større tryghed, uanset om den nedbringer kriminaliteten eller ej.

Et andet element af naboovervågning er, at beboerne holder øje med, hvem der færdes i lokalområdet. Næsten tre ud af fire respondenter siger, at de holder øje med, hvem der går rundt i deres område, og en markant andel af respondenterne (ca. en fjerdedel) siger, at de først er

<sup>45</sup>  $r = 0,364$ ;  $p < 0,01$  (bekymring for indbrud og adfærd)  
 $r = 0,365$ ;  $p < 0,01$  (bekymring for hjemmerøveri og adfærd).

begyndt med det inden for det sidste år. Det gælder for alle tre undersøgelsesbyer. Det tyder på, at der er sket en markant ændring i beboernes adfærd. De er mere vagtsomme over for, hvad der sker, og det udspringer sikkert af deres syn på kriminalitetsudviklingen; ikke mindst med hensyn til boligindbrud. Det viser sig i hvert fald, at dem, der har været udsat for indbrud, er mere opmærksomme. Det gælder også for beboerne, der er mere lokalførankrede. Social sammenhængskraft er en vigtig forudsætning for konceptet nabohjælp.

Den anden del af beboernes adfærd, som er undersøgt, er rettet mod deres adfærd i forbindelse med deres eget hjem. For det første, om de låser døren. Forskning (for eksempel Vollaard, 2009) viser, at teknisk sikring ikke sjældent bliver værdiløs, hvis beboerne ikke låser døre eller lader vinduer stå åbne. I vores tre undersøgelsesbyer siger næsten alle, at de låser døren om natten. Omkring to tredjedele af respondenterne siger, at de låser døren om dagen, også når de er hjemme. 18 procent er begyndt med denne adfærd inden for det sidste år. Dette resultat stemmer overens med den ændring, vi kan se i forbindelse med 'at holde øje med, hvem der færdes i lokalområdet'. Beboerne er blevet mere risikobevist. To ud af tre respondenter tænder lyset, når de ikke er hjemme. Idéen bag denne handling er, at potentielle indbrudstyre tror, at folk er hjemme, og dermed undlader at bryde ind.

Adfærd, der ikke er rettet mod forebyggelse af indbrud, men mod hjemmerøveri og/eller tricktyveri, er at undlade at åbne døren sent om aften. Et flertal af respondenterne i vores undersøgelsesbyer er ikke blevet så utrygge, at de ikke åbner døren sent om aften, når der bliver ringet på, men 42 procent af respondenterne åbner ikke døren. 10 procent af respondenterne svarer, at de først er begyndt at undlade at åbne døren inden for det sidste år.

Ligesom et højere niveau af bekymring viste en sammenhæng med mere teknisk sikring, så går mere bekymring hånd i hånd med mere forebyggende adfærd. Alligevel ser vi også, at en betydelig del af dem, der ikke ser sig selv som bekymrede, udviser forebyggende adfærd. Det ser ud til – på basis af spørgeskemaundersøgelsen samt interviewene – at beboerne i de tre undersøgte byer er blevet mere risikobevist og har tilpasset deres adfærd tilsvarende. Grunden til den tilpassede risikovurdering skal formentlig findes i det sidste par års stigning i boligkriminalitet, især indbrud.





## HVAD GØR TRYG

I spørgeskemaundersøgelsen har vi forsøgt at danne os et indtryk af beboernes tryghed på baggrund af enkelte almene spørgsmål. Interviewundersøgelsen giver et mere detaljeret indblik i elementerne, der spiller en rolle ved (u)tryghed.

### **8.1 Hjemby**

Næsten alle de interviewede er glade for at bo i den by, de bor i. Mange af tilflytterne har da også valgt at bo i en lille by. Nogle har bevidst søgt væk fra større byer, og nærhed til natur spiller en ikke ringe rolle for mange af tilflytterne. Nogle af dem, der er født og opvokset i lokalområdet, har tidligere overvejet at flytte til et andet sted, men af forskellige årsager er det ikke blevet til noget. Enkelte har været flyttet væk, men er vendt tilbage. Selvom man er glad for at bo i byen, kan det godt være, at man overvejer at flytte. Begrundelsen herfor er i de fleste tilfælde, at det med alderen ses som en fordel at være tættere på en større by. Folk, der er fraflyttet en større by - typisk København, har sjældent et ønske om at vende tilbage.

En vigtig begrundelse herfor er, at de større byer anses for mere utrygge, og at der formodes at være mere kriminalitet. En interviewperson bliver spurgt, om vedkommende har et ønske om at flytte tilbage til København, hvor vedkommende har boet tidligere, og hertil svares det: "Nej, det er der bestemt ikke. Derinde kan du blive slået ned, og der kan gå hundrede folk forbi, og de vil jo ikke lægge mærke til det. Det gør de trods alt ude i de små byer". En anden, som også tidligere har boet i København siger: "... der kan jeg huske, sådan når jeg gik, så kiggede jeg mig over skulderen, hvis jeg hørte fodtrin for eksempel, så kiggede jeg efter, hvem det er, det gør jeg ikke, hvor jeg bor nu".

Også personer, som aldrig har boet i en større by, kan have tilsvarende forestillinger om større kriminalitet og mindre tryghed. For eksempel er der en, der siger om København: "Nej, det er ikke for sjov det der inde, det er det ikke, det kan godt være, jeg ser spøgelse, men jeg synes ikke, jeg gør det".

De interviewpersoner, som siger, at de synes, det enten er trygt eller overvejende trygt at bo i den by, de bor i, er blevet spurgt, hvad det er, der gør dem trygge. Nogle af interviewpersonerne tænker lidt over spørgsmålet og siger, at det kan de ikke rigtig svare på. Det er for så vidt ikke mærkværdigt; hvis en person er tryg og har været det hele livet, er det yderst tænkeligt, at vedkommende ikke gør sig nogen tanker om hvorfor. Der er da også en interviewperson, der udtaler: "Jeg har ikke egentlig spekuleret på, hvad det er, der gør, at jeg ikke er utryg". En af de interviewede har en beskrivelse af tryghed, der lyder således: "Sådan en, hvad kan man kalde det,

det er lidt banalt, men en rar fornemmelse". Denne person er ikke altid tryk ved at færdes uden for sit hjem, måske er det, fordi vedkommende netop har oplevet utryghed, at det bliver lettere at definere, hvad tryghed betyder for vedkommende.

### **S-tog**

Ingen af de tre udvalgte byer har S-togsforbindelse. Der er en del af interviewpersonerne, der taler om, at det er en stor fordel i forhold til kriminalitet, fordi det formodes, at kriminaliteten er højere i og omkring de småbyer, der har S-togsstationer. Nogle tilflyttere har direkte valgt at finde et sted uden direkte S-togsforbindelse i forbindelse med deres flytning:

"En af grundene til, at jeg valgte et sted uden S-tog, er, at kriminalitet i forbindelse med misbrugsmiljøet, den bredte sig langs S-togslinjerne. Og det er der statistikker på, de der fingre ud af København med S-togene, det er også der, man kan følge sporene, de rejste ud med S-toget, og så brød de ind, og så tog de S-toget tilbage, så det er almindelig kendt, og har været det i mange år".

En anden begrundet, at kriminaliteten ikke er så høj i byen, således:

"Og man kan sige, at et eller andet sted betyder det også noget, at vi ikke har en S-togsstation. Det er i alle tilfælde, hvad man sagde tidligere, jeg ved ikke, hvor meget det betyder mere, der sagde man jo, at de hårde gutter inde fra København, jamen de hopper på et S-tog, og så stiger de af et eller andet sted, og så går de bare i gang med indbrud".

En enkelt går så vidt, at vedkommende hævder, at huset bliver solgt, hvis der kommer S-tog til byen: "Jeg har den klare forestilling om, at hvis S-toget kommer til byen, så sker der noget ... det øjeblik det er besluttet, så sælger vi".

Der er færrest i Gørlev, som er den by, der ligger længst væk fra København, som taler om ulemper ved at have en S-togsstation. Det hænger givetvis sammen med, at der ikke er det samme kendskab til sammenhængen mellem S-togslinjerne og kriminalitet, som der er i de byer, der ligger tættere på S-togsnettet.

### **8.2 Hvad giver tryghed?**

Nogle taler om, at det, der gør dem trykke, er, at der ikke er meget kriminalitet. Disse personer besvarer altså spørgsmålet meget specifikt i sammenhæng med, at de ved, at undersøgelsen omhandler tryghed og utryghed i relation til kriminalitet. En person peger på, at det også er den mindre alvorlige kriminalitet, der er uproblematisk, og at det har en betydning for at føle sig tryk: "Du behøver heller ikke låse din cykel, hvis du lige er et eller andet sted i byen, sådan nogle små ting gør, at man slapper lidt mere af".

For dem, der besvarer spørgsmålet om tryghed, er der stort set tre svarkategorier:

- Den ene type svar lyder, at trygheden hænger sammen med at kende mange mennesker og eventuelt at *kende lokalområdet godt*.
- Den anden type hænger til dels sammen med den først nævnte type og omfatter, at svarpersonerne mener, at *der er nogen der vil hjælpe*, hvis der skulle ske noget.
- Det tredje svar er meget enkelt, at vedkommende generelt er en *tryk person*, og er det, uanset hvor vedkommende befinder sig.

I de enkelte besvarelser kan der være repræsenteret mere end en af svarkategorierne. Der er en interviewperson, der er opvokset i lokalområdet, som giver en ret fyldig beskrivelse af, hvad der gør vedkommende tryk i byen:

”At jeg kender det hele, og vi kan sidde og få en helt aften gå med at sidde og grine. Der er jo andre, som jeg kender, som har boet her lige så længe som mig, og vi kan sidde og grine – kan du huske den gamle mand, der boede dernede, og ham kaldte vi et eller andet, og så kan vi fortælle historier om ham, ligesom vi fortæller nogle skidesjove historier om min mor, hun var ikke helt almindelig”. Denne person siger videre: ”... og det er jo også det, der får en til at føle sig tryk, at have nogle at være sammen med. Jeg tror, det er det, at man kender så mange. Og går man en tur, så siger man, nu går vi ned der og der og der, og det er måske 10.000 gange, at man har gået der, ikke, og så kommer ens tanker i gang, det var her, du gik i cirkus, og der var tivoli ...”.

Denne person taler både om at kende mange og at kende stedet godt gennem mange år. Der er en anden, der omtaler et aspekt, som ses som knyttet til små samfund:

”De skæve eksistenser, som er i et mindre samfund, de får lov at være der, fordi folk, selv om man ikke har noget med dem at gøre, så tror jeg, der er en større forståelse over for, at der er nogle skæve eksistenser, end der måske er i større områder, hvor der måske er en større koncentration, så bliver det pludselig til en problemstilling, det tror jeg ikke, det gør i et mindre samfund, fordi der er det lidt ham den spøjse nede på bænken, nå ja, han har jo altid siddet på bænken, ham den spøjse, så lad ham dog gøre det, hvorimod hvis der sad 10 ved siden af hinanden, så koncentrationen er nok mindre af de her utrygsskabende elementer, og det gør en forskel tror jeg ...”.

Tilflyttere kan give udtryk for noget tilsvarende, som for eksempel en, der siger: ” ... selvom der kommer nogle, der ser lidt underlige ud, så ved jeg, hvem de er, så de er ikke farlige”. Der er imidlertid også tilflyttere, som nok taler om noget lignende, men for dem er det overvejende, at der ikke er en så stor koncentration af særlige grupper, der fremhæves.

## **Kender mange**

Den begrundelse, der oftest gives for at føle sig tryk, er, at man kender mange mennesker, eller at man kender dem, der bor i kvarteret, og at man derfor taler med og har kontakt til andre mennesker. Det er både personer, der er vokset op i området, og tilflyttere, der nævner dette som begrundelse.

En interviewperson siger således: "Siden jeg har krydset det der skema af, så har jeg gået og tænkt på, hvad er det lige, der gør, at jeg ikke føler mig utryk, når så mange andre gør det. Jeg tror virkelig, at det har noget at gøre med, at jeg kender så mange. Jeg kender også de der ballademagere i byen". En anden udtrykker det som: "Jeg tror, at det, at man kan snakke med mange forskellige mennesker, at man kan gå over på den anden side af gaden og høre, hvordan det går de forskellige familier, eller de kan fortælle lidt, jeg tror, det har noget med det at gøre, at man føler sig tryk og godt tilpas, ja, jeg tror det betyder noget for mennesker, at man ses, det tror jeg altså, og man ser andre".

## **Hjælp at hente**

Der er også flere, der taler om, at hvis der skulle ske et eller andet ubehageligt, så har de tillid til, at der er nogen, der vil komme dem til hjælp. En af de interviewede siger: "Jah, trygheden er nok, fordi man alligevel kender nogle mennesker rundt omkring ... Jeg skulle da nok hurtigt få hjælp, hvis det var, at jeg blev overfaldet, når jeg var ude og cykle eller et eller andet, så har man jo også sin mobil". En anden siger: "... også vores måde at omgås hinanden på ... jeg løber ikke forbi nogen sådan en søndag morgen uden at sige godmorgen, og der tænker jeg, jeg har godt nok altid min mobiltelefon med og en seddel med mit navn, hvis jeg nu skulle dratte om eller et eller andet, men hvis man står og har brug for hjælp, så tror jeg, man får den, jeg kunne ikke forestille mig nogen, der ville sige 'næh, de kan ligge der i rendestenen' ... ". Begge disse personer taler om mobiltelefoner, og der er formentlig ikke så meget tvivl om, at mobiltelefoner skaber en vis tryghed, men det er en tryghedsfaktor, som ikke specifikt er knyttet til mindre byer.

En interviewperson fortæller, at datteren er flyttet til København, og at det giver anledning til bekymringer. Blandt andet siges det: "Hun kender ikke et øje, der var ikke en, der ville lægge mærke til, hvis hun er forsvundet i mængden, og her er der straks nogen, der ville lægge mærke til, at det var sgu da hende, der røg ind i den bil der.

To tilflyttere taler om, at et lille lokalmiljø er med til at skabe tryghed. Ingen af dem er helt trykke, men dog mere trykke end der, hvor de tidligere boede: "I byen er der dejligt, det er sådan et lokalbymiljø, man kender hinanden. Jeg var her for en halv time siden lige nede i byen ... det skal tage 5 min, det tager en halv time, jamen du møder en, og der er altid lidt at sige, og sådan er det jo. Det er lidt landsbymiljøagtigt. Så på den måde er man tryk ved, at der altid er nogen, der ser noget og sådan". Og den anden siger: "Det herude det er ikke noget, ikke i forhold til det, vi har prøvet ... Herude taler man med folk og kigger folk i øjnene".

## Tryk person

En af dem, der siger, at vedkommende er en tryk person, siger om at være tryk: "Jeg er født og opvokset her, og jeg har haft en god og tryk opvækst ...det hænger jo sammen med stedet, om det kan have noget med det at gøre, det ved jeg faktisk ikke, men nu er jeg ikke utryk af natur. En anden, som er tilflytter, udtaler: "Jeg føler mig bare tryk, og det gør jeg måske, fordi jeg ved mange ting, og jeg har oplevet meget, og jeg ved, hvordan jeg skal begå mig både her og andre steder, ikke".

Herudover er der personer, som taler om medvirkende årsager til tryk, som er specifikt knyttet til deres person eller situation. Det kan for eksempel være, at man er overbevist om, at man kan forsvare sig selv, hvis der skulle ske noget.

### 8.3 At skabe tryk

Der er personer blandt de interviewede, som siger, at de ikke bekymrer sig for kriminalitet, fordi det ikke hjælper, og fordi det ikke fører noget godt med sig. Et interviewforløb omkring dette tema kan lyde således: *Så man kan ikke beskyjde dig for at være en bekymret person?* "Nej, nej. Det kan man ikke bruge til noget". *Du får det til at lyde som om, det er et valg?* "Er det noget, man kan gøre noget ved, så kan man gøre noget ved det, men almindelig kriminalitet, der foregår i samfundet, det kan man som borger ikke selv gøre noget ved". *Og så kan man lige så godt lade være med at tænke på det?* "Ja, man kan sagtens finde på noget at bekymre sig om, hvis det er det man vil. Hvad kan man bruge det til, mavesår og hovedpine. Det med bekymringer er jo ikke andet end ens fantasi. Det er noget, man selv sidder og finder på".

En person fortæller, at der har været indbrud hos venner, og når interviewereren spørger, om det påvirker personens oplevelse af tryk, lyder svaret: "Jeg synes, det er uhyggeligt, at der har været nogle inde og rode i hele butikken, men nej, jeg har nok ikke haft det tæt nok på. Jeg kan huske mine forældre havde indbrud, og min søster, som bor i en helt anden by, gik helt i sort, hvor jeg tænkte, hvad fanden, det er døde ting, lad dem rende med lortet, bare de ikke har slået mig ned". Nej, jeg vælger nok ikke at bruge så meget krudt på det, for hvad kan jeg bruge det til".

Overvejende er udtalelser herom dog mere kortfattede som for eksempel: "Det hjælper jo ikke noget at gå og bekymre sig, man må jo tage det, når det ske, ikke". Denne person er en mand og han interviewes sammen med sin kone, som tilføjer: "Jeg tror nok, mænd og kvinder er forskellige". Det fremgår da også af spørgeskemaundersøgelsen, at der er flere af kvinderne af end mænd, der er bekymrede.

### 8.4 Hvad er tryk?

Om det er et valg eller ej ikke at bekymre sig, er svært at sige, men det fremgår af nogle interview, at der er personer, som undlader visse former for adfærd. Der er således flere af dem, der

fortæller, at de er trygge, der – når de bliver spurgt, om de også færdes trygt i byen om aftenen og natten – prompte svarer, at de aldrig går ud, når det er mørkt. Således er der en, der siger: ”Jeg går ikke ud om aftenen. Det gør jeg ikke, det har jeg aldrig gjort, det bryder jeg mig ikke om”. Intervieweren spørger, om det er fordi vedkommende ikke føler sig tryg, hertil svares: ”Nej, det er fordi jeg er mørkerød”.

En anden siger: ”Jeg går aldrig ud, når det er mørkt, og slet ikke alene. ... Det er et helt princip, at jeg ikke går ud om aftenen. Vedkommende fortæller videre: ”Jeg går slet ikke ud alene, for ellers ville jeg gerne gå til tyskundervisning”. Disse personer omtaler, som nævnt, sig selv som trygge, og tænker ikke over, at de aktivt handler for at skabe deres tryghedsfølelse. En anden, som taler om ikke at gå ud, når det er mørkt, udtaler: ”Jeg har altid følt mig tryg her i byen, altid, men jeg er heller ikke den, der går ned i byen, efter det er mørkt, det kan også have lidt med min alder at gøre, det kan være mange ting”. Denne person er mere bevidst om, at vedkommende undlader at færdes i byen, når det er blevet mørkt, på grund af utryghed.

En interviewdeltager, som har hunde, spørges af intervieweren: *Gør du noget for at føle dig ekstra tryg, eller er du bare tryg her?* Hertil svares: ”Jeg gør ikke noget ekstra. Hundene laver jo spektakel, når der er nogen, der trykker på dørklokken, jeg går ud fra, at de bliver ude, når de skælder ud”. Ligesom det tilsyneladende er muligt for nogle mennesker at afholde sig fra at bekymre sig om kriminalitet, er det for nogle muligt at have en adfærd, der gør det muligt at være tryg.

### **8.5 Gode naboer**

Ud over, at enkeltindivider tankemæssigt og adfærdsmæssigt kan gøre noget for at skabe større tryghed, er det også muligt at hjælpe hinanden, og der er mange af de interviewede, som fortæller, at de og deres naboer gensidigt holder øje med hinandens boliger, når de er borte fra deres hjem i kortere eller længere tid. Nabohjælpen kan dog strække sig videre end det.

Det kan være en kortfattet konstatering af, at ja, sådan er det, man holder et øje med naboens hus, men det kan også være mere uddybende fortællinger om, hvad man gør for hinanden: ”Ja, det er det, det gør vi. Specielt en dame på 70. Vi har nøgleudveksling, og når hun er væk, så tjekker jeg hendes hus og tømmer hendes postkasse og går ind og lægger det, og når jeg er væk ... så kigger hun efter mit”. En af de interviewede svarer på et spørgsmål om, hvorvidt naboerne holder øje med hinanden: ”Ja, det synes jeg, og måske også fordi jeg er alene, og det er der jo også andre, der er rundt omkring, så man er sådan lidt obs på det, også den der med jeg er på ferie, jeg går sgu lige over og fylder lidt i din skraldespand”.

Det er ikke altid hjælpen kun drejer sig om at holde øje med boligen, der kan også være tale om hjælp med andet: ”Ja, der er en af naboerne ... vi har kontakt med hinanden på den måde, at hvis jeg har et problem, så kan jeg bare ringe over til ham, og så kommer han næsten med det samme.

Det kan være, hvis der er noget i vejen med varmen, det kan være med alverdens forskellige ting, altså sådan ringe mellem hinanden". En anden fortæller: "Hvis jeg ikke ruller op en almindelig formiddag, så ringer de eller kommer over og ser ... Jeg er også faldet. Tre mand bar mig ind i seng, så hjælpen var der med det samme".

Mange taler om at observere eller holde øje med, hvad der sker i deres kvarter eller på deres vej, og se efter, om der er noget, der ser unormalt ud. Således er der en, der siger: "Vi har det, vi kalder naboovervågning, ... det er sådan en mindre lukket vej, der tror jeg, halvdelen er pensionister og efterlønnere, så vi går ture, og så kigger de efter om døre og vinduer står åbne, eller noget der ser mærkeligt ud, ikke, eller der lusker mærkelige personer rundt, ikke".

"Og så tror jeg også, vi holder lidt øje med hinanden. Jeg lægger da også mærke til, hvis der pludselig holder en bil ovre hos min nabo, som ikke plejer at gøre det, eller holder nede ad vejen med lys på". En anden udtaler: "... og så ved vi også, fra de samtaler vi har, at lige så vel som vi siger, hov, det ser da ud til, er der nogen, der generer nogen dernede, så gør folk det tilsvarende, vi lægger mærke til, hvem der kommer hos hinanden, selv om man ikke går over og banker på og siger, sig mig engang, altså man holder lidt øje med hinanden". En interviewperson tilkendegiver, at det er en fordel, at man kender hinanden i kvarteret, så man ved, hvornår man ikke behøver at reagere: "... og vi ved jo nogenlunde, hvem der færdes: venner, bekendte eller familie, der plejer at komme, jamen det var så lige dem, der kom derhenne, det behøver vi ikke at reagere på".

At nogle af disse aftaler er lidt mere formaliserede fremgår af, at nogle interviewpersoner direkte tilkendegiver det: "... hvis vi på den måde fik noget overfald, så ville der jo være naboer øjeblikkelig, for det er jo så det, vi indbyrdes har aftalt". En anden af interviewpersonerne udtaler: "Nu er vi mere opmærksomme på hinanden ... vi har også tilladelse til, hvis vi hører noget, at komme ind i hinandens huse". En anden mulighed er, som en af de interviewede fortæller: "Vi har en telefonkæde de nærmeste fem, seks, syv huse ... og det er jo betryggende, at vi så ringer til hinanden, hvis man opdager noget, så det er jo godt nok". Nogle aftaler har en klar sammenhæng med, at en eller flere personer i området har haft indbrud, og det er ikke ualmindeligt, at man selv fortæller naboerne om indbruddet. Således fortæller en, der selv har haft indbrud: "Med det samme har jeg været inde hos de to naboer". Og en anden fortæller om naboer, der har haft indbrud: "De naboer, der fik indbrud ... de sendte simpelthen en skrivelse rundt ... og tilsvarende dem overfor, de var også ude og fortælle om det og fortælle om, hvordan man kunne sikre sig, de råd de havde fået af politiet".

Noget tyder på, at observationerne og aftalerne rent faktisk anvendes, når der er brug for hjælp: "Det er sådan mere, vi går ikke rundt om huset og kigger fast, men altså, vi er bare opmærksomme, sådan skærpet opmærksomme, ikke, og som jeg siger, vores nabo har to gange ringet til os nede i sommerhuset og sagt, jeg har en kedelig meddelelse, 'I har altså haft indbrud', ikke ...". Et andet eksempel er en interviewperson, der fortæller: "Og jeg har nogle flinke naboer to huse herfra, der havde jeg været en tur i Tyskland, og så min svoger skulle over og hente nogle

ting her ... og så ser naboen jo pludselig, at den holder derude med trailer, så farer han jo ud – nå, er det bare jer”.

Opmærksomheden kan også udvikle sig til, at der bliver et socialt samvær mellem naboer. En fortæller om gode mangeårige naboer: ”... det er også sådan her omkring, at vi har været sammen i rigtig mange år, ikke, ... så har vi en fælles trailer, vi har mange ting sådan fælles, og vi er til hinandens fester og sådan noget, så vi har noget fællesskab på den måde, og så indebærer det selvfølgelig, at man er lidt opmærksom ikke”.

Det er ikke kun mangeårige naboer, der har udviklet et socialt fællesskab, også nogle, der har boet i nærheden af hinanden i kortere tid, kan få et fælles socialt samvær: ”... fælles arbejdsdage, og nu har vi talt om at holde grilldag ude på parkeringspladsen, og mødes måske ikke dagligt, men vi ser hinanden dagligt mange af os, fordi vi holder øje med de ældre også”. Og en anden siger, at samværet direkte kan bruges til at inddrage nyankomne: ”... og så har vi haft sådan ... gåture ud i området specielt også for dem, der ikke er kendt heroppe for at se nogle af de der lidt mere skjulte steder, man ikke lige kommer. Vi har adskillige heroppe, der er barnefødt herude, og de kender jo alt ... så på den måde har vi brugt for de nye, der er kommet til, jamen, her er mosen, og man kan komme derned på den måde ...”.

Det sociale samvær mellem naboer tjener to formål, som en af de interviewede siger: ”... også fordi jeg mener, der er en vis tryghed i det, ved at man holder øje med hinanden, kan kontakte hinanden og snakke sammen og så videre, men selvfølgelig er det også det sociale, det er det”.

### **8.6 Opsummering og perspektivering**

Såvel fra undersøgelsens spørgeskemadel som fra interviewene ved vi, at de fleste af de personer, der har deltaget i undersøgelsen, er trygge. Når de interviewede taler om tryghed, er der mange lighedspunkter med den beskrivelse af tryghed, som fremgår af kapitel 2. Der tales om en rar fornemmelse, om at kende mange mennesker, at kende byen godt, at have gode naboer, at være sikker på at kunne få hjælp, hvis der skulle ske én noget, at have haft en tryk opvækst, og at kriminaliteten ikke er så slem.

Nogle taler også om ikke at bekymre sig for kriminalitet, fordi det ikke hjælper, og andre afholder sig fra visse former for adfærd for at skabe tryghed. Ingen af disse strategier er formentlig særlig bevidste, i alle tilfælde er det ikke sådan, de i dette afsnit citerede personer taler herom. Det er undladelsen af at færdes sent på døgnet, der hyppigst omtales, som en handling man afholder sig fra. Af kapitel 3 fremgår det, at der er andre, der taler om, at netop dette gør dem utrygge. De ved det, men de gør det alligevel, og håndterer det på en eller anden måde. I kapitel 2 er det beskrevet, hvordan mennesker kan være såvel bevidste som ubevidste om tiltag, de gør for at mindske risikoen for at blive udsat for kriminalitet.



Der er ikke så meget tvivl om, at godt naboskab og mange sociale kontakter har betydning for, at mange af interviewpersonerne føler sig trygge, og der nok er en forestilling om, at det lettere opnås i en lille by.



## KONKLUSIONER OG DISKUSSION

I denne rapport har vi forsøgt at belyse betydningen af hjemmerøveri for et lokalsamfund. Vi har koncentreret vores undersøgelse om tre mindre byer, hvor der inden for de senere år har fundet et hjemmerøveri sted. Udvælgelsen er sket på grundlag af følgende kriterier: Byerne skal ligge på Sjælland, byerne skal have social sammenhængskraft, der skal være forskellige tidsmæssige afstande til hjemmerøverierne, hjemmerøveriet skal have en vis grad af grovhed, samt at ofre og gerningspersoner ikke kender hinanden i forvejen. De udvalgte byer er: Gørlev, som ligger på Vestsjælland, Ganløse, som ligger i Nordsjælland, og Herfølge, som ligger i den sydlige del af Sjælland. Vi har uddelt spørgeskemaer til alle husstande i Gørlev og Ganløse samt til husstande i den ældre bydel i Herfølge. Endvidere har vi foretaget interview med i alt 44 personer fra de tre byer.

Vi mener at have opnået en ganske god beskrivelse af, hvordan en stor del af befolkningen i de tre undersøgte byer forholder sig til tryghed, utryghed, bekymring for kriminalitet og frem for alt til bekymring for hjemmerøveri. Vi mener også, at resultaterne i en vis udstrækning kan overføres til, hvordan det forholder sig i andre mindre byer i Danmark, men resultaterne kan selvsagt ikke generaliseres til større byer.

Som baggrund for undersøgelsen har vi set på den seneste forskningsmæssige udvikling inden for begrebet angst for kriminalitet og foretaget en analyse af politiets sagsstyringssystem Polsas vedrørende hjemmerøverier.

### **9.1 Angst for kriminalitet**

Forskeres diskussioner om angst for kriminalitet har ført til en udbredt opfattelse af, at begrebet er meget bredt og uklart. Vi har endvidere beskrevet en psykologisk forståelse af angst, som efter vores opfattelse leder til, at angst formentlig i de fleste tilfælde vil være et misvisende udtryk for de tanker og følelser, de fleste mennesker har i forhold til at blive udsat for kriminalitet. Vi har derfor valgt at bruge udtrykkene bekymring og utryghed, når vi spørger om kriminalitet i undersøgelsen, hvilket flere forskere da også peger på, er et muligt og måske godt alternativ til angst for kriminalitet.

Bekymring har i modsætning til angst et svagere følelsesmæssigt indhold. Bekymring er karakteriseret ved tanker og forestillinger om fremtidige trusler. Endvidere kan bekymring have en forebyggende betydning, fordi bekymringen giver mulighed for at klare de situationer, der giver anledning til bekymring eller for helt at undgå disse situationer.

Utryghed er modsætningen til tryghed. Tryghed er karakteriseret ved, at der ikke findes omstændigheder og risiko for fysisk, psykisk og materiel skade. Tryghed er såvel en subjektiv som en objektiv tilstand. Hvor den subjektive er personens egen oplevelse og følelse af tryghed, og subjektiv utryghed altså manglende oplevelse og følelse af tryghed. Den objektive tryghed er fravær af skader og ulykker, mens objektiv utryghed altså er tilstedeværelsen af sådanne.

Hverken bekymring eller utryghed er nødvendigvis klart afgrænsede begreber, men de er følelsesmæssigt mindre gennemgribende, end angst er. Vi har i undersøgelsen spurgt om hyppigheden af bekymring og utryghed, men ikke om graden heraf.

### **9.2 Analyse af anmeldte hjemmerøverier**

Datagrundlaget for denne analyse er politianmeldte hjemmerøverier. Oplysninger om selve røverierne stammer fra politiets sagsstyringssystem Polsas, mens data til offer- og gerningsmandsprofil er suppleret med information fra Danmarks Statistik ved at koble registre ved hjælp af cpr-numre.

Der begås ikke mange hjemmerøverier, men der er samtidig en klar stigning i antallet. Antallet er således steget fra 215 i 2006 til 359 i 2009. I perioden 2006-2009 er der i det hele taget anmeldt betydeligt flere røverier, men væksten i hjemmerøverier overstiger væksten i andre typer af røverier. Med andre ord: Såvel absolut som relativt er der registreret flere hjemmerøverier i 2009 end i 2006.

Fire ud af fem registrerede hjemmerøverier kan beskrives som hørende til det klassiske billede, hvor en ukendt person trænger sig ind og begår røveri. I et ud af fem hjemmerøverier er billedet imidlertid anderledes, det vil sige, at gerningsmand og offer kender hinanden i forvejen, eller at hjemmerøveriet er startet som indbrud.

I ca. halvdelen af alle hjemmerøverier bliver der anvendt fysisk vold, eller der bliver anvendt en eller anden form for våben eller genstand. Sådan så det ud i 2006, og det er stadig tilfældet i 2009. I forhold til andre typer af røverier bliver der ofte anvendt fysisk vold ved hjemmerøverier.

I modsætning til andre former for røveri er hjemmerøveri ikke et (stor)by fænomen, men spredningen over landet er rimelig jævn. De fleste hjemmerøverier finder sted i de mørke vintermåneder. Der er ikke den store forskel mellem dagene, men med henblik på tidspunkt ligger tyngdepunktet mellem klokken 20 og 24. Det tidsrum, hvor de fleste mennesker er hjemme og parate til at åbne døren.

### **Offerprofil**

I forbindelse med hjemmerøveri peges der ofte på to specifikke kategorier af ofre: selvstændige erhvervsdrivende og pensionister. Den førstnævnte offergruppe på grund af en formodning om, at

de har mange kontanter i deres private hjem, og den anden offergruppe på grund af deres formodede ringe muligheder for at gøre modstand. I to ud af de tre byer, hvor vi har gennemført vores undersøgelse – Ganløse og Herfølge – var hjemmerøveriet da også erhvervsrelateret. I Ganløse havde ofrene et elektronikfirma, og i Herfølge havde ofrene en restaurant. Når vi imidlertid ser på ofrets stilling i registerdata, så viser det sig, at kun 4 procent af ofrene i 2009 er selvstændige erhvervsdrivende, hvilket svarer til deres andel i den nationale statistikfordeling. Erhvervsdrivende er altså ikke en specielt udsat gruppe i forhold til røveri i eget hjem.

Den anden ofte fremhævede gruppe af ofre er pensionister. Ifølge vores analyser er 21 procent af ofrene for hjemmerøveri pensionister. Når vi ser på den nationale fordeling er 19 procent af arbejdsstyrken pensioneret. Dermed er pensionister heller ikke udpræget overrepræsenteret blandt ofrene for hjemmerøveri. I hvert fald når vi tager afsæt i befolkningsfordelingen. Ser vi imidlertid på pensionisternes sædvanlige, proportionelle andel i kriminaliteten, så kan vi betragte deres andel i hjemmerøveri som stor.

Det viser sig, at ca. 40 procent af ofrene for hjemmerøveri, er på førtidspension eller er modtager af en anden form for offentlige ydelse, som dagpenge eller kontanthjælp. Specielt gruppen af førtidspensionister er meget overrepræsenteret (22 procent blandt ofrene versus 5 procent i befolkningen). Et andet karakteristika er, at næsten tre fjerdedele af ofrene for hjemmerøveri er mænd.

### **Gerningsmandprofil**

Cirka en tredjedel af hjemmerøverierne er udført af én gerningsmand. I en anden tredjedel er der tale om to gerningsmænd, og i den sidste tredjedel er hjemmerøveriet udført af tre eller flere gerningsmænd. Omkring halvdelen af hjemmerøverierne bliver opklaret af politiet – det vil sige, at mindst en person er sigtet i sagen. Der bliver ofte sagt, også af interviewpersoner i vores tre byer, at østeuropæere står bag hjemmerøverier i Danmark. Der er ikke meget empirisk belæg for denne udtalelse. Blandt de herboende sigtede hjemmøvere med en anden etnisk oprindelse end dansk er østeuropæere ikke repræsenteret i stort antal: 15 ud af 120 sigtede med anden etnisk oprindelse er fra Østeuropa; det svarer til 12,5 procent. Endvidere er der 15 personer ud af de i alt 375 sigtede personer, som (formentlig) ikke er bosat i Danmark. Det svarer til 4 procent, og deres nationalitet kendes ikke. Det er imidlertid muligt, at de uopklarede hjemmerøverier i stor udstrækning bliver begået af østeuropæere. Det kan vi naturligvis ikke afvise, men det kan heller ikke påvises.

Når vi ser på de sigtede, der bor i Danmark, viser det sig, at to ud af tre personer er af dansk oprindelse. Indvandrere står for ca. 20 procent af sigtelserne, mens efterkommere tegner sig for 13 procent. Når der sammenlignes med Danmarks befolkning, betyder det, at indvandrere og specielt efterkommere er overrepræsenteret blandt sigtede hjemmøvere.

Hvad er så de sigtede personers profil? 10 procent er kvinder, som overvejende er danske og i gennemsnit knapt 30 år gamle. Godt halvdelen af de sigtede er mænd af dansk oprindelse, og de er i gennemsnit 26 år. Ca. en tredjedel af de sigtede er ikke-etniske danskere, som overvejende kommer fra Mellemøsten og Afrika. To ud af tre hjemmeyerere begår deres gerning inden for deres egne bopælskommune.

Eftersom kun halvdelen af hjemmeyererierne opklares og gerningspersonerne dermed er ukendte, kunne det være interessant at se nærmere på de beskrivelser, som ofrene giver til politiet i forbindelse med deres anmeldelser. En gennemgang heraf kunne give et klarere billede af gerningspersonerne til de uopklarede hjemmeyererier.

### **9.3 De tre byer**

Langt de fleste personer, der deltager i undersøgelsen er glade for at bo, hvor de bor, og den lokale tilknytning i byerne er ret høj. Flertallet af personerne er også trygge i byen, det fremgår således, at 79 procent aldrig, sjældent eller kun af og til tænker på, at de kunne blive udsat for kriminalitet. Imidlertid fremgår det også, at der inden for de senere år er sket en stigning i antallet af personer, som sikrer deres hjem, og ligeledes er der flere, der er begyndt at låse døre om dagen, selvom de er hjemme, og at undlade at åbne deres dør sent om aftenen.

Kendskab til kriminalitet og kriminelle fås først og fremmest fra mediernes beskrivelser heraf, men også fra snak med hinanden. Undersøgelsen viser lidt overraskende, at respondenterne med en stærk lokal forankring er mere bekymrede for kriminalitet end dem med en mindre stærk forankring. Forklaringen på den sammenhæng er formentlig, at en stærkere lokal forankring medfører mere kendskab til kriminalitet begået i lokalområdet, og omvendt, at man hører mindre om kriminalitet i lokalområdet, når man interesserer sig mindre for og deltager mindre i lokalsamfundet.

### **Udsathed for boligindbrud**

Samlet set har 16,6 procent af respondenternes husstande været udsat for indbrud inden for de sidste fem år. Dette er en meget høj procentandel sammenlignet med anmeldelsesstatistikken. Også blandt interviewdeltagerne er der mange, der har været udsat for indbrud. Det kan skyldes to forhold: Dels, at der er en overvægt af de personer, som har været udsat for indbrud, som har deltaget i undersøgelsen, og dels, at de personer, der besvarer spørgeskemaets spørgsmål om indbrud, måske har en erindringsforskydning, således at indbruddet huskes som sket senere, end det faktisk er. Endvidere er der samlet set 77 procent af dem, der har besvaret spørgeskemaet, der personligt kender til nogen, der har været udsat for indbrud.

Interviewpersoners beretninger om at blive udsat for kriminalitet viser, at det kan have meget alvorlige følger. Indbrud, uanset om offeret er hjemme eller ej, når gerningspersoner bryder ind, kan føre til vedvarende utryghed og ændret adfærd. Det er tænkeligt, at disse handlinger, som

formentlig i en lang række tilfælde beskytter personerne mod ubehagelige oplevelser, måske kan være med til at øge utrygheden, fordi de erindrer personerne om, at der kan ske for eksempel indbrud.

#### **9.4 Betydning af hjemmerøveri i lokalsamfundet for tryghedsfølelsen**

Samlet set er der 58 procent af respondenterne, der kender til, at der har været hjemmerøveri i deres by. Der er dog forskel mellem de tre byer. I Gørlev er der 44 procent, der har kendskab hertil, i Ganløse 65 procent og i Herfølge 49 procent. Der er sammenhæng mellem at have kendskab til, at der har været et hjemmerøveri, og at føle sig utryg for selv at blive udsat herfor. Samlet for alle tre byer er der 34 procent af dem, der har kendskab til, at der er sket et hjemmerøveri i eller i nærheden af byen, der er utrygge for at blive udsat herfor, mens 24 procent, der ikke har kendskab til et hjemmerøveri, er utrygge for at blive udsat for hjemmerøveri. I de tilfælde, hvor respondenterne har kendskab til ofrene for et hjemmerøveri, er sammenhængen endnu tydeligere: Af dem er 42 procent utrygge for at blive udsat for et hjemmerøveri. Der er specielt to forhold ved hjemmerøverier, som bliver fremhævet i interviewene: At man ikke kan være tryk i sit eget hjem, og den vold, man kan blive udsat for.

De fleste af interviewpersonerne fortæller, at de oplever hjemmerøveri som en meget alvorlig og også en modbydelig forbrydelse. Endvidere skaber hjemmerøverier utryghed enten for dem selv eller for andre, de har kendskab til. Nogle af de interviewede siger dog, at hjemmerøverier ikke gør et længerevarende indtryk på dem.

Undersøgelsen tyder på, at det mere er eksistensen af fænomenet hjemmerøverier og mediernes omtale heraf både i lokalområdet og på landsplan, der skaber bekymring og utryghed, end det er hjemmerøverier i lokalområdet alene, der skaber en eventuel bekymring og utryghed. Det fremgår imidlertid, at det nok ikke er hjemmerøverier alene, men disse i kombination med for eksempel indbrud og tricktyverier og en eventuel sammenblanding heraf, som skaber bekymring og utryghed.

Bekymringen for hjemmerøveri er forskellig i de tre undersøgte byer. I Gørlev er respondenterne mere bekymrede for hjemmerøveri end respondenterne i Ganløse. Respondenterne i Herfølge indtager en mellemløst position. Spørgsmålet er, hvordan vi skal tolke disse forskelle? Vi kan fastslå, at forskellene mellem byerne ikke kun gælder bekymring for hjemmerøveri, men også for risikoen for at blive offer for kriminalitet. Det tyder på, at vi ikke skal søge forklaringerne alene i selve hjemmerøverierne, men også i byens social-økonomiske og demografiske sammensætning.

For det første er befolkningen og (dermed) respondenterne i Gørlev ældre end i Ganløse og Herfølge. Der bor forholdsvis mange pensionister i Gørlev, og resultaterne – ikke kun i vores undersøgelse, men også i de nationale offerundersøgelser – viser, at bekymringen for kriminalitet stiger med alderen. For det andet viser undersøgelsen, at beboerne i Ganløse har et (endnu) mere

positivt syn på deres by end beboerne i Gørlev. Også her indtager Herfølge mellempositionen. Endelig viser det sig, at Ganløse er en mere velhavende by. Offerundersøgelser viser, at mere velstand giver mindre bekymring for kriminalitet.

Et af udvælgelseskriterierne var som ovenfor nævnt, at hjemmerøverierne i de tre byer skulle være sket inden for de senere år, men på forskellige tidspunkter i byerne. Det har imidlertid vist sig, at de hjemmerøverier, som interviewpersonerne husker, ikke nødvendigvis er de hjemmerøverier, som har været årsag til udvælgelsen. Nogle husker andre hjemmerøverier, som er sket lokalområdet, og som kan være sket på et andet tidspunkt end det hjemmerøveri, vi lagde til grund. Det er derfor ikke muligt at sige noget om betydningen af den tidsmæssige indflydelse.

### **9.5 Forebyggende og afværgende tiltag efter et hjemmerøveri i lokalområdet**

Denne problemstilling lægger op til, at der er en tydelig og klar sammenhæng mellem et hjemmerøveri og anvendelse af kriminalpræventive tiltag blandt de lokale beboere. Sådan er det ikke i de tre byer, vi har undersøgt. Hjemmerøverierne har gjort indtryk, men de er ikke umiddelbart årsagen til anskaffelse af sikring og/eller ændring af adfærd blandt byernes befolkning. Kun 5 af de 1.280 respondenter svarer i spørgeskemaet, at hjemmerøverier er den direkte årsag til ekstra sikring eller ændret adfærd. Spørgsmål om sikring og forebyggelse er for komplekse og diffuse til, at en enkel begivenhed kan udpeges som direkte årsag. Der er derimod ikke ret meget tvivl om, at boligindbrud har sat mere markante sikringsspor i de undersøgte lokalsamfund. Det skyldes ikke, at indbrud opleveres som mere alvorligt end hjemmerøveri, tværtimod, men beboerne er sig bevidst om den reelle risiko for at blive udsat for boligindbrud. Og det gælder ikke for hjemmerøveri, selv om det er sket en eller to gange i eller i umiddelbar nærhed af deres egen by. Undersøgelsen i de tre småbyer viser, at flere beboerne har anskaffet sig teknisk sikring, og at det givetvis er en reaktion på flere indbrud i Danmark og deres lokalområde. Undersøgelsen tyder endvidere på, at vi kan se frem til yderligere investeringer i teknisk sikring, for en væsentlig del af beboerne overvejer at anskaffe en eller anden form for sikring.

### **Evidensbaseret viden om effektiv forebyggelse af hjemmerøveri**

Svaret på denne problemstilling er meget kort: Der findes ikke undersøgelser af effektiviteten af forebyggende tiltag i forhold til hjemmerøveri. Eller rettere sagt: Vi har ikke kunnet finde noget. Når det er sagt, kan vi dog pege på forebyggende tiltag, som muligvis har en præventiv effekt.

For at kunne pege på forebyggende tiltag er det vigtigt at finde svar på spørgsmålet om, hvem der bliver offer for hjemmerøveri. Analysen af Polsas data viste, at en del hjemmerøverier er kendetegnet ved, at offer og gerningsmand har et eller andet udestående med hinanden. Det er ikke den gruppe af ofre, forebyggende tiltag er rettet mod. Disse personer må forsøge at løse deres problemer på en anden måde.



Den kategori, som vores forebyggende tiltag er rettet mod, er ofre uden kendskab til gerningspersonerne. Det ser ud til, at ofre ikke er valgt tilfældigt. Der er for eksempel en overrepræsentation af mænd blandt ofrene. Det peger muligvis på, at ofrene på en eller anden måde tiltrækker sig gerningsmænds opmærksomhed. Der går muligvis rygter om, at de har kontanter derhjemme, eller at de har andre værdier i deres bolig. Et af rådene i forbindelse med hjemmerøverier er ikke at skilte med eller prale om værdier i hjemmet. Dette råd synes at give mening. Nærmere forskning om hjemmerøvernes valg af deres ofre kunne være indlysende.

Et af de hyppigst tilbagevendende råd i forbindelse med hjemmerøveri er at være opmærksom på, hvem der ringer på. Og i forlængelse heraf ikke at åbne døren (uden sikkerhedskæde), når man er i tvivl om personens hensigter. Om det holder hjemmerøvere tilbage, kan vi ikke sige. Det gør det måske i enkelte tilfælde, men sikkert ikke i alle.

Et sikkerhedsrum er formentlig effektivt til at undgå fysisk kontakt med røvere. Om en så bekostelig investering er relevant for den almindelige borger, når den relativt sjældne forekomst af hjemmerøveri tages i betragtning, er naturligvis et subjektivt spørgsmål.

## **9.6 Diskussion**

En gennemgang af politiets resuméer af de anmeldte hjemmerøverier i 2009 viser, at begrebet favner ret bredt. Hjemmerøverier er ikke kun sager, hvor ukendte gerningsmænd med vold tvinger sig ind i et hus og binder beboerne fast, mens de gennemsøger huset for værdier. Det er også en del røverier, som virker dårligt gennemtænkt og forvirret udført. Det tyder på, at hjemmerøvere – ligesom 'almindelige' røvere (Kruize, 2001), ikke er særlig rationelle i deres valg; se mere om Rational Choice Theory i for eksempel Cornish & Clarke (1986).

Bortset fra indbrud, der udvikler sig til røveri, har hjemmerøverierne det tilfælles, at gerningsmændene er parate og villige til at brug vold over for ofrene. Når det handler om bank- eller butiksrøveri, kan gerningsmanden neutralisere sin 'dårlige samvittighed' ved at sige, at volden ikke er ment personligt i forhold til det menneske, der for eksempel sidder i kassen, eller at det hører med til at være ansat sådan et sted. Disse neutraliseringsteknikker (se også Sykes & Matza, 1957) kan ikke bruges, når røveriet er rettet mod en privatperson. Dermed må gerningsmanden overvinde en grænse, hvilket nogle åbenbart er villige til. Det er i sig selv bekymrede.

Politiets statistik viser, at antallet af hjemmerøverier er i vækst. Det gælder ikke kun i Danmark, men også i andre vestlige lande. Spørgsmålet er, hvad årsagen til denne tendens er. Kyvsgaard (2008) peger på, at det muligvis hænger sammen med bedre sikring af andre røveriobjekter. Det er muligvis én forklaring: at der er tale om en forskydning fra det offentlige til det private rum på grund af mere sikring. I 1980'erne og 1990'erne har vi således set en forskydning fra røverier af pengeinstitutter til tankstationer og senere butikker. En anden hypotese er, at det er en anden type røver, der er kommet på banen. Som omtalt oven for er der ikke ret meget dokumentation for, at

østeuropæere står bag mange hjemmerøverier. Blandt de sigtede er der en overvægt af etniske danskere. Dette kombineret med det faktum, at næsten en fjerdedel af de sigtede er mindreårige, kan understøtte hypotesen om en anden type røvere. Yderligere en forklaring på væksten i hjemmerøverier kunne være, at bestemte typer af udbytte – som for eksempel bilnøgler eller pinkoder – ikke kan skaffes ved et indbrud. Det bliver alt i alt hypotetisk, hvad årsagen/årsagerne bag stigningen er, og forskning rettet mod røvernes valg af at begå et røveri netop i en privat bolig kunne være indlysende.

Hjemmerøveri sker heldigvis meget sjældent i Danmark. I 2009 anmeldes der 359 af denne slags røverier. Det svarer til, at risikoen for, at en dansk husstand udsættes for hjemmerøveri, er lig med 0,014 procent. Ud fra en statistisk sandsynlighed er det derfor ikke nødvendigt at lave hjemmet om til en fæstning og være overmistænksom over for fremmede, der ringer på døren.<sup>46</sup> Men vores verden i denne sammenhæng styres, som det også fremgår af kapitel 2, ikke alene af rationelle betragtninger, og man kan ikke se bort fra, at fænomenet hjemmerøveri skaber bekymring og utryghed. Teoretisk passer denne realitet meget godt ind i Becks tese om risikosamfundet. Ifølge Beck (1992) har det senmoderne menneske selv ansvar for de risici, de står over for, og det skaber usikkerhed og utryghed. Det gælder ikke kun kriminalitet, men vi kan se de samme tendenser inden for andre områder som for eksempel sundhed.

Efter vores vurdering skal vi sigte efter balance i forhold til sikring. Nogle af interviewpersonerne taler om, at hvis de (indbrudstyve og hjemmerøvere) vil ind, så kommer de ind. De er måske her inde på en tanke, som ikke er dårlig at holde sig for øje, når der tales om forebyggelse.

Indbrud er et reelt problem – også i småbyer, og det er oplagt at udstyre huset med gode låse. Vi kan være enige med de undersøgelsespersoner, som giver udtryk for, at visse former for sikring kan være en kilde til irritation i dagligdagen og give en oplevelse af, at man er spærret inde i sit eget hjem. Der er også en risiko for, at sikringen af private boliger gradvist skrues op, og det kan være svært at se, hvor det skal ende. Vi er tilbøjelige til at mene, at fællesskabet er et mere ønskeligt alternativ (se også for eksempel Bauman, 2002). Forebyggende tiltag skal ikke blot være hindrende, men også gerne skabe større tryghed. Vores undersøgelse viser, at godt naboskab er guld værd. Det gør lokalsamfund mere robuste over for kriminalitet, og – lige så vigtigt – det skaber en ramme, hvori beboerne føler sig trygge og hjemme.

Der har været en del debat om Udkantsdanmark på det seneste, og vi har kunnet se, at de mindre bysamfund på Sjælland er under pres. Når der ikke længere er en skole, kulturelle aktiviteter og en lokal købmand, forsvinder det liv og de sociale sammenhænge, som er grundlag for fællesskabet og dermed trygheden ud af disse lokalsamfund.

---

<sup>46</sup> Gated communities (lukkede boligområder) og cocooning (forpupning) er eksempler fra USA, som er fremtidsbilledet, hvis denne tendens fortsætter (se også for eksempel Nørgaard et al, 2006, s. 14-15).

## Litteratur

Balvig, F. (1994) Crime time på besøg i Fort California. *Social Kritik*. 6:4-57.

Balvig, F. & B. Kyvsgaard (2009) *Offerundersøgelserne 2005-2008*. Københavns Universitet/ Justitsministeriets Forskningsenhed. Justitsministeriet.dk

Balvig, F. & B. Kyvsgaard (2010) *Offerundersøgelserne 2005-2009 – med delvis opdatering for 2010*. Københavns Universitet/ Justitsministeriets Forskningsenhed. Justitsministeriet.dk

Bauman, Z. (2002) *Fællesskab: En søgen efter tryghed i en usikker verden*. København: Hans Reitzels Forlag.

Beck, U. (1992) *Risk Society: Towards a new modernity*. London: Sage.

Brå (2009) *Om utsatthet, trygghet och förtroende*. Brottförbyggande rådet.

Chadee, D. A.; V.J. Nikiesha J. & J. Ditton (2009) State-trait anxiety and fear of crime. In: Lee, M. & S. Farral, *Fear of Crime. Critical Voices in an Age of Anxiety*. Abingdon: Routledge-Cavendish. pp.168-187.

Cornish, D.B. & R.V. Clarke (1986) Introduction. In: D.B. Cornish & R.V. Clark (eds.) *The Reasoning Criminal: Rational Choice Perspectives on Offending*. New York: Springer Verlag. pp. 1-16.

Cusson, M. (1983) *Why Delinquency?* Toronto: University of Toronto Press.

Deloitte (2009) Analyse af sikkerhedsbranchen. Markedsgruppe Real Estate. Sikkerhedsbranchen.dk

Det Kriminalpræventive Råd (2010) *Beskyt dig mod indbrud*. Dkr.dk

Dijk, J.J.M. van (1992) Als de dag van gisteren: Over de betrouwbaarheid van het slachtoffer-verhaal. *Justitiële verkenningen*. 18(3):47-65.

Dijk, J. van; J. van Kesteren & P. Smit (2007) *Criminal Victimization in International Perspective: Key findings from the 2004-2005 ICVS and EU ICS*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.

Ewald, U. (2000) Criminal victimisation and social adaptation in modernity. Fear of crime and risk perception in the new Germany. In: Hope, T. & R. Sparks, *Crime, risk and insecurity. Law and order in everyday life and political discourse*. London and New York: Routledge. pp. 166-199.

Farrall, S., J. Jackson & E. Gray (2009) *Social Order and the Fear of Crime in Contemporary Times*. Oxford: Oxford University Press.

Gabriel, U. & W. Greve (2003) The Psychology of Fear of Crime. Conceptual and Methodological Perspectives. *British Journal of Criminology*. 43:600-614.

Gadd, D. & T. Jefferson (2009) Anxiety, defensiveness and the fear of crime. In: Lee, M. & S. Farral, *Fear of Crime. Critical Voices in an Age of Anxiety*. Abingdon: Routledge-Cavendish. pp.125-142.

Gladstone, G. & G. Parker (2003) What's the use of worrying? Its function and its dysfunction. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*. 37:347-354.

Graham, J. (1990) *Crime Prevention Strategies in Europe and North America*. Helsinki: HEUNI Report no. 18.

Hale, C. (1996) Fear of Crime: A Review of Literature. *International Review of Victimology*. 4:79-150.

Heber, A. (2009) "The worst thing that could happen": On altruistic fear of crime. *International Review of Victimology*, 16:257-275.

Heber, A. (2007) *Var rädd om dig!, rädsla för brott enligt forskning, intervjupersoner och dagspress*. Stockholm: Stockholms Universitet.

Hede, A., J. Goul Andersen & J. Andersen (2009) *Danskernes tryghed på verdenskrisens og bandekrigenes tid*. Tryghedsmåling 2009, Trygfonden.

Hollway, W. & T. Jefferson (2001) The Risk Society in an age of anxiety: Situational fear of crime. *British Journal of Sociology*. 48:255-266.

Hope, T. & R. Sparks (2000): Introduction. Risk, insecurity and the politics of law and order. In: Hope, T. & R. Sparks, *Crime, risk and insecurity. Law and order in everyday life and political discourse*. London and New York: Routledge. pp. 1-9.

Idényt (2009) *Villaejerne forskanser sig i hjemmet*. Idenyt.dk.

Jackson J. (2009) Bridging the social and the psychological in the fear of crime. In: Lee, M. & S. Farral, *Fear of Crime. Critical Voices in an Age of Anxiety*. Abingdon: Routledge-Cavendish. pp. 143-167.

Jefferson, T. & W. Hollway (2000) The role of anxiety in fear of crime. In: Hope, T. & R. Sparks, *Crime, risk and insecurity. Law and order in everyday life and political discourse*. London and New York: Routledge. pp. 31-49.

- Johnsson, M. (1997) *Rädsla för brott: En kvalitativ studie om rädsla för brott och undvikandet av risk*. Lunds Universitet: Sociologiska institutionen, Kriminalvetenskapligt nätverk.
- Justitsministeriets Forskningsenhet (2003) *Utryghed, angst og bekymring for vold og kriminalitet*. Justitsministeriet.dk.
- Justitsministeriet (2010) *Indbrud i private hjem: kurven skal knækkes*. Justitsministeriet.dk.
- Karlsson, J. & Valfridsson (2006) *Upplevelsen av trygghet relaterad till rädsla för brott*. C-uppsats, Institutionen för Hälsa och Samhälle, Lunköping Universitet.
- Katz, J. (1988) *Seductions of Crime: Moral and Sensual Attractions in Doing Evil*. New York: Basic Books.
- Kempkens, L. (1999) Achter slot en grendel. *Index*, CBS. 3:6-7.
- Kesteren, J. van; P. Mayhew & P. Nieuwebeerta (2000) *Criminal Victimization in Seventeen Industrialised Countries: Key-findings from the 2000 International Crime Victims Survey*. Den Haag: WODC.
- Kruize, P. (2001) *Choices of Commercial Robbers: A comparative study of commercial robbers in Denmark and the Netherlands*. Copenhagen: DJØF Publishing.
- Kruize, P. (2005) *Det private sikkerhedsmarked: en undersøgelse af privat vagtvirksomhed og privat efterforskning*. Københavns Universitet, Det Juridiske Fakultet. Justitsministeriet.dk
- Kruyer, F. (2009) De Nood is hoog. *Blauw*. 6:8-11.
- Kutchinsky, B. (1990) Kriminalitet og fire slags forebyggelse. I: Kyvsgaard, B.; A. Snare & P. Wilhjelm (red.) *Forebyggelsens veje og vildveje*. Kriminalistisk Instituts stencilserie nr. 58, s. 17-28.
- Kyvsgaard, B. (2008) *Gaderøveri og røveri i ofrets hjem m.v.* Justitsministeriets Forskningsenhet. Justitsministeriet.dk
- Larsson, D. (2009) Fear of Crime among the Poor in Britain and Sweden. *International Review of Victimology*. 15: 223-254.
- Lee, M. (2007) *Inventing Fear of Crime. Criminology and the politics of anxiety*. Cullompton: Villan Publishing.
- Loader, I., E. Girling & R. Sparks (2000) After success? Anxieties of affluence in an English village. In: Hope, T. & R. Sparks, *Crime, risk and insecurity. Law and order in everyday life and political discourse*. London and New York: Routledge. pp. 65-81.
- Nielsen, T.; E. Hougaard & R. Rosenberg (2002) Angstens psykologi og biologi. I: Hougaard, E.; R. Rosenberg & T. Nielsen (red.) *Angst og angstbehandling*. Hans Reitzels Forlag.

- Nørgaard, H.; T. Ærø & S. Leth Nielsen (2006) *Tryghed i parcelhusområder*. Statens Byggeforskningsinstitut. Sbi 2006:01.
- Oudshoorn, R. & N. Vriezelaar (1996) *Woningovervallen in Nederland 1988-1995*. Divisie Centrale Recherche Informatie.
- Repetto, T.A. (1976) Crime Prevention and the Displacement Phenomenon. *Crime and Delinquency*. pp. 166-177.
- Rigsadvokaten (2009) *Redegørelse om straffene i sager om røveri begået i private hjem*. J.nr. RA-2008-609-0010. Rigsadvokaten.dk
- Rovers, B.; M. Bruinsma; M. Jacobs; M. Jans; H. Moors; M. Siesling & C. Fijnaut (2010) *Overvallen in Nederland: een fenomeenanalyse en evaluatie van de aanpak*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.
- Semmens, N. (2007) Towards an Understanding of 'Fear' as an Intangible Cost of Crime. *International Review of Victimology*. 14:219-235.
- Sorensen, D.W.M. (2003) *The Nature and Prevention of Residential Burglary: A review of the international literature with an eye towards prevention in Denmark*. University of Copenhagen, Faculty of Law. Justitsministeriet.dk
- Sorensen, D.W.M. (2004) *Temporal Patterns of Danish Residential Burglary*. University of Copenhagen, Faculty of Law. Justitsministeriet.dk
- Sutton, R.M. & S. Farrall (2005) Gender, Socially Desirable Responding and the Fear of Crime. *British Journal of Criminology*. 45:212-224.
- Sykes, G.M. & D. Matza (1957) Techniques of Neutralization: A Theory of Delinquency. *American Sociological review*, 22:664-670.
- Thomas, L. (2009) *På udflugt: 85 steder i Danmark du også må se*. Nyt Nordisk forlag Arnold Busck.
- Vanderveen, G. (2006) *Interpreting Fear, Crime, Risk and Unsafety*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Vollaard, B.A. (2009) *Het publieke belang bij private preventie: een economische analyse van inbraakpreventiebeleid*. Amsterdam: Reed Business
- Williams, F.P.; M.D. McShane & R.L. Akers (2000) Worry About Victimization: An Alternative and Reliable Measure for Fear of Crime. *Western Criminology Review*. pp. 1-26.

Vogel, J. (1991) Otrygghet: ett välfärdsproblem. I: Wiklund, G. (red.) *Rädslan för brott*. Stockholm: Allmänna Förlaget, Brottsförebyggande Rådet.

Walters, G.D. (1990) *The Criminal Lifestyle*. Newbury Parks: Sage.

Westfelt, L. (2001) *Brott och Straff i Sverige och Europa. En studie i komparativ kriminologi*. Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet.

Wittebrood, K. (2006) *Slachtoffer van criminaliteit*. Den Haag: SCP.

### **Artikler/indslag fra websider**

Berlingske.dk

Bra.se

Dkr.dk

Domstol.dk

Egedalkommune.dk

Forsikringopension.dk

Fremtidensparcelhuse.dk

Justitsministeriet.dk

Kalundborg.dk

Nordvestnyt.dk

Npinvestor.dk

Politi.dk

Politistatistik.dk

Politi.nl

Sikkerhedsbranchen.dk

Sikringssiden.dk

Ssb.no

Statistikbanken.dk

Statline.nl

Tinggaarden.nu

Tv2.dk

Wodc.nl





# Bilag

## **B1. Spørgeskema (u)tryghed i lokalsamfund**

(skema fra Herfølge)

Du svarer ved at sætte kryds ved det rigtige svar. Hvert spørgsmål besvares med ét kryds, medmindre der står en anden anvisning ved spørgsmålet.

### **BAGGRUNDSINFORMATION**

---

#### **1. Hvad er dit køn?**

---

- Mand
- Kvinde

---

#### **2. Hvad er din alder?**

---

- 18 – 24 år
- 25 – 34 år
- 35 – 44 år
- 45 – 54 år
- 55 – 64 år
- 65 – 74 år
- 75 år eller ældre

---

#### **3. Er du opvokset her i byen/nærmeste omegn eller er du tilflyttet som voksen?**

---

- Opvokset i Herfølge eller omegn
- Tilflyttet

---

#### **4. Arbejder du her i byen eller et andet sted?**

---

- Arbejder i Herfølge
- Arbejder i en anden by
- Arbejder ikke

---

#### **5. Deltager du i lokale aktiviteter fx. idræt, kulturelle tilbud, sociale eller underholdende arrangementer?**

---

- Ja, hver uge
- Ja, hver måned
- Ja, en gang i mellem
- Nej

---

**6. Interesserer du dig for lokalnyheder?**

---

**Jeg læser lokalaviser:**

- Altid eller ofte
- En gang i mellem
- Sjældent eller aldrig

**Jeg ser lokale nyheder på TV:**

- Altid eller ofte
- En gang i mellem
- Sjældent eller aldrig

**Jeg taler med andre i byen om hvad der sker her:**

- Altid eller ofte
- En gang i mellem
- Sjældent eller aldrig

**KRIMINALITET OG BEKYMRING**

---

**7. Hvor ofte tænker du på risikoen for at blive offer for kriminalitet, det vil sige at blive overfaldet, udsat for tyveri, hærværk eller noget lignende?**

---

- Næsten hele tiden
- Ofte
- Af og til
- Sjældent
- Aldrig

---

**8. Nedenfor er anført en række problemer. Angiv, hvor utryg du for tiden er ved disse problemer:**

---

**For at blive overfaldet eller slået?**

- Meget tryg
- Ret tryg
- Ret utryg
- Meget utryg
- Ved ikke

**For at blive udsat for et indbrud?**

- Meget tryg
- Ret tryg
- Ret utryg
- Meget utryg
- Ved ikke

**For at blive udsat for et røveri i dit eget hjem?**

- Meget tryg
- Ret tryg
- Ret utryg
- Meget utryg
- Ved ikke

---

**9. Hvor tryk føler du dig ved at gå alene i det område, du bor i, efter mørkets frembrud?**

---

- Meget tryk
- Ret tryk
- Ret utryk
- Meget utryk
- Ved ikke

---

**10. Er det inden for de sidste 12 måneder sket, at du har afholdt dig fra en aktivitet, fx at gå en tur, gå i biografen eller mødes med andre mennesker, fordi du føler dig utryk eller bange for at blive udsat for kriminalitet?**

---

- Meget ofte
- Ret ofte
- Ret sjældent
- Nej
- Ved ikke

---

**11. Har du inden for de sidste 12 måneder været bekymret for at en nærtstående person skulle blive udsat for kriminalitet?**

---

- Meget ofte
- Ret ofte
- Ret sjældent
- Nej
- Ved ikke

---

**12. Påvirker bekymring for kriminalitet din livskvalitet?**

---

- I stor udstrækning
- I en vis udstrækning
- I lille udstrækning
- Ved ikke
- Nej

---

**13. Har du indenfor de sidste 12 måneder været udsat for indbrud i dit hjem?**

---

- Ja
- Nej

---

**14. Har du indenfor de sidste 5 år været udsat for indbrud i dit hjem?**

---

- Ja
- Nej

---

**15. Hvor ofte sker der efter din vurdering boligindbrud i Herfølge?**

---

- Meget ofte
- Ret ofte
- Regelmæssigt
- En gang i mellem
- Sjældent
- Ved ikke

---

**16. Kender du personligt beboere i Herfølge som har været udsat for indbrud?**

---

- Ja, flere
- Ja, en enkelt
- Nej

---

**17. Har du kendskab til om der har været røveri i beboeres eget hjem i Herfølge?**

---

- Ja
- Nej
- Ved ikke

---

**18. Kender du personligt beboer i Herfølge som har været udsat for røveri i deres eget hjem?**

---

- Ja, flere
- Ja, en enkelt
- Nej

---

**19. Blev en i din familie eller en i din bekendtskabskreds udsat for en alvorlig forbrydelse inden for de sidste 12 måneder?**

---

- Ja
- Nej
- Ved ikke

---

**20. Er boligindbrud/hjemmerøveri et samtaleemne i Herfølge?**

---

- Ja, ofte
- Ja, en gang i mellem
- Nej
- Ved ikke

---

**21. Tror du, at kriminaliteten i Danmark er steget, faldet eller uforandret inden for de sidste 3 år?**

---

- Stiger meget
- Stiger noget
- Er uforandret
- Falder noget
- Falder meget
- Ved ikke

## KRIMINALPRÆVENTIVE TILTAG

### 22. Hvilke sikkerhedssystemer har du i din bolig og hvornår har du anskaffet det? (Sætte et kryds i hver linje)

	Anskaffet det inden for det sidste år	Anskaffet det for mere end et år siden	Overvejer at anskaffe denne form for sikring	Har ikke og vil ikke have den form for sikring
Ekstra sikring af låse og døre				
Udendørsbelysning				
Dørspion				
Tyverialarm				
Tyverialarm med vagtordning				
Kameraer i huset				
Overfaldsalarm				
Panik værelse/sikret værelse				
En vagthund				
Et våben				
Andet: navnlig: .....				

### 23. Er anskaffelsen af en eller flere former for sikring sket i anledning af en speciel begivenhed (fx et indbrud)?

- Ja, (skriv begivenhed): .....
- Nej

### 24. Har du inden for de sidste 12 måneder ændret noget i din adfærd i forhold til sikring af din bolig? (Sætte et kryds i hver linje)

	Gør jeg altid	Er jeg begyndt med inden for det sidste år	Gør jeg ikke
Jeg låser døren om natten			
Jeg låser døren om dagen - også når jeg er hjemme			
Jeg tænder lyset, når jeg ikke er hjem			
Jeg har en aftale med naboer om at se efter min bolig, når jeg er på ferie eller bortrejst			
Jeg undlader at åbne døren sent om aften			
Jeg er mere opmærksom på, hvem der færdes i lokalsamfund			

### 25. Er en eller flere af adfærdsændring sket i anledning af en speciel begivenhed (fx et indbrud)?

- Ja, (skriv begivenhed): .....
- Nej

---

**26. Bor du i en ejerbolig eller lejebolig?**

---

- Ejerbolig  
 Lejebolig

---

**27. Hvordan ser du på udvikling i Herfølge? (Sætte et kryds i hver linje)**

---

	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig/uenig	Delvis uenig	Uenig
Byen her er et trygt sted at være					
Der er blevet færre sociale aktiviteter her i byen					
Vi kender og hjælper hinanden her i byen					
Vores by har en fremtid som en levende by					
Kriminalitet er vokset her i byen					
Der bliver mindre og mindre liv i byen					

Mange tak for besvarelse af spørgeskema!!

Læg det besvarede spørgeskema i den vedlagte svarkuvert.

- Det kan afleveres i Hammershus Bageri, Vordingborgvej 115 og som tak får du et stykke wienerbrød eller lign.
- Eller du kan sende det med posten.

**Har du mere du gerne vil fortælle?**

I forbindelse med undersøgelsen vil vi også gerne foretage nogle interview, hvor der vil være mulighed for at uddybe nogle af de spørgsmål, der tages op i spørgeskemaet. Det vil først og fremmest være dine oplevelser og tanker om tryghed og utryghed vi gerne vil snakke mere om.

Interviewene vil blive optaget på bånd. I undersøgelsesrapporten vil interviewene blive beskrevet efter temaer ikke personer. Dit navn vil derfor ikke optræde i rapporten. Du vil altså ligesom med spørgeskema være anonym.

Hvis du er interesseret i at blive interviewet, kan du ringe til Annalise Kongstad på telefon 24 26 55 59 mandag – fredag mellem kl. 13.00 og 19.00, så vi kan aftale tid og sted.

Du kan også vælge at skrive dit telefonnummer her \_\_\_\_\_, så ringer jeg dig op.